

Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag

Volym III

*Betänkande av Utredningen om
nya regler om krishantering för försäkringsföretag
och ändringar i Solvens II-direktivet*

Stockholm 2025

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2025:97

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1361-3 (tryck)

ISBN 978-91-525-1362-0 (pdf)

ISSN 0375-250X

Innehåll

VOLYM I

Sammanfattning	27
1 Författningsförslag.....	59
1.1 Förslag till lag om resolution av försäkringsföretag	59
1.2 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043).....	149
1.3 Förslag till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979).....	320
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	325
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.....	327
1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.....	337
1.7 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	344
1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.....	346
1.9 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	354
1.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution	358

1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar	368
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag	370
1.13	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:739) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter	379
1.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:964) om företagsrekonstruktion	381
1.15	Förslag till förordning om resolution för försäkringsföretag.....	382
1.16	Förslag till förordning om ändring i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)	390
1.17	Förslag till förordning om ändring i försäkringsrörelseförordningen (2011:257)	393
1.18	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:1034) om resolution.....	407
1.19	Förslag till förordning om ändring i förordning (2023:909) med instruktion för Riksgäldskontoret	410
1.20	Förslag till förordning om ändring i förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen	414

VOLYM II

2	Utredningens uppdrag och arbete	417
2.1	Utredningens uppdrag	417
2.1.1	Ändringar i Solvens II-direktivet	417
2.1.2	Det nya EU-direktivet om återhämtning och resolution av försäkrings- och återförsäkringsföretag.....	418
2.1.3	Översyn av den svenska regleringen av vissa frågor inom försäkrings- och tjänstepensionsområdet	420

2.2	Övergripande om sambanden mellan de frågor som utredningen behandlar	422
3	Krishantering för försäkringsföretag	425
3.1	Krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag	426
3.2	Krisförebyggande arbete.....	428
3.3	Krishanterande arbete.....	431
3.3.1	Resolutionsprocessen.....	431
3.4	Horisontella bestämmelser.....	440
3.5	Allmänna utgångspunkter	443
3.5.1	En ny lag om resolution av försäkringsföretag....	443
3.5.2	Ändringar i sektorslagstiftningen.....	444
3.6	Ansvariga myndigheter.....	444
3.6.1	Resolutionsmyndigheten	444
3.6.2	Finansdepartementet (Regeringskansliet)	446
3.6.3	Finansinspektionen	447
3.7	Tillämpningsområde	448
4	Resolutionsändamålen och förutsättningar för resolution.....	453
4.1	Resolutionsändamålen	453
4.2	Förutsättningar för resolution	460
4.2.1	Underrättelser och information som kan leda till resolution	460
4.2.2	Fastställande av fallissemang.....	463
4.2.3	Beslut om resolution av försäkringsföretag.....	468
4.2.4	Förfarande för företag som inte omfattas av resolutionsåtgärder	472
4.2.5	Beslut om resolution av moderföretag och holdingföretag.....	473
4.2.6	Riksgäldskontorets beslut.....	476
4.2.7	Riksgäldskontorets underrättelseskyldighet, skyldighet att offentliggöra resolutionsåtgärder och registrering	479

5	Allmänna principer i resolution	483
5.1	Proportionalitet	483
5.2	Val av resolutionsåtgärder.....	485
5.3	Relationen mellan resolutionsändamålen.....	487
5.4	Att undvika värdeförstörelse och minimera resolutionskostnader	489
5.5	Att behålla prioritetsordningen	490
5.6	Ingen ägare eller borgenär ska få ett sämre ekonomiskt utfall än i konkurs eller likvidation.....	493
5.7	Statsstödsreglerna.....	495
5.8	Särskild hänsyn vid resolution av en grupp.....	496
5.9	Ny styrelse och verkställande direktör	497
5.10	Styrelsens och verkställande direktörens skyldighet att bistå resolutionsmyndigheten	499
5.11	Arbetstagares rättigheter och skyldigheter i resolution	500
5.12	Informations- och samrådsskyldighet i resolution	502
5.13	Arbetstagarrepresentanter i styrelsen vid resolution	503
5.14	Undantag från bestämmelser i EU-direktiv som rör bolagsrätt.....	504
6	Förebyggande återhämtningsplaner.....	509
6.1	Bakgrund och syfte.....	509
6.2	Planer för förebyggande återhämtning	511
6.2.1	Upprättande av en plan.....	511
6.2.2	En del av företagsstyrningssystemet.....	514
6.2.3	Uppdatering av en plan.....	516
6.2.4	Innehåll i en plan	518
6.2.5	Granskning av en plan	521
6.2.6	Väsentliga brister i eller hinder för genomförande av en plan	525
6.2.7	Åtgärder enligt en plan	529

6.3	Plan för förebyggande gruppåterhämtning	530
6.3.1	Upprättande av en plan	530
6.3.2	Innehåll i en plan	535
6.3.3	Överenskommelse inom tillsynskollegiet	538
6.3.4	Eget beslut av Finansinspektionen	541
6.3.5	Hänskjutande för tvistlösning	545
6.3.6	Om ett företag inte beaktas i tillräcklig grad i en plan för förebyggande gruppåterhämtning ...	547
6.3.7	Om det inte finns någon plan för förebyggande gruppåterhämtning	550
6.3.8	Planer som utarbetats av företag i tredjeland	552
6.3.9	Beslut av en utländsk myndighet	553
6.4	Förenklade skyldigheter	554
7	Resolutionsplaner	559
7.1	Bakgrund och syfte	559
7.2	Resolutionsplaner	560
7.2.1	Upprättande av en resolutionsplan	560
7.2.2	Översyn av en resolutionsplan	563
7.2.3	Förfarande för att upprätta en resolutionsplan ...	565
7.2.4	Bedömning av möjligheten till resolution av ett försäkringsföretag	568
7.2.5	Innehåll i en resolutionsplan	572
7.2.6	Väsentliga hinder för möjligheten till resolution	577
7.3	Gruppresolutionsplan	582
7.3.1	Upprättande och översyn av en gruppresolutionsplan	582
7.3.2	Överenskommelse om upprättande av gruppresolutionsplan	585
7.3.3	Om en överenskommelse inte kan nås	588
7.3.4	Ny bedömning av en gruppresolutionsplan	591
7.3.5	Hänskjutande till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten för tvistlösning	592
7.3.6	Beslut om gruppresolutionsplan	594
7.3.7	Om det inte finns någon gruppresolutionsplan ..	598

7.3.8	Beaktande av resolutionsstrategier som gäller i tredje land	600
7.3.9	Uppgifter från ett moderföretag	601
7.3.10	Bedömning av möjligheten till resolution av en grupp	603
7.3.11	Innehåll i en gruppresolutionsplan	607
7.3.12	Hinder för möjligheten till resolution	609
7.3.13	Om en överenskommelse inte kan nås	614
7.3.14	Hänskjutande till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten för tvistlösning	617
7.3.15	Gemensamma beslut och beslut som fattas av resolutionsmyndigheter i ett annat land inom EES	618
7.4	Förenklade skyldigheter	619
8	Värdering	623
8.1	Bakgrund och syfte	623
8.2	Värdering inför beslut om resolution eller resolutionsåtgärd	624
8.2.1	Principiella utgångspunkter för värderingen	624
8.2.2	En första och en andra värdering	628
8.2.3	En slutlig värdering	631
8.2.4	En preliminär värdering	634
8.2.5	Skillnaden i utfall mellan en preliminär och en slutlig värdering	635
8.3	Värdering när resolutionsåtgärder har vidtagits	637
9	Resolution av gränsöverskridande grupper	641
9.1	Allmänna principer vid beslutsfattande	641
9.2	Resolutionskollegier	644
9.3	Europeiskt resolutionskollegium	651
9.4	Överenskommelser med andra myndigheter	654
9.5	Resolution av gränsöverskridande grupper	655

9.5.1	Resolution av ett dotterföretag	655
9.5.2	Resolution av ett moderföretag	661
9.5.3	Gruppresolutionsordning	664
9.6	Beslut av en resolutionsmyndighet i ett annat land inom EES.....	672
10	Kontroll och styrning.....	677
10.1	Inledning.....	677
10.2	Kontrolltagandet.....	678
10.3	Särskild förvaltning.....	681
10.3.1	Förordnande av särskild förvaltare	681
10.3.2	Uppgifter, mandat och befogenheter.....	683
10.3.3	Kompetenskrav och jäv	686
11	Rådrum och kontinuitet	689
11.1	Inledning.....	689
11.2	Hinder mot exekutiva åtgärder	691
11.3	Vilandeförklaring av rättsprocesser	692
11.4	Hinder mot att utöva vissa rättshandlingar.....	693
11.5	Förändringar av vissa avtalsvillkor	700
11.6	Befogenhet att tillfälligt förbjuda fullgörelse av vissa förpliktelser	701
11.7	Befogenhet att tillfälligt förbjuda en borgenär att ta i anspråk säkerheter	706
11.8	Befogenhet att tillfälligt förbjuda utövandet av vissa avtalsrättigheter	710
11.9	Avtalsenligt erkännande av befogenheter vad gäller tillfälligt upphävande i samband med resolution.....	716
11.10	Kontinuitet.....	720
11.11	Kompletterande befogenheter	724

11.12	Befogenhet att tillfälligt upphäva återköpsrätt	730
11.13	Befogenhet avseende egendom m.m. i ett tredjeland	732
12	Uppgiftsskyldighet, samarbete och informationsutbyte	737
12.1	Uppgiftsskyldighet och samarbete med Riksgäldskontoret	737
12.2	Information som behövs för att förbereda eller fatta beslut om resolutionsåtgärder	740
13	Sekretess och informationsutbyte	743
13.1	Krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag och krav på sekretess	743
13.2	Utgångspunkter för genomförande i svensk rätt	744
13.3	Sekretess till skydd för allmänna intressen	746
13.4	Sekretess till skydd för enskilda intressen	751
13.5	Undantag från sekretess	761
13.6	Sekretess för andra än de som omfattas av offentlighets- och sekretesslagen och offentlighets- och sekretessförordningen	762
13.7	Internt informationsutbyte	765
13.8	Externt informationsutbyte	767
13.8.1	Informationsutbyte med myndigheter inom EES	767
13.8.2	Informationsutbyte med enskilda inom EES	771
13.8.3	Informationsutbyte med myndighet i tredjeland	774
13.9	Överträdelse av tystnadsplikt	777

14 Resolutionsverktygen 779

14.1	Allmänna principer för resolutionsverktygen	779
14.1.1	De fem resolutionsverktygen	779
14.1.2	Att behålla prioritetsordningen och skydda försäkringstagare.....	781
14.1.3	Riksgäldskontorets rätt till ersättning.....	783
14.1.4	Avveckling av tillgångar och förpliktelser som lämnas utanför resolution	785
14.1.5	Återvinning av rättshandlingar	787
14.1.6	Om rätten att ge Riksgäldskontoret ytterligare resolutionsverktyg eller anpassa befintliga verktyg.....	789
14.2	Verktyget för solvent avveckling	794
14.2.1	Definition av verktyget och tillämpningsområde	795
14.2.2	Krav på kapital och att omfattas av allmänna regler för försäkringstillsyn.....	796
14.2.3	Behålla nyckelkompetens samt övervaka och granska försäkringsföretagets finansiella utveckling.....	799
14.2.4	Avslut av avvecklingsprocessen	802
14.3	Principer vid tillämpningen av avskiljandeverktyget, försäljningsverktyget och broföretagsverktyget	803
14.3.1	Allmänt om rätten att föra över tillgångar, skulder och äganderättsinstrument och om rätten till ersättning	804
14.3.2	Förvärvarens rättsliga ställning efter överföringen.....	808
14.3.3	Krav vid försäljning	809
14.3.4	Undantag från kravet på utbudande till försäljning.....	812
14.3.5	Undantag från kravet på att offentliggöra ett erbjudande om försäljning.....	812
14.4	Försäljningsverktyget	814
14.4.1	Definition av försäljningsverktyget och vad som får föras över	814
14.4.2	Villkoren för överföringen.....	816

14.4.3	Rätt att återföra tillgångar, förpliktelser och äganderättsinstrument	818
14.4.4	Tillstånd att bedriva den verksamhet som förvärvas.....	819
14.4.5	Förvärvarens rättsliga ställning efter en överföring	822
14.4.6	Prövning av ägares lämplighet	822
14.5	Broföretagsverktyget.....	827
14.5.1	Definition av broföretagsverktyget	828
14.5.2	Definition av broföretaget.....	830
14.5.3	Tillämpningsområde	832
14.5.4	Rätt att återföra tillgångar, förpliktelser och äganderättsinstrument	833
14.5.5	Broföretagets rättsliga ställning	835
14.5.6	Verksamheten i ett broföretag	836
14.5.7	Styrning och kontroll av ett broföretag.....	837
14.5.8	Upphörande av verksamheten i ett broföretag ...	841
14.6	Avskiljandeverktyget.....	843
14.6.1	Definition av avskiljandeverktyget	843
14.6.2	Tillämpningsområde	845
14.6.3	Definition av ett tillgångsförvaltningsbolag.....	847
14.6.4	Vad får föras över?	848
14.6.5	Rätt att återföra tillgångar eller förpliktelser.....	849
14.6.6	Ersättningen för överförda tillgångar och förpliktelser	851
14.6.7	Styrningen av tillgångsförvaltningsbolaget	852
14.7	Skuldnedskrivningsverktyget.....	854
14.7.1	Definition av skuldnedskrivningsverktyget	855
14.7.2	Verktygets tillämpningsområde	856
14.7.3	Omfattningen av nedskrivning och konvertering	859
14.7.4	Skulder som inte får skrivas ned eller konverteras	861
14.7.5	Rätt att undanta skulder under särskilda omständigheter.....	869
14.7.6	Åtgärder mot ägare	871
14.7.7	Konverteringskursen.....	875

14.7.8	Ordningsföljden vid nedskrivning och konvertering.....	877
14.7.9	Principer vid nedskrivning och särskilda villkor vid konvertering.....	880
14.7.10	Nedskrivning eller konvertering av skulder som hänför sig till derivat.....	883
14.7.11	Genomförande av beslut om nedskrivning och konvertering.....	886
14.7.12	Ägarprövning.....	889
14.7.13	Förberedande åtgärder	891
15	Skyddsåtgärder	895
15.1	Bestämmelser om skydd för motparter	895
15.1.1	Tillämpningsområde.....	895
15.1.2	Skydd för arrangemang om strukturerad finansiering och andra separata portföljer.....	898
15.1.3	Skydd för arrangemang om säkerheter	900
15.1.4	Skydd för arrangemang om säkerhetsöverlåtelser, kvittning, nettning och återförsäkring.....	903
15.1.5	Skyddsregler för avvecklingssystem.....	907
15.1.6	Undantag från skyddsreglerna.....	909
15.2	Skyddsregler för ägare och borgenärer.....	911
16	Konkurs, likvidation och avslutande av resolution	915
16.1	Konkurs och likvidation.....	915
16.2	Företagsrekonstruktion.....	918
16.3	Återvinning av rättshandlingar.....	919
16.4	Avslutande av resolution	922
17	Förbindelser med tredjeland	925
17.1	Unionens överenskommelser.....	925
17.2	Myndigheternas icke bindande samarbetsavtal med tredjeland.....	926

17.3	Bilaterala avtal med tredjeland	928
17.4	Processen för erkännande av resolutionsförfaranden i tredjeland	929
17.5	Verkställighet av erkända resolutionsförfaranden.....	931
17.6	Skäl att inte erkänna eller verkställa ett resolutionsförfarande.....	934
17.7	Åtgärder mot ett svenskt moderföretag	935
17.8	Åtgärder mot en filial i Sverige till företag i tredjeland	937
18	Finansieringsarrangemang	941
18.1	Bakgrund	941
18.1.1	Ett insolvensgarantisystem för trafikförsäkringar	941
18.1.2	Finansieringsarrangemang på bankområdet respektive resolution av centrala motparter	943
18.2	Ett finansieringsarrangemang i statlig regi.....	946
18.3	Utformningen av bidragen till finansieringsarrangemanget	949
18.4	Finansieringsarrangemang och avgifter.....	952
18.5	Säkerställande av utbetalningar.....	956
18.6	Åtgärder som får täckas av finansieringsarrangemanget....	957
19	Ingripanden	967
19.1	Straffrättsliga bestämmelser.....	967
19.2	Ingripanden mot företag.....	968
19.3	Ingripanden mot företrädare	976
19.4	Omständigheter som ska beaktas vid ett ingripande.....	982
19.5	Offentliggörande	984
19.6	Underrättelser till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten	987

20 Prövning i domstol..... 989

20.1 Förhandsprövning i domstol..... 989

20.2 Verkställighet och överklagande av beslut 992

20.2.1 Verkställighet av beslut 992

20.2.2 Överklagande av beslut 994

20.2.3 Klagorätt 998

20.2.4 Krav på handläggningen 999

20.2.5 Riksgäldskontorets ekonomiska bedömning..... 1000

20.2.6 Inhibition av beslut..... 1001

20.2.7 Upphävande av beslut och ersättning
för förlust 1003**21 Ändringar i andra direktiv 1007**

21.1 Undantag från vissa bestämmelser i säkerhetsdirektivet.. 1007

21.2 Ändringar i krishanteringsdirektivet för kreditinstitut
och värdepappersföretag..... 1010**VOLYM III****DEL I Ändringar i Solvens II-regelverket****22 Ändringar i Solvens II-regelverket 1021**

22.1 Bakgrund 1021

23 Tillstånd 1025

23.1 Bakgrund 1025

23.2 Villkor för auktorisation..... 1025

23.3 Innehåll i verksamhetsplan 1026

23.4 Samråd med myndigheter i andra medlemsstater 1027

23.5 Avslag på auktorisationsansökan 1030

23.6 Tillstånd för förvärv 1032

24	Proportionalitet.....	1035
24.1	Utökat undantag från Solvens II-direktivets tillämpningsområde	1035
24.2	Proportionalitet	1038
24.2.1	Små och icke-komplexa försäkringsföretag.....	1038
24.2.2	Anpassade regler för andra försäkringsföretag än små och icke-komplexa	1042
24.3	Proportionalitet på gruppnivå.....	1044
24.3.1	Små och icke-komplexa grupper	1044
24.3.2	Proportionalitetsåtgärder för en grupp som inte är en liten och icke-komplex grupp	1046
25	Tillsyn över gränsöverskridande verksamhet	1049
25.1	Bakgrund	1049
25.2	Uppgifter vid gränsöverskridande verksamhet.....	1050
25.3	Ändringar av slaget av risker eller åtaganden.....	1051
25.4	Underrättelse vid försämrade finansiella förhållanden eller andra framväxande risker	1053
25.5	Betydande gränsöverskridande verksamhet	1056
25.6	Förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet	1059
25.6.1	Förstärkt tillsynssamarbete vid betydande gränsöverskridande verksamhet	1060
25.6.2	Förstärkt informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet	1062
25.6.3	Gemensamt platsbesök vid risk att solvens- och minimikapitalkravet inte uppfylls	1066
25.6.4	Finansinspektionen får hänskjuta ärenden till Eiopa under vissa omständigheter	1068
25.7	Samarbetsplattformar	1071
25.8	Tidsram och språk för begäran om information.....	1078

26	Kvantitativa regler	1083
26.1	Bakgrund	1083
26.2	Beräkning av försäkringstekniska avsättningar	1083
26.2.1	Extrapolering av riskfria räntesatser	1083
26.2.2	Tillämpning av matchningsjustering vid grupplivavtal	1091
26.2.3	Volatilitetsjustering av den riskfria räntestrukturen	1092
26.2.4	Beräkning av riskmarginalen	1101
26.2.5	Värdering av finansiella optioner och garantier	1103
26.2.6	Tillämpning av befintliga övergångsbestämmelser vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar	1106
26.3	Investeringar	1109
26.3.1	Investeringsstrategi med beaktande av makroekonomisk utveckling och hållbarhetsrisker	1109
26.3.2	Ändrade hänvisningar i Solvens II-direktivet	1115
26.4	Kapitalbas	1115
26.4.1	Behandling av vissa ägarintressen i kapitalbasen ...	1115
26.4.2	Klassificering av kapitalbasposter	1117
26.5	Solvenskapitalkrav	1119
26.5.1	Ändringar i Solvens II-översynen	1119
26.5.2	Ändringar av kapitalkravet för aktierisk	1120
26.5.3	Förenklingar av standardformeln	1125
26.5.4	Infasning av kapitalkrav för ränterisk	1128
26.5.5	Beaktande av volatilitetsjustering i en intern modell	1131
26.5.6	Utfasning av undergruppen för durationsbaserad aktiekursrisk	1133
27	Företagsstyrning	1135
27.1	Styrelse och centrala funktioner	1135
27.1.1	Lämplighetskrav	1135
27.1.2	Oberoende mellan centrala funktioner	1138

27.1.3	Anmälan av förändringar av styrelse och centrala funktioner	1141
27.2	Styrdokument	1143
27.3	Översyn av företagsstyrningssystemet	1147
27.4	Riskhantering	1148
27.4.1	Hantering av operativ risk i riskhanteringen	1148
27.4.2	Riskhantering vid användning av volatilitets- eller matchningsjustering	1149
27.4.3	Hållbarhet i riskhanteringen	1151
27.4.4	Likviditetsriskhantering	1160
27.5	Egen risk- och solvensbedömning	1166
27.5.1	Beaktande av makroekonomisk utveckling	1166
27.5.2	Proportionalitetsåtgärder i den egna risk- och solvensbedömningen	1175
27.5.3	Särskilda beaktanden av vissa kvantitativa regler i den egna risk- och solvensbedömningen	1178
27.5.4	Analys av klimatförändringsscenarier	1182
28	Rapportering och offentliggörande	1187
28.1	Bakgrund	1187
28.2	Periodisk tillsynsrapportering	1188
28.2.1	Grundläggande bestämmelser om rapportering	1188
28.2.2	Regelbunden tillsynsrapport	1191
28.2.3	Undantag från periodisk tillsynsrapportering för försäkringsföretag	1193
28.2.4	Bedömningskriterier och särskilt undantag för captivebolag	1199
28.2.5	Tidsfrister för tillsynsrapportering	1203
28.3	Rapportering av standardformeln vid användning av en intern modell	1205
28.4	Solvens- och verksamhetsrapport	1206
28.4.1	Innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten	1206
28.4.2	Undantag från krav på offentliggörande	1218

28.4.3	Tidsfrister för offentliggörande.....	1222
28.4.4	Revisionskrav på delar av innehållet i av lägesrapporten om solvens- och verksamhetsrapporten	1223
28.4.5	Årlig information till Eiopa	1226
28.5	Skyldighet för revisorer att rapportera vissa uppgifter till tillsynsmyndigheten	1227
29	Tillsyn och ingripanden	1229
29.1	Bakgrund	1229
29.2	Tillsynens omfattning och granskningsprocess	1230
29.3	Kapitaltillägg vid tillämpning av vissa övergångsbestämmelser	1232
29.4	Förebyggande tillsynsåtgärder vid försämring av ett försäkringsföretags finansiella situation	1235
29.5	Förlängd tidsfrist för återställande av solvenskapitalkravet	1241
29.6	Bristande efterlevnad av minikapitalkravet	1243
29.7	Tillsynsmyndigheternas befogenheter vid försämring av ett försäkringsföretags finansiella ställning	1249
29.8	Tillsyn vid återkallelse av tillstånd	1252
29.9	Tillsyn av likviditetsrisker	1253
29.9.1	Särskild övervakning av likviditetsrisker	1253
29.9.2	Åtgärder vid likviditetsbrist och betydande likviditetsrisker	1257
29.9.3	Tillfälliga åtgärder vid betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot konsumentskydd eller finansiell stabilitet	1261
29.9.4	Tillfälliga åtgärder vid betydande likviditetsrisker under exceptionella omständigheter som påverkar hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden	1269

29.10	Tillfälliga åtgärder för att upprätthålla företagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker.....	1272
29.11	Vissa frågor om sekretess och informationsdelning.....	1278
29.11.1	Offentliggörande av resultat av stresstester	1278
29.11.2	Informationsutbyte mellan myndigheter	1280
30	Grupptillsyn	1283
30.1	Tillsyn över grupper	1283
30.2	Definitioner	1286
30.3	Tillämpningsområdet	1292
30.4	Solvens på gruppnivå.....	1296
30.5	Risikkoncentrationer och transaktioner inom en grupp	1307
30.6	Företagsstyrningssystem inom en grupp.....	1311
30.7	Hantering av likviditetsrisker på gruppnivå och andra makrotillsynsverktyg.....	1316
30.8	Samarbete med andra tillsynsmyndigheter	1318
30.9	Regelbunden rapportering	1320
30.10	Rapport om solvens och finansiell ställning	1321
30.11	Särskilt revisionskrav.....	1322
30.12	Regelbunden tillsynsrapport.....	1325
30.13	Lämplighetskrav för vissa typer av holdingföretag	1329
30.14	Ingripanden mot försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag.....	1330
30.15	Om tillsynen inte är likvärdig	1334
DEL II Övriga frågor		
31	Sanktionsavgifter	1339
31.1	Bakgrund.....	1339
31.2	Sanktionsavgifter	1340

31.3	Ingripanden mot företrädare.....	1346
31.4	Ingripanden mot ägare.....	1352
32	Förlagslån.....	1355
32.1	Bakgrund	1355
32.2	Försäkringsföretag.....	1356
32.3	Tjänstepensionsföretag.....	1368
33	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	1371
33.1	Ikraftträdande	1371
33.2	Övergångsbestämmelser.....	1372
34	Riksgäldskontoret och resolutionsdelegationen	1375
34.1	Konsekvenser för Riksgäldskontoret av att bli resolutionsmyndighet för försäkringsföretag	1375
34.1.1	Om behovet av separerade beslutsvägar.....	1376
34.2	Beslutsorgan för resolutionsfrågor inom Riksgäldskontoret	1378
34.2.1	Bakgrunden till resolutionsdelegationen	1378
34.2.2	Utredningens uppdrag och utgångspunkter	1379
34.2.3	Om resolutionsdelegationen.....	1380
34.2.4	Ett särskilt beslutsorgan för resolutionsfrågor..	1383
34.2.5	Samma beslutsorgan för Riksgäldskontorets samtliga uppgifter	1384
34.2.6	Resolutionsdelegationen bör behållas men vissa förändringar genomförs.....	1387
34.2.7	Internationell jämförelse.....	1391
35	Konsekvensanalys.....	1399
35.1	Konsekvenser av införandet av nya regler om krishantering av försäkringsföretag.....	1399
35.1.1	Samhällsnyttan med krishanteringsregler för försäkringsföretag.....	1399
35.1.2	Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas	1400

35.1.3	Konsekvenser för försäkringstagare	1400
35.1.4	Konsekvenser för försäkringsföretagen.....	1401
35.1.5	Försäkringsmarknaden	1403
35.1.6	Myndigheter	1403
35.2	Konsekvenser av förslagen med anledning av ändringar i Solvens II-direktivet.....	1406
35.3	Konsekvenser för försäkringsföretagen	1409
35.4	Konsekvenser för försäkringsmarknaden	1416
35.5	Konsekvenser för försäkringstagarna.....	1416
35.6	Konsekvenser för kapitalmarknaden	1418
35.7	Konsekvenser för Finansinspektionen.....	1418
35.8	Konsekvenser för Riksbanken	1421
35.9	Konsekvenser för domstolar.....	1421
35.10	Samhällsekonomiska konsekvenser.....	1422

VOLYM IV

36	Författningskommentar	1423
36.1	Förslaget till lag om resolution av försäkringsföretag.....	1423
36.2	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (2010:2043)	1590
36.3	Förslaget till lag om ändring i förmånsrättslagen (1970:979)	1770
36.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.....	1774
36.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige	1775
36.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	1784

36.7	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	1788
36.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden.....	1790
36.9	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	1796
36.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2015:1016) om resolution	1799
36.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.....	1806
36.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag	1807
36.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:739) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter ...	1813
36.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:964) om företagsrekonstruktion	1814

Bilagor

Bilaga 1	Kommittédirektiv 2024:77	1815
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/1	1825
Bilaga 3	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2.....	1925

DEL I

Ändringar i
Solvens II-regelverket

22 Ändringar i Solvens II-regelverket

22.1 Bakgrund

Solvens II-direktivet, som antogs 2009, innebar en grundläggande reformering av regleringen på EU-nivå för försäkrings- och återförsäkringsföretag. Direktivet utgör en del av ett samlat regelverk, bland annat kompletteras direktivet av en delegerad förordning (EU) 2015/35 (Solvens II-förordningen). Det samlade Solvens II-regelverket trädde i kraft 2016 och innebar bland annat förändrade kapitalkrav för försäkringsföretagen, tydligare krav på företagsstyrning (riskhantering), förändrade regler för tillsynsprocesserna samt mer omfattande krav på försäkringsföretagens rapportering och offentliggörande av information.

Med utgångspunkt i Solvens II-direktivets översynsklausul och andra nödvändiga ändringar som Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) rekommenderat, lade Europeiska kommissionen i september 2021 fram förslag på ändringar i Solvens II-direktivet. Kommissionen kommunicerade samtidigt inriktningen för hanteringen av de ändringar som behöver göras i Solvens II-förordningen.

Kommissionen fastställde följande mål för översynen¹:

- Att ge försäkringsgivare incitament att bidra till en långsiktig och hållbar finansiering av ekonomin.
- Att förbättra riskkänsligheten och förmågan att hantera variationer i volatiliteten i solvensen i försäkringsföretagen.
- Att förbättra proportionaliteten i regelverket för att minska kostnaderna för små försäkringsföretag med mindre komplex verksamhet.

¹ Se COM/2021/581 final.

- Att bidra till en bättre, mer enhetlig och samordnad tillsyn av försäkringsföretag inom EU och stärka skyddet för försäkringstagare och förmånstagare, bland annat om deras försäkringsgivare skulle fallera.
- Att utöka verktygen för att hantera den potentiella uppbyggnaden av systemrisk i försäkringssektorn på ett bättre sätt.

De nya reglerna syftar, enligt kommissionen, till att öka sektorns motståndskraft samtidigt som de skyddar försäkringstagarna och minimerar negativa effekter på ekonomin. Översynen inkluderar ändringar av bestämmelser i de tre pelarna kvantitativa krav, tillsynsprocessen och rapportering och transparens.

*Ändringsdirektivet*² är nu antaget och ska vara genomfört senast den 30 januari 2027.

I det tidigare gällande Solvens II-direktivet finns en möjlighet för försäkringsföretag att undantas från tillämpningsområdet baserat på storlek. Ändringsdirektivet innehåller höjningar av de tröskelvärden som används för att undanta vissa kategorier av försäkringsföretag. Därtill gäller att vissa försäkringsföretag och grupper ska kunna åtnjuta anpassade regler. Vidare ska omfattningen av kraven på tillsynsrapportering för små och icke-komplexa försäkringsföretag och grupper minska, samt frekvensen för tillsynsrapporteringen och dess omfattning minska generellt.

För livförsäkringsföretag är försäkringskontrakt som löper under en lång tidsperiod vanligt förekommande. Möjligheten för försäkringsföretag att ställa ut långsiktiga garantier påverkas av marknadsförhållanden, inte minst ränteläget och volatilitet på marknaderna. För att underlätta för försäkringsföretag att erbjuda långsiktiga garantier har justeringar av solvensregelverket gjorts i flera steg sedan Solvens II-direktivet trädde i kraft. Ändringsdirektivet tar nu dessa långsiktiga garantiåtgärder ett steg till. Det handlar bland annat om att öka riskkänsligheten, exempelvis görs ändringar av extrapoleringen av den riskfria räntekurvan genom att det införs krav på att i större utsträckning ta hänsyn till tillgängliga marknadsdata. Det finns även regler som syftar till att förhindra oönskad volatilitet. För att stärka

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2 av den 27 november 2024 om ändringar av direktiv 2009/138/EG vad gäller proportionalitet, rapportering långsiktiga garantiåtgärder, makrotillsynsverktyg, hållbarhetsrisker samt grupp-tillsyn och gränsöverskridande tillsyn, och om ändring av direktiven 2002/87/EG och 2013/34/EU.

motståndskraften mot systemrisk utvidgas Solvens II-direktivet med ett antal s.k. makrotillsynsverktyg. Exempelvis ska försäkringsföretagen integrera olika ogynnsamma makroekonomiska utfall, bland annat konjunktur nedgångar, börsfall eller andra händelser som har en negativ effekt på solvensen, i sina egna risk- och solvensbedömningar. Därutöver införs nya krav på övervakning och hantering av likviditetsrisker.

Ett annat område gäller aktietillgångar. Dels innehåller ändringsdirektivet en ändring av den symmetriska justeringen av aktiekursrisk som syftar till att dämpa variationer av solvenskravet för aktietillgångar för att på så vis sänka sannolikheten för att försäkringsföretag blir tvungna att sälja aktier i sämre tider. Dels kommer kommissionen att ändra solvenskravet för aktietillgångar och långsiktiga aktietillgångar. Som ett led i den europeiska gröna given ska försäkringsföretagen i sina risk- och solvensbedömningar beakta risker kopplade till klimatförändringar.

Det görs även vissa ändringar av reglerna om grupp tillsyn. Tillämpningsområdet utvidgas till att också omfatta företag som i praktiken uppträder som en grupp även om det saknas kapitalkopplingar mellan företagen, s.k. horisontella grupper. Vidare justeras och förtydligas bestämmelserna för beräkning av den grupp baserade kapitalbasen och det grupp baserade solvenskapitalkravet. Också bestämmelserna om riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp och om företagsstyrning inom en grupp justeras.

23 Tillstånd

23.1 Bakgrund

23.2 Villkor för auktorisation

Utredningens förslag: En ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse ska innehålla uppgift om försäkringsföretaget i en annan medlemsstat har ansökt om att driva direkt försäkrings- eller återförsäkringsverksamhet eller annan reglerad verksamhet eller verka som försäkringsdistributör. Företaget ska även uppges om ansökan där har avslagits eller dragits tillbaka samt skälen för detta.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.6 i ändringsdirektivet införs artikel 18.1 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 18.1 i framgår att hemmedlemsstaterna ska kräva att varje företag som ansöker om auktorisation ska, ange om en begäran om auktorisation att utöva direkt försäkrings- eller återförsäkringsverksamhet eller att utöva verksamhet som ett annat reglerat företag eller en försäkringsdistributör har inletts i en annan medlemsstat och har avslagits eller dragits tillbaka samt skälen till att den avslogs eller drogs tillbaka.

Gällande rätt

Av 2 kap. 3–5 §§ försäkringsrörelseförordningen (2011:257) framgår vilka uppgifter och handlingar en ansökan om att driva försäkringsrörelse ska innehålla.

Information om avslagen ansökan i annan medlemsstat

Av artikel 18.1 i framgår att ett försäkringsföretag som ansöker om tillstånd ska i sin ansökan ange om företaget ansökt om att driva försäkringsverksamhet eller att utöva verksamhet som ett annat reglerat företag eller en försäkringsdistributör i en annan medlemsstat och ansökan där har avslagits eller dragits tillbaka. Företag ska även ange skälen till att ansökan avslogs eller drogs tillbaka.

I skäl 12 motiveras införandet av bestämmelsen enligt följande. Information om eventuella ansökningar om auktorisation att starta verksamhet i en medlemsstat och resultatet av den bedömningen som sker där kan ge information som är väsentlig för bedömningen av ansökningar i andra medlemsstater. Därför bör sökanden informera den berörda tillsynsmyndigheten om tidigare avslag på ansökningar om eller återkallelser av ansökningar om auktorisation i en annan medlemsstat.

De uppgifter som anges i den införda artikel 18.1 i framgår inte av nuvarande lagstiftning. Då uppgifterna rör formalia kring en ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse bör det av försäkringsrörelseförordningen framgå att en ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse ska innehålla uppgift om försäkringsföretaget i en annan medlemsstat har ansökt om att driva försäkringsverksamhet eller annan reglerad verksamhet eller verka som försäkringsdistributör. Företaget ska även uppge om ansökan där har avslagits eller dragits tillbaka samt skälen för detta.

23.3 Innehåll i verksamhetsplan

Utredningens förslag: Ändringen i Solvens II-direktivet om verksamhetsplanens innehåll bör genomföras på lägre nivå än lag, inom ramen för befintligt bemyndigande.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.7 i ändringsdirektivet införs artikel 23.1 f i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 23.1 f framgår att den verksamhetsplan som avses i artikel 18.1 ska innehålla uppgifter eller dokumentation om de medlemsstater, tredjeländer och, om auktorisation att starta och driva försäkringsverksamhet beviljas på geografisk nivå inom tredjeländer, de relevanta geografiska områden i dessa tredjeländer där det berörda försäkringsföretaget avser att bedriva verksamhet.

Gällande rätt

Av 2 kap. 18 § FRL framgår att en ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse ska innehålla en plan för den tilltänkta verksamheten. Genom 2 kap. 19 § 3 FRL och 7 kap. 2 § 15 försäkringsrörelseförordningen (2011:257) ges Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter om vad en verksamhetsplan ska innehålla. Detta specificeras närmare i 2 kap. 3–8 §§ i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse.

Uppgifter om verksamhet utanför Sverige

Bestämmelsen i den nya artikeln 23.1 f är av sådan detaljerad karaktär att den bör införas på lägre nivå en lag, inom ramen för befintligt bemyndigande i 2 kap. 19 § FRL.

23.4 Samråd med myndigheter i andra medlemsstater

Utredningens förslag: Innan Finansinspektionen beslutar i fråga om tillstånd för ett försäkringsföretag som är eller förväntas bli ett dotterföretag till ett företag i en annan medlemsstat eller som kommer att kontrolleras av samma juridiska eller fysiska person som ett annat försäkringsföretag i en annan medlemsstat, ska inspektionen samråda med behöriga myndigheter i alla berörda medlemsstater.

Om ett sådant samråd behöver ske med flera behöriga myndigheter, får varje berörd myndighet inom en månad från den dag då begäran mottogs, begära att få delta vid bedömningen av ansökan om tillstånd. Finansinspektionen ska, när myndigheten fattar sitt slutliga beslut, beakta slutsatserna av den gemensamma bedömningen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.11 i ändringsdirektivet införs artikel 26.4 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikel 26.4 framgår att om samråd innan en auktorisation beviljas behöver ske med flera tillsynsmyndigheter, får varje berörd tillsynsmyndighet inom en månad från den dag då begäran mottogs begära att tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten för det företag som ansöker om auktorisation är med och gemensamt bedömer ansökan om auktorisation. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten för det företag som ansöker om auktorisation ska beakta slutsatserna av den gemensamma bedömningen när den fattar sitt slutliga beslut.

Gällande rätt

Enligt nuvarande lydelse av artikel 26.1 ska samråd med tillsynsmyndigheterna i någon av de andra berörda medlemsstaterna genomföras innan auktorisation beviljas för dotterföretag till ett försäkringsföretag som är auktoriserat i den medlemsstaten (punkt a), dotterföretag till moderföretaget till ett försäkringsföretag som är auktoriserat i den medlemsstaten (punkt b) eller ett företag som står under ägarkontroll av samma fysiska eller juridiska person som har ägarkontrollen över ett försäkringsföretag som är auktoriserat i den medlemsstaten (punkt c).

Enligt nuvarande artikel 26.2 ska samråd genomföras med de myndigheter i en berörd medlemsstat som ansvarar för tillsynen över kreditinstitut eller värdepappersföretag innan auktorisation beviljas för dotterföretag till ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som

är auktoriserat i gemenskapen (punkt a), dotterföretag till moderföretaget till ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som är auktoriserat i gemenskapen (punkt b) eller ett företag som står under ägarkontroll av samma fysiska eller juridiska person som har ägarkontrollen över ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som är auktoriserat i gemenskapen (punkt c).

Av nuvarande artikel 26.3 första stycket framgår att de relevanta myndigheter som avses i punkterna 1 och 2 ska särskilt samråda med varandra när de bedömer lämpligheten hos aktieägarna och alla personer som i praktiken leder företaget eller utför andra centrala funktioner och som ingår i ledningen för en annan enhet i samma grupp. Av andra stycket framgår vidare att de ska överlämna till varandra alla de uppgifter om lämpligheten hos aktieägarna och alla personer som i praktiken leder företaget eller utför andra centrala funktioner, som är relevanta för övriga berörda behöriga myndigheter när det gäller att bevilja auktorisation samt fortlöpande bedöma efterlevnaden av uppställda verksamhetsvillkor.

Artikel 26.1 till och med artikel 26.3 första stycket finns genomförda i 2 kap. 16 § FRL.

Samråd med myndigheter i andra medlemsländer

Införandet av den nya artikeln 26.4 har sin bakgrund i en ökande verksamhet av försäkringsgrupper och en strävan efter mer enhetlig tillämpning av unionsrätten och ökat informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter, vilket framgår av skäl 13. Detta gäller särskilt i samband med auktorisation. Av skälssatsen framgår också att innan auktorisation beviljas ett försäkringsföretag som är ett dotterföretag till ett företag i en annan medlemsstat eller som kommer att kontrolleras av samma juridiska eller fysiska person som ett annat försäkringsföretag i en annan medlemsstat, bör tillsynsmyndigheten i den medlemsstat som beviljar auktorisationen samråda med tillsynsmyndigheterna i alla berörda medlemsstater. Om det är nödvändigt att samråda med flera tillsynsmyndigheter, bör varje berörd tillsynsmyndighet därför ha rätt att rikta en begäran om att en gemensam bedömning ska göras av en ansökan om auktorisation till tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där auktorisationsförfarandet för ett framtida försäkringsföretag inom gruppen pågår. Befogenheten att

fatta beslut om att bevilja auktorisation tillhör tillsynsmyndigheten i det land där det berörda företaget ansöker om auktorisation. Resultaten från den gemensamma bedömningen bör emellertid tas i beaktande när detta beslut fattas.

Genomförandet av artikel 26.4 bör således innebära att innan Finansinspektionen beslutar i fråga om tillstånd för ett försäkringsföretag som är eller förväntas bli ett dotterföretag till ett företag i en annan medlemsstat eller som kommer att kontrolleras av samma juridiska eller fysiska person som ett annat försäkringsföretag i en annan medlemsstat, ska inspektionen samråda med tillsynsmyndigheterna i alla berörda medlemsstater.

Om ett sådant samråd behöver ske med flera behöriga myndigheter, får varje berörd tillsynsmyndighet inom en månad från den dag då begäran mottogs, begära att få delta vid bedömningen av ansökan om tillstånd. Finansinspektionen ska sedan, när myndigheten fattar sitt slutliga beslut, beakta slutsatserna av den gemensamma bedömningen.

23.5 Avslag på auktorisationsansökan

Utredningens förslag: Om ett beslut i ett ärende om tillstånd att driva försäkringsrörelse, där en behörig myndighet har begärt en gemensam bedömning, inte har meddelats inom åtta månader från det att ansökan gavs in, får sökanden begära förklaring av domstol att ärendet onödigt uppehålls.

Finansinspektionen ska vid avslag på ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse anmäla detta till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. Anmälan ska inkludera det sökande företags namn samt skälen för avslag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.9 i ändringsdirektivet ändras lydelsen av artikel 25 tredje stycket i Solvens II-direktivet samt införs ett fjärde stycke i samma artikel.

Av den ändrade artikel 25 tredje stycket framgår att sådan rätt till domstolsprövning ska även finnas i de fall där tillsynsmyndigheterna inte behandlat en ansökan om auktorisation inom sex månader eller vid gemensam bedömning enligt artikel 26.4 inom åtta månader från den dag då ansökan mottogs. Av det nya fjärde stycket framgår vidare att varje avslag på en ansökan om auktorisation, inbegripet namnet på det ansökande företaget och skälen till att ansökan avslogs, ska anmälas till den europeiska tillsynsmyndigheten Eiopa. Eiopa ska ha en uppdaterad databas med sådan information och ge tillsynsmyndigheterna tillgång till databasen.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 25 första stycket framgår att varje beslut om avslag på en ansökan om auktorisation ska åtföljas av en närmare motivering som ska tillställas det berörda företaget. Vidare följer av andra stycket att varje medlemsstat ska se till att ett beslut om avslag på en ansökan om auktorisation kan prövas i domstol. Slutligen anges i tredje stycket att sådan rätt till domstolsprövning ska även finnas i de fall där tillsynsmyndigheterna inte behandlat en ansökan om auktorisation inom sex månader från den dag då ansökan mottogs.

Artikel 25 tredje stycket är genomförd i 21 kap. 5 § FRL.

Förklaring att ärendet onödigt uppehålls

Ändringen av artikel 25 innebär att en domstol även kan besluta att ett ärende onödigt har uppehållits i det fall ärendet avser tillstånd att bedriva försäkringsrörelse där Finansinspektionen är beslutande myndighet och någon av de behöriga myndigheterna inom EES, med vilka samråd ska ske, har lämnat en begäran om att delta i granskningen. Detta gäller då ansökan avser ett företag som är eller kan förväntas bli ett dotterföretag till en försäkringsgivare, är eller kan förväntas bli dotterföretag till moderföretaget till en försäkringsgivare eller kontrolleras eller kan förväntas kontrolleras av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontroll över en försäkringsgivare.

I det fall en behörig myndighet har begärt att ärendet ska bedömas gemensamt ska Finansinspektionen besluta i ärendet inom åtta månader från den dag då ansökan mottogs. Efter den tidens utgång har den sökande rätt till domstolsprövning om att ärendet har onödigt uppehållits.

Det bör därför framgå av lag att om beslut inte har meddelats inom åtta månader i ett ärende om tillstånd att driva försäkringsrörelse och en behörig myndighet har begärt gemensam bedömning av ansökan, får sökanden begära förklaring av domstol att ärendet onödig uppehålls.

Anmälan till Eiopa vid avslag på en ansökan om tillstånd

Av den nya artikel 25 fjärde stycket framgår att varje avslag på en ansökan om tillstånd att driva försäkringsrörelse ska anmälas till Eiopa, inklusive namnet på det ansökande företaget och skälen till att ansökan avslags.

I nuvarande regelverk förekommer inte någon sådan anmälan och det bör därför i lag införas krav på att Finansinspektionen, vid avslag på den ansökan om att driva försäkringsrörelse, ska anmäla detta till den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. Anmälan ska inkludera det sökande företagets namn samt skälen för avslag.

23.6 Tillstånd för förvärv

Utredningens bedömning: Ändringarna i artiklarna 58, 60, 62 och 63 i Solvens II-direktivet, som avser bestämmelser om kvalificerade innehav, föranleder inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.30 görs vissa språkliga ändringar av artikel 58.3 a och b i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.31 i ändringsdirektivet ändras vissa hänvisningar i artikel 60.1 a i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.32 görs språkliga ändringar av första meningen i artikel 62 första

stycket i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.33 ändras en hänvisning i artikel 63 andra stycket i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Krav på förvärvstillstånd och förutsättningar för tillstånd för förvärv finns i 15 kap. FRL. Nu aktuella direktivbestämmelser har genomförts i detta kapitel i försäkringsrörelselagen.

Ändringar avseende bestämmelse om tillstånd för förvärv

Ändringarna i artiklarna 58, 60, 62 och 63 är enbart språkliga eller innebär ändringar av hänvisningar och kräver därför inga lagstiftningsåtgärder.

24 Proportionalitet

24.1 Utökat undantag från Solvens II-direktivets tillämpningsområde

Utredningens förslag: Möjligheten för ett försäkringsföretag att undantas från försäkringsrörelselagens tillämpningsområde utökas genom att tröskelvärdena höjs.

Detta ska ske genom att

1. försäkringsföretagets årliga tecknade bruttopremieinkomster inte får överstiga ett belopp som motsvarar 15 000 000 euro,
2. försäkringsföretagets totala försäkringstekniska avsättningar brutto, inklusive belopp som kan återvinnas enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte får överstiga ett belopp som motsvarar 50 000 000 euro,
3. om försäkringsföretaget ingår i en grupp, gruppens totala försäkringstekniska avsättningar, inklusive belopp som kan återvinnas brutto enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte får överstiga ett belopp som motsvarar 50 000 000 euro.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.2 i ändringsdirektivet ändras artikel 4.1 a–c i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Av artikel 4 i Solvens II-direktivet framgår kriterierna för att ett försäkringsföretag ska vara undantaget från direktivet. Undantaget gäller för företag som har en verksamhet som inte överstiger en viss storlek och under förutsättning att företaget inte bedriver viss typ av försäkringsverksamhet. Enkelt uttryckt får enligt artikel 4.1 företagets bruttopremieinkomster inte överstiga 5 400 000 euro och de försäkringstekniska avsättningarna, på såväl solo- som gruppnivå, inte överstiga 26 600 000 euro. Vidare får företaget inte erbjuda ansvarsförsäkring, kredit- och borgensförsäkring eller ha en återförsäkringsverksamhet som överstiger en viss nivå. Samtliga villkor måste vara uppfyllda för att företaget ska vara undantaget.

Om något av de belopp som finns i kraven överskrids under tre på varandra följande år, ska direktivets bestämmelser tillämpas fr.o.m. det fjärde året (artikel 4.2). Om ett företag som ansöker om auktorisation förväntas överskrida de i artikeln angivna beloppen någon gång inom de följande fem åren ska direktivet tillämpas (artikel 4.3).

Direktivet ska upphöra att gälla för försäkringsföretag för vilka tillsynsmyndigheten har fastslagit att de angivna tröskelbeloppen inte överskrids (artikel 4.4). Undantaget gäller inte för företag som driver gränsöverskridande verksamhet eller verksamhet som sekundäretablering. Artikel 4.1–4.4 ska inte hindra något försäkringsföretag från att ansöka om att få, eller att fortsätta att ha, auktorisation enligt direktivet (artikel 4.5).

Enligt gällande svenska regler som genomför nyss nämnda direktivbestämmelser kan ett försäkringsföretag av en viss mindre storlek och med ett visst slag av verksamhet få beviljas undantag från försäkringsrörelselagens bestämmelser om solvens, offentliggörande och grupp tillsyn. När det gäller storleksundantaget får företagets årliga tecknade bruttopremieinkomster inte överstiga ett belopp som motsvarar 5 400 000 euro och företagets totala försäkringstekniska avsättningar brutto, inklusive belopp som kan återvinnas enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte överstiga ett belopp som motsvarar 26 600 000 euro. För företag som ingår i en grupp gäller att gruppens totala försäkringstekniska avsättningar, inklusive belopp som kan återvinnas brutto enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte får överstiga ett belopp som motsvarar 26 600 000 euro. Undantag får inte beviljas för ett försäkringsföretag som driver gräns-

överskridande verksamhet eller verksamhet som sekundäretablering (se 1 kap. 19 § FRL).

Önskar någon av dessa mindre försäkringsföretag att tillämpa Solvens II-regelverket fullt ut, kan detta uppnås genom att avstå från att ansöka om undantag (jfr artikel 4.5 i Solvens II-direktivet). Artikel 4.2 och 4.3 har genomförts i 1 kap. 19 a § respektive 1 kap. 19 b § FRL.

En ansökan om undantag ska prövas av Finansinspektionen (1 kap. 22 § FRL). Inom ramen för denna prövning ska inspektionen göra en lämplighetsbedömning. Vid denna prövning kan hänsyn exempelvis tas till om det är lämpligt att ett företag med specifika typer av produkter och risker medges undantag i förhållande till rådande finansiella förutsättningar eller om ett undantag är lämpligt med beaktande av de intressen som försäkringstagare och andra ersättningsberättigade har (prop. 2015/16:9 s. 567).

För ett försäkringsföretag av en viss mindre storlek och med ett visst slag av verksamhet som har beviljats undantag på nyss angivet sätt, gäller att företaget åtminstone ska ha tillgångar som uppgår till ett belopp som motsvarar försäkringstekniska avsättningar för egen räkning, ett särskilt anpassat riskbaserat kapitalkrav, särskilt anpassade garantibelopp, en tillräcklig kapitalbas och ett företagsstyrningssystem som säkerställer att företaget styrs på ett sunt och ansvarsfullt sätt (1 kap. 19 c § FRL).

Finansinspektionen har efter bemyndigande meddelat föreskrifter om hur försäkringsföretag som har beviljats undantag beroende på storlek ska regleras i dessa avseenden. Det gäller närmare hur tillgångarna ska definieras, placeras och värderas, hur kapitalkravet ska beräknas, fastställande av garantibelopp, kapitalbasens nivå, sammansättning och beräkningen av denna samt hur företagsstyrningssystemet ska utformas (1 kap. 19 c § och 1 kap. 23 § 2–6 FRL, 7 kap. 2 § första stycket 2–6 försäkringsrörelseförordningen [2011:257] och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:9]).

Utökat undantag från Solvens II-direktivets tillämpningsområde

I syfte att minska regelbördan för mindre försäkringsföretag höjs tröskelvärdena för att omfattas av Solvens II-direktivets tillämpningsområde (se ändringsdirektivet artikel 4.1 a–c och skäl 10).

Detta sker genom att kraven på att

1. företagets årliga tecknade bruttopremieinkomster inte får överstiga ett belopp som motsvarar 15 000 000 euro (höjt från nuvarande krav på 5 400 000 euro),
2. företagets totala försäkringstekniska avsättningar brutto, inklusive belopp som kan återvinnas enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte får överstiga ett belopp som motsvarar 50 000 000 euro (höjt från nuvarande krav på 26 600 000 euro),
3. om företaget ingår i en grupp, gruppens totala försäkringstekniska avsättningar, inklusive belopp som kan återvinnas brutto enligt återförsäkringsavtal och från specialföretag, inte får överstiga ett belopp som motsvarar 50 000 000 euro (höjt från nuvarande krav på 26 600 000 euro).

De höjda tröskelvärdena bör införas i försäkringsrörelselagen genom att nuvarande värden justeras upp.

24.2 Proportionalitet

24.2.1 Små och icke-komplexa försäkringsföretag

Utredningens förslag: En ny kategori benämnd små och icke-komplexa försäkringsföretag ska införas. Bestämmelser om förutsättningar och förfarande för att klassificeras som ett sådant försäkringsföretag införs i försäkringsrörelselagen. Ett litet och icke-komplext företag får använda alla proportionalitetsåtgärder som nu införs knutna till denna kategori.

I den grundläggande proportionalitetsprincipen i försäkringsrörelselagen ska införas en bestämmelse som innebär att det vid proportionalitetsbedömningen särskilt ska beaktas om försäkringsföretaget har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.13 i ändringsdirektivet införs de nya artiklarna 29a–29c och 29e i Solvens II-direktivet. Kommissionen ska komplettera dessa bestämmelser i delegerade akter (se artikel 1.12 i ändringsdirektivet som inför artikel 29.5 a och b i Solvens II-direktivet).

Genom artikel 1.12 i ändringsdirektivet införs en ny lydelse av artikel 29.3 i Solvens II-direktivet.

Förutsättningar och förfarande för att klassificeras som ett litet och icke komplext försäkringsföretag

Av föregående avsnitt framgår att fler mindre försäkringsföretag inte kommer att omfattas av Solvens II-direktivets tillämpningsområde eftersom tröskelvärdena höjs avsevärt. Dessa företag kommer i Sverige i stället att omfattas av anpassade regler enligt 1 kap. 19 c § FRL och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Det rör sig således om anpassade regler för små försäkringsföretag som inte omfattas av Solvens II-direktivet och som – efter ansökan om undantag från företaget och beslut i saken av Finansinspektionen – kommer att åtnjuta ett regelverk som är anpassat för dem och därmed rimligt, proportionerligt och inte är alltför betungande.

Trots den kraftigt höjda tröskeln för att omfattas av Solvens II-direktivet, kommer det även framöver att finnas små försäkringsföretag som bedriver en mindre komplex verksamhet, men som ändå omfattas av direktivets väldigt omfattande reglering. Det är därför viktigt att säkerställa att en sådan kategori försäkringsföretag inte ställs under alltför betungande krav. Detta gäller särskilt krav på rapportering, offentliggörande av information, företagsstyrning, översyn av styrdokument, beräkning av försäkringstekniska avsättningar, egen risk- och solvensbedömning och planer för likviditetsriskhantering. Avgränsningen av denna kategori små och icke-komplexa försäkringsföretag – för vilka det är ändamålsenligt att regelbördan blir lättare – ska ske genom riskbaserade kriterier (se skäl 14).

Sådana kriterier fastställs i artikel 29a.1. Ett försäkringsföretag får klassificeras som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag om företaget under de två senaste räkenskapsåren direkt före en så-

dan klassificering uppfyller de för företagen relevanta villkoren i den artikeln. Om företaget har blivit auktoriserat inom det senaste året före en klassificering, ska bedömningen av huruvida villkoren är uppfyllda baseras på verksamhetsplanen (artikel 29a.2). Ett något annorlunda kriterium gäller för captivebolag. I artikel 29a.3 preciseras de fall då ett försäkringsföretag inte får klassificeras som ett litet och icke-komplext företag.

Ett försäkringsföretag som uppfyller de för företaget relevanta villkoren i artikel 29a.1, får anmäla till den myndighet som har auktoriserat företaget – för svensk del Finansinspektionen – att företaget ämnar klassificeras som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag (artikel 29b.2). Vad en sådan anmälan ska innehålla framgår av denna artikel. Finansinspektionen får inom en tvåmånadersfrist motsätta sig att företaget klassificeras som ett litet och icke-komplext företag. Denna bedömning ska baseras på skäl som framgår av artikel 29b.3. Om Finansinspektionen inte motsätter sig klassificeringen eller beslutar att de för företaget relevanta villkoren är uppfyllda, ska företaget anses vara klassificerat som ett litet och icke-komplext företag (artikel 29b.3).

En klassificering som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag ska upphöra att gälla från och med det påföljande räkenskapsåret, om de för företaget relevanta villkoren i artikel 29a.1 inte uppfylls under två på varandra följande år, eller om något av uteslutningsvillkoren i artikel 29b.3 är tillämpliga. Om något av de för företaget relevanta villkoren i artikel 29a.1 inte längre är uppfyllda eller om något av uteslutningsvillkoren blir tillämpliga, ska försäkringsföretaget informera Finansinspektionen om detta utan dröjsmål (artikel 29b.6).

Kommissionen kommer att komplettera dessa bestämmelser genom att anta delegerade akter som specificerar i huvudsak de kriterier som fastställs i artikel 29a.1 och den metod som ska användas för att klassificera företag som små och icke-komplexa (artikel 29.5 a och b).

En ny kategori benämnd små och icke-komplexa försäkringsföretag bör införas i ett nytt kapitel i försäkringsrörelselagen som omfattar proportionalitet. Det är fråga om den lägsta nivån av proportionalitet. Bestämmelser om förutsättningar och förfarande för att klassificeras som ett sådant försäkringsföretag bör genomföras på ett direktivnära sätt.

Användningen av proportionalitetsåtgärder för ett litet och icke komplext försäkringsföretag

Ett försäkringsföretag som har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag får använda alla proportionalitetsåtgärder (artikel 29c.1).

Inom ett år från det att företaget har klassificerats som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag ska företaget rapportera till Finansinspektionen om vilka proportionalitetsåtgärder som används (artikel 29e.1). Om företaget avser att ändra förteckningen över proportionalitetsåtgärder som ska användas, ska det omedelbart underätta Finansinspektionen om detta (artikel 29e.2).

Finansinspektionen får, om myndigheten hyser allvarliga farhågor när det gäller riskprofilen för ett litet och icke-komplext företag, begära att företaget avstår från att använda en eller flera av proportionalitetsåtgärderna. En sådan begäran ska motiveras skriftligen med hänvisning till specifika farhågor om företagets riskprofil (artikel 29c.2). Vad som ska avses med "allvarliga farhågor" framgår av sistnämnd artikel.

Även nu nämnda direktivbestämmelser om användningen av proportionalitetsåtgärder bör genomföras på ett direktivnära sätt, i ett nytt kapitel i försäkringsrörelselagen som omfattar proportionalitet.

Ett tillägg till den grundläggande proportionalitetsprincipen

I 4 kap. 5 § FRL finns en proportionalitetsprincip som är en del av de grundläggande bestämmelserna om ett försäkringsföretags rörelse. Den genomför artikel 29.3 i Solvens II-direktivet samt vidare de särskilda bestämmelserna om proportionalitet i bland annat artiklarna 41.2 och 45.2 (se prop. 2015/16:9 s. 231).

Genom artikel 1.12 i ändringsdirektivet införs en ny lydelse av artikel 29.3 i Solvens II-direktivet som innebär att det vid proportionalitetsbedömningen särskilt ska beaktas om försäkringsföretaget har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag. En motsvarande bestämmelse bör införas i nyss nämnd paragraf i försäkringsrörelselagen.

24.2.2 Anpassade regler för andra försäkringsföretag än små och icke-komplexa

Utredningens förslag: Det ska införas anpassade regler för andra försäkringsföretag än små och icke-komplexa. Dessa företag ska, efter godkännande från Finansinspektionen, få använda i lag preciserade lättnader vad gäller krav på rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetshantering. Försäkringsföretagets riskprofil ska ligga till grund för Finansinspektionens beslut om lättnader.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.13 i ändringsdirektivet införs den nya artikeln 29d i Solvens II-direktivet. Kommissionen ska komplettera dessa bestämmelser i delegerade akter (se artikel 1.12 i ändringsdirektivet som inför artikel 29.5c i Solvens II-direktivet).

Förfarande och användning av proportionalitetsåtgärder för ett företag som inte är ett litet och icke-komplext försäkringsföretag

Ett försäkringsföretag som inte har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag får efter godkännande från tillsynsmyndigheten – för svensk del Finansinspektionen – använda de proportionalitetsåtgärder som avses i artiklarna 35.5a, 41, 45.1b, 45.5, 77.8 och 144a.4 i Solvens II-direktivet. Det gäller således krav på rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetsriskhantering.

Detta gäller även proportionalitetsåtgärder som föreskrivs i delegerade akter som har antagits enligt Solvens II-direktivet och som är både uttryckligen tillämpliga på små och icke komplexa företag och på företag som inte har klassificerats som ett sådant företag. Detta gäller enligt nyss nämnda artiklar i Solvens II-direktivet (artikel 29d.1).

Ett försäkringsföretag får ansöka hos Finansinspektionen om att få använda de proportionalitetsåtgärder som framgår ovan. Ansökan ska innehålla skälen för att åtgärderna ska anses vara motiverade med tanke på arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i företagets verksamhet, övrig väsentlig information om företagets riskprofil och en försäkran om att företaget inte planerar några strategiska förändringar som skulle inverka på företagets riskprofil under de närmaste kommande tre åren (artikel 29d.1).

Finansinspektionen ska pröva en ansökan om proportionalitetsåtgärder inom en tvåmånadersfrist. Ett beslut av Finansinspektionen om att motsätta sig användningen av en eller flera av de proportionalitetsåtgärder som försäkringsföretaget har begärt ska vara motiverat. Skälen ska ha anknytning till företagets riskprofil (artikel 29d.3).

Om ett försäkringsföretag beslutar att sluta använda godkända proportionalitetsåtgärder, ska företaget omedelbart underrätta Finansinspektionen om det beslutet (artikel 29e.2).

Om försäkringsföretagets riskprofil förändras, kan Finansinspektionen upphäva eller ändra beslutet om proportionalitetsåtgärder (artikel 29d.5).

Kommissionen kommer att komplettera dessa bestämmelser genom att anta delegerade akter som specificerar villkoren för att bevilja eller dra tillbaka tillsynsmyndighetens godkännande av proportionalitetsåtgärder som ska användas av företag som inte klassificeras som små och icke komplexa företag (artikel 25.5 c).

Det bör införas anpassade proportionalitetsregler för andra försäkringsföretag än små och icke-komplexa. Dessa företag bör, efter godkännande från Finansinspektionen, få använda i lag preciserade lättnader vad gäller krav på rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetshantering. Försäkringsföretagets riskprofil bör ligga till grund för Finansinspektionens beslut om lättnader.

Även nu nämnda direktivbestämmelser bör genomföras på ett direktivnära sätt, i ett nytt kapitel i försäkringsrörelselagen som omfattar bestämmelser om proportionalitet.

24.3 Proportionalitet på gruppnivå

24.3.1 Små och icke-komplexa grupper

Utredningens förslag: En grupp som omfattas av grupp tillsyn ska av Finansinspektionen, när inspektionen är grupp tillsynsmyndighet, klassificeras som en liten och icke-komplex grupp om vissa villkor är uppfyllda för gruppen. En grupp som har klassificerats som en liten och icke-komplex grupp får använda alla proportionalitetsåtgärder som nu införs i försäkringsrörelselagen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.71 i ändringsdirektivet införs den nya artikeln 213a i Solvens II-direktivet om användning av proportionalitetsåtgärder på grupp nivå. Kommissionen ska komplettera dessa bestämmelser i delegerade akter (se artikel 1.71 i ändringsdirektivet som inför artikel 213a.6 a och b i Solvens II-direktivet).

Förutsättningar och förfarande för att klassificeras som en liten och icke-komplex grupp

Som framgår ovan är det viktigt att säkerställa att en kategori små och icke-komplexa försäkringsföretag inte ställs under alltför betungande krav. Detta gäller särskilt krav på rapportering, offentliggörande av information, företagsstyrning, översyn av styrdokument, beräkning av försäkringstekniska avsättningar, egen risk- och solvensbedömning och planer för likviditetsriskhantering. Avgränsningen av denna kategori försäkringsföretag – för vilka det är ändamålsenligt att regelbördan blir lättare – ska ske genom riskbaserade kriterier. Motsvarande proportionalitetsåtgärder ska enligt artikel 213a i Solvens II-direktivet införas på grupp nivå.

En grupp som omfattas av grupp tillsyn enligt 19 kap. 2 § andra stycket försäkringsrörelselagen ska av Finansinspektionen, när inspektionen är grupp tillsynsmyndighet, klassificeras som en liten och icke-komplex grupp, om gruppen under de två senaste räkenskaps-

åren direkt före en sådan klassificering uppfyller de för gruppen relevanta villkoren i artikel 213a.1. Om gruppen har omfattats av grupp tillsyn i mindre än två år, ska bedömningen om huruvida villkoren är uppfyllda endast baseras på det senaste räkenskapsåret (artikel 213a.3). I artikel 213a.4 preciseras de fall då en grupp inte får klassificeras som en liten och icke-komplex grupp.

När Finansinspektionen, i egenskap av grupp tillsynsmyndighet, fattar beslut om att de för gruppen relevanta villkoren är uppfyllda, ska gruppen anses vara klassificerad som en liten och icke-komplex grupp. Förfarandet för att klassificeras som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag ska gälla i tillämpliga delar gälla för en klassificering som liten och icke-komplex grupp. Förfarandet ska tillämpas på nivån för det försäkringsföretag, försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag, som är moderföretag med det yttersta ägarintresset i gruppen (artikel 213a.2).

Kommissionen kommer att komplettera dessa bestämmelser genom att anta delegerade akter som specificerar de kriterier som fastställs i artikel 213a.1 och den metod som ska användas för att klassificera grupper som små- och icke-komplexa grupper (artikel 213a.6).

En grupp som omfattas av grupp tillsyn bör således av Finansinspektionen, när inspektionen är grupp tillsynsmyndighet, klassificeras som en liten och icke-komplex grupp om vissa villkor är uppfyllda för gruppen. Denna kategori bör införas i kapitlet om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen.

Bestämmelser om förutsättningar och förfarande för att klassificeras som ett sådant försäkringsföretag bör genomföras på ett direktivnära sätt.

Användningen av proportionalitetsåtgärder för en liten och icke-komplex grupp

En grupp som har kvalificerats som en liten icke-komplex grupp får använda alla proportionalitetsåtgärder som framgår av försäkringsrörelselagen (artikel 213a.5, där det anges att artikel 29c ska gälla i tillämpliga delar).

Inom ett år från det att gruppen har klassificerats som en liten och icke-komplex grupp, ska moderföretaget med det yttersta ägarintresset i gruppen rapportera till Finansinspektionen, när inspektionen är

grupptillsynsmyndighet, om vilka proportionalitetsåtgärder som används. Om gruppen avser att ändra förteckningen över proportionalitetsåtgärder som ska användas, ska den omedelbart underrätta Finansinspektionen om detta (artikel 213a.5, där det anges att artikel 29e ska gälla i tillämpliga delar).

Även bestämmelsen om att Finansinspektionen får begära att försäkringsföretaget avstår från att använda en eller flera av proportionalitetsåtgärderna enligt artikel 29c.2, ska gälla i tillämpliga delar på gruppnivå (se artikel 213a.5).

Även nu nämnda direktivbestämmelser om användningen av proportionalitetsåtgärder för en liten och icke-komplex grupp bör genomföras på ett direktivnära sätt, i kapitlet om grupp tillsyn i försäkringsrörelselagen.

24.3.2 Proportionalitetsåtgärder för en grupp som inte är en liten och icke-komplex grupp

Utredningens förslag: Det ska införas anpassade regler för grupper som inte är små och icke-komplexa. En sådan grupp får ansöka hos Finansinspektionen, när inspektionen är grupp tillsynsmyndighet, om att få använda i lag preciserade lättnader vad gäller krav på rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetshantering. Gruppens riskprofil ska ligga till grund för Finansinspektionens beslut om lättnader.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.71 i ändringsdirektivet införs den nya artikeln 213a i Solvens II-direktivet om användning av proportionalitetsåtgärder på gruppnivå. I artikel 213a.5 anges att artikel 29d ska gälla i tillämpliga delar på gruppnivå. Kommissionen ska komplettera dessa bestämmelser i delegerade akter (se artikel 1.71 i ändringsdirektivet som inför artikel 213a.6 c i Solvens II-direktivet).

*Förfarande och användning av proportionalitetsåtgärder
för en grupp som inte är en liten och icke-komplex grupp*

En grupp som inte har kvalificerats som en liten och icke-komplex grupp får ansöka hos Finansinspektionen, när inspektionen är grupp-tillsynsmyndighet, om att få använda de proportionalitetsåtgärder som avses i artiklarna 35.5a, 41, 45.1b, 45.5, 77.8 och 144a.4 i Solvens II-direktivet, i tillämpliga delar. Det gäller således tillsynsrapportering, företagsstyrning (centrala funktioner), egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och plan för likviditetsriskhantering.

Även övriga bestämmelser i artikel 29d ska gälla i tillämpliga delar på gruppnivå (artikel 213a.5). Det gäller Finansinspektionens beslut i saken, när inspektionen är grupp-tillsynsmyndighet, förfarandet och användningen av dessa proportionalitetsåtgärder.

Kommissionen kommer att komplettera dessa bestämmelser genom att anta delegerade akter som specificerar villkoren för att bevilja eller dra tillbaka tillsynsmyndighetens godkännande av proportionalitetsåtgärder som ska användas av grupper som inte klassificeras som små och icke komplexa grupper (artikel 25.5 d).

Det bör införas anpassade proportionalitetsregler för andra grupper än små och icke-komplexa. En sådan grupp bör få ansöka hos Finansinspektionen, när inspektionen är grupp-tillsynsmyndighet, om att få använda i lag preciserade lättnader vad gäller krav på rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetshantering. Gruppens riskprofil bör ligga till grund för Finansinspektionens beslut om lättnader.

Även nu nämnda direktivbestämmelser bör genomföras på ett direktivnära sätt, i kapitlet om grupp-tillsyn i försäkringsrörelselagen.

25 Tillsyn över gränsöverskridande verksamhet

25.1 Bakgrund

I Solvens II-direktivet finns även närmare bestämmelser om försäkringsföretags etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster. Genom auktorisation i Sverige får ett försäkringsföretag under vissa förutsättningar bedriva verksamhet i andra medlemsstater inom EU (och inom EES), på samma sätt som en EES-försäkringsgivare får bedriva verksamhet i Sverige. Detta kan ske genom antingen en sekundäretablering eller gränsöverskridande verksamhet med stöd av etableringsrätten eller av friheten att tillhandahålla inom EU och EES.

Krav på en EES-försäkringsgivare som bedriver verksamhet i Sverige, samt krav på Finansinspektionens som värdlandsmyndighet, framgår av lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige (LUFT). Krav på svenska försäkringsföretags verksamhet i ett annat land inom EES, samt Finansinspektionens roll som hemlandsmyndighet, framgår av försäkringsrörelselagen (2010:2043) (FRL).

Det bör noteras att lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige inte strukturerad utifrån Solvens II-regelverket i samma grad som försäkringsrörelselagen. De lagförslag i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige som lämnas i detta kapitel är anpassade till den befintliga strukturen. För att skapa en tydligare reglering för dessa försäkringsgivare borde denna lag omarbetas på en mer övergripande nivå. Detta ryms dock inte inom utredningens uppdrag.

I detta avsnitt används begreppen hemland respektive värdland för det som i direktivet benämns hemmedlemsstat respektive värd-

medlemsstat. Tillsynsmyndigheterna i respektive land benämns hemlandsmyndighet respektive värdmyndighet.

25.2 Uppgifter vid gränsöverskridande verksamhet

Utredningens bedömning: Ändringarna av artikel 145.2 beträffande Lloyd's i Solvens II-direktivet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.62 i ändringsdirektivet ändras dels lydelsen av artikel 145.2 första stycket c i Solvens II-direktivet, dels tas andra stycket i artikel 145.2 bort.

I den ändrade artikeln 145.2 första stycket c utgår krav när det gäller Lloyd's. Detta gäller uppgifter om de berörda försäkringsgivarna och för att företräda det eller dem inför myndigheter och domstolar i värdmedlemsstaten. Vidare utgår andra stycket i artikel 145.2 vilket innehåller krav på att i händelse av tvist i värdmedlemsstaten på grund av ingångna förpliktelser får de försäkrade inte behandlas mindre gynnsamt än om tvisten hade förts mot företag av sedvanligt slag.

Gällande rätt

Av artikel 145.2 första stycket c framgår att den information som varje försäkringsföretag, som avser att etablera en filial i en annan medlemsstats territorium, ska tillhandahålla till tillsynsmyndigheten i hemlandsstaten när de lämnar en underrättelse för att etablera en filial i en annan medlemsstat. Bland annat ska information om i vilken medlemsstat filialen ska etableras, verksamhetsplan som åtminstone anger filialens tilltänkta affärsverksamhet och organisationsstruktur, namn på en person som har tillräckliga befogenheter att ingå rättshandlingar som binder försäkringsföretaget i förhållande till tredje part, samt adress för filialen framgå.

I svensk lagstiftning används begreppet sekundäretablering för att etablera en filial i en annan medlemsstat. I 3 kap. 1–7 §§ FRL finns allmänna bestämmelser om sekundäretablering. Av 3 kap. 1 § framgår de uppgifter som ett försäkringsföretag som inte är ett återförsäkringsföretag som avser att inrätta en filial, agentur eller annat liknande driftställe (sekundäretablering) inom EES innan verksamheten påbörjas. Underrättelsen ska bland annat innehålla en plan för verksamheten samt var den ska inrättas och namn på dess företrädare. I 3 kap. 23 § ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer befogenhet att meddela föreskrifter om vad en verksamhetsplan enligt 1 § första stycket 1 i övrigt ska innehålla.

Ändringen kräver inga lagstiftningsåtgärder

Ändringarna av artikel 146.2 innebär att de särskilda regler som gällt för Lloyd's tas bort. Dessa skrivningar är ej genomförda i svensk lagstiftning och det krävs därför inga lagstiftningsåtgärder när skrivningarna tas bort.

25.3 Ändringar av slaget av risker eller åtaganden

Utredningens förslag: Om ett försäkringsföretag vid gränsöverskridande verksamhet ändrar verksamheten så att det väsentligt påverkar företagets riskprofil eller företagets försäkringsverksamhet i ett eller flera länder inom EES, ska försäkringsföretaget omedelbart underrätta Finansinspektionen.

Vid en sådan underrättelse ska Finansinspektionen utan dröjsmål informera de berörda behöriga myndigheterna.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.63 i ändringsdirektivet inför en ny lydelse av artikel 149 i Solvens II-direktivet.

Av den nya lydelsen framgår av första punkten att det förfarande som föreskrivs i artiklarna 147 och 148, det vill säga förhandsanmälan

till hemmedlemsstaten samt anmälan till hemmedlemsstaten, ska tillämpas på varje ändring som ett försäkringsföretag avser att göra av den information som avses i artikel 147. Av den nya andra punkten framgår att om det sker en förändring av den verksamhet som försäkringsföretaget bedriver på grundval av friheten att tillhandahålla tjänster som väsentligt påverkar dess riskprofil eller väsentligt påverkar försäkringsverksamheten i en eller flera värdmedlemsstater, ska försäkringsföretaget omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska utan dröjsmål informera tillsynsmyndigheterna i de berörda värdmedlemsstaterna.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 149 framgår att varje ändring som ett försäkringsföretag avser att göra av de uppgifter som avses i artikel 147 ska omfattas av det förfarande som föreskrivs i artiklarna 147 och 148.

Bestämmelsen är genomförd i 3 kap. 21 § FRL. Av nämnda bestämmelse framgår att om ett försäkringsföretag avser att ändra något av de förhållanden som har angetts i en underrättelse enligt 15 § (underrättelse om att driva gränsöverskridande verksamhet) efter det att den gränsöverskridande verksamheten har inletts, ska 15–20 §§ tillämpas.

Ändringar av risker eller åtaganden ska meddelas Finansinspektionen

Av den nya punkten 2 i artikel 149 framgår att om ett försäkringsföretag vid gränsöverskridande verksamhet ändrar verksamheten så att det väsentligt påverkar företagets riskprofil eller företagets försäkringsverksamhet i en eller flera medlemsstater, ska försäkringsföretaget omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten. Vid en sådan underrättelse ska tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten utan dröjsmål informera de berörda värdlandsmyndigheterna.

En motsvarande bestämmelse bör införas i försäkringsrörelselagen.

25.4 Underrättelse vid försämrade finansiella förhållanden eller andra framväxande risker

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska underrätta Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES, om inspektionen konstaterar försämringar av de finansiella förhållandena eller andra framväxande risker, inklusive risker för konsumentskyddet, i ett försäkringsföretag som driver gränsöverskridande verksamhet i det landet och riskerna kan ha en gränsöverskridande effekt.

Finansinspektionen får underrätta den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och den behöriga myndigheten i hemlandet om inspektionen har anledning att befara att det hos en EES-försäkringsgivare finns allvarliga brister i fråga om konsumentskydd.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.65 ersätt artikel 152a.2 i Sovens II-direktivet med ny lydelse.

Av den nya lydelsen av artikel 152a.2 framgår att tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska underrätta Eiopa och tillsynsmyndigheten i den berörda värdmedlemsstaten om den konstaterar försämrade finansiella förhållanden eller andra framväxande risker, inbegripet sådana som rör konsumentskyddet, hos ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag som bedriver verksamhet grundad på rätten att tillhandahålla tjänster eller etableringsfriheten och som kan ha en gränsöverskridande effekt. Tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten får också underrätta Eiopa och tillsynsmyndigheten i den berörda hemmedlemsstaten om den hyser allvarliga och motiverade farhågor i fråga om konsumentskydd. Tillsynsmyndigheterna får hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens hjälp om ingen bilateral lösning kan hittas.

Gällande rätt

Av den nuvarande lydelsen av artikel 152a.2 framgår att tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska också, utöver den underrättelse som avses i punkt 1, underrätta Eiopa och tillsynsmyndigheten i den berörda värdmedlemsstaten om den konstaterar försämringar av de ekonomiska förhållandena eller andra framväxande risker från ett försäkringsföretag som bedriver verksamhet som grundas på friheten att tillhandahålla tjänster eller etableringsfriheten och som kan ha en gränsöverskridande effekt. Tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten får också underrätta tillsynsmyndigheten i den berörda hemmedlemsstaten om den hyser allvarliga och motiverade farhågor i fråga om konsumentskydd. Tillsynsmyndigheterna får hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens hjälp om ingen bilateral lösning kan hittas.

Artikel 152a.2 är genomförd i såväl försäkringsrörelselagen som lagen om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige. Artikelns första mening rör Finansinspektionens skyldigheter som hemlandsmyndighet och är genomförd i 17 kap. 3 a § FRL. Av bestämmelsen framgår att Finansinspektionen ska underrätta Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES om inspektionen konstaterar försämringar av de ekonomiska förhållandena eller andra framväxande risker i ett försäkringsföretag som driver gränsöverskridande verksamhet eller verksamhet från en sekundäretablering i det landet, och riskerna kan ha en gränsöverskridande effekt.

Andra meningen i artikel 152a.2 rör Finansinspektionens rättigheter som värdmyndighet och är genomförd i 3 kap. 2 a § LUFT. Av bestämmelsen framgår att Finansinspektionen får underrätta den behöriga myndigheten i hemlandet om inspektionen har anledning att befara att det hos en EES-försäkringsgivare finns allvarliga brister i fråga om konsumentskydd.

Tredje meningen i artikel 152a.2 är genomförd dels i 17 kap. 3 b § andra stycket FRL, dels i 3 kap. 2 b § andra stycket LUFT och ger Finansinspektionen rätt att hänskjuta frågor till Eiopa och begära hjälp av myndigheten i de fall som framgår av artikel 152a.2 i Solvens II-direktivet.

Finansinspektionen ska informera berörda myndigheter och Eiopa om försämrade finansiella förhållanden

Ändringarna av första meningen i artikel 152a.2 innebär att Finansinspektionen, när inspektionen är hemlandsmyndighet, ska underrätta Eiopa och värmyndigheten när den konstaterar försämrade finansiella förhållanden, i stället för vid ekonomiska försämrade förhållanden. I den nya artikeln förtydligas också att detta inbegriper risker som rör konsumentskydd. Liksom i den nuvarande lydelsen ska de försämrade förhållandena även ha en gränsöverskridande effekt.

Utredningen gör bedömningen att ändringen av ordval i artikeln är av saklig karaktär och inte en språkändring, även om det av direktivet inte framgår konkret vad i skillnaden består och vilka andra omständigheter som en underrättelse om försämrade finansiella förhållanden ska innehålla.

I skäl 71 lyfts fallissemang i försäkringsföretag med gränsöverskridande verksamhet som bakgrund till ändringen. Av skälsatsen framgår att utöver att försäkringsföretag därför bör ha en skyldighet att underrätta tillsynsmyndigheten i sitt hemland om alla väsentliga förändringar som påverkar deras riskprofil när det gäller deras pågående gränsöverskridande försäkringsverksamhet, bör hemlandsmyndigheten dela denna information med tillsynsmyndigheterna i de berörda värdländerna. Mot bakgrund av detta finns det anledning att anse att finansiella förhållanden är ett bredare begrepp än ekonomiska förhållanden och påverkar företaget såväl redovisningsmässigt och ekonomiska förhållanden som solvens- och likviditetsmässigt.

Mot denna bakgrund bör lydelsen av 17 kap. 3 a § FRL ändras i linje med ändringen av lydelsen av första meningen av artikel 152a.2. Av bestämmelsen bör det även framgå att risker för konsumentskyddet ska ingå som en del i detta.

Finansinspektionen får underrätta Eiopa om inspektionen befärar att det finns allvarliga brister i konsumentskyddet

Ändringen av andra meningen i artikel 152a.2 innebär att Finansinspektionen, när den är värmyndighet, även får underrätta Eiopa, utöver hemmyndigheten, när inspektionen har anledning att befara att det hos en EES-försäkringsgivare som bedriver verksamhet i

Sverige, finns allvarliga brister i fråga om konsumentskydd. Möjligheten att underrätta Eiopa bör införas i 3 kap. 2 a § LUFT.

Lydelsen av tredje meningen i artikel 152a.2 ändras inte och kräver därmed inga lagstiftningsåtgärder.

25.5 Betydande gränsöverskridande verksamhet

Utredningens förslag: En EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige ska definieras som betydande gränsöverskridande verksamhet om den verksamhet som bedrivs i Sverige

1. har en total årlig tecknad bruttopremieinkomsten som överstiger 15 miljoner euro, eller
2. är relevant i förhållande till den svenska försäkringsmarknaden.

En EES-försäkringsgivare som i sitt hemland klassificeras som litet och icke-komplext kan inte bedriva betydande gränsöverskridande verksamhet.

Finansinspektionen ska till den behöriga tillsynsmyndigheten i hemlandet anmäla om en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige. Finansinspektionen ska i en sådan anmälan ange skälen för detta.

Om Finansinspektionen, efter en anmälan från en behörig myndighet att ett försäkringsföretags verksamhet i ett annat land inom EES är relevant, inte delar den behöriga myndighetens bedömning ska Finansinspektionen anmäla detta till den behöriga myndigheten i det landet inom en månad och ange och skälen till detta.

Finansinspektionen får hänskjuta frågor till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och begära hjälp av myndigheten i de fall som framgår av artikel 152aa i Solvens II-direktivet.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.66 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 152aa.1 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 152aa.1 framgår att med betydande gränsöverskridande verksamhet avses försäkringsverksamhet som bedrivs i en viss värdmedlemsstat med stöd av etableringsfriheten eller rätten att tillhandahålla tjänster av ett försäkringsföretag som inte klassificeras som ett litet och icke-komplext företag och där den totala årliga tecknade bruttopremieinkomster motsvarande den verksamhet som bedrivs av företaget i den värdmedlemsstaten med stöd av etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster överstiger 15 000 000 euro (punkt a) eller den verksamhet som bedrivs med stöd av etableringsrätten eller friheten att tillhandahålla tjänster anses av tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten vara relevant när det gäller värdmedlemsstatens marknad (punkt b).

Av den nya artikeln. 151a.2 framgår att Eiopa ska utarbeta förslag på tekniska standarder för tillsyn för att ytterligare specificera villkor och kriterier som ska användas för att fastställa om ett försäkringsföretags verksamhet är relevant på värdmedlemsstatens försäkringsmarknad.

Gällande rätt

Begreppet betydande gränsöverskridande verksamhet införs i ändringsdirektivet och förekommer inte nuvarande lydelse av Solvens II-direktivet.

Definitionen av betydande gränsöverskridande verksamhet bör framgå av lag

Genom ändringsdirektivet införs begreppet betydande gränsöverskridande verksamhet. Betydande gränsöverskridande verksamhet definieras antingen kvantitativt genom att bruttopremieinkomsten överskrider 15 miljoner euro eller genom att värdmyndigheten anser att den gränsöverskridande verksamheten är relevant på försäkrings-

marknaden i värdmedlemsstaten. Betydande gränsöverskridande verksamhet kan inte bedrivas av små och icke-komplexa företag.

Då definitionen av gränsöverskridande verksamhet reglerar en EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige och avgörs av Finansinspektionen bör definitionen av betydande gränsöverskridande verksamhet framgå av lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Innebörden i vad som är relevant verksamhet på värdlandets försäkringsmarknad kommer att framgå av tekniska standarder för tillsyn.

Anmälan av betydande gränsöverskridande verksamhet

I vissa fall ska tillsynsmyndigheten i värdlandet anmäla att en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i det landet. Enligt den nya artikeln 152aa.3 gäller detta då den gränsöverskridande verksamheten i värdlandet är relevant på värdlandets försäkringsmarknad.

Då detta rör skyldigheter för tillsynsmyndigheten i värdlandet bör den nya artikeln 152aa.3 genomföras i lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige. Av bestämmelsen bör framgå att Finansinspektionen ska anmäla till den behöriga tillsynsmyndigheten i hemlandet om en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige. Det bör också av lag framgå att Finansinspektionen ska ange skälen för detta.

I artikel 152aa.4 regleras fallet då hemlandsmyndigheten inte instämmer i värdmyndighetens bedömning att verksamheten i det landet är relevant. Då Finansinspektionen, i egenskap av hemlandsmyndighet, har fått en anmälan enligt artikel 152aa.3 ska Finansinspektionen inom en månad anmäla till värdlandsmyndigheten att inspektionen inte instämmer. Finansinspektionen ska också ange skälen för detta.

I händelse av att tillsynsmyndigheterna i hem- och värdlandet förblir oense kring relevansen i verksamheten i värdlandet får tillsynsmyndigheterna hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens hjälp. Detta bör regleras på samma sätt som vid genomförandet av artikel 152a.2.

25.6 Förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet

Genom artikel 1.66 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 152ab i Solvens II-direktivet. Artikel handlar om förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte mellan hem- och värdlandets tillsynsmyndigheter vid betydande gränsöverskridande verksamhet.

Bestämmelsen syftar till att för att bättre förebygga potentiella problem som påverkar konsumenträttigheterna och förbättra skyddet för försäkringstagare i hela unionen, vilket lyfts i skäl 73. I skälsatsen anges vidare att ett förstärkt samarbete är särskilt viktigt om det förekommer betydande gränsöverskridande verksamhet. Genom ett förstärkt informationsutbyte bör transparensen och det regelbundna obligatoriska informationsutbytet mellan de berörda tillsynsmyndigheterna öka. Utbytet mellan myndigheterna bör vara tillräckligt informativt och omfatta all relevant information från tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten, särskilt vad gäller resultatet av den samlade tillsynsbedömningen i samband med gränsöverskridande verksamhet och om företagets finansiella ställning.

Gällande rätt

Begreppet betydande gränsöverskridande verksamhet förkommer inte i nuvarande regelverk.

De krav som nu införs liknar till viss del befintliga grundläggande bestämmelserna om de berörda tillsynsmyndigheternas ansvar och skyldigheter i tillsynen av gränsöverskridande verksamhet. Dessa är införda i 3 kap. i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivare och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige samt i 17 kap. i försäkringsrörelselagen. Av de nya reglerna följer dock mer detaljerade krav på såväl innehåll i tillsynen som informationsutbytet mellan hem- och värdmyndigheten.

Bestämmelserna innehåller även möjlighet för de berörda tillsynsmyndigheterna att hänskjuta vissa frågor till Eiopa och begära hjälp. Motsvarande möjlighet finns i dag i bland annat artikel 152a i Solvens II-direktivet. Denna är införd i 3 kap. 2 b § andra stycket LUFT och 17 kap. 3 b § andra stycket FRL.

25.6.1 Förstärkt tillsynssamarbete vid betydande gränsöverskridande verksamhet

Utredningens förslag: Finansinspektionens ska då ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet samarbeta med behörig myndighet om frågor som rör åtminstone

1. företagsstyrning,
2. uppdragsavtal och distributionspartner,
3. affärsstrategi och skadereglering, samt
4. konsumentskydd.

Samarbetet ska stå i proportion till de risker som den gränsöverskridande verksamheten medför.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

I artikel 152ab.1 införs krav på informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheten i hem- och värdlandet vid betydande gränsöverskridande verksamhet.

Av den nya artikeln 152ab.1 första stycket framgår att vid betydande gränsöverskridande verksamhet ska tillsynsmyndigheten i hemlandet och tillsynsmyndigheten i värdlandet samarbeta med varandra för att bedöma om företaget är väl medvetet om de risker som det exponeras för eller kan exponeras för i värdlandet och hanterar dem på rätt sätt.

Av andra stycket framgår vidare att samarbetet ska stå i proportion till de risker som den betydande gränsöverskridande verksamheten medför och ska omfatta åtminstone aspekter som företagsstyrningssystemet, uppdragsavtal och distributionspartner, affärsstrategi och skadereglering, samt konsumentskydd.

Förstärkt tillsynssamarbete vid betydande gränsöverskridande verksamhet

Av den nya artikeln 152ab.1 första stycket följer att Finansinspektionen ska samarbeta med en annan berörd tillsynsmyndighet vid gränsöverskridande verksamhet. Detta gäller såväl när inspektionen är hemmyndighet för ett försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i en annan medlemsstat eller värdmyndighet då en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige.

Detta krav på samarbete följer redan i dag av den allmänna bestämmelsen i 17 kap. 3 § FRL att Finansinspektionen ska, i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter. Vidare ska Finansinspektionen, enligt 3 kap.2 § andra stycket LUFT, i samarbete med den behöriga myndigheten i hemlandet, utöva tillsyn över att en EES-försäkringsgivare bedriver sin verksamhet i Sverige i enlighet med denna lag och andra författningar som reglerar deras näringsverksamhet.

I den nya artikeln 152ab.1 andra stycket kommer innehållet i tillsynssamarbetet till uttryck. Tillsynen ska åtminstone omfatta företagsstyrningssystemet, uppdragsavtal och distributionspartner, affärsstrategi och skadereglering samt konsumentskydd. Vad gäller företagsstyrningssystemet ingriper tillsynen av detta aspekter med särskilt fokus på den gränsöverskridande verksamheten som att styrelse och ledning för förstår särdragen i den gränsöverskridande verksamheten samt riskhantering, intern kontroll och regelefterlevnadsrutiner för den gränsöverskridande verksamheten.

Det bör av lag framgå att vid betydande gränsöverskridande verksamhet hos ett försäkringsföretag eller en EES-försäkringsgivare ska Finansinspektionens samarbete med den behöriga myndighet om åtminstone företagsstyrning, uppdragsavtal och distributionspartner, affärsstrategi och skadereglering, samt konsumentskydd. Det bör också av lag framgå att samarbete ska stå i proportion till de risker som den gränsöverskridande verksamheten medför.

I artikel 152ab.1 första stycket framgår även syftet med samarbetet. Detta kommer till konkret uttryck i kraven på innehållet i tillsynen i artikeln och behöver därför inte framgå explicit av lag.

25.6.2 Förstärkt informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet

Utredningen förslag: Finansinspektionen ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES om ett försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i det landet kan komma att brista i efterlevnaden av tillämpliga bestämmelser i lag och andra författningar eller har brister i företagsstyrning, uppdragsavtal och distributionspartner, affärsstrategi och skadereglering, eller konsumentskydd, som påverkar verksamheten i det landet.

Om ett försäkringsföretag bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i ett annat land inom EES, ska Finansinspektionen årligen till den behöriga myndigheten i det landet lämna uppgifter om

1. solvens- och minimikapitalkrav,
2. medräkningsbara kapitalbasmedel för att täcka solvens- och minimikapitalkravet, samt
3. uppgifter om tvivel beträffande korrektheten i företagets beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna eller uppgifterna enligt 1 och 2.

Finansinspektionen ska lämna uppgifterna oftare på begäran av den behöriga myndigheten.

Om en EES-försäkringsgivare bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige, får Finansinspektionen begära att den behöriga myndigheten i hemlandet oftare än årligen lämnar uppgifter om

1. solvens- och minimikapitalkrav,
2. medräkningsbara kapitalbasmedel för att täcka solvens- och minimikapitalkravet, samt
3. uppgifter om tvivel beträffande korrektheten i företagets beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna eller uppgifterna enligt 1 och 2.

Finansinspektionen ska utan dröjsmål underrätta den behöriga myndigheten i ett annat EES-land om ett försäkringsföretag med betydande gränsöverskridande verksamhet i det landet får en försämrad finansiell ställning eller om det inom tre månader finns risk för att solvens- eller minimikapitalkravet inte uppfylls.

Finansinspektionen ska utan dröjsmål lämna annan information än den som avses ovan, som en behörig myndighet i ett annat land inom EES begär beträffande ett försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i det landet, förutsatt att den rör företagets solvens, företagsstyrningssystem eller affärsmodell.

Finansinspektionen får av den behöriga myndigheten begära annan information än den som avses ovan om en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige. Finansinspektionen ska motivera sin begäran.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

I artikel 152ab.2 införs krav på informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheten i hem- och värdlandet vid betydande gränsöverskridande verksamhet

Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska utan onödigt dröjsmål informera tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten om resultatet av sin samlade tillsynsbedömning när det gäller betydande gränsöverskridande verksamhet där potentiella problem med efterlevnaden av tillämpliga bestämmelser i lagar och andra författningar i värd- eller hemmedlemsstaten eller väsentliga problem som har identifierats genom samarbete mellan myndigheterna och dessa problem påverkar eller sannolikt kommer att påverka utövandet av verksamheten i värdmedlemsstaten (artikel 152ab.2 första stycket).

Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska minst en gång per år, eller oftare om tillsynsmyndigheten i den berörda värdmedlemsstaten begär det, lämna information till tillsynsmyndigheten i den värdmedlemsstat där företaget bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet. Informationen ska åtminstone omfatta uppgifter från försäkringsföretagets rapportering om solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet samt medräkningsbara kapitalbasmedel för att

uppfylla solvenskapitalkravet respektive minimikapitalkravet. Vidare ska informationen omfatta uppgift om potentiella farhågor från tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten när det gäller försäkringsföretagets beräkning av försäkringstekniska avsättningar samt beräkningar av solvens- eller minimikapitalkravet och den medräkningsbara kapitalbasen (artikel 152ab.2 andra stycket).

Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska utan dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten i den värdmedlemsstat där företaget bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet om den konstaterar försämringar av den finansiella ställningen eller en risk för att solvenskapitalkravet eller minimikapitalkravet underskrids inom de närmaste tre månaderna. Tillsynsmyndigheten i en värdmedlemsstat där ett försäkringsföretag bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet får rikta en vederbörligen motiverad begäran till tillsynsmyndigheten i det företags hemmedlemsstat om att få annan information förutsatt att den rör företags solvens, företagsstyrningssystem eller affärsmodell. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska tillhandahålla denna information utan onödigt dröjsmål (artikel 152ab.2 tredje och fjärde stycket).

Förstärkt informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet

De nya bestämmelserna om förstärkt tillsyn vid betydande gränsöverskridande verksamhet innehåller en rad bestämmelser som reglerar vilken information tillsynsmyndigheten i hemlandet ska lämna till den behöriga tillsynsmyndigheten i värdlandet.

Enligt den nya artikeln 152ab.2 första stycket ska Finansinspektionen, då inspektionen är hemmyndighet, utan onödigt dröjsmål informera den berörda myndigheten i värdlandet om potentiella problem med efterlevnaden av tillämpliga bestämmelser i lag och andra författningar i ett svenskt försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i en annan medlemsstat. Detta rör såväl problem i företags verksamhet i värdlandet, som verksamheten i Sverige som påverkar eller sannolikt kan påverka verksamheten i värdlandet. Detta bör framgå av lag.

Vidare ska Finansinspektionen, enligt den nya artikeln 152ab.2 andra stycket minst en gång per år lämna viss information till den behöriga myndigheten i värdlandet. Detta gäller uppgifter från före-

tagets periodiska rapportering om solvens- och minikapitalkrav, den medräkningsbara kapitalbasmedel för att täcka solvens- och minimikapitalkravet. Finansinspektionen ska också lämna uppgifter om potentiella farhågor när det gäller beräkningen av företagets beräkning av försäkringstekniska avsättningar, solvens- och minimikapitalkraven eller de medräkningsbara kapitalbasmedlen. På begäran av den behöriga myndigheten i värdlandet ska Finansinspektionen lämna dessa uppgifter oftare än en gång per år. Detta bör framgå av lag.

Det bör även framgå av lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige att Finansinspektionen får begära dessa uppgifter oftare än en gång per år om en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige från tillsynsmyndigheten i hemlandet.

Det bör också framgå av försäkringsrörelselagen att Finansinspektionen utan dröjsmål ska informera den behöriga myndigheten i det land inom EES där ett svenskt företag bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet om inspektionen konstaterar en försämring av företagets finansiella ställning eller risk för att solvens- eller minimikapitalkravet underskrids inom de kommande tre månaderna.

Slutligen får Finansinspektionen, enligt den nya artikeln 152ab.2 fjärde stycket, begära annan information än den som tidigare nämnts från en behörig myndighet om en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige förutsatt att det rör företagets solvens, företagsstyrningsmodell eller affärsmodell. Den behöriga myndigheten ska lämna denna information utan dröjsmål. Detta bör framgå av lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige.

Finansinspektionen ska på motsvarande sätt lämna den information som en behörig myndighet begär från Finansinspektionen om ett svenskt försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i ett annat land inom EES. Detta bör framgå av försäkringsrörelselagen.

25.6.3 Gemensamt platsbesök vid risk att solvens- och minimikapitalkravet inte uppfylls

Utredningen förslag: Om en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige, inte uppfyller eller riskerar att inte uppfylla solvens- eller minimikapitalkravet inom tre månader, får Finansinspektionen framställa en begäran till den behöriga myndigheten i EES-försäkringsgivarens hemland att myndigheterna gemensamt genomför en platsundersökning hos EES-försäkringsgivaren. Finansinspektionen ska ange skälen för en sådan begäran.

Då Finansinspektionen är hemlandsmyndighet ska inspektionen inom en månad från mottagandet pröva en sådan begäran. Om inspektionen avslår begäran ska detta ske skriftligen och innehålla skälen för avslaget.

Finansinspektionen ska bjuda in Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten till en sådan gemensam platsundersökning.

Finansinspektionen och den behöriga myndigheten i ett annat land inom EES, ska inom två månader från den gemensamma platsundersökningen komma överens om gemensamma slutsatser, inbegripet tillsynsåtgärder.

Finansinspektionen och den behöriga myndigheten för en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige, ska inom två månader från den gemensamma platsundersökningen komma överens om gemensamma slutsatser, inbegripet tillsynsåtgärder.

Finansinspektionen ska beakta dessa slutsatser när inspektionen fattar beslut om tillsynsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Om ett försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet inte uppfyller eller sannolikt inte kommer att uppfylla solvenskapitalkravet eller minimikapitalkravet under de följande tre månaderna, får tillsynsmyndigheten i den värdmedlemsstat där företaget bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet rikta

en begäran till tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten om att en gemensam inspektion ska utföras på plats hos försäkringsföretaget, med angivande av skälen till denna begäran. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska godta eller avslå denna begäran inom en månad från mottagandet. Om tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten går med på att utföra en gemensam inspektion på plats ska den bjuda in Eiopa att delta i den inspektionen. (artikel 152ab.4 och 152ab.5 första stycket).

Om tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten avslår begäran om en gemensam inspektion på plats ska den skriftligen ange skälen till avslaget för tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten (artikel 152ab.6 första stycket).

När den gemensamma inspektionen på plats har genomförts ska de berörda tillsynsmyndigheterna inom två månader komma fram till gemensamma slutsatser, inbegripet om de lämpligaste tillsynsåtgärderna. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska beakta dessa gemensamma slutsatser när den fattar beslut om lämpliga tillsynsåtgärder (artikel 152ab.5 andra stycket).

Gemensamt platsbesök vid risk att solvens- och minimikapitalkravet inte uppfylls

Genom den nya regleringen om förstärkt tillsynssamarbete införs en möjlighet för Finansinspektionen att begära av den behöriga tillsynsmyndigheten i hemlandet för en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige att tillsynsmyndigheterna gemensamt utför en gemensam platsundersökning på försäkringsföretaget om det inte uppfyller eller sannolikt inte kommer att uppfylla solvenskapitalkravet under de kommande tre månaderna (artikel 152ab.4 första stycket).

Om Finansinspektionen mottar en sådan begäran från en behörig myndighet i ett land där ett svenskt försäkringsföretag bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet ska inspektionen godta eller avslå denna begäran inom två månader (artikel 152ab.4 andra stycket). Om Finansinspektionen avslår en sådan begäran ska detta ske skriftligen och innehålla skälen till avslaget (artikel 152ab.6). Finansinspektionen ska, om inspektionen går med på att genomföra en gemensam platsundersökning bjuda in Eiopa till platsundersökningen (artikel 152ab.5 första stycket).

När tillsynsmyndigheterna har genomfört platsundersökningen ska de inom två månader komma fram till gemensamma slutsatser, inbegripet de lämpligaste tillsynsåtgärderna (artikel 152ab.5 andra stycket). Beslut om tillsynsåtgärder för ett försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande i ett land inom EES fattas av Finansinspektionen, som ska beakta de gemensamma slutsatserna i sitt beslut (artikel 152ab.5 andra stycket).

Bestämmelser bör införas i försäkringsrörelselagen respektive lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige för att uppnå detta och genomföra de nya artiklarna 152ab.4 och 152ab.5 första, andra och fjärde stycket, samt artikel 152ab.6 första stycket.

25.6.4 Finansinspektionen får hänskjuta ärenden till Eiopa under vissa omständigheter

Utredningens förslag: Finansinspektionen får hänskjuta frågor till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och begära hjälp av myndigheten i de fall som framgår av artikel 152ab i Solvens II-direktivet.

Finansinspektionen ska besluta i enlighet med Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndighetens beslut i det fall ett ärende har hänskjutits till myndigheten enligt artikel 152ab.5 tredje stycket.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Av artikel 152ab framgår en rad omständigheter då tillsynsmyndigheterna får hänskjuta ett ärende till Eiopa och begära myndighetens bistånd.

Om tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten inte utan onödigt dröjsmål tillhandahåller information enligt artikel 152ab.2 får tillsynsmyndigheten i den berörda värdmedlemsstaten hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens bistånd i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1094/2010 (artikel 152ab.2 fjärde stycket och 152ab.3).

Vidare får var och en av tillsynsmyndigheterna, om de inte kan komma fram till en gemensam slutsats om den gemensamma inspektionen inom två månader, och utan att det påverkar de tillsynsåtgärder och tillsynsbefogenheter som ska vidtas respektive utövas av tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten för att hantera underskridandet av solvenskapitalkravet eller underskridandet eller det sannolika underskridandet av minimikapitalkravet, inom ytterligare två månader hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens hjälp i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1094/2010. Ärendet får inte hänskjutas till Eiopa efter det att denna tvåmånadersperiod eller efter det att tillsynsmyndigheterna har nått en överenskommelse om gemensamma slutsatser i enlighet med andra stycket i denna punkt (artikel 152ab.5 tredje stycket).

Om någon av de berörda tillsynsmyndigheterna inom denna tvåmånadersperiod har hänskjutit ärendet till Eiopa i enlighet med artikel 152ab.5 tredje stycket, ska tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten uppskjuta antagandet av de slutgiltiga slutsatserna av den gemensamma inspektionen på plats och invänta ett beslut som eventuellt fattas av Eiopa i enlighet med artikel 19.3 i den förordningen, och ska anta slutsatserna i enlighet med Eiopas beslut. Alla berörda tillsynsmyndigheter ska betrakta dessa slutsatser som avgörande (artikel 152ab.5 fjärde stycket).

Tillsynsmyndigheterna får även hänskjuta ärendet till Eiopa och begära myndighetens hjälp i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1094/2010 inom en månad från det att tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten meddelat sitt beslut om de är oeniga om skälen till avslaget på begäran om en gemensam inspektion. I ett sådant fall får Eiopa agera i enlighet med de befogenheter myndigheten tilldelats genom den artikeln (artikel 152ab.6 andra stycket).

Finansinspektionen får hänskjuta ärenden till Eiopa under vissa omständigheter

Det förstärkta tillsynssamarbetet och informationsutbytet vid betydande gränsöverskridande verksamhet innehåller möjligheter för tillsynsmyndigheterna att hänskjuta vissa frågor till Eiopa och be om myndighetens hjälp under vissa omständigheter.

I det fall den behöriga myndigheten i hemlandet för en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet

i Sverige inte lämnar den information som framgår av artikel 152ab.2 får Finansinspektionen hänskjuta frågan till den Eiopa och begära myndighetens hjälp i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1094/2010 (artikel 152ab.4).

Detta gäller även Finansinspektionen eller den berörda tillsynsmyndigheten i hem- eller värdlandet inom två månader inte kan komma fram till en gemensam slutsats efter en gemensam platsundersökning på ett försäkringsföretag som underskrider eller riskerar att underskrida solvens- eller minimikapitalkravet. En sådan anmälan till Eiopa ska ske inom två månader efter den tvåmånadersperiod som tillsynsmyndigheterna har att komma överens om slutsatser, det vill säga fyra månader efter den gemensamma platsundersökningen. Detta påverkar inte Finansinspektionens möjligheter, i det fall försäkringsföretaget är beläget i Sverige, att vidta tillsynsåtgärder mot den bristande solvensen. I det fall tillsynsmyndigheterna har kommit fram till en gemensam slutsats eller tvåmånadersperioden löpt ut har tillsynsmyndigheterna inte längre möjlighet att hänskjuta ärendet till Eiopa (artikel 152ab.5 tredje stycket).

I det fall Finansinspektionen är hemmyndighet får inte inspektionen besluta om några slutliga slutsatser från den gemensamma platsundersökningen innan Eiopa har fattat sitt beslut. När Eiopa har fattat sitt beslut ska detta vara avgörande och Finansinspektionen besluta om tillsynsåtgärder i linje med detta (artikel 152ab.5 fjärde stycket).

Slutligen har Finansinspektionen även möjlighet att hänskjuta till Eiopa om den behöriga myndigheten i hemlandet för en EES-försäkringsgivare som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet i Sverige har avslagit en begäran från Finansinspektionen om en gemensam platsundersökning vid bristande solvens hos EES-försäkringsgivaren (artikel 152ab.6 andra stycket).

De bestämmelserna i den nya artikeln 152ab som rör Finansinspektionens möjligheter att hänskjuta ärende till Eiopa bör framgå av lag genom att artikeln läggs till i 17 kap. 3 b § andra stycket FRL respektive 3 kap. 2 b § andra stycket LUFT.

Av försäkringsrörelselagen bör det även framgå att Finansinspektionen ska besluta i enlighet med Eiopas beslut. För att genomföra de krav som framgår av den nya artikeln 152ab.5 fjärde stycket som gäller då Finansinspektionen är hemmyndighet och Eiopa prövar ett ärende som hänskjutits myndigheten. Att Finansinspektionen ska

besluta om tillsynsåtgärder i enlighet med Eiopas beslut innebär dels att Finansinspektionen ska invänta Eiopas beslut, dels att detta är det slutliga steget i ärendet och att ärendet därefter är avgjort.

25.7 Samarbetsplattformar

Utredningens förslag: Finansinspektionen och de berörda behöriga myndigheterna ska på begäran av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten eller en berörd behörig myndighets begäran lämna de uppgifter som den myndigheten behöver för att en samarbetsplattform ska fungera väl.

Då Finansinspektionen deltar i en samarbetsplattform omfattas inspektionen av krav på förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte. Finansinspektionen ska dela relevant information med Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Då Finansinspektionen deltar i en samarbetsplattform får inspektionen begära hjälp av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten i de fall som framgår av artikel 152b i Solvens II-direktivet.

Finansinspektionen ska på begäran av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten inom ramen för en samarbetsplattform genomföra en platsundersökning hos ett försäkringsföretag där det finns allvarliga farhågor för om negativa effekter förförsäkringstagare i andra medlemsstater och tecken på allvarliga brister.

Finansinspektionen ska bjuda in Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och berörda behöriga myndigheter till en sådan platsundersökning.

Finansinspektionen ska tillämpa reglerna om platsundersökning vid förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.67 i ändringsdirektivet ändras dels artikel 152b.4, dels införs artikel 152b.5-152b.8 i Solvens II-direktivet.

Av den ändrade artikeln 152b.4 framgår att utan att de berörda tillsynsmyndigheterna på Eiopas eller en tillsynsmyndighets begäran ska i god tid lämna alla de uppgifter som behövs för att samarbetsplattformen ska fungera väl.

Av den nya artikeln 152b.5 framgår att de krav på förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte mellan hemlandets och värdlandets tillsynsmyndigheter som framgår av artikel 152ab ska även tillämpas på tillsynsmyndigheter som deltar i en samarbetsplattform från och med inrättandet av en sådan samarbetsplattform och oavsett om försäkringsföretaget bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet. Denna information ska också delas med Eiopa när samarbetsplattformar inrättas.

Av den nya artikel 152b.6 första stycket framgår att om två eller flera relevanta myndigheter på en samarbetsplattform är oeniga om förfarandet för eller innehållet i en åtgärd som ska vidtas, eller om underlåtenhet att vidta åtgärder, när det gäller ett försäkringsföretag, och om det finns allvarliga farhågor om negativa effekter för försäkringstagare, får Eiopa, på begäran av en relevant myndighet, bistå myndigheterna med att nå en överenskommelse i enlighet med artikel 19.1 i förordning (EU) nr 1094/2010. Av andra stycket framgår vidare att om det finns allvarliga farhågor om negativa effekter för försäkringstagare i andra medlemsstater än hemmedlemsstaten och tecken på allvarliga brister i ett försäkringsföretag för vilka inga korrigerande åtgärder eller endast otillräckliga åtgärder har vidtagits av den behöriga tillsynsmyndigheten, får Eiopa begära att tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten genomför en inspektion på plats av försäkringsföretaget. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska utan dröjsmål inleda inspektionen på plats och bjuda in Eiopa och andra berörda tillsynsmyndigheter att delta i den. Artikel 152ab.5 andra, tredje och fjärde styckena ska tillämpas.

Av den nya artikeln 152b.7 framgår att om två eller flera relevanta myndigheter på en samarbetsplattform är oeniga om informationsutbytet enligt punkt 4 eller 5 i denna artikel får Eiopa, på begäran av

en relevant myndighet, bistå dem med att nå en överenskommelse i enlighet med artikel 19.1 i förordning (EU) nr 1094/2010.

Av den nya artikel 152b.8 första stycket framgår att om Eiopa anser det lämpligt mot bakgrund av intresset av att skydda försäkringstagarna eller för ändamål som rör finansiell stabilitet, får Eiopa offentliggöra information om resultat, rekommendationer eller åtgärder som härrör från tillsynsarbetet inom ramen för samarbetsplattformen. Av andra stycket framgår att om Eiopa avser att offentliggöra det berörda försäkrings- eller återförsäkringsföretagets namn ska myndigheten utan dröjsmål underrätta företaget om denna avsikt och ge företaget tillräckligt med tid för att inkomma med skriftliga synpunkter och lägga fram alla relevanta uppgifter eller argument för Eiopa och andra tillsynsmyndigheter på samarbetsplattformen. Eiopa ska vederbörligen bedöma det berörda företags ställning och ta vederbörlig hänsyn till denna när beslut fattas om offentliggörande av företags namn. Eiopa ska inte offentliggöra namnet på det berörda företaget om ett offentliggörande skulle äventyra en pågående utredning eller, i den mån det kan fastställas, skulle orsaka oproportionerligt stor skada för företaget.

Gällande rätt

Bestämmelser om samarbetsplattformar finns i artikel 152b i Solvens II-direktivet. Enligt artikel 152b.1 får Eiopa få inrätta och samordna en samarbetsplattform för att förbättra informationsutbytet och förstärka samarbetet mellan de berörda tillsynsmyndigheterna. Eiopa får göra vid motiverade farhågor om negativa effekter för försäkringstagare, på eget initiativ eller på begäran av en eller flera berörda tillsynsmyndigheter, om ett försäkringsföretag bedriver eller har för avsikt att bedriva verksamhet som grundas på friheten att tillhandahålla tjänster eller etableringsfriheten och om sådan verksamhet är relevant när det gäller värmedlemsstatens marknad, en underrättelse från tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten om försämringar av de ekonomiska förhållandena eller andra framväxande risker har gjorts eller ärendet har hänskjutits till Eiopa.

Eiopas möjlighet att inrätta en samarbetsplattform påverkar inte de berörda tillsynsmyndigheternas rätt att inrätta en samarbetsplattform om de alla är eniga om att göra detta, vilket framgår av artikel 152b.2.

I artikel 152b.3 förtydligas att inrättandet av en samarbetsplattform inte påverkar tillsynsmandatet för tillsynsmyndigheterna i hem- och värdmedlemsstaten.

För att tillsynsplattformen ska fungera väl ska, enligt artikel 152b.4, de berörda tillsynsmyndigheterna på Eiopas begäran i god tid lämna alla de uppgifter som behövs.

De delar av artikel 152b som reglerar krav på Finansinspektionen och berörda behöriga myndigheter och dess mandat är genomförda i dels 3 kap. 2 c-2 e §§ FRL, dels 3 kap. 22, 22 a och 22 b §§ LUFT. Av bestämmelserna framgår att Finansinspektionen får tillsammans berörda behöriga myndigheter inrätta en samarbetsplattform. Inrättandet av plattformen ska syfta till att förbättra informationsutbytet och stärka samarbetet mellan myndigheterna när ett försäkringsföretag bedriver verksamhet i ett eller flera länder inom EES. Om Finansinspektionen och de berörda behöriga myndigheterna inte kan enas om inrättandet av en samarbetsplattform, får inspektionen begära att Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten inrättar en samarbetsplattform. Finansinspektionen ska på begäran av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten lämna de uppgifter som den myndigheten behöver för att en samarbetsplattform ska fungera väl.

Solvens II-direktivet innehåller även bestämmelser som ger berörda myndigheter möjlighet att hänskjuta ärenden till Eiopa i olika situationer. Dessa bestämmelser är genomförda dels i 17 kap. 3 b § FRL, dels i 3 kap. 2 b § LUFT. Av dessa bestämmelser framgår att Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör ett förfarande av en behörig myndighet inom EES till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten för tvistlösning i de fall som framgår av artiklarna 33, 38, 155 och 158 i Solvens II-direktivet. Finansinspektionen får även hänskjuta frågor till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och begära hjälp av myndigheten i de fall som framgår av artikel 152a i Solvens II-direktivet.

Uppgiftslämnande till Eiopa och berörda behöriga myndigheter

Genom ändringsdirektivet ändras bestämmelsen om att de berörda myndigheterna på samarbetsplattformen i god tid ska lämna den information som inte bara Eiopa begär för att samarbetsplattformen

ska fungera, till att även omfatta en begäran från någon av de andra berörda behöriga tillsynsmyndigheterna. Bestämmelsen i 3 kap. 22 b § FRL respektive 3 kap. 2 e § LUFT bör ändras utifrån detta så att Finansinspektionens skyldighet att lämna information även när en annan tillsynsmyndighet begär det framgår.

Den ändrade bestämmelsen innebär också att Finansinspektionen kan begära information inom en samarbetsplattform. Detta framgår dock inte av artikel 152b.4 men blir en naturlig följd av de ändringar som nu införs i 3 kap. 22 b § FRL samt 3 kap. 2 e § LUFT.

Samarbetsplattformar omfattas av krav på förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte

Genom den nya artikeln 152b.5 ställs krav på förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter på en samarbetsplattform. Kraven på förstärkt tillsynssamarbete gäller från och med det att samarbetsplattformen inrättas oavsett om det försäkringsföretag som samarbetsplattformen berör bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet eller ej.

Bestämmelsen ställer också krav på att de berörda behöriga myndigheterna meddelar Eiopa om det förstärkta tillsynssamarbete och informationsutbytet när samarbetsplattformen inrättas. Detta bör framgå av lag.

Finansinspektionen får begära hjälp från Eiopa inom ramen för en samarbetsplattform

Med stöd av artikel 152b.6 första stycket kan en relevant tillsynsmyndighet begära att Eiopa träder in och bistår de berörda myndigheterna på samarbetsplattformen om de är oeniga och inte kan nå en överenskommelse om förfaranden och innehåll i en åtgärd, eller om åtgärder ska vidtas, och det finns allvarliga farhågor om negativa effekter för försäkringstagare.

Enligt artikel 19.1 i förordningen (EU) nr 1094/2010 får Eiopa på begäran av en eller flera av de berörda behöriga myndigheterna bistå dessa myndigheter med att nå fram till en överenskommelse om en behörig myndighet har invändningar emot förfarande hos den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat, med avseende

på innehållet i någon av dennas åtgärder eller på grund av att den avstått från att vidta åtgärder i de fall som anges i de akter som avses i artikel 1.2 i samma förordning.

Artikel 152b.6 första stycket liknar till viss del andra bestämmelser i Solvens II-direktivet som ger berörda tillsynsmyndigheter möjlighet att hänskjuta ärende till Eiopa för tvistlösning och hjälp. Däremot kan inte Eiopa besluta i det fall en berörd myndighet har lämnat en begäran enligt artikel 152b.6 första stycket, utan endast bestå de berörda myndigheterna att nå en överenskommelse.

I det fall det finns allvarliga farhågor om negativa konsekvenser för försäkringstagare i andra medlemsstater än hemlandet och hemlandsmyndigheten inte har vidtagit några åtgärder eller de åtgärder som har vidtagits anses vara otillräckliga får Eiopa, som svar på en begäran enligt artikel 152b.6 första stycket, begära att tillsynsmyndigheten i hemlandet gör en inspektion på plats på försäkringsföretaget. Till inspektionen ska Eiopa och de andra berörda behöriga myndigheterna vara inbjudna. De berörda tillsynsmyndigheterna ska tillämpa de krav på en gemensam inspektion vid förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte som finns i artikel 152ab.5 andra till fjärde stycket.

En berörd myndighet på samarbetsplattformen får även begära hjälp från Eiopa dels om en eller flera relevanta myndigheter inte lämnar den information som Eiopa eller någon av de berörda myndigheterna på informationsplattformen begär enligt artikel 152b.4, dels om information inte har delats med Eiopa enligt artikel 152b.5 om att de berörda myndigheterna omfattas av krav på förstärkt tillsynssamarbete genom att en samarbetsplattform har inrättats.

Det bör framgå av lag att Finansinspektionen under vissa omständigheter kan begära hjälp av Eiopa då inspektionen deltar i samarbetsplattformar. Bestämmelsen bör utformas i likhet med 17 kap. 3 b § andra stycket FRL respektive 3 kap. 2 b § andra stycket LUFT, det vill säga att med hänvisning till artikel 152.b ange i vilka fall Finansinspektionen kan begära hjälp från myndigheten.

Det är dock oklart vad som avses med en relevant myndighet. Begreppet förekommer endast i artikel 152b.6 och finns inte definierat någonstans och om några andra än de berörda myndigheterna inom samarbetsplattformen avses.

Eiopa kan begära en inspektion under vissa omständigheter

Eiopa får enligt artikel 152b.6 andra stycket begära att tillsynsmyndigheten i hemlandet gör en platsundersökning på ett företag om det finns allvarliga farhågor om negativa effekter för försäkringstagare i andra medlemsstater än hemlandet och det finns tecken på allvarliga brister i ett försäkringsföretag där hemlandsmyndigheten inte har vidtagit några korrigerande åtgärder eller har vidtagit åtgärder som har varit otillräckliga. Hemlandsmyndigheten ska då inleda en platsundersökning utan dröjsmål och bjuda in såväl Eiopa som de andra berörda tillsynsmyndigheterna att delta. Vid platsundersökningen ska de regler som gäller vid en platsundersökning vid förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte tillämpas.

Artikel 152b.6 andra stycket innebär att Finansinspektionen kan bli ålagd av Eiopa att genomföra en platsundersökning på ett försäkringsföretag. Finansinspektionen ska då följa vissa regler.

Av lag bör det framgå att Finansinspektionen ska på begäran av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten inom ramen för en samarbetsplattform genomföra en platsundersökning hos ett försäkringsföretag där det finns allvarliga farhågor för om negativa effekter förförsäkringstagare i andra medlemsstater och tecken på allvarliga brister. Då detta rör Finansinspektionen då denne är hemlandsmyndighet bör detta framgå av bestämmelserna om samarbetsplattformar i försäkringsrörelselagen.

Det bör vidare av lag framgå att Finansinspektionen ska bjuda in Eiopa och andra berörda behöriga myndigheter till platsundersökningen samt Finansinspektionen ska tillämpa reglerna om platsundersökning vid förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte.

Eiopa får offentliggöra information om resultaten av tillsynssamarbetet på en samarbetsplattform

Om Eiopa anser att det är lämpligt får myndigheten, med stöd av artikel 152b.8 offentliggöra information om resultat, rekommendationer eller åtgärder som härrör från tillsynssamarbetet inom ramen för en samarbetsplattform.

Om Eiopa avser att offentliggöra försäkringsföretagets namn ska myndigheten utan dröjsmål underrätta företaget om denna avsikt och ge företaget tillräckligt med tid för att inkomma med skriftliga

synpunkter och lägga fram alla relevanta uppgifter eller argument för Eiopa och andra tillsynsmyndigheter på samarbetsplattformen. Eiopa ska vederbörligen bedöma det berörda företags ställning och ta vederbörlig hänsyn till denna när beslut fattas om offentliggörande av företags namn. Eiopa ska inte offentliggöra namnet på det berörda företaget om ett offentliggörande skulle äventyra en pågående utredning eller, i den mån det kan fastställas, skulle orsaka oproportionerligt stor skada för företaget. Det är värt att notera att Eiopa i detta fall kommer att ha direkt kontakt försäkringsföretaget utan krav på att Finansinspektionen ska informeras eller vara involverad.

Artikel 152b.8 rör Eiopas befogenheter och skyldigheter och kräver inga lagstiftningsåtgärder.

25.8 Tidsram och språk för begäran om information

Utredningens förslag: Finansinspektionen får från den behöriga myndigheten i hemlandet för en EES-försäkringsgivare begära den information som krävs för tillsynen av en EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige.

Om den behöriga myndigheten i det land där EES-försäkringsgivaren har sitt huvudkontor inte inom den frist eller förlängda frist som anges i artikel 153 i Solvens II-direktivet får Finansinspektionen begära denna information från EES-försäkringsgivaren i Sverige.

Finansinspektionen ska informera den behöriga myndigheten i hemlandet om en sådan begäran enligt andra stycket.

En EES-försäkringsgivare ska lämna uppgifter utan dröjsmål.

Finansinspektionen ska lämna de uppgifter som en behörig myndighet i ett annat EES-land där ett försäkringsföretag bedriver verksamhet begär. Finansinspektionen ska lämna uppgifter inom 20 arbetsdagar på det landets officiella språk eller ett annat språk som den behöriga myndigheten anger. Om informationen inte lätt finns att tillgå får denna tidsfrist förlängas med 20 arbetsdagar.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.68 i ändringsdirektivet ersätt artikel 153 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av den nya artikeln 153.1 första stycket framgår att tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten får begära sådan information som den har rätt att begära beträffande den verksamhet som ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag bedriver på den medlemsstatens territorium från tillsynsmyndigheten i det företags hemmedlemsstat. Denna information ska lämnas inom 20 arbetsdagar från mottagandet av begäran på värdmedlemsstatens officiella språk eller på ett annat språk som godtas av tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten.

Av andra stycket framgår att genom undantag från första stycket får, i vederbörligen motiverade fall, om den begärda informationen inte är lätt tillgänglig för tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten och om den är komplex att samla in, den tidsfrist som avses i det stycket förlängas med 20 arbetsdagar.

Om tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten underlåter att tillhandahålla informationen inom den relevanta tid som avses i punkt 1 får tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten, enligt den nya artikel 153.2, rikta begäran direkt till försäkringsföretaget. I så fall ska tillsynsmyndigheten i värdmedlemsstaten informera tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten om begäran om information innan den riktar begäran till företaget. Försäkringsföretaget ska vara skyldigt att tillhandahålla denna information utan dröjsmål.

Gällande rätt

Av nuvarande artikel 153 framgår att tillsynsmyndigheterna i värdmedlemsstaten får föreskriva att de upplysningar de har rätt att begära beträffande den verksamhet som försäkringsföretag bedriver inom medlemsstatens territorium ska lämnas på det officiella språket, eller de officiella språken, i den medlemsstaten. Bestämmelsen är inte uttryckligen genomförd i svensk rätt.

I 3 kap. 3 § första stycket LUFT framgår att en EES-försäkringsgivare som driver verksamhet här i landet skall lämna Finansinspektionen de uppgifter om verksamheten som behövs för tillsynen. I be-

stämelsen finns även ett bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter om vilka upplysningar som försäkringsgivaren ska lämna till inspektionen.

Nya bestämmelser om tidsramar och språk för informationsdelning mellan tillsynsmyndigheter

Av skäl 75 framgår att enligt direktiv 2009/138/EG är försäkringsföretag inte skyldiga att utan onödigt dröjsmål lämna information om utövandet av sin verksamhet till tillsynsmyndigheterna i värdlandet. Sådan information kan endast inhämtas genom en begäran från tillsynsmyndigheten i värdlandet till tillsynsmyndigheten i hemlandet. Ett sådant tillvägagångssätt säkerställer dock inte tillgång till information inom rimlig tid. Därför bör tillsynsmyndigheterna i värdmedlemsstaterna ha befogenhet att direkt begära information från försäkrings- eller återförsäkringsföretag, om tillsynsmyndigheten i hemlandet underlåter att tillhandahålla informationen utan onödigt dröjsmål. Den befogenheten bör inte hindra frivillig överföring av information från försäkrings- och återförsäkringsföretag till tillsynsmyndigheterna i värdländerna.

Genom 3 kap. 3 § LUFT har Finansinspektionen i dag möjlighet att ta in information från en EES-försäkringsgivare i Sverige. Denna möjlighet behöver dock anpassas till de krav som införs genom den ändrade artikeln 153. Nya bestämmelser behöver också införas i försäkringsrörelselagen för att förtydliga Finansinspektionens skyldighet att lämna information till tillsynsmyndigheten i värdlandet.

Av lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige bör framgå att Finansinspektionen får begära den information som krävs för tillsynen av en EES-försäkringsgivares verksamhet i Sverige från den behöriga myndigheten i hemlandet för en EES-försäkringsgivare. Även den tidsfrist som framgår av artikel 153.1 andra stycket, samt förlängningen av denna bör införas i samma bestämmelse.

Om den behöriga myndigheten i hemlandet underlåter att inom utsatt tidsfrist tillhandahålla den information som Finansinspektionen begärt får Finansinspektionen begära denna information från EES-försäkringsgivaren i Sverige. Finansinspektionen ska informera den behöriga myndigheten i hemlandet om inspektionen lämnar en sådan

begäran till EES-försäkringsgivaren som då ska lämna dessa uppgifter utan dröjsmål.

Artikel 153.1 reglerar också Finansinspektionens skyldighet att lämna information till värmyndigheten i det fall denne begär det. Finansinspektionen ska lämna uppgifter enligt första stycket inom 20 arbetsdagar på det landets officiella språk eller ett annat språk som den behöriga myndigheten anger. Om informationen inte lätt finns att tillgå får denna tidsfrist förlängas med 20 arbetsdagar. Detta bör framgå av lag.

26 Kvantitativa regler

26.1 Bakgrund

I detta avsnitt samlas förslag på genomförandet av ändringar i Solvens II-direktivet avseende försäkringstekniska avsättningar, investeringar, kapitalbas och solvenskapitalkrav, vilka sammantaget benämns kvantitativa bestämmelser.

Kvantitativa bestämmelser finns i dag genomförda i 5 kap. (tillgångar, skulder och försäkringstekniska avsättningar), 6 kap. (investeringar), 7 kap. (kapitalbas), 8 kap. (solvenskapitalkrav och minimikapitalkrav) och 9 kap. (interna modeller) i försäkringsrörelselagen samt i föreskrifter från Finansinspektionen som upprättats med stöd av bemyndiganden i dessa kapitel.

De ändringar som nu införs i Solvens II-direktivet har sin grund bland annat i att skapa incitament för försäkringsföretagen att bidra till långsiktig finansiering, att göra den europeiska ekonomin grönare (eng. greening of the European economy), att förbättra riskkänsligheten och förmågan att hantera variationer i volatilitet i solvensen i försäkringsföretagen samt att hantera potentiella systemrisker i försäkringssektorn.

26.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar

26.2.1 Extrapolering av riskfria räntesatser

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett försäkringsföretag får använda en infasning av riskfria räntesatser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om infasningen av riskfria räntesatser.

Ett försäkringsföretag som tillämpar infasningen av extrapolering av riskfria räntor ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte skulle uppfylla solvenskapitalkravet utan att tillämpa infasningen.

Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att företaget kan uppfylla solvenskapitalkravet utan tillämpning av infasningen av riskfria räntor senast fem år efter infasningen trädde i kraft och att inom två månader från dagen då bristen konstaterades överlämna en plan för infasning till inspektionen.

Finansinspektionen ska återkalla ett tillstånd att använda en infasning av riskfria räntor om den lägesrapporten visar att företaget inte kommer att kunna uppfylla solvenskapitalkravet senast den 1 januari 2032.

Utredningens bedömning: Ändringarna i Solvens II-direktivet om extrapolering av riskfria räntesatser kräver inga lagstiftningsåtgärder utan kan genomföras med stöd av befintligt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.39 i ändringsdirektivet ersätts tidigare lydelse av artikel 77a i Solvens II-direktivet med en ny lydelse. Genom artikel 1.108 i ändringsdirektivet ersätts artikel 308e första stycket i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av den nya lydelsen av artikel 77a.1 första stycket framgår att fastställandet av de riskfria räntesatser för relevanta durationer som avses i artikel 77.2 ska utnyttja och vara förenligt med information som härleds från relevanta finansiella instrument. Vid fastställandet ska hänsyn tas till relevanta finansiella instrument för de löptiderna om marknaderna för dessa finansiella instrument är djupa, likvida och transparenta. För löptider utöver den första utjämningspunkten ska de relevanta riskfria räntesatserna extrapoleras i enlighet med tredje stycket. Den första utjämningspunkten för en valuta ska vara den längsta löptid för vilken marknaderna för finansiella instrument med denna löptid är djupa, likvida och transparenta (punkt a) samt

procentandelen utestående obligationer med denna eller en längre löptid av alla utestående obligationer uttryckta i denna valuta är tillräckligt hög (punkt b).

Av andra stycket framgår vidare att den extrapolerade delen av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer ska grundas på terminskurser som konvergerar smidigt från den terminskurs som är tillämplig vid den första utjämningspunkten till en slutlig terminskurs.

I tredje stycket anges att den extrapolerade terminskursen ska vara lika med ett vägt genomsnitt av en likvid terminskurs och den slutliga terminskursen. Den likvida terminskursen ska grundas på en eller en uppsättning terminskurser i förhållande till de längsta löptider för vilka det relevanta finansiella instrumentet kan observeras på en djup, likvid och transparent marknad. För löptider som sträcker sig minst 40 år bortom den första utjämningspunkten ska vikten av den slutliga terminskursen vara minst 77,5 procent.

Slutligen framgår av fjärde stycket att den extrapolerade delen av de relevanta riskfria räntesatserna ska beakta information från andra finansiella instrument än obligationer, om marknaderna för dessa finansiella instrument är djupa, likvida och transparenta.

Av den nya artikel 77a.2 första stycket framgår att ett försäkringsföretag får, efter förhandsgodkännande från sin tillsynsmyndighet, tillämpa en infasningsmekanism.

I andra stycket anges följande beträffande vad infasningsmekanismen ska bestå av. Den 30 januari 2027 ska de parametrar som bestämmer hastigheten för terminskursernas konvergens mot extrapoleringens slutliga terminskurs fastställas på ett sådant sätt att de riskfria räntesatserna för relevanta durationer är tillräckligt lika de riskfria räntesatser för relevanta durationer som på den dagen fastställs i linje med de regler för extrapolering som är tillämpliga den 29 januari 2027 (punkt a). De parametrar som bestämmer hastigheten för terminskursernas konvergens mot extrapoleringens slutliga terminskurs för extrapolering ska minskas linjärt i början av varje kalenderår, så att de slutliga parametrarna för extrapolering tillämpas från och med den 1 januari 2032 (punkt b).

Av tredje stycket framgår att infasningsmekanismen inte ska inverka på fastställandet av finansmarknadernas djup, likviditet och transparens eller den första utjämningspunkten.

Av fjärde stycket framgår att försäkringsföretag som tillämpar infasningsmekanismen ska i den del av rapporten om solvens och

finansiell ställning som består av information riktad till yrkesverksamma på marknaden offentliggöra dels det faktum att de tillämpar infasningsmekanismen för extrapolering (punkt a), dels en kvantifiering av hur deras finansiella ställning skulle påverkas om infasningsmekanismen inte tillämpades (punkt b).

Av artikel 77a.3 framgår att utan hinder av artikel 77a.1 ska den första utjämningspunkten för euron den 28 januari 2025 ha en löptid på 20 år.

Av den ändrade artikeln 308e första stycket framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar övergångsbestämmelsen i bland annat artikel 77a.2, ska informera tillsynsmyndigheten så snart de konstaterar att det inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan tillämpning av denna övergångsbestämmelse. Tillsynsmyndigheten ska kräva att de berörda försäkringsföretagen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnad av solvenskapitalkravet vid utgången av övergångsperioden.

Utifrån den nya lydelsen av artikel 308e första stycket gäller även artikelns andra och tredje stycket för försäkringsföretag som tillämpar denna infasning.

Genom artikel 1.43 a ii i ändringsdirektivet ersätts bland annat artikel 86.1 b i Solvens II-direktivet med ny lydelse. Enligt bestämmelsen ska kommissionen anta delegerade akter enligt artikel 86.1 b för de metoder, principer och tekniker för att fastställa de riskfria räntesatser för relevanta durationer som ska användas vid beräkningen av bästa skattning enligt artikel 77.2, särskilt formeln för den extrapolering som avses i artikel 77a.1, inbegripet de parametrar som bestämmer extrapoleringens konvergenshastighet (punkt i), metoden för att fastställa djupet, likviditeten och transparensen hos marknaderna för finansiella instrument enligt artikel 77a.1 (punkt ii), de valutarelaterade procentandelar under vilka andelen obligationer med en löptid som är längre än eller lika med en given löptid av alla obligationer ska anses vara låg vid tillämpningen av artikel 77a.1 (punkt iii).

Genom artikel 1.42 b i ändringsdirektivet ändras även artikel 77e i Solvens II-direktivet. Med stöd av den nya artikel 77e.1 a ska Eiopa för varje relevant valuta och varje löptid, om marknaderna för relevanta finansiella instrument eller obligationer med denna löptid är djupa, likvida och transparenta, minst en gång om året fastställa och offentliggöra procentandelen obligationer med denna eller en längre

löptid av alla de obligationer som är uttryckta i den valutan, som avses i den nya lydelsen av artikel 77a.1.

Av den nya lydelsen av artikel 77e.2 framgår vidare att i syfte att säkerställa enhetliga villkor för beräkning av försäkringstekniska avsättningar och primärkapital får kommissionen anta genomförandakter, i vilka den första utjämningspunkten enligt den nya lydelsen av artikel 77a.1 anges för varje relevant valuta. Av artikeln framgår vidare att dessa genomförandakter får bygga på de uppgifter som offentliggjorts av Eiopa.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 77a första stycket framgår att förfarandet för fastställande av de riskfria räntesatser för relevanta durationer som avses i artikel 77.2 ska utnyttja och vara förenligt med information från relevanta finansiella instrument. Det fastställandet ska ta hänsyn till relevanta finansiella instrument för de löptiderna, om marknaderna för de finansiella instrumenten samt obligationerna är djupa, likvida och transparenta. För löptider där marknaderna för de relevanta finansiella instrumenten eller för obligationer inte längre är djupa, likvida och transparenta ska de riskfria räntesatserna för relevanta durationer extrapoleras.

Av andra stycket framgår att den extrapolerade delen av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer ska grundas på terminskurser som konvergerar smidigt från en eller ett antal räntesatser i förhållande till de längsta löptiderna för vilka de relevanta finansiella instrumenten och obligationerna kan observeras på en djup och likvid marknad, till en slutlig terminskurs.

Vidare finns bestämmelser om den riskfria räntan i artiklarna 43–48 i Solvens II-förordningen och i genomförandeförordningen om tekniska uppgifter för beräkning av försäkringstekniska avsättningar och primärkapital för rapportering, vilka ges ut kvartalsvis¹.

Bestämmelserna i artikel 77a finns genomförda i föreskrifter från Finansinspektionen genom bemyndigande i 5 kap. 18 § 1 FRL och 7 kap. 2 § 22 försäkringsrörelseförordningen (2011:257)².

¹ För aktuell version se eur-lex.europa.eu.

² Se prop. 2015/16:9 s. 242 och 243.

Av artikel 308e första stycket framgår att försäkringsföretag som tillämpar de övergångsåtgärder som avses i artiklarna 308c eller 308d ska informera tillsynsmyndigheten så snart de konstaterar att de inte skulle uppfylla solvenskapitalkravet utan tillämpning av dessa övergångsåtgärder. Tillsynsmyndigheten ska kräva att de berörda försäkrings- eller återförsäkringsföretagen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de uppfyller solvenskapitalkravet vid utgången av övergångsperioden.

Av andra stycket framgår vidare att inom två månader från det att de konstaterat att de inte uppfyller solvenskapitalkravet utan tillämpning av dessa övergångsåtgärder, ska de berörda försäkringsföretagen till sin tillsynsmyndighet lämna in en infasningsplan i vilken de redogör för de åtgärder som har planerats för att vid utgången av övergångsperioden återupprätta nivån på den medräkningsbara kapitalbasen enligt solvenskapitalkravet eller reducera riskprofilen för att följa solvenskapitalkravet. Det berörda försäkringsföretaget får uppdatera infasningsplanen under övergångsperioden.

Slutligen framgår av tredje stycket att de berörda försäkringsföretagen ska varje år till sin tillsynsmyndighet lämna in en lägesrapport i vilken det redogörs för de åtgärder som har vidtagits för att vid utgången av övergångsperioden uppfylla solvenskapitalkravet. Tillsynsmyndigheterna ska återkalla godkännandet av tillämpningen av övergångsåtgärden om lägesrapporten visar att uppfyllandet av solvenskapitalkravet vid utgången av övergångsperioden är orealistiskt. Artikel 308e är genomförd i 18 kap. 6 och 7 §§ FRL.

Extrapolering av riskfria räntesatser

Av nuvarande artikel 77.2 första stycket i Solvens II-direktivet framgår att bästa skattningen av framtida kassaflöden ska fastställas med tillämpning av riskfria räntesatser för relevanta durationer (löptider). Hur de riskfria räntesatserna ska fastställas framgår av såväl nuvarande som den nya artikeln 77a.1. Med ändringen av artikel 77a.1 flyttas flera av de parametrar och tekniska detaljer som utgör grunden för den extrapolerade räntan från förordning till Solvens II-direktivet.

Av skäl 43 framgår följande. Vid fastställandet av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer bör användningen av information som härleds från relevanta finansiella instrument balanseras mot för-

säkringsföretagens förmåga att säkra räntor som härleds från finansiella instrument. Särskilt lyfts att mindre försäkringsföretag ibland inte har förmåga att säkra ränterisk med andra instrument än obligationer, lån eller liknande tillgångar med fasta kassaflöden. De riskfria räntesatserna för relevanta durationer bör därför extrapoleras för löptider där obligationsmarknaderna inte längre är djupa, likvida och transparenta. Extrapoleringsmetoden bör använda information som härleds från andra relevanta finansiella instrument än obligationer, om sådan information finns tillgänglig på djupa, likvida och transparenta marknader för löptider där obligationsmarknaderna inte längre är djupa, likvida och transparenta. Vidare lyfts att mot bakgrund av de rådande marknadsförhållandena bör utgångspunkten för extrapoleringen för euron den dag då detta ändringsdirektiv träder i kraft ligga kvar på samma nivå som nivån den 31 december 2023, dvs. vid en löptid på 20 år.

Utredningen anser att ändringarna av artikel 77a är av sådan teknisk karaktär att de ska införas på lägre nivå än lag. Ändringarna kan införas i föreskrift genom det bemyndigande som i dag finns i 5 kap. 18 § 1 FRL. Inga lagstiftningsåtgärder är därför nödvändiga.

Infasningsmekanism

Av skäl 44 framgår att fastställandet av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer har en betydande inverkan på solvenssituationen, särskilt för livförsäkringsföretag med långfristiga skulder. För att undvika störningar i den befintliga försäkringsverksamheten och möjliggöra en smidig övergång till den nya extrapoleringsmetoden samt undvika marknadsstörningar, är det nödvändigt att införa en infasningsmekanism.

Mot denna bakgrund införs artikel 77a.2 i Solvens II-direktivet som ger möjlighet att tillämpa en infasningsmekanism efter förhandsgodkännande från respektive tillsynsmyndighet. Infasningsmekanismen ska leda till att de riskfria räntesatserna vid ändringsdirektivets tillämpningsdatum är tillräckligt lika de riskfria räntesatserna enligt nuvarande regelverk och lika med de riskfria räntesatserna enligt de nya bestämmelserna den 1 januari 2032, genom att den hastigheten för terminkursens konvergens sätts så att detta uppnås. Infasningen ska ske genom en linjär minskning i början av varje kalenderår av de

parametrar som bestämmer hastigheten för terminskursernas konvergens mot extrapoleringens slutliga terminskurs för extrapolering.

Det bör i lag införas en möjlighet för Finansinspektionen att lämna tillstånd att använda infasningsmekanismen. Till följd av dess tekniska utformning bör utformningen av infasningsmekanismen genomföras i föreskrift inom ramen för befintligt bemyndigande i 5 kap. 18 § FRL. Av den nya artikel 86.1.b iv framgår att kommissionen ska anta delegerade akter om infasningsmekanismen som avses i artikel 77a.2, vilket kommer att påverka utformningen av dessa föreskrifter.

Offentliggörande av tillämpningen av infasningsmekanismen

Se avsnitt 28.4.1.

Infasningsplan vid tillämpning av en infasning av extrapolering av riskfria räntor

Den ändrade artikeln 308e första stycket innebär att ett försäkringsföretag som inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan infasningsmekanismen för extrapolering av riskfria räntor ska, så snart det konstaterat detta, underrätta Finansinspektionen. Detta gäller redan i dag vid tillämpning av den tillfälliga justeringen av riskfria räntesatser och ett avdrag vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar, se 8 kap. 12 § FRL.

När ett företag har underrättat Finansinspektionen ska inspektionen förelägga företaget att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av kapitalkravet vid utgången av övergångsperioden. Detta framgår av 18 kap. 6 § FRL. Av denna bestämmelse framgår även krav på att företaget ska lämna in en infasningsplan samt en årligen lägesrapport till Finansinspektionen, vilket följer av andra och tredje stycket i artikel 308e. Av tredje stycket följer också att Finansinspektionen ska återkalla tillståndet att tillämpa infasningsmekanismen om lägesrapporten visar att uppfyllandet av solvenskapitalkravet vid utgången av övergångsperioden är orealistiskt.

Lydelsen av 8 kap. 12 § samt 18 kap. 6 och 7 §§ FRL bör ändras för att även omfatta infasningen av extrapolering av riskfria räntor.

26.2.2 Tillämpning av matchningsjustering vid grupplivavtal

Utredningens bedömning: Ändringen i Solvens II-direktivet beträffande matchningsjustering av den riskfria räntestrukturen medför inga lagstiftningsåtgärder utan kan genomföras i föreskrifter på lägre nivå. Dessa kan genomföras inom befintligt bemyndigande om vilka krav som ska vara uppfyllda för att få tillstånd att använda matchningsjustering.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.40 i ändringsdirektivet införs ett fjärde stycke i artikel 77b.1 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 77b.1 fjärde stycket framgår att vid tillämpningen av matchningsjusteringen ska ett grupplivavtal betraktas som ett enda avtal.

Gällande rätt

Bestämmelser om tillämpningen av matchningsjustering finns i den befintliga artikel 77b i Solvens II-direktivet. Bestämmelser om beräkning av matchningsjusteringen finns i den befintliga artikel 77c i Solvens II-direktivet.

Bestämmelserna om matchningsjustering i de befintliga artiklarna 77b och 77c är genomförda i både försäkringsrörelselagen och föreskrifter från Finansinspektionen. Av 5 kap. 7 § FRL framgår att Finansinspektionen i ett enskilt fall får besluta att ett försäkringsföretag får använda en matchningsjusterad räntestruktur vid beräkningen av bästa skattningen. Då ett företag har fått tillstånd att använda en matchningsjusterad räntestruktur får det inte återgå till att använda en riskfri räntestruktur utan matchningsjustering. Enligt 5 kap. 18 § 2 FRL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilka krav som ska vara uppfyllda för att ett försäkringsföretag ska få tillstånd att använda en matchningsjustering enligt nyss nämnd bestämmelse i försäkringsrörelselagen. Regeringen har vidaredelegerat föreskriftsrätten till Finansinspektionen (se 5 kap.

2 § första stycket 23 försäkringsrörelseförordningen [2011:257]). Förutsättningarna för att Finansinspektionen ska lämna tillstånd framgår av 4 kap. 15 § i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8). Detaljer om hur matchningsjusteringen ska beräknas framgår av 4 kap. 17–21 §§ i dessa föreskrifter.

Tillämpning av matchningsjustering vid grupplivavtal

Den nya bestämmelsen i art. 77b.1 tredje stycket är av sådan detaljerad karaktär att den bör genomföras på föreskriftsnivå. Ändringarna ryms inom befintligt bemyndigande.

26.2.3 Volatilitetsjustering av den riskfria räntestrukturen

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett försäkringsföretag får använda en volatilitetsjusterad eller företagsspecifik volatilitetsjusterad riskfri räntestruktur vid beräkningen av den bästa skattningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka krav som ska vara uppfyllda för att ett försäkringsföretag ska få tillstånd att använda en volatilitetsjustering eller en företagsspecifik volatilitetsjustering.

Ändringarna i Solvens II-direktivets om beräkningen av en volatilitetsjustering bör införas i föreskrift inom ramen för befintligt bemyndigande om hur en volatilitetsjustering ska beräknas.

Om ett försäkringsföretag inte uppfyller kraven för tillstånd för att tillämpa en volatilitetsjustering ska Finansinspektionen förelägga företaget att upphöra att tillämpa volatilitetsjusteringen.

I en övergångsregel ska det anges att ett försäkringsföretag som den 29 januari 2026 tillämpade en volatilitetsjusterad riskfri räntesats får fortsätta att tillämpa en volatilitetsjusterad räntestruktur utan tillstånd. Till övergångsregeln ska knytas ett motsvarande bemyndigande.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.41 i ändringsdirektivet ändras artikel 77 d i Solvens II-direktivet, genom att punkterna 1–4 ersätts med en ny lydelse.

Av den ändrade artikeln 77d.1 första stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att ett försäkringsföretag får tillämpa en volatilitetsjustering av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer vid beräkningen av bästa skattning enligt artikel 77.2 efter godkännande från tillsynsmyndigheterna och om de åtminstone uppfyller följande förutsättningar. Dels ska volatilitetsjusteringen för en viss valuta tillämpas vid beräkningen av bästa skattning av företagets samtliga försäkringsförpliktelser uttryckta i den valutan och de riskfria räntesatser för relevanta durationer som används för att beräkna bästa skattning för dessa förpliktelser inte inbegriper en matchningsjustering (punkt a), dels om företaget påvisar för tillsynsmyndigheten att det har infört lämpliga förfaranden för beräkningen av volatilitetsjusteringen (punkt b).

Av den nya artikeln 77d.1a framgår att försäkringsföretag som tillämpade en volatilitetsjustering av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer vid beräkningen av bästa skattning före den 29 januari 2026 får fortsätta att tillämpa denna utan förhandsgodkännande från tillsynsmyndigheten, förutsatt att de efterlever villkoren för godkännande från och med den 30 januari 2027.

Vidare anges i den nya artikeln 77d.1b att tillsynsmyndigheten ska ha har befogenhet att kräva att ett försäkringsföretag upphör att tillämpa en volatilitetsjustering om de inte längre uppfyller de villkor för godkännande som fastställts genom nationell rätt i enlighet med punkt 1 i denna artikel. När ett företag återställer efterlevnaden av dessa villkor för godkännande får det begära ett godkännande från tillsynsmyndigheterna att tillämpa volatilitetsjusteringen.

I den nya artikeln 77d.1 c införs en möjlighet att tillämpa en företagsspecifik justering av den riskkorrigerade spread för den valuta som ingår i beräkningen av volatilitetsjusteringen (se den nya artikeln 77d.3) under vissa villkor (första stycket punkterna a och b). I artikeln anges även vissa villkor som justeringen ska uppfylla och hur den riskkorrigerade spreaden ska beräknas (andra stycket). Om justeringen tillämpas ska volatilitetsjusteringen inte ökas med den makrovolatilitetsjustering som avses i artikel 77d.4 (tredje stycket).

Försäkringsföretag ska omedelbart upphöra att tillämpa justeringen när den ökar den riskkorrigerade spreaden för en valuta i artikel 77d.3 under två på varandra följande kvartalsvisa rapporteringsperioder (fjärde stycket).

Av den ändrade artikeln 77d.2 första stycket framgår att för varje relevant valuta ska volatilitetsjusteringen grundas på spreaden mellan den ränta som skulle kunna fås på en referensportfölj av investeringar i skuldinstrument i denna valuta och de riskfria basräntesatserna för relevanta durationer i denna valuta. Av andra stycket framgår vidare att referensportföljen av investeringar i skuldinstrument för en valuta ska vara representativ för de tillgångar som är uttryckta i denna valuta och som försäkringsföretaget investerar i för att täcka den bästa skattningen av försäkringsförpliktelser uttryckta i denna valuta.

Av den ändrade artikeln 77d.3 framgår beräkningen av volatilitetsjusteringen och ingående parametrar. Vidare anges i den ändrade artikeln 77d.4 att utan att det påverkar tillämpningen av artikel 77d.1c ska volatilitetsjusteringen för euron ökas genom en makrovolatilitetsjustering. Av bestämmelsen framgår även beräkningen av denna. Av den nya artikeln 77d.4a framgår slutligen ytterligare detaljer kring beräkningen av spreaden i beräkningen av volatilitetsjusteringen och volatilitetsjusteringen med en makrovolatilitetsjustering.

Gällande rätt

Bestämmelser om volatilitetsjustering finns i artikel 77d i Solvens II-direktivet samt artikel 49–51 i Solvens II-förordningen.

Bestämmelserna om volatilitetsjustering i artikel 77d är genomförda i både lag och föreskrifter från Finansinspektionen. Av 5 kap. 9 § första stycket FRL framgår att ett försäkringsföretag får använda en volatilitetsjusterad riskfri räntestruktur vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna. Av andra stycket framgår vidare att om Europeiska kommissionen har antagit en genomförandeakt med stöd av Solvens II-direktivet och denna gäller för försäkringsföretaget, får företaget för volatilitetsjusteringen endast använda de tekniska uppgifter som anges i den rättsakten.

Enligt 5 kap. 18 § 3 FRL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om hur en volatilitets-

justering ska beräknas. Regeringen har vidaredelegerat föreskrifträtten till Finansinspektionen (se 7 kap. 2 § första stycket 24 försäkringsrörelseförordningen [2011:257]). Detaljer om hur volatilitetsjusteringen ska beräknas framgår av 4 kap. 22–28 §§ i dessa föreskrifter.

Bakgrund

Möjligheten att tillämpa en volatilitetsjusterad räntestruktur infördes i Solvens II-direktivet genom artikel 2.23 i *omnibus II-direktivet*. Syftet med volatilitetsjusteringen är att motverka så kallat procykliskt agerande i investeringsprocesserna. Genom volatilitetsjusteringen mildras effekterna av överdrivna eller mycket stora spreadar för obligationer.³ Tillämpningen av en volatilitetsjusterad räntestruktur infördes i svensk rätt utan att använda möjligheten i direktivet att ställa krav på tillstånd.

Genom den nya lydelsen av artikel 77d.1–4a genomförs en rad ändringar i regleringen av volatilitetsjusteringen av de riskfria räntestrukturerna, både vad gäller tillämpningen av volatilitetsjusterade riskfria räntesatser och hur de ska beräknas. Särskilt införs krav på tillstånd för att använda en volatilitetsjusterad räntestruktur, se artikel 77d.1. Av den nya artikel 77d.1 framgår också förutsättningarna för att få tillstånd att använda en volatilitetsjusterad räntestruktur. De tekniska detaljerna om beräkningen av volatilitetsjusteringen som tidigare funnits i Solvens II-förordningen införs nu i direktivet (artikel 77d.3). Det införs även en möjlighet för försäkringsföretag att tillämpa en företagsspecifik volatilitetsjusterad räntestruktur (artikel 77d.1c) och för euron införs en så kallad makrovolatilitetsjustering (artikel 77d.4).

Av den nya artikel 77d.1b framgår vidare tillsynsmyndigheten har befogenhet att kräva att ett försäkringsföretag upphör att tillämpa en volatilitetsjustering av de riskfria räntesatserna om det inte längre uppfyller de villkoren för förhandsgodkännande som har fastställts genom nationell rätt.

Bakgrunden till ändringarna av artikel 77d behandlas bland annat i skäl 45. Där framgår att syftet med volatilitetsjusteringen är att mildra effekten av avkastningsskillnader mellan obligationer och som grundas på referensportföljer för relevanta valutor för försäkringsföretagen

³ Se skäl 32 i omnibus II-direktivet och prop. 2015/16:9 s. 246.

och referensportföljer för nationella försäkringsmarknader vad gäller euron. Vid tillämpningen av en enhetlig volatilitetsjustering för hela valutor eller länder kan detta leda till fördelar som går utöver att mildra överdriva avkastningsdifferenser mellan obligationer. Detta gäller särskilt när ett försäkringsföretags relevanta tillgångar är mindre känsliga för förändringar i kreditspreadar än bästa skattningens känslighet för förändringar i räntesatserna. För att undvika överdrivna fördelar av volatilitetsjusteringen bör en volatilitetsjustering godkännas av tillsynsmyndigheten och beräkningen av den beakta företagsspecifika egenskaper som rör tillgångars spreadkänslighet och räntekänsligheten i bästa skattningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Vidare framgår av skäl 45 att som en ytterligare skyddsåtgärd bör det även införas minimivillkor för användningen av volatilitetsjusteringen. I vissa medlemsstater omfattas användningen av volatilitetsjusteringen redan av en process för tillsynsmyndighetens godkännande, och medlemsstaterna bör ha möjlighet att utvidga villkoren för godkännande så att de även inbegriper en bedömning i förhållande till de antaganden som ligger till grund för volatilitetsjusteringen. Av denna anledning bör försäkringsföretag tillåtas att addera upp till 85 procent av den riskkorrigerade spread som härleds från de representativa portföljerna till de riskfria basräntesatserna för durationer.

Tillämpning av en volatilitetsjustering kräver tillstånd

Genom den ändrade artikel 77d.1 i Solvens II-direktivet införs krav på tillstånd för att få tillämpa en volatilitetsjusterad räntestruktur.

Det tillståndskrav som nu införs i direktivet bör framgå av lag. Bestämmelsen bör utformas i likhet med befintlig bestämmelse i 5 kap. 7 § första stycket FRL om användningen av matchningsjustering.

Övergångsbestämmelse för tillämpning av en volatilitetsjusterad räntestruktur

Av den nya artikel 77d.1a framgår att företag som tillämpade en volatilitetsjustering före den 29 januari 2026 får fortsätta att tillämpa en volatilitetsjustering utan tillstånd från tillsynsmyndigheten, förutsatt att företaget efterlever villkoren för tillstånd i den nya artikeln 77d.1.

Av en övergångsregel bör det framgå att ett företag som tillämpar volatilitetsjusterad riskfri räntestruktur den 29 januari 2026 får fortsätta att tillämpa denna, förutsatt att företaget uppfyller villkoren enligt den nya regleringen.

Förutsättningar för tillstånd

Av den ändrade artikeln 77d.1 framgår de två villkor som åtminstone ska vara uppfyllda för att företag ska få tillstånd att använda volatilitetsjusterade riskfria räntesatser. Dels ska volatilitetsjusteringen för en viss valuta tillämpas vid beräkningen av bästa skattning av företagets samtliga försäkringsförpliktelser uttryckta i den valutan, om de riskfria räntesatser för relevanta durationer som används för att beräkna bästa skattning för dessa förpliktelser inte inbegriper en matchningsjustering, dels ska företaget påvisa för tillsynsmyndigheten att företaget har infört lämpliga förfaranden för beräkningen av volatilitetsjusteringen.

Förutsättningarna för tillstånd bör tas in i föreskrifter på lägre nivå än lag, i likhet med kraven för att tillämpa matchningsjusterade riskfria räntesatser. Dessa förutsättningar bör enligt övergångsregler gälla även för de försäkringsföretag som tillämpade en volatilitetsjusterad riskfri räntestruktur före den 29 januari 2026 och fortsätta få göra det utan tillstånd. För detta krävs ett bemyndigande i likhet med det för matchningsjustering i 5 kap. 18 § 2 FRL och ett bemyndigande knutet till övergångsregeln.

De krav i den ändrade artikeln 77d.1 för att tillstånd att tillämpa en volatilitetsjustering är minimikrav och ger möjlighet att på nationell nivå införa vidare krav. Av skäl 45 framgår bland annat denna möjlighet ska ses mot bakgrund att i vissa medlemsstater omfattas användningen av volatilitetsjusteringen i dag redan av en process för tillsynsmyndighetens godkännande, och medlemsstaterna bör ha möjlighet att utvidga villkoren för godkännande så att de även inbegriper en bedömning i förhållande till de antaganden som ligger till grund för volatilitetsjusteringen i dag. Eftersom detta inte är tillämpligt på svenska förhållanden finns det inte heller anledning att införa ytterligare krav för tillämpning av en volatilitetsjustering. Det bemyndigande som föreslås syftar därmed inte till att ge Finansinspektionen

möjlighet att införa striktare krav än de som framgår av den nya lydelsen av artikel 77d.1.

Beräkning av volatilitetsjustering

Av artikel 77d.2 och 77d.3 framgår hur volatilitetsjusteringen av de riskfria räntesatserna ska beräknas. Av artiklarna framgår även hur volatilitetsjusteringen ska tillämpas på de riskfria räntesatserna, bland annat ska volatilitetsjusteringen tillämpas på de riskfria räntesatser för relevanta durationer som inte härletts genom extrapolering. Av skäl 45 framgår att utformningen av beräkningen motiveras av att skyddsåtgärderna för volatilitetsjusteringen inte ska ge upphov till överdrivna fördelar av volatilitetsjusteringen. I beräkningen av volatilitetsjusteringen för en valuta får ett försäkringsföretag beakta 85 procent av kreditspreadkänsligheten för valutan gånger den riskkorrigerade spreaden för valutan.

Av den ändrade artikeln 77d.4 framgår vidare att volatilitetsjusteringen för euron ska ökas med en makrovolatilitetsjustering. I den nya artikeln 77d.4a anges vidare hur den spread som ligger till grund för volatilitetsjusteringen för varje valuta och land ska beräknas. Den särskilda makrovolatilitetsjusteringen för euron har enligt skäl 47 som syfte att säkerställa att överdrivna avkastningsdifferenser i en viss medlemsstat som har euron som valuta mildras på ett ändamålsenligt sätt. Dagens landskomponenten bör därför ersättas med en makrokomponent som beräknas på grundval av skillnaderna mellan den riskkorrigerade spreaden för euron och den riskkorrigerade spreaden för landet.

Av den nya artikeln 77e.1a framgår (ändringsdirektivet 1.42 b) att Eiopa minst varje kvartal fastställa och offentliggöra den riskkorrigerade spreaden för varje relevant valuta och nationell försäkringsmarknad. I artikel 86.1 i (ändringsdirektivet 1.43 a iii) anges att kommissionen ska anta genomförandeåtgärder för att fastställa formeln för beräkning av bland annat kreditspreadkänsligheten i beräkningen av volatilitetsjusteringen och makrovolatilitetsjusteringen. I skäl 49 lyfts särskilt fram att i de delegerade akterna bör kommissionen, för andra valutor än euron, vid beräkningen av valutaspecifika delar av volatilitetsjusteringen, ta hänsyn till möjligheten till match-

ning av kassaflöden mellan medlemsstatsvalutor som är knutna till varandra, på villkor att detta konsekvent minskar valutarisken.

Utredningen bedömer de kraven avseende beräkningen av volatilitetsjusteringen i artikel 77d.2, 77d.3, 77d.4 och 77d.4a är av sådan teknisk karaktär att de lämpligen bör genomföras genom föreskrifter på lägre nivå än lag.

Utredningen bedömer också att 5 kap. 9 § FRL andra stycket bör upphöra att gälla, mot bakgrund av ändringarna av artikel 77d och 86, genomförda i lag och i övergångsregler.

Företagsspecifik justering av volatilitetsjusteringen

Av den nya artikeln 77d.1c första stycket framgår att ett försäkringsföretag får tillämpa en företagsspecifik justering av den riskkorrigerade spreaden vid beräkningen av volatilitetsjusteringen enligt den nya artikeln 77d.3 efter att ha fått tillstånd från tillsynsmyndigheten.

Villkoren för att tillämpa den företagsspecifika justeringen tar dels sikte på själva värdet av den riskkorrigerade spreaden, dels att företaget har data som möjliggör en tillförlitlig beräkning. Av den nya artikeln 77d.1c andra stycket framgår hur justeringen ska beräknas på grundval av företagets portfölj av investeringar i skuldinstrument. Av den nya artikeln 77d.1c tredje stycket framgår att när den företagsspecifika justeringen tillämpas ska volatilitetsjusteringen inte ökas med makrovolatilitetsjusteringen. Vidare framgår av den nya artikeln 77d.1c fjärde stycket att försäkringsföretaget ska omedelbart upphöra att tillämpa justeringen för en valuta då justeringen leder till att justeringen ökar den riskkorrigerade spreaden för valutan under två på varandra följande kvartalsvisa rapporteringsperioder.

Den företagsspecifika beräkningen av den riskkorrigerade spreaden syftar enligt skäl 46 till att kompensera för en artificiell volatilitet som kan uppstå i kapitalbasen när ett försäkringsföretag investerar i skuldinstrument som har en bättre kreditkvalitet än skuldinstrument i den representativa portföljen som ligger till grund för beräkningen av volatilitetsjusteringen. I detta fall kan volatilitetsjusteringen överkompensera den förlust av kapitalbas som orsakas av växande avkastningsdifferenser mellan företagets portfölj och referensportföljen och leda till alltför stor volatilitet i kapitalbasen.

Någon motsvarande justering av volatilitetsjusteringen finns inte i dagens beräkning av volatilitetsjusteringen.

Utredningen föreslår att möjligheten att tillämpa en företagsspecifik, riskkorrigerad spread i beräkningen av volatilitetsjusteringen bör framgå av lag. I likhet med vad utredningen förslår gällande genomförandet av den ändrade artikeln 77d.1 och 77d.3 bör förutsättningarna för tillstånd samt de tekniska detaljer om beräkningen som framgår av den nya artikeln 77d.1c andra stycket tas in i föreskrift på lägre nivå än lag.

För att skapa förutsägbarhet i tillämpningen av den företagsspecifika justeringen anser utredningen att begreppet ”ska omedelbart upphöra att tillämpa justeringen” ska tolkas som att företaget får endast tillämpa den företagsspecifika justeringen när den inte ökat under två på varandra följande kvartalsvisa rapporteringsperioder, annars ska företaget använda den av kommissionen givna spreaden. Den nya artikeln 77d.1c fjärde stycket är därmed av sådan teknisk karaktär att det inte bör framgå av lag utan föreskrift på lägre nivå.

Upphörande att tillämpa en volatilitetsjusterad räntestruktur

Av den nya artikeln 77d.1b framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har befogenhet att kräva att försäkringsföretag upphör att tillämpa en volatilitetsjustering om det inte längre uppfyller de villkor för godkännande.

I likhet med den bestämmelse som finns vid tillämpningen av matchningsjusterad räntestruktur i 17 kap. 7 a § andra stycket FRL bör det införas en bestämmelse i 17 kap. FRL där det framgår att om ett försäkringsföretag inte uppfyller kraven för tillstånd för att tillämpa en volatilitetsjustering ska Finansinspektionen förelägga företaget att upphöra att tillämpa volatilitetsjusteringen.

Av den nya artikeln 77d.1b framgår vidare att när ett företag återställer efterlevnaden av villkoren för godkännande får det begära ett godkännande från tillsynsmyndigheterna att tillämpa en volatilitetsjustering av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer vid beräkningen av bästa skattning. I det fall ett försäkringsföretag åter skulle uppfylla kraven för att tillämpa en volatilitetsjusterad räntestruktur bör detta hanteras inom ramen för kraven på tillstånd och företaget kan således ansöka om tillstånd på nytt.

26.2.4 Beräkning av riskmarginalen

Utredningens bedömning: Ändringarna i Solvens II-direktivet avseende beräkning av riskmarginalen kan genomföras i föreskrifter inom ramen för befintligt bemyndigande om beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.38 a ersätts artikel 77.5 första stycket i Solvens II-direktivet med en ny lydelse. Genom artikel 1.38 b införs bland annat artikel 77.6 i Solvens II-direktivet.

Av den ändrade lydelsen av artikel 77.5 framgår att om ett försäkringsföretag värderar bästa skattningen och riskmarginalen separat, ska riskmarginalen beräknas genom att kostnaden fastställs för att hålla ett belopp av medräkningsbar kapitalbas som motsvarar det tidsjusterade solvenskapitalkravet för att kunna täcka försäkrings- och återförsäkringsförpliktelserna under deras återstående ansvars- och avvecklingstid. Justeringen av solvenskapitalkravet består av en exponentiell och tidsberoende del.

Av den införda artikeln 77.6 framgår att den cost-of-capital-räntesats som avses i punkt 5 ska antas vara lika med 4,75 procent från och med den 30 januari 2027. Den regelbundna översyn som avses i punkt 5 andra stycket ska genomföras av kommissionen tidigast den 31 januari 2032.

Gällande rätt

Av artikel 77.5 första stycket framgår i dess nuvarande lydelse att då ett försäkringsföretag beräknar bästa skattningen och riskmarginalen separat ska riskmarginalen beräknas genom att bestämma kostnaden för att hålla ett så stort belopp av medräkningsbar kapitalbas som motsvarar solvenskapitalkravet för att kunna täcka försäkringsförpliktelserna under deras återstående ansvars- och avvecklingstid.

Artikel 77.5 är, tillsammans med artiklarna 77.3 och 77.4 genomförda i 5 kap. 13 § FRL och genom bemyndiganden i 5 kap. 18 § 1 FRL

och 7 kap. 2 § 22 försäkringsrörelseförordningen (2011:257) i Finansinspektionens föreskrifter.

Av 5 kap. 13 § FRL framgår att riskmarginalen ska motsvara det belopp som ett annat försäkringsföretag kan förväntas kräva, utöver den bästa skattningen av framtida kassaflöden, för att ta över och infria försäkringsföretagets åtaganden mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade.

Beräkningen av riskmarginalen specificeras i artikel 37 i Solvens II-förordningen.

Beräkning av riskmarginalen då riskmarginalen beräknas separat

Riskmarginalen syftar till att säkerställa att de försäkringstekniska avsättningarna uppgår till ett belopp som motsvarar vad försäkringsföretaget skulle behöva betala för att överföra sina åtaganden till ett annat försäkringsföretag⁴. Som en del av åtgärderna för långfristiga försäkringsåtaganden görs ändringar i direktivet kring beräkningen av riskmarginalen.

Genom ändringen av artikel 77.5 första stycket införs ett exponentiellt och tidsberoende inslag i beräkningen av riskmarginalen genom en justering av solvenskapitalkravet. I beräkningen av riskmarginalen ingår bland annat solvenskapitalkravet och en så kallad kapitalkostnadsräntesats (cost-of-capital-räntesats). Genom den införda artikeln 77.6 sätts denna räntesats till 4,75 procent.

Bakgrunden till denna ändring framgår av skäl 41. Med ändringen sänks dagens kapitalkostnad samtidigt som en tillräcklig nivå av försiktighet och skydd för försäkringstagarna bibehålls. Beräkningen ska därutöver ta hänsyn till riskernas tidsberoende och minska riskmarginalens belopp, särskilt för långfristiga skulder. Riskmarginalens känslighet för ränteförändringar minskar också därmed.

Kapitalkostnadsräntan ska regelbundet ses över regelbundet i syfte att säkerställa att kapitalkostnadsräntesatsen förblir riskbaserad och inte överstiger 5 procent. Den ska ingå i den regelbundna översynen som anges i den ändrade artikeln 77.5 andra stycket.

Genom den införda artikeln 86.1b (artikel 1.43 b andra stycket i ändringsdirektivet) får kommissionen ändra kapitalkostnadsräntan

⁴ Se prop. 2015/16:9 s. 240 och 241.

inom intervallet 4 till 5 procent om den regelbundna översynen visar att den gällande räntesatsen inte är lämplig.

Utredningen gör bedömningen att kapitalkostnadsräntesatsen bör införas i föreskrift och att detta ryms inom det befintliga bemyndigande i 5 kap. 18 § 1 FRL. I övrigt kräver ändringarna inte några lagstiftningsåtgärder då justeringen av hur solvenskapitalkravet ska beaktas i beräkningen av riskmarginalen faller inom kommissionens rätt att anta delegerade akter.

26.2.5 Värdering av finansiella optioner och garantier

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska använda en stokastisk metod vid värderingen av finansiella optioner och garantier i beräkningen försäkringstekniska avsättningar.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett försäkringsföretag får använda en aktsam deterministisk värdering finansiella optioner och garantier som inte är väsentliga.

Ett försäkringsföretag som är litet och icke-komplext eller ett företag som har fått tillstånd från Finansinspektionens att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd ska få använda en aktsam deterministisk värdering av finansiella optioner och garantier som inte är väsentliga.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.38 b i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 77.7 och 77.8 i Solvens II-direktivet avseende värdering av optioner och garantier i de försäkringstekniska avsättningarna.

Av den nya artikeln 77.7 framgår att de metoder som används vid bästa skattningen på lämpligt sätt ska återspegla att nuvärdet av kassaflöden till följd sådana avtal kan bero både på det förväntade resultatet av framtida händelser och utveckling och på potentiella avvikelser mellan detta och det faktiska resultatet i vissa scenarier.

Av den nya artikeln 77.8 framgår vidare att utan hinder av artikel 77.7 får små och icke-komplexa företag och företag som har fått tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande göra en försiktig deter-

ministisk värdering av bästa skattningen för försäkringsavtal med optioner och garantier som inte anses väsentliga.

Ändringsdirektivet innehåller även mandat för Eiopa och kommissionen att närmare fastställa beräkningen av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal som innehåller optioner och garantier.

Genom artikel 1.43 a i i ändringsdirektivet införs artikel 86.1 aa som anger att kommissionen ska anta delegerade akter för att fastställa den försiktiga värderingen som avses i artikel 77.8 samt på vilka villkor denna beräkning får användas för att värdera den bästa skattningen av försäkringstekniska avsättningar med optioner och garantier. Genom artikel 1.42 a i i ändringsdirektivet införs även en ny artikel 77e.1 ab, som anger att Eiopa ska fastställa och offentliggöra tekniska uppgifter minst en gång per kvartal avseende den uppsättning scenarier som ska användas för en försiktig deterministisk värdering av bästa skattningen för livförsäkringsförpliktelser enligt artikel 77.8. Av den nya artikeln 86.2a (artikel 1.43 c i ändringsdirektivet) framgår slutligen att Eiopa ska utarbeta tekniska standarder för genomförande som specificerar metoden för att fastställa den uppsättning av scenarier som ska användas för en försiktig deterministisk värdering av den bästa skattning för livförsäkringsförpliktelser enligt artikel 77.8.

Gällande rätt

Regler om värdering av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal som innehåller finansiella optioner och garantier finns i artikel 79 i det befintliga Solvens II-direktivet. Av artikel 79 första stycket framgår att försäkringsföretag ska vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna ta hänsyn till värdet av finansiella garantier och eventuella optioner som erbjuds inom försäkringskontrakt. Av andra stycket framgår vidare att alla antaganden ett försäkringsföretag gör beträffande sannolikheten för att försäkringstagarna kommer att utnyttja avtalade optioner, däribland uppehåll i premiebetalningarna och återköp, ska vara realistiska och bygga på aktuell och trovärdig information. Antagandena ska, explicit eller implicit, beakta de konsekvenser som framtida förändringar av finansiella och andra förhållanden kan få för utnyttjandet av sådana optioner.

Bestämmelsen finns genomförd i 5 kap. 14 § FRL samt – genom bemyndigande i 5 kap. 18 § 1 FRL – i 4 kap. 8 och 9 §§ i Finans-

inspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8). Som exempel på finansiella optioner kan nämnas möjligheten för försäkringstagaren att välja att premiebetalningar ska upphöra under en viss period och möjlighet för en försäkringstagare att få en försäkring återköpt av försäkringsföretaget (se prop. 2015/16:9 s. 249, jfr även 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen [2005:104]). Ett ytterligare exempel är möjligheten för försäkringstagare att ändra mottagare av en efterlevandeförmån. Det bör särskilt noteras att bestämmelsen i direktivet också avser optioner som försäkringsföretaget kan ha gentemot försäkringstagaren. Med begreppet garanti avses bland annat avtalsvillkor om garanterad avkastning på insatt kapital, så kallad garanterad återbäring.

Av artikel 32 i Solvens II-förordningen samt i kapitel 4, riktlinjerna 53 och 54, i de riktlinjer för värdering av försäkringstekniska avsättningar som har meddelats av Eiopa⁵, framgår närmare detaljer om metoder för att värdera avtalade finansiella optioner och garantier.

Deterministisk värdering för icke väsentliga optioner och garantier

Genom den nya artikeln 77.7 i Solvens II-direktivet införs ett krav i direktivet på att värderingen av finansiella optioner och garantier i beräkningen av bästa skattningen ska vara stokastisk, vilket tidigare har framgått av artikel 32 i Solvens II-förordningen. Kravet att ett försäkringsföretag ska använda en stokastisk metod vid värderingen av optioner och garantier i beräkningen försäkringstekniska avsättningar bör framgå av lag.

Genom ändringsdirektivet införs även en möjlighet för vissa företag att tillämpa vissa förenklingar. Dessa tar sikte på att säkerställa att metoderna för att beräkna försäkringstekniska avsättningar för avtal med finansiella optioner och garantier står i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos de risker som försäkringsgivaren är exponerad, vilket framgår av skäl 40 i ändringsdirektivet. I den nya artikeln 77.8 i Solvens II-direktivet införs därför en möjlighet att tillämpa en försiktig deterministisk värdering i särskilda fall.

Möjligheten för vissa företag att använda en försiktig deterministisk värdering bör framgå av lag. Bestämmelsen bör utformas i likhet med till exempel möjligheten att använda en matchningsjuster-

⁵ EIOPA-BoS-14/166 SV.

ing av den riskfria räntan. De närmare krav som krävs för tillstånd kommer att framgå av tekniska standarder.

Av den nya artikeln 77.8 i Solvens II-direktivet framgår att vissa företag får göra en *försiktig* deterministisk värdering. Då begreppet ”prudent” används i den engelska versionen av direktivet är dock *aktsam* en mer lämplig term än *försiktig* sett till hur begreppet ”prudent” har tidigare har införts i svensk rörelseregleringen för såväl försäkrings- som tjänstepensionsföretag. Utredningen föreslår därför att det av den föreslagna bestämmelsen framgår att företaget får göra en *aktsam* deterministisk värdering.

26.2.6 Tillämpning av befintliga övergångsbestämmelser vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar

Utredningens förslag: I en övergångsbestämmelse ska det anges att Finansinspektionen efter den 30 januari 2027 endast ska få ge tillstånd att övergångsvis tillämpa en tillfälligt justerad räntestruktur till ett försäkringsföretag som 18 månader före godkännande omfattades av undantag på grund av storlek, eller sex månader innan godkännande erhöll tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal och det överlåtande företaget tillämpade en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur för det överlåtna försäkringsbeståndet.

I en annan övergångsbestämmelse ska det anges att Finansinspektionen efter den 30 januari 2027 endast ska få ge tillstånd att övergångsvis använda ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna till ett försäkringsföretag som 18 månader före godkännande omfattades av undantag på grund av storlek, eller sex månader innan godkännande erhöll tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal och det överlåtande företaget tillämpade en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur för det överlåtna försäkringsbeståndet.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.106 a i ändringsdirektivet införs artikel 308c.1a i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.107 a i ändringsdirektivet införs artikel 308d.1a i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 308c.1a framgår att efter den 30 januari 2027 ska tillsynsmyndigheterna endast godkänna en tillfällig justering av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer i vissa fall. Detta gäller under en period på 18 månader före godkännandet blev reglerna i detta direktiv för första gången tillämpliga på det försäkrings- eller återförsäkringsföretag som begärt ett godkännande efter att ha varit undantaget från detta direktivs tillämpningsområde enligt artikel 4 (punkt a), eller under en period på sex månader före godkännandet erhöll det försäkrings- eller återförsäkringsföretag som begärt godkännandet auktorisation att acceptera en portfölj av försäkrings- eller återförsäkringsavtal, om det överlåtande försäkrings- eller återförsäkringsföretaget tillämpade den tillfälliga justeringen av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer för den portföljen av avtal före överlåtelsen (punkt b).

Av den nya artikeln 308d.1a framgår att efter den 30 januari 2027 ska tillsynsmyndigheterna endast godkänna ett tillfälligt avdrag för försäkringstekniska avsättningar om under en period på 18 månader före godkännandet blev reglerna i detta direktiv för första gången tillämpliga på det försäkringsföretag som begärt ett godkännande efter att ha varit undantaget från detta direktivs tillämpningsområde enligt artikel 4 (punkt a), eller under en period på sex månader före godkännandet accepterade det försäkringsföretag som begärt godkännandet en portfölj av försäkringsavtal, om det överlåtande försäkringsföretaget tillämpade den tillfälliga justeringen av de riskfria räntesatserna för relevanta durationer för den portföljen av avtal före överlåtelsen (punkt b).

Gällande rätt

Enligt artikel 308c.1 får ett försäkringsföretag får, efter tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande, tillämpa en tillfällig justering på de riskfria räntesatserna för relevanta durationer för vissa försäkrings-

förpliktelser. Artikel 308c.1 är genomförd i 5 kap. 10 § FRL. Genom bemyndiganden i 5 kap. 18 § 4 FRL får Finansinspektionen meddela föreskrifter om villkoren för sådana undantag och beräkningen av en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur och den närmare beräkningen av övergångsjusteringen.

Enligt artikel 308d.1 får ett försäkringsföretag med tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande, tillämpa ett tillfälligt avdrag för försäkringstekniska avsättningar. Avdraget får tillämpas på den homogena riskgruppsnivå som avses i artikel 80. Artikel 308d.1 är genomförd i 5 kap. 12 § FRL. Genom bemyndiganden i 5 kap. 18 § 5 FRL får Finansinspektionen meddela föreskrifter om villkoren för sådant undantag och beräkningen av det tillfälliga avdraget.

*Åtgärder med anledning av ändrade övergångsbestämmelser
för att tillämpa en tillfälligt justerade riskfria räntesatser*

Den nya artikeln 308c.1a innebär att övergångsbestämmelsen för tillämpning av en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur vid beräkningen av den bästa skattningen endast kan användas av ett försäkringsföretag som för första gången omfattas av reglerna i direktiv Solvens II-direktivet eller om ett företag har accepterat en portfölj av försäkringsavtal och det överlåtande företaget före överlåtelsen tillämpade denna övergångsbestämmelser för försäkringsförpliktelserna i den överlåtna portföljen, vilket framgår av skäl 99.

Det bör därför av en övergångsbestämmelse framgå att efter den 30 januari 2027 får Finansinspektionen endast meddela tillstånd enligt 5 kap. 10 § FRL för försäkringsföretag som 18 månader före godkännande om att tillämpa en tillfälligt riskjusterad räntestruktur omfattades av undantag enligt 1 kap. 19 § FRL eller sex månader innan godkännande erhöll tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal enligt 14 kap. 5 § FRL och det överlåtande företaget tillämpade en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur enligt 5 kap. 10 § FRL för det överlåtna försäkringsbeståndet.

Åtgärder med anledning av ändrade övergångsbestämmelser för att tillämpa ett tillfälligt avdrag vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar

Den nya artikeln 308d.1a innebär att övergångsbestämmelsen för tillämpning av ett tillfälligt avdrag vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar endast kan användas av ett försäkringsföretag som för första gången omfattas av reglerna i Solvens II-direktivet eller om ett företag har accepterat en portfölj av försäkringsavtal och det överlåtande företaget före överlåtelsen tillämpade den tillfälliga justeringen av riskfria räntesatser för försäkringsförpliktelserna i den överlåtna portföljen, vilket framgår av skäl 99. Varför denna övergångsbestämmelse, i likhet med den för att tillämpa en tillfällig justering av riskfria räntesatser, är knuten till just den övergångsbestämmelsen och inte den för det tillfälliga avdraget framgår ej av skälen.

I försäkringsrörelselagen bör det därför av en övergångsbestämmelse framgå att efter den 30 januari 2027 får Finansinspektionen endast meddela tillstånd enligt 5 kap. 12 § FRL för försäkringsföretag som 18 månader före godkännande om att tillämpa en tillfälligt riskjusterad räntestruktur omfattades av undantag enligt 1 kap. 19 § FRL eller sex månader innan godkännande erhöll tillstånd att verkställa ett överlåtelseavtal enligt 14 kap. 5 § FRL och det överlåtande företaget tillämpade en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur enligt 5 kap. 10 § FRL för det överlåtna försäkringsbeståndet.

26.3 Investeringar

26.3.1 Investeringsstrategi med beaktande av makroekonomisk utveckling och hållbarhetsrisker

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska i sin investeringsstrategi åtminstone beakta

1. förväntad makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna, och
2. effekter av hållbarhetsrisker på enskilda investeringar och långsiktiga effekter av företagets investeringar på hållbarhetsfaktorer.

Makroekonomisk utveckling och utveckling av finansmarknaderna samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynsperspektiv ska ha samma betydelse som i den egna risk- och solvensbedömningen.

På begäran av Finansinspektionen ska ett försäkringsföretag både vid utformningen av investeringsstrategin och igenomförandet av enskilda investeringsbeslut

1. beakta förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt, och
2. bedöma i vilken utsträckning deras investeringsstrategi kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna samt ge upphov till systemrisk.

Om ett försäkringsföretag är dotterföretag i en grupp som omfattas av fullständig grupp tillsyn, ska Finansinspektionen, vid ett beslut om att vissa makroekonomiska analyser vid beslut om företagets investeringsstrategi, beakta om en motsvarande bedömning som omfattar försäkringsföretaget görs på grupp nivå.

En definition av hållbarhetsfaktorer ska tas in i försäkringsrörelselagen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.54 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 132.5–8 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 132.5 första stycket framgår att ett försäkringsföretag ska beakta möjlig makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna när företaget beslutar om sin investeringsstrategi. Av andra stycket framgår att försäkringsföretaget också ska beakta hållbarhetsriskernas effekter på investeringar och de potentiella långsiktiga effekterna av investeringsbeslut på hållbarhetsfaktorer när företaget beslutar om sin investeringsstrategi.

Av den nya artikeln 132.6 framgår att ett försäkringsföretag på tillsynsmyndighetens begäran ska beakta förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt när företaget beslutar om sin investeringsstrategi och bedöma i vilken utsträckning investeringsstrate-

gin kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna och ge upphov till systemrisk samt införliva sådana överväganden i sina investeringsbeslut.

Genom den nya artikeln 132.7 förtydligas att vid tillämpning av artikel 132.5 och 132.6 ska makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt ha samma betydelse som i artikel 45⁶.

I den nya artikel 132.8 anges att det vid ett beslut om huruvida en sådan begäran som avses i artikel 132.6 ska riktas till ett försäkringsföretag som är ett dotterföretag som omfattas av tillämpningsområdet för grupp tillsyn i enlighet med artikel 213.2 a och b, ska tillsynsmyndigheten avgöra om den bedömning som avses i artikel 132.6 utförs på grupp nivå av försäkrings- eller återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget med huvudkontor i unionen och täcker det dotterföretagets särdrag.

Gällande rätt

Regler om försäkringsföretags investeringar finns i artikel 132 till artikel 134 i Solvens II-direktivet. Av artikel 132 framgår den så kallade aktsamhetsprincipen av vilken det bland annat framgår att ett försäkringsföretag ska endast placera i tillgångar vars risker företaget kan identifiera, mäta, övervaka, hantera, kontrollera och rapportera. Vidare ska tillgångar som innehåller för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna även investeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till försäkringskundernas art och duration. Dessa tillgångar ska vidare också investeras i alla försäkrings- och förmånstagares bästa intresse.

Regler om investeringar finns i 6 kap. FRL och – genom bemyndigande i 6 kap. 14 § FRL – i 5 kap. i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8). Aktsamhetsprincipen är genomförd i 6 kap. 1–10 §§ FRL.

Begreppet investeringsstrategi finns inte definierat sedan tidigare i Solvens II-regelverket.

⁶ Artikel 45 avser den ena risk- och solvensbedömningen.

Ett försäkringsföretags investeringar utgår från en investeringsstrategi

Förutom kraven på innehåll i investeringsstrategin införs i de nya artiklarna 132.5–132.8 begreppet investeringsstrategi som en del av aktsamhetsprincipen. I dagens regelverk finns ingen reglering eller definition av vad som avses med investeringsstrategi eller hur en sådan kan komma till uttryck.

Varken aktsamhetsprincipen eller bestämmelser om investeringar eller företagsstyrning, innehåller i dag krav på att ett försäkringsföretag ska ha en investeringsstrategi. Aktsamhetens principens befintliga krav tar sikte på de faktiska tillgångarna som företaget investerar i, med krav på till exempel att riskerna i tillgångarna ska kunna identifieras, mätas, övervakas, hanteras, kontrolleras och rapporteras. Utredningen menar att kravet på en investeringsstrategi därmed inte ska ses som ett dokumentationskrav utan ett krav på en strategisk utgångspunkten för företags investeringar. En sådan strategisk utgångspunkt borde i sig inte medföra något nytt då försäkringsföretag borde tillämpa någon form av investeringsstrategi i denna bemärkelse redan i dag.

Att se investeringsstrategin som en utgångspunkt för ett försäkringsföretags investeringar står dock i viss motsats till lydelsen av skäl 59. Av skälssatsen framgår att tillsynsmyndigheterna – med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i företagets verksamhet – ska kunna samla in relevant makrotillsynsinformation om försäkringsföretagens investeringsstrategi och analysera den tillsammans med annan relevant information som kan finnas tillgänglig från andra marknadskällor, för att sedan integrera ett makrotillsynsperspektiv i tillsynen. Detta utgör dock inte skäl att ändra synen på hur investeringsstrategin som en utgångspunkt för företagets investeringar, men försäkringsföretag kan i tillsynssyfte komma att behöva dokumentera sin investeringsstrategi.

Investeringsstrategi med beaktande av makroekonomisk utveckling och hållbarhetsrisker

Av den nya artikel 132.5 första stycket framgår att ett försäkringsföretag ska beakta möjlig makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna när de beslutar om sin investeringsstrategi. Detta bör tas in som ett krav i lag. Kravet ska ses mot innebörden

av begreppet investeringsstrategi som fastslagits ovan. Detta innebär att företaget ska beakta hur såväl makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna kan komma att påverka företagets investeringar som till hur företagets investeringar kan komma att påverka den makroekonomiska utvecklingen och finansmarknaderna när företaget gör sina investeringar.

I samma bestämmelse bör även den nya artikel 132.5 andra stycket genomföras som ett krav på att ett försäkringsföretag i sin investeringsstrategi ska beakta effekter av hållbarhetsrisker för enskilda investeringar och långsiktiga effekter av företagets investeringar på hållbarhetsfaktorer.

Utredningen anser vidare att den nya artikeln 132.6 bör genomföras som en bestämmelse i lag, utformad som ett krav på att ett försäkringsföretag på Finansinspektionens begäran, både vid utformningen av tillsynsstrategin och i genomförandet av enskilda investeringsbeslut, ska beakta dels förhållanden som är oroande ur makrotillsynsynpunkt, dels bedöma i vilken utsträckning deras investeringsstrategi kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna och ge upphov till systemrisk.

Definitioner av begrepp i investeringsstrategin

Enligt den nya artikeln 132.7 ska makroekonomisk utveckling och utveckling av finansmarknaderna samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynsperspektiv ha samma betydelse som i de nya artiklarna 45.1a och 45.1b, som innehåller bestämmelser om analyser i den egna risk- och solvensbedömningen.

Av den nya artikeln 45.1a första stycket framgår att makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna åtminstone inbegripa nivån på räntesatser och spreadar, nivån på finansmarknadsindex, inflation, sammanlänkning med andra finansmarknadsaktörer samt klimatförändringar, pandemier, andra storskaliga händelser och katastrofer som kan påverka ett försäkringsföretag. Av andra stycket i artikeln framgår att förhållanden som är oroande ur makrotillsynsynpunkt åtminstone inbegripa rimliga ogynnsamma framtidsscenarier och risker som rör kreditcykeln och konjunkturedgångar, flockbeteende i fråga om investeringar eller alltför höga exponeringskoncentrationer på sektorsnivå. Vad som

avses med sektorsnivå framgår inte. Dessa artiklar föreslås i avsnitt 27.5.1 genomföras genom bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om innehållet i analyser av makroekonomisk utveckling och utveckling av finansmarknaderna samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynsperspektiv

Genom artikel 1.5 i i ändringsdirektivet införs artikel 13.45 i Solvens II-direktivet med en definition av hållbarhetsfaktorer. Enligt den nya artikeln definieras hållbarhetsfaktorer enligt artikel 2.24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088. Denna definition bör framgå av lag.

*Särskilda beaktanden i investeringsstrategin
för försäkringsföretag som ingår i en grupp*

I artikel 132.8 anges att tillsynsmyndigheten vid ett beslut som rör ett enskilt försäkringsföretags investeringsstrategi, ska beakta om det finns en bedömning på gruppnivå som omfattar försäkringsföretaget. Dock innehåller varken ändringsdirektivet eller Solvens II-direktivet någon uttrycklig bestämmelse om krav på en investeringsstrategi för en grupp.

Bestämmelser utformade på motsvarande sätt finns i ändringsdirektivet för försäkringsföretag för analyser i den egna risk- och solvensbedömningen. För dessa gäller dock att regler avseende företagsstyrning på solonivå ska gälla i tillämpliga delar även på gruppnivå (artikel 246). Någon motsvarande regering finns inte för investeringar inom ramen för aktsamhetsprincipen.

Den nu aktuella bestämmelsen om investeringsstrategier (artikel 132.8) torde i och med det förstås som att Finansinspektionen, om det finns en investeringsstrategi på gruppnivå, får beakta en sådan investeringsstrategi vid en bedömning av det enskilda försäkringsföretagets investeringsstrategi.

26.3.2 Ändrade hänvisningar i Solvens II-direktivet

Utredningens bedömning: Ändringarna av hänvisningarna i artikel 132.3 andra stycket och artikel 133.3 i Solvens II-direktivet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.54 a i ändringsdirektivet ändras artikel 132.3 andra stycket i Solvens II-direktivet så att hänvisningen till direktiv 85/611/EEG ersätts med direktiv 2009/65/EG. Genom artikel 1.55 ändras artikel 133.3 i Solvens II-direktivet på samma sätt.

Gällande rätt

Artikel 132.2 är genomförd i 6 kap. 8 och 9 §§ FRL. Artikel 133.3 är ej genomförd i svensk rätt, se prop. 2015/16:9 s. 259.

Hänvisningarna framgår inte av lag

Dessa artiklar är genomförda i lag utan nämnda hänvisningar. Ändringarna av dessa artiklar kräver därmed inga lagstiftningsåtgärder.

26.4 Kapitalbas

26.4.1 Behandling av vissa ägarintressen i kapitalbasen

Utredningens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om primärkapitalet.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.44 i ändringsdirektivet ersätts artikel 92.1a och artikel 92.2 i Solvens II-direktivet med ny lydelse.

Enligt den nya artikeln 92.1a första stycket ska kommissionen komplettera Solvens II-direktivet genom att anta delegerade akter för att specificera behandlingen av ägarintressen, i den mening som avses i artikel 212.2 tredje stycket, i finansiella institut och kreditinstitut när det gäller fastställandet av kapitalbasen, inbegripet metoder för hur väsentliga ägarintressen i kreditinstitut och finansiella institut kan dras av från ett försäkringsföretags primärkapital.

Av andra stycket framgår att utan hinder av avdragen av ägarintressen från de kapitalbasmedel som får medräknas för täckning av solvenskapitalkravet enligt vad som anges i den delegerade akt som antas enligt första stycket, får tillsynsmyndigheterna i syfte att fastställa primärkapitalet, som avses i artikel 88, tillåta att ett försäkringsföretag inte drar av värdet av sina ägarintressen i ett kreditinstitut eller finansiellt institut, förutsatt att försäkringsföretaget befinner sig i vissa omständigheter (punkt a), tillsynsmyndigheterna anser att nivån på den samordnade ledningen, riskhanteringen och internkontrollen avseende de företag som omfattas av grupp tillsyn eller extra tillsyn är tillfredsställande (punkt b) och ägarintresset i kreditinstitutet eller det finansiella institutet är en strategisk aktieinvestering (punkt c).

I den ändrade artikel 92.2 anges vilka ägarintressen i finansiella institut och kreditinstitut som ska omfattas.

Gällande rätt

Artikel 92 har tidigare enbart varit riktad till kommissionen och Eiopa och finns därför inte genomförd i svensk rätt.

I 7 kap. FRL finns bestämmelser om kapitalbas. Genom 7 kap. 13 § FRL och 7 kap. 2 § 31–34 försäkringsrörelseförordningen (2011:257) har Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter om de krav som ska gälla för godkännande av poster som tilläggskapital och grunder för värdering av poster i tilläggskapitalet enligt 5 § (punkt 1), vilka egenskaper och kriterier som ska beaktas

vid indelning i nivåer enligt 7 § (punkt 2), vilka egenskaper och kriterier som ska beaktas vid klassificeringen av kapitalbasposter enligt 9 § (punkt 3) och vilka egenskaper och kriterier som ska beaktas vid klassificering av poster i tilläggskapitalet enligt 10 § andra stycket (punkt 4).

Behandling av ägarintressen i kapitalbasen

Artikel 92 är i huvudsak riktad till kommissionen och Eiopa och kräver i sig därför inga lagstiftningsåtgärder. Andra stycket i den nya artikeln 92.1a är dock riktad mot tillsynsmyndigheten och ska genomföras i svensk rätt. Av artikeln framgår att tillsynsmyndigheterna får, i syfte att fastställa primärkapitalet, tillåta att ett försäkringsföretag inte drar av värdet av sina ägarintressen i ett kreditinstitut eller finansiellt institut under vissa villkor, vilka framgår av den nya artikeln 92.1a andra stycket. Av den ändrade artikeln 92.2 framgår vad begreppet ägarintressen i finansiella institut och kreditinstitut omfattar.

Bestämmelserna i den nya artikeln 92.1a andra stycket är av sådan detaljerad karaktär att det bör införas på lägre nivå än lag. Dock saknas bemyndigande för detta i dagens försäkringsrörelselag. Det bör därför i 7 kap. 13 § FRL införas ett bemyndigande som ger regeringen eller den regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om primärkapitalet enligt 7 kap. 3 § FRL.

26.4.2 Klassificering av kapitalbasposter

Utredningens förslag: Bestämmelsen om klassificering av kapitalbasposter i försäkringsrörelselagen ska ändras så att hänvisningen till direktiv 2006/48/EG avser den senaste lydelsen.

Utredningens bedömning: Ändringen i artikel 95 i Solvens II-direktivet avseende klassificering av kapitalbasposter kräver inga lagstiftningsåtgärder. Övriga ändringar i artikel 96 kräver inga lagstiftningsåtgärder utan kan genomföras med stöd av befintliga bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.45 och 1.46 i ändringsdirektivet ändras artikel 95 andra stycket respektive artikel 96 första stycket i Solvens II-direktivet.

I artikel 95 andra stycket är hänvisningen till artikel 97.1 a ändrad till artikel 97.1. Detta utgör en rättelse och kräver inga lagstiftningsåtgärder.

I artikel 96 är hänvisningen till artikel 97.1 a ändrad till artikel 97.1, samt hänvisningen till direktiv 2006/48/EG till direktiv 2013/36/EG i artikel 96 första stycket 2. Av den ändrade artikel 96 första stycket 3 framgår att varje framtida fordran som fartygsägares ömsesidiga associationer eller liknande företag med variabla bidrag, vilka endast försäkrar risker inom klasserna 6, 12 och 17 i del A i bilaga I, kan ställa på sina medlemmar efter en infordran av ytterligare bidrag under de kommande tolv månaderna ska klassificeras som tillhörande nivå 2.

Gällande rätt

Av artikel 96 första stycket 3 framgår att varje framtida fordring som fartygsägares ömsesidiga associationer eller liknande företag med uttaxeringsrätt variabla bidrag, vilka endast försäkrar risker inom klasserna 6, 12 och 17 i del A i bilaga I, kan ställa på sina medlemmar efter en infordran av ytterligare bidrag under de kommande tolv månaderna ska klassificeras som tillhörande nivå 2.

Bestämmelser om klassificering av kapitalbasposter finns i artikel 94–97 i Solvens II direktivet. Dessa är genomförda i 7 kap. 9 och 10 §§ FRL samt i föreskrifter från Finansinspektionen genom bemyndigande i 7 kap. 13 § 3 FRL.

Ändringar om klassificering av kapitalbasposter

Utifrån ändringen av artikel 96 första stycket 2 behöver bestämmelsen om klassificering av kapitalbasposter i 7 kap. 10 § punkt 1 FRL ändras så att hänvisningen till direktiv 2006/48/EG avser den senaste lydelsen.

Övriga ändringar i artikel 96 är av sådan detaljerad karaktär att de bör tas in i föreskrift. Detta kan ske inom ramen för befintligt bemyndigande.

26.5 Solvenskapitalkrav

Bestämmelser om kapitalkrav finns i artikel 100–127 i Solvens II-direktivet. Solvenskapitalkravet ska täcka oväntade förluster i den löpande verksamheten, det vill säga pågående verksamhet samt de åtaganden som företaget förväntas teckna, och ska motsvara att försäkringsföretaget med 99,5 procents sannolikhet kan infria dessa åtaganden under den kommande ettårsperioden. Kapitalkravet ska beräknas så att det säkerställer att alla kvantifierbara risker som företaget är exponerade mot beaktas. Solvenskapitalkravet kan beräknas antingen med en standardformel (artikel 100–111) eller en intern modell (artikel 112–127).

Dessa bestämmelser har genomförts i svensk rätt dels i försäkringsrörelselagen (8 kap. 1–12 §§ och 9 kap.), dels i föreskrifter som Finansinspektionen har meddelat med stöd av bemyndigande i försäkringsrörelselagen (8 kap. 22 § FRL respektive 9 kap. 19 § FRL, 7 kap. 2 § 35–45 försäkringsrörelseförordningen [2011:257] och 7 kap. respektive 8 kap. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse. Det finns även bestämmelser om kapitalkrav i artiklarna 83–247 i Solvens II-förordningen samt i tekniska standarder, framför allt vad gäller interna modeller.

26.5.1 Ändringar i Solvens II-översynen

Genom artikel 1.47–1.53 i ändringsdirektivet görs ändringar i vissa delar av bestämmelserna om kapitalkrav. Vissa av ändringarna är en del av de långsiktiga garantiåtgärderna, framför allt vad avser räntekänslighet och åtgärder för att förhindra oönskad volatilitet. Ändringarna är också en del av de så kallade makrotillsynsverktygen som syftar till att stärka motståndskraften mot systemrisk.

I ändringsdirektivet görs ändringar gällande långsiktiga aktieinvesteringar och mekanismen för symmetrisk justering inom aktiekursrisken. Den symmetriska justeringen av aktiekursrisk syftar till att dämpa variationer av solvenskravet för aktietillgångar för att på så

vis sänka sannolikheten för att försäkringsföretag blir tvungna att sälja aktier i sämre tider.

Vidare görs även ändringar för att öka proportionaliteten i kapitalkravsberäkningen, bland annat genom att försäkringsföretagen ges möjlighet att beräkna kapitalkravet för icke-betydande risker enligt en förenklad metod.

Ändringsdirektivet innehåller även flera delar där kommissionen ska genomföra ändringar i delegerade akter och tekniska standarder. Detta gäller bland annat kapitalkrav för kvalificerade innehav (se den ändrade artikel 111.1 första stycket m) och kryptotillgångar. Genom artikel 1.47 i ändringsdirektivet införs artikel 105.7 i Solvens II-direktivet där kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter som syftar till att återspegla risken i kryptotillgångar i kapitalkravet för marknadsrisk och motpartsrisk. Dessa bestämmelser är riktade mot kommissionen lämnas därför utan lagstiftningsåtgärder på nationell nivå

Kraven för kapitalkravsberäkningen ska regelbundet ses över. Genom artikel 1.51c första stycket i ändringsdirektivet ersätts artikel 111.3 första stycket i Solvens II-direktivet med ny lydelse av vilken det framgår att Eiopa fem år efter att ändringsdirektivet har trätt i kraft och därefter vart femte år, ska göra en bedömning om de metoder, antaganden och standardparametrar som används vid beräkningen av standardformeln för solvenskapitalkravet är lämpliga. Motsvarande skrivning fanns och också i den tidigare artikel 111.3 men var då riktad mot kommissionen. Artikeln är riktad mot Eiopa och kräver ingen lagstiftningsåtgärd.

26.5.2 Ändringar av kapitalkravet för aktierisk

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett försäkringsföretag får använda ett särskilt kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar för en specificerad del av företags innehav i aktier, som en del i kapitalkravet för marknadsrisk.

Ett försäkringsföretag som tillämpar ett kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar för en specificerad del av företags innehav i aktier får inte återgå till en annan beräkning av kapitalkravet än den för långsiktiga aktieinvesteringar.

Ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller villkoren för användning av det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar. Av under rättelsen ska det framgå när villkoren inte längre var uppfyllda.

Om ett försäkringsföretag inte uppfyller kraven för att tillämpa det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar, ska Finansinspektionen förelägga företaget att

1. inom en månad från dagen då bristerna konstaterades upprätta en åtgärdsplan och överlämna planen till inspektionen, och
2. vidta nödvändiga åtgärder för att inom sex månader från dagen då bristen konstaterades åter uppfylla kraven för att tillämpa det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar.

Om bristerna inte har åtgärdats inom sex månader från dagen då bristen konstaterades, ska företaget föreläggas att omedelbart upphöra med användningen av det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar.

Ett försäkringsföretag som har fått ett föreläggande att omedelbart upphöra med användningen av det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar, får inte använda det särskilda kapitalkravet för långsiktiga investeringar inom två och ett halvt år från föreläggandet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka krav som ska vara uppfyllda för att ett försäkringsföretag ska få använda ett särskilt kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar och hur kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar ska utformas.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.48 i ändringsdirektivet införs artikel 105a i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikel 105a.1 första stycket framgår att genom undantag från artikel 101.3 och som en del av undergruppen för aktiekursrisk ska medlemsstaterna tillåta att ett försäkringsföretag, som efterlever vissa villkor, tillämpar ett särskilt kapitalkrav på en specifik

undergrupp av aktieinvesteringar som innehas med ett långfristigt perspektiv. Av andra stycket framgår att en undergrupp av aktieinvesteringar får behandlas som långfristiga aktieinvesteringar, om försäkringsföretaget på ett för tillsynsmyndigheten tillfredsställande sätt påvisa att villkoren i den nya artikel 105a andra stycket, punkterna a–g är uppfyllda, bland annat ska undergruppen vara tydligt identifierad och förvaltas separat från företagets övriga verksamhet. Kraven innehåller begränsningar i vilka aktier som får ingå och företaget måste visa att portföljen både fortlöpande och under stressade förhållanden kan undvikas att tvångsförsälgas under de kommande fem åren.

Av artikel 105a.2 framgår att vad gäller innehav i europeiska långsiktiga investeringsfonder eller i vissa typer av företag för kollektiva investeringar, inklusive alternativa investeringsfonder, som konstateras ha en lägre riskprofil får villkoren för att få tillämpa det särskilda kapitalkravet för långfristiga aktieinvesteringar bedömas på fondnivå och inte på nivån för de underliggande tillgångarna i fonderna.

Av artikel 105a.3 framgår krav för tillämpningen av ett kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. Företaget får inte återgå till en metod som inte ingriper långfristiga aktieinvesteringar (första stycket). Om företaget inte längre efterlever kraven för att tillämpa kapitalkravet ska företaget underrätta tillsynsmyndigheten (andra stycket) och inom en månad förse tillsynsmyndigheten med information och de åtgärder som företaget ska vidta inom sex månader för att återupprätta efterlevnaden av dessa villkor för att tillämpa metoden (tredje stycket). I det fall företaget inte kan återställa uppfyllelsen av villkoren inom sex månader ska det upphöra att klassificera alla investeringar som långfristiga aktieinvesteringar under två och ett halvt år eller så länge företaget inte uppfyller kraven på att tillämpa det särskilda kapitalkravet, beroende på vilken period som är längst (fjärde stycket).

I artikel 105a.4 anges stressen i kapitalkravet för långfristiga aktieinvesteringar.

Av artikel 105a.5 framgår att kommissionen även ska anta delegerade akter för att ytterligare specificera de villkoren i artikel 105a.1 andra stycket för att få tillämpa metoden för långfristiga aktieinvesteringar. Kommissionen ska även – enligt artikel 105a.3.b – specificera vilka typer av företag för kollektiva investeringar som avses i artikel 105a.2. Kommissionen ska dessutom specificera de uppgifter som

ska ingå i den rapport om solvens och finansiell ställning enligt artikel 51.1 i Solvens II-direktivet och den regelbundna tillsynsrapporten enligt artikel 35.5a.

Kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar

Inledningsvis bör det konstateras att i stället för begreppet långfristiga aktieinvesteringar bör långsiktiga aktieinvesteringar användas, för att mer rättvisande visa på investeringarnas långsiktiga karaktär.

Möjligheten att tillämpa ett särskilt kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar bör framgå av lag. Bestämmelsen bör utformas med utgångspunkt i bestämmelsen i 8 kap. 8 § FRL om att beräkna kapitalkravet för aktiekursrisk för pensionsförsäkringar med en särskild metod. Bestämmelsen bör även placeras i anslutning till denna. Av bestämmelsen bör framgå att Finansinspektionen i ett enskilt fall får besluta att ett försäkringsföretag får använda ett särskilt kapitalkrav för långsiktiga aktieinvesteringar för en specificerad del av företagets investeringar i aktier, som en del i kapitalkravet för marknadsrisk.

Av bestämmelsen bör även framgå – i enlighet med den nya artikeln 105a.3 första stycket – att ett företag som börjat tillämpa det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar inte får återgå till en annan metod än den för långsiktiga aktieinvesteringar.

Ordvalet ”metod”, vilket används i den nya artikel 105a, kan i detta sammanhang vara missvisande då det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar i praktiken innebär att ett försäkringsföretag som tillämpar en stress om 22 procent på den specificerade delen av företagets aktietillgångar som uppfyller villkoren för att klassificeras som långsiktiga aktietillgångar. I stället bör begreppet ”beräkning av kapitalkravet” användas.

De villkor som framgår av artikel 105a.1 andra stycket för att få använda det särskilda kapitalkravet för långsiktig aktiekursrisk bör framgå av föreskrifter på lägre nivå än lag. Detta gäller även den särskilda tillämpningen av kapitalkravet på långsiktiga fondinvesteringar enligt artikel 105a.2 samt kapitalkravets storlek enligt artikel 105a.4. Med detta syfte bör därför bemyndigande i 8 kap. 22 § 3 FRL utvidgas till att omfatta även den nya bestämmelsen om långsiktiga aktieinvesteringar, samt ett bemyndigande som avser hur kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar ska beräknas.

Efter mönster från den lagstiftningsteknik som bland annat används för användningen av matchningsjustering bör även den undermålseskyldighet som framgår av den nya artikel 105a.3 andra stycket i införas i 8 kap. FRL. Av denna bestämmelse bör framgå att ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller villkoren för användning av det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar. Av underrättelsen ska det framgå när villkoren inte längre var uppfyllda.

Det bör även införas en bestämmelse i 17 kap. att företaget inom en månad från det att företaget konstaterade bristande efterlevnad ska lämna in en plan till Finansinspektionen hur det företaget inom sex månader ska återupprätta efterlevnaden av villkoren (artikel 105a.3 tredje stycket). Bestämmelsen bör utformas med utgångspunkt i åtgärdsplanen vid bristande solvenskapitalkrav i 18 kap. 4 § FRL, dock med placering i 17 kap. Av samma bestämmelse bör det också framgå att om företaget inte inom sex månader kan återställa uppfyllelsen av villkoren för att använda beräkningen för långsiktiga aktieinvesteringar ska tillsynsmyndigheten förelägga försäkringsföretaget att upphöra att klassificera tillgångar som långsiktiga aktieinvesteringar (artikel 105a.3 fjärde stycket).

Slutligen bör det även införas i lag att ett företag som har fått ett förläggande enligt 17 kap. att upphöra att använda det särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar inte får använda det särskilda kapitalkravet inom två och ett halvt år.

Symmetrisk justering av aktiekursrisken

Genom artikel 1.49 i ändringsdirektivet ändras gränsen för den symmetriska justeringen av aktiekursrisken i artikel 106.3 i Solvens II-direktivet. Enligt artikeln får den symmetriska justeringen som görs av standardkapitalkravet för aktier och som uppstår till följd av nivåändringar i aktiepriserna inte leda till en användning av ett kapitalkrav för aktier som under- eller överstiger standardkapitalkravet för aktier med mer än 13 procentenheter. Tidigare var denna gräns 10 procent.

Av skäl 49 framgår att syftet med ändringen av de befintliga gränserna för nivån på den symmetriska justeringen begränsar förmågan att mildra potentiella procykliska effekter av det finansiella systemet och undvika en situation där försäkringsföretag i otillbörlig utsträck-

ning tvingas anskaffa nytt kapital eller tvinga att avyttra investeringar till följd av ogynnsam utveckling på finansmarknaderna. Med en högre nivå på gränserna är syftet att möjliggöra en symmetrisk justeringen för större förändringar av standardkapitalkravet för aktier och mildra effekterna av kraftiga uppgångar eller nedgångar på aktie- marknaderna. Det är dock omstritt om denna effekt uppnås genom att det tillåtna intervallet ökar.

Gränsvärdet för den symmetriska justeringen av aktiekursrisken framgår i dag av artikel 172 i Solvens II-förordningen. Bestämmelser om den symmetriska justeringen av aktiekursrisk finns genomförda i 7 kap. 10 och 11 §§ i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8). Ett bemyndigande finns i 8 kap. 22 § 1 FRL.

I det fall parametern framgent inte kommer att framgå av EU-förordningen bedömer utredningen att denna ska framgå av reglering på lägre nivå än lag och att detta – i så fall – ryms inom det befintliga bemyndigandet i 8 kap. 22 § 1 FRL.

26.5.3 Förenklingar av standardformeln

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska få göra förenklade beräkningar av kapitalkravet för en specifik risk vid beräkningen av solvenskapitalkravet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om förenklade beräkningar av kapitalkraven.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.50 i ändringsdirektivet ersätts artikel 109 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

I den ändrade artikel 109.1 första stycket anges att ett försäkringsföretag får använda en förenklad beräkning för en specifik riskmodul eller undergrupp av en riskmodul om företaget uppfyller vissa villkor. Villkoren omfattar att arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna motiverar användning av en förenklad beräkning (punkt a)

och att det vore oproportionerligt att kräva att företaget ska tillämpa standardberäkningen (punkt b). Vidare ska felet jämfört med den standardiserade beräkningen över tid inte leda till någon väsentlig felaktighet i solvenskapitalkravet utom i det fall där den förenklade beräkningen leder till ett solvenskapitalkrav som överstiger det solvenskapitalkrav som följer av standardberäkningen (punkt c). Samtliga av dessa villkor ska vara uppfyllda för att få tillämpa en förenklad beräkning.

Av andra stycket framgår att små och icke-komplexa företag får använda en förenklad beräkning för en specifik riskmodul eller undergrupp av en riskmodul om de minst vart femte år kan visa för tillsynsmyndigheten att företaget uppfyller vissa villkor. Den riskmodul eller undergrupp av en riskmodul där företaget avser att använda en förenklad beräkning ska – beräknat utan förenklingen – utgöra mindre än två procent av det primära solvenskapitalkravet (punkt a) och summan av dessa ska – beräknat utan förenklingen – utgöra mindre än tio procent av det primära solvenskapitalkravet beräknat utan förenklingen (punkt b). Enligt tredje stycket ska den förenklade beräkningen ska kalibreras i enlighet med artikel 101.3.

Av artikel 109.2 och 109.3 framgår särskilda bestämmelser för tillämpningen av förenklingar för riskmoduler och undergrupper av riskmoduler med så kallade icke-betydande risker⁷. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 109.1 och 102.1 får ett försäkringsföretag – enligt artikel 109.2 – för en riskmodul eller undergrupp av en riskmodul som motsvarar högst fem procent av det primära solvenskapitalkravet tillämpa en förenklad beräkning för den riskmodulen eller undergruppen av en riskmodul under högst tre år efter denna beräkning av solvenskapitalkravet. Av artikel 109.3 första stycket framgår att när företaget beräknar ett förenklat solvenskapitalkrav för icke-betydande risker får summan av andelarna för varje riskmodul eller undergrupp av en riskmodul, för vilka förenklade beräkningar enligt den punkten tillämpas, inte överstiga tio procent i förhållande till det primära solvenskapitalkravet. Vidare anges i andra stycket att detta avser andelen av solvenskapitalkravet när det senast beräknades utan en förenklad beräkning för icke-betydande risker.

Vidare görs – genom artikel 1.51. a första stycket i ändringsdirektivet – ändringar i artikel 111.1. första stycket l i Solvens II-direktivet avseende de delegerade akter och tekniska standarder som kom-

⁷ Se skäl 52 i ändringsdirektivet.

missionen ska anta om förenklade beräkningar. Utöver att det som kommissionen redan gör i dag, ska kommissionen ta fram närmare kriterier för att få tillämpa förenklade beräkningar samt förenklade beräkningar för riskmoduler och undergrupper av riskmoduler med icke-betydande risker.

Gällande rätt

Bestämmelser om förenklingar av solvenskapitalberäkningen finns i dag i 8 kap. 11 § FRL samt i art. 88–112b i Solvens II-förordningen. Av 8 kap. 11 § framgår att ett försäkringsföretag får göra förenklade beräkningar av kapitalkravet för en specifik risk om det är motiverat med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten av de risker som företaget är utsatt för (punkt 1), och det är oproportionerligt betungande att göra beräkningar enligt standardformeln (punkt 2).

Av 7 kap. 3 § i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse framgår de riskkategorier som i Solvens II-direktivet benämns riskmoduler införda. Undergrupper till respektive riskkategori framgår av 8–26 §§ i nämnda föreskrifter från Finansinspektionen.

Förenklingar av standardformeln

Av skäl 52 framgår att syftet med ändringarna avseende förenklade beräkningar är att öka proportionaliteten i de kvantitativa beräkningarna. Genom ändringarna om förenklade beräkningar ska försäkringsföretag ges möjlighet att beräkna kapitalkravet för icke-betydande risker i standardformeln enligt en förenklad metod för en period på högst tre år. En sådan förenklad metod bör göra det möjligt för företag att skatta kapitalkravet för en icke-betydande risk på grundval av ett lämpligt volymmått som varierar över tiden.

Mot bakgrund av att begreppen riskkategori och undergrupp av risker inte förekommer i lag, behöver de mer detaljerade bestämmelserna om förenklingar av standardformeln för små och icke-komplexa företag samt användningen av förenklade beräkningar för icke-betydande risker införas på lägre nivå än lag. För att skapa en enklare tillämpning av förenklade beräkningar av solvenskapitalkravet bör

det av lag endast framgå att ett företag får göra förenklade beräkningar för en specifik risk.

Denna bestämmelse ska gälla såväl generellt för försäkringsföretag som för små- och icke-komplexa företag. De särskilda villkor som gäller i respektive fall bör framgå på lägre nivå än lag, tillsammans med kraven för tillämpningen av förenklade beräkningar för ickebetydande risker. Det bör därför i lag också införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om en förenklad beräkning av kapitalkraven.

26.5.4 Infasning av kapitalkrav för ränterisk

Utredningens förslag: Om Europeiska kommissionen har antagit en genomförandeakt med stöd av artikel 111.1 första stycket c i Solvens II-direktivet ska ett försäkringsföretag tillämpa en infasning av ränterisk upp till fem år efter ändringen har trätt i kraft.

Ett försäkringsföretag som tillämpar infasningen av ränterisk ska omedelbart underrätta Finansinspektionen om företaget inte skulle uppfylla solvenskapitalkravet utan att tillämpa infasningen.

Finansinspektionen ska förelägga ett försäkringsföretag att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att företaget kan uppfylla solvenskapitalkravet utan tillämpning av infasningen av ränterisk senast fem år efter infasningen trädde i kraft och att inom två månader från dagen då bristen konstaterades överlämna en plan för infasning till inspektionen.

Företaget ska varje år lämna en lägesrapport till Finansinspektionen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.51 i ändringsdirektivet införs ändringar i vissa delar av artikel 111.1 i Solvens II-direktivet. Ändringarna rör beräkningen av kapitalkravet och är i huvudsak riktade mot kommissionen och Eiopa, dock införs vissa nya krav riktade mot försäkringsföretag.

Genom artikel 1.51 b och artikel 1.51 c andra stycket i ändringsdirektivet införs artikel 111.2a och ändras artikel 111.3 andra stycket

i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.108 i ändringsdirektivet ersätts artikel 308e första stycket i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av den nya artikeln 111.2a framgår att om kommissionen antar delegerade akter för att specificera de metoder, antaganden och standardparametrar som ska användas vid beräkningen av undergruppen för ränterisk i syfte att förbättra kapitalkravens känslighet i linje med ränteutvecklingen, får ändringar av undergruppen för ränterisk fasas in under en övergångsperiod på upp till fem år. En sådan infasning ska vara obligatorisk och vara tillämplig för alla försäkringsföretag.

Av den ändrade artikeln 111.3 andra stycket framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar den infasningen av beräkningen av ränterisk ska i den del av sin rapport om solvens och finansiell ställning som består av information riktad till yrkesverksamma på marknaden offentliggöra att de tillämpar den infasningen (punkt i) och en kvantifiering av hur deras finansiella ställning skulle påverkas om infasningen inte skulle tillämpades (punkt ii).

Av den ändrade artikeln 308e första stycket framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar de övergångsbestämmelserna i bland annat artikel 111.1 andra stycket, ska informera tillsynsmyndigheten så snart de konstaterar att det inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan tillämpning av denna övergångsbestämmelse. Tillsynsmyndigheten ska kräva att de berörda försäkringsföretagen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnad av solvenskapitalkravet vid utgången av övergångsperioden.

Utifrån den nya lydelsen av artikel 308e första stycket gäller även andra och tredje stycket för försäkringsföretag som tillämpar en infasning. Dock ska inte sista meningen i tredje stycket tillämpas på infasningen av ränterisk då den är obligatorisk och inte kräver tillstånd.

Ändringar i kapitalkrav för ränterisk

Av skäl 54 framgår, som bakgrund till infasningen av ändringar av kapitalkravet för ränterisk, att behovet av att på ett korrekt sätt återspegla extremt låga och negativa räntesatser i försäkringsstillsynen har uppstått på grund av det man har bevittnat på marknaderna under de senaste åren. Vidare anges att detta bör åstadkommas genom en omkalibrering av undergruppen för ränterisk för att återspegla att

en negativ avkastningsmiljö är möjlig. Samtidigt bör den metod som ska användas inte leda till orealistiskt stora minskningar i den likvida delen av kurvan, som skulle kunna undvikas genom att man föreskriver ett uttryckligt golv som representerar en lägre gräns för negativa räntesatser. I linje med räntesatsdynamiken bör kommissionen sträva efter att införa ett golv som är tidsberoende snarare än schablonmässigt, i den mån tillgängliga marknadsdata möjliggör en robust riskbaserad kalibrering av sådant tidsberoende.

Ändringarna av beräkningen av kapitalkravet ska genomföras av kommissionen i delegerade akter, dock införs i den nya artikel 111.2a en obligatorisk infasning av tillämpning av en eventuell kommande ändring av beräkningen av ränterisken.

Infasning av en eventuell ny beräkning av kapitalkravet för ränterisk

I den nya artikel 111.2a i Solvens II-direktivet införs en obligatorisk infasning av beräkningen av undergruppen för ränterisk i beräkningen av solvenskapitalkravet. Infasningen gäller under förutsättning att kommissionen antar delegerade akter om metoder, antaganden och standardparametrar som har till syfte att förbättra kapitalkravens känslighet utifrån ränteutvecklingen.

Denna infasningsmekanism bör framgå av lag. Bestämmelsen behöver dock utformas mot bakgrund att den inte ska tillämpas förrän kommissionen har antagit ändringar i beräkningen av kapitalkravet för ränterisk. En sådan bestämmelse bör därför utformas på motsvarande sätt som 5 kap. 9 § andra stycket (se prop. 2018/19:7 s. 23 och 24). Av den föreslagna bestämmelsen bör framgå att om kommissionen har antagit en genomförandeakt med stöd av artikel 111.1 första stycket c i Solvens II-direktivet, ska ett försäkringsföretag tillämpa en infasning av ränterisk upp till fem år efter ändringen har trätt i kraft.

Offentliggörande av tillämpningen av infasning av beräkning av ränterisk i solvens- och verksamhetsrapporten

Se avsnitt 28.4.1.

Infasningsplan vid tillämpning av en infasning av ränterisk

Den ändrade artikeln 308e första stycket innebär att ett försäkringsföretag som inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan infasningen av en eventuell ny beräkning av ränterisk ska så snart det konstaterat detta underrätta Finansinspektionen. Detta gäller redan i dag vid tillämpning av den tillfälliga justeringen av riskfria räntesatser och ett avdrag vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar, se 8 kap. 12 § FRL.

Då ett företag har underrättat Finansinspektionen ska inspektionen förelägga företaget att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av kapitalkravet vid utgången av infasningsperioden, det vill säga fem år efter att infasningen trädde i kraft. En snarlik formulering framgår av 18 kap. 6 § FRL. Av denna bestämmelse framgår även krav på att företaget ska lämna in en infasningsplan samt en årligen lägesrapport till Finansinspektionen, vilket följer av andra och tredje stycket i artikel 308e.

Lydelsen av 8 kap. 12 § bör därför ändras för att även omfatta infasningen av ränterisk. Till 18 kap. 6 § FRL bör läggas ett nytt andra stycke som reglerar infasningen av ränterisk där det framgår att Finansinspektionen ska förelägga företaget att vidta åtgärder för att efterleva solvenskapitalkravet utan infasningen fem år efter att infasningen trädde i kraft.

26.5.5 Beaktande av volatilitetsjustering i en intern modell

Utdragnings bedömning: Ändringen av Solvens II-direktivet avseende beaktandet av volatilitetsjustering i en intern modell kräver inga lagstiftningsåtgärder utan kan genomföras inom ramen för befintligt bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.53 i ändringsdirektivet införs en ny artikel 122.5 i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 122.5 införs en möjlighet för medlemsstaterna att tillåta ett försäkringsföretag att i en intern modell beakta effekten av kreditspreadfluktuationer på den volatilitetsjustering som används vid beräkning försäkringstekniska avsättningar. Effekten får endast beaktas under vissa förutsättningar.

Metoden får endast användas om företaget inte använder den företagsspecifika justeringen av den riskkorrigerade spreaden enligt artikel 77d.1c för andra valutor än euro, eller för euro, en eventuell ökning av volatilitetsjusteringen genom en makrovolatilitetsjustering enligt artikel 77d.4. Solvenskapitalkravet får inte heller vara lägre än ett teoretiskt solvenskapitalkrav beräknat under vissa förutsättningar.

Gällande rätt

Artikel 122 är genomförd i svensk rätt i 9 kap. 15 § FRL⁸. Dessutom utifrån bemyndigande i 9 kap. 19 § 4 FRL och 7 kap. 2 § försäkringsrörelseförordningen (2011:257) samt i 8 kap. 10 och 11 §§ i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse. Bestämmelser om kalibrering av en intern modell finns även i artikel 238 i Solvens II-förordningen.

Beaktande av volatilitetsjustering i en intern modell

Mot bakgrund av tidigare genomförande av bestämmelser avseende kalibrering av interna modeller föreslår utredningen att den nya artikel 122.5 genomförs på lägre nivå än lag inom ramen för det befintliga bemyndigandet i 9 kap. 19 § 4 FRL.

⁸ Se prop. 2015/16:9 s. 296–297.

26.5.6 Utfasning av undergruppen för durationsbaserad aktiekursrisk

Utredningens förslag: I en övergångsregel ska det anges att ett försäkringsföretag som den 29 januari 2027 tillämpade en särskild metod anpassad för pensionsförsäkringar för beräkningen av kapitalkravet för aktiekursrisk, som ingår i kapitalkravet för marknadsrisk, får fortsätta att tillämpa denna metod efter den 30 januari 2027 endast för de tillgångar och skulder som Finansinspektionen har godkänt tillämpning av metoden för. Finansinspektionen ska efter den 30 januari 2027 inte få meddela tillstånd för denna metod.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.101 i ändringsdirektivet ersätts artikel 304.2 i Solvens II-direktivet med en lydelse.

Av den ändrade artikel 301a.2 framgår att från och med den 30 januari 2027 får livförsäkringsföretag fortsätta att tillämpa den metod som avses i artikel 304.1 endast med avseende på tillgångar och skulder för vilka tillsynsmyndigheterna godkänt tillämpningen av undergruppen för durationsbaserade aktiekursrisker före den 30 januari 2027.

Gällande rätt

Genom artikel 304 får ett livförsäkringsföretag, som bedriver tjänstepensionsverksamhet eller erbjuder pensionsförmåner som är knutna till att någon går i pension eller förväntar sig att gå i pension och där premierna för dessa förmåner är skattemässigt avdragsgilla för försäkringstagaren enligt nationell lagstiftning i den medlemsstat som har auktoriserat företaget, under vissa förutsättningar och efter tillstånd från tillsynsmyndigheten tillämpa en särskild metod för att beräkna solvenskapitalkravet för aktiekursrisk för vissa specificerade tillgångar och skulder. Denna metod benämns allmänt för durationsbaserad aktiekursrisk.

Artikel 304 är genomförd i 8 kap. 8 § FRL, samt genom bemyndigande i 8 kap. 22 § 3 FRL i 12–15 §§ i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse.

Undergruppen för durationsbaserad aktiekursrisk fasas ut

Durationsbaserad aktiekursrisk har endast tillämpats i mycket liten utsträckning sedan Solvens II-regelverket trädde i kraft. I kombination med kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar som nu införs fyller inte heller det durationsbaserade aktiekursrisken den funktion den var tänkt att fylla, vilket framgår av skäl 94. Mot denna bakgrund fasas nu möjligheten att tillämpa den särskilda metoden för durationsbaserad aktiekursrisk ut, genom att endast livförsäkringsföretag som fått tillstånd före den 30 januari 2027 att tillämpa metoden får fortsätta att göra det efter detta datum och då endast på de tillgångar och skulder som tillståndet avser.

Det bör därför införas av övergångsbestämmelse som anger att ett försäkringsföretag som den 29 januari 2027 tillämpade en särskild metod anpassad för pensionsförsäkringar för beräkningen av kapitalkravet för aktiekursrisk enligt 8 kap. 8 § FRL, får fortsätta att tillämpa denna metod efter den 30 januari 2027 endast för de tillgångar och skulder som Finansinspektionen har godkänt tillämpning av metoden för. Av övergångsbestämmelsen bör också framgå att Finansinspektionen efter den 30 januari 2027 inte får meddela tillstånd för denna metod.

27 Företagsstyrning

27.1 Styrelse och centrala funktioner

27.1.1 Lämplighetskrav

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska säkerställa att styrelsen sammantaget har de insikter och den erfarenhet som krävs för att kunna utföra sina uppgifter.

Kraven på att styrelseledamöter inte får ha dömts för viss allvarlig brottslighet är av sådan art att de bör införas på lägre nivå än lag, inom ramen för gällande bemyndigandet avseende lämplighetskrav.

Utredningens bedömning: Kraven på att styrelseledamöter ska ha gott anseende ryms inom det befintliga kravet i försäkringsrörelselagen på att en styrelseledamot ska vara i övrigt lämplig.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.19 i ändringsdirektivet läggs ett andra och tredje stycke till i artikel 40 i Solvens II-direktivet.

Av den nya andra stycket i artikel 40 framgår att alla ledamöter i försäkringsföretagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan ska ha gott anseende och tillsammans ha tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att kunna utföra sina uppgifter. Av det nya tredje stycket framgår vidare att ledamöter i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan inte får ha dömts för allvarliga eller upprepade brott med anknytning till penningtvätt eller finansiering av terrorism eller andra brott som skulle kunna äventyra deras goda anseende under

åtminstone de tio år som föregått det år då de utför eller skulle utföra sitt uppdrag i företaget.

Gällande rätt

Av nuvarande artikel 40 om förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganets ansvar framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkringsföretagens förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan har det yttersta ansvaret för att varje berört företag följer de lagar och andra författningar som antas enligt detta direktiv.

Begreppet förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet motsvarar i svensk lagstiftning såväl av enbart företagets styrelse som styrelsen och den verkställande direktören (se prop. 2015/16:9 s. 301–303).

I försäkringsrörelselagen ställs krav på såväl den enskilde styrelseledamotens kompetens som på styrelsens samlade kompetens. Av 10 kap. 5 § första stycket FRL framgår lämplighetskrav för den som ingår i styrelsen för ett försäkringsföretag eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, eller den som ansvarar för eller utför arbete i en central funktion i företaget. Dessa ska enligt bestämmelsen uppfylla de krav som anges i 2 kap. 4 § första stycket 4 FRL. Av den bestämmelsen framgår att de som avses ingå i styrelsen för företaget ska ha de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i styrningen av ett försäkringsföretag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift. I 2 kap. 19 § 1 FRL ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigande att meddela föreskrifter om de krav som ska gälla för styrningen av ett försäkringsföretag enligt 2 kap. 4 § första stycket 4 FRL.

Av art. 258.1 d i kommissionens delegerade förordning 2015/35 (Solvens II-förordningen) framgår att försäkringsföretaget ska säkerställa att varje enskild medlem av styrelsen har de kvalifikationer, kompetenser och yrkeserfarenheter som krävs för att kunna fullgöra tilldelade uppgifter. Dessa krav konkretiseras ytterligare i riktlinjer från Eiopa¹.

Ytterligare reglering av den samlade kompetensen hos styrelsen finns i artikel 258.1 c i Solvens II-förordningen. Där framgår att försäkringsföretaget ska säkerställa att medlemmarna i styrelsen tillsammans har nödvändiga kvalifikationer, kompetenser och yrkeserfaren-

¹ Eiopas riktlinjer för företagsstyrning, EIOPA-BoS-14/253.

heter på de relevanta verksamhetsområdena så att de effektivt och professionellt kan leda och övervaka försäkringsföretaget. Även dessa krav konkretiseras i Eiopas riktlinjer för företagsstyrning².

Av 10 kap. 5 § andra stycket FRL framgår att försäkringsföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning enligt första stycket eller som ansvarar för en central funktion i företaget. Av tredje stycket framgår vidare att försäkringsföretaget ska underrätta inspektionen om någon av de personer som avses i första stycket har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller lämplighetskraven.

Bestämmelsen i 10 kap. 5 § FRL genomför artikel 42.1 och 42.3 i Solvens II-direktivet. Bestämmelsen i 2 kap. 4 § 4 FRL genomför artikel 42.1 i Solvens II-direktivet.

Lämplighetskrav

Genom införandet av ett nytt andra stycke i artikel 40 införs krav på styrelsens samlade kompetens i Solvens II-direktivet, vilka tidigare endast framgått av Solvens II-förordningen. Av artikel 40 andra stycket framgår att alla ledamöter i försäkringsföretagets förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan ska ha gott anseende och tillsammans ha tillräckliga kunskaper, färdigheter och erfarenheter för att kunna utföra sina uppgifter. Av andra stycket framgår vidare att ledamöter i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorgan inte får ha dömts för allvarliga eller upprepade brott med anknytning till penningtvätt eller finansiering av terrorism eller andra brott som skulle kunna äventyra deras goda anseende under åtminstone de tio år som föregått det år då de utför eller skulle utföra sitt uppdrag i företaget.

Lämplighetskrav finns sedan tidigare i artikel 42.1 i Solvens II-direktivet och finns genomförda i 10 kap. 5 § första stycket FRL.

Utredningen bedömer att direktivets krav på styrelsens samlade kompetens och anseende bör framgå av lämplighetskraven i 10 kap. 5 § FRL, som ett krav på att försäkringsföretaget ska säkerställa att styrelsen sammantaget har de insikter och den erfarenhet som krävs för att kunna utföra sina uppgifter. Utredningen bedömer vidare att kraven i artikel 40 andra stycket på att ledamöter i styrelsen ska ha

² Se riktlinje 11i Eiopas riktlinjer för företagsstyrning, EIOPA-BoS-14/253 s. 8.

gott anseende ryms inom dagens krav i 2 kap. 4 § första stycket 4 på att en styrelseledamot ska vara i övrigt lämplig.

Kraven i artikel 40 tredje stycket är av sådan art att de bör införas på lägre nivå än lag, inom ramen för bemyndigandet avseende lämplighetskrav i 2 kap. 19 § 1 FRL.

27.1.2 Oberoende mellan centrala funktioner

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska säkerställa att det är olika personer som ansvarar för de centrala funktionerna. Arbetet i en central funktion ska utföras på ett oberoende sätt i förhållande till andra centrala funktioner, i syfte att undvika intressekonflikter.

I ett litet och icke-komplext företag, eller i ett företag som har fått tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd, får den som ansvarar för en central funktion även ansvara för andra centrala funktioner, ingå i försäkringsföretagets styrelse eller vara verkställande direktör om

1. företaget på ett lämpligt sätt kan hantera de intressekonflikter som kan uppstå, och
2. om kombinationen av uppgifter inte riskerar att påverka personens förmåga att fullgöra sina uppdrag.

Ett ansvar för internrevision i ett litet och icke-komplext företag, eller ett företag som har fått tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd, kan inte kombineras med andra uppdrag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.20 b i ändringsdirektivet införs artikel 41.2a i Solvens II-direktivet.

Av den införda artikel 41.2a första stycket framgår att medlemsstaterna ska kräva att ett försäkringsföretag utser olika personer att utföra centrala funktioner som riskhanteringsfunktionen, aktuarie-

funktionen, funktionen för regelefterlevnad och internrevisionsfunktionen och att varje sådan funktion utförs på ett oberoende sätt i förhållande till de andra funktionerna för att undvika intressekonflikter.

Av den införda artikel 41.2a andra stycket framgår att om ett företag har klassificerats som ett litet och icke-komplext företag eller om ett företag har fått tillsynsmyndighetens tillstånd att använda proportionalitetsåtgärder enligt artikel 29d utan att ha klassificerats som litet och icke-komplext, får personer som ansvarar för centrala funktioner som riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen och funktionen för regelefterlevnad också utföra andra centrala funktioner än internrevision och andra funktioner eller ingå i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet, förutsatt att potentiella intressekonflikter hanteras på ett lämpligt sätt (punkt a) och kombinationen av funktioner eller kombinationen av en funktion med ett medlemskap i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet inte äventyrar personens förmåga att fullgöra sina uppdrag (punkt b).

Gällande rätt

I artikel 41 finns allmänna krav på företagsstyrningen. Dessa innehåller bland annat allmänna krav på försäkringsföretagets företagsstyrningssystem och dess organisation samt styrdokument i företagsstyrningssystemet.

Enligt 10 kap. 4 § FRL ska ett försäkringsföretag ha funktioner för riskhantering, regelefterlevnad och internrevision samt en aktuariefunktion (centrala funktioner). Bestämmelsen genomför den nuvarande artikel 42 i Solvens II-direktivet.

I Solvens II-förordningen finns närmare krav på ett försäkringsföretags företagsstyrningssystem. Av artikel 258.1 g framgår att försäkringsföretaget ska säkerställa, i de fall enskilda personer och organisatoriska enheter utför flera uppgifter, att detta inte hindrar, eller sannolikt inte kommer att hindra, de berörda personerna från att fullgöra sina funktioner på ett sunt, ärligt och objektivt sätt. Av artikel 268.1 i Solvens II-förordningen framgår vidare att försäkringsföretag ska införliva funktioner och tillhörande rapporteringsvägar i organisationsstrukturen på ett sätt som garanterar frihet från påverkan som kan äventyra funktionens förmåga att utföra sina uppgifter på ett objektivt, korrekt och oberoende sätt. Varje funktion

ska ytterst vara ansvarig inför och rapportera till förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet och ska vid behov samarbeta med de övriga funktionerna vid fullgörandet av deras uppgifter.

Oberoende mellan centrala funktioner

Av den införda artikel 41.2a första stycket i Solvens II-direktivet framgår att medlemsstaterna ska kräva att ett försäkringsföretag utser olika personer att utföra centrala funktioner som riskhanteringsfunktionen, aktuariefunktionen, funktionen för regelefterlevnad och internrevisionsfunktionen och att varje sådan funktion utförs på ett oberoende sätt i förhållande till de andra funktionerna i företaget för att undvika intressekonflikter.

Finansinspektionen tillämpar redan i dag en modell där ett försäkringsföretag, beroende på företagets storlek, endast i vissa fall kan ha samma person som ansvarig för flera centrala funktioner³.

Kravet i den införda artikeln 41.2a första stycket bör införas i lag. Av bestämmelsen bör framgå att ett försäkringsföretag ska säkerställa att det är olika personer som ansvarar för de centrala funktionerna. Dessutom bör det tydliggöras att arbetet i en central funktion ska utföras på ett oberoende sätt i förhållande till andra centrala funktioner, i syfte att undvika intressekonflikter.

Oberoende mellan centrala funktioner i små och icke-komplexa företag samt i andra försäkringsföretag som fått tillstånd att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd

Den införda artikel 41.2a andra stycket i Solvens II-direktivet leder till en möjlighet för små och icke-komplexa företag, samt andra företag som fått tillstånd att använda denna proportionalitetsåtgärd enligt artikel 29d, att få undantag från kravet på att olika personer ska vara ansvariga för de centrala funktionerna samt ingå i företagets styrelse och vara verkställande direktör.

Det bör av lag framgå att i ett litet och icke-komplext företag, eller ett företag som har fått tillstånd att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd, får den som ansvarar för en central funktion även ansvara för andra centrala funktioner, ingå i försäkringsföretagets sty-

³ Se Finansinspektionens tillämpning av regler om lämplighetsprövningar.

relse eller vara verkställande direktör, om företaget på ett lämpligt sätt kan hantera de intressekonflikter som kan uppstå och om kombinationen av uppgifter inte riskerar att påverka personens förmåga att fullgöra sina uppdrag. Av bestämmelsen bör även framgå att ett ansvar för internrevision i ett litet eller icke-komplext företag, eller ett företag som fått tillstånd att tillämpa denna proportionalitetsåtgärd, inte kan kombineras med andra uppdrag.

27.1.3 Anmälan av förändringar av styrelse och centrala funktioner

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska snarast möjligt till Finansinspektionen uppge skälen för ändringar av vilka personer som ingår i dess ledning eller som ansvarar för en central funktion i företaget.

Ett försäkringsföretag ska underrätta inspektionen om någon av de personer som ingår i dess ledning inte längre uppfyller lämplighetskraven.

Utredningens bedömning: Krav på att tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga ett försäkringsföretag om entledigande av en person som inte uppfyller lämplighetenskraven kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.21 i ändringsdirektivet ersätts artiklarna 42.2 och 42.3 i Solvens II-direktivet med ny lydelse samt införs artikel 42.4 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 42.2 framgår att ett försäkringsföretag ska meddela tillsynsmyndigheten varje förändring i fråga om de personer som i praktiken leder företaget eller ansvarar för andra centrala funktioner och därvid uppge skälen till förändringarna och alla uppgifter som är nödvändiga för att kunna bedöma om de nytillkomna medlemmarna av företagsledningen har den lämplighet som krävs. Av artikel 42.3 framgår vidare att försäkringsföretaget ska meddela

sin tillsynsmyndighet om någon av de personer som avses i artikel 42.1 inte längre uppfyller de krav som avses i denna punkt eller har ersatts av det skälet. Slutligen framgår av artikel 42.4 att om en person som i praktiken leder företaget eller utför andra centrala funktioner inte uppfyller kraven i artikel 42.1, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att kräva att denna person av försäkringsföretaget entledigas från sin befattning.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 42.2 framgår att ett försäkringsföretag ska meddela tillsynsmyndigheten varje förändring av den personkrets som leder verksamheten eller har ansvaret för andra centrala funktioner och därvid att lämna alla uppgifter som är nödvändiga för att man ska kunna bedöma om nytillkomna medlemmar av företagsledningen har den lämplighet som krävs. Av den nuvarande artikeln 42.3 framgår att ett försäkringsföretag ska underrätta sina tillsynsmyndigheter om någon av de personer som avses i punkterna 1 och 2 har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller kraven i punkt 1. Artikel 42.2 är genomförd i 2 kap. 4 § FRL och artikel 42.3 är genomförd i 10 kap. 5 § FRL.

Enligt 10 kap. 5 § andra stycket FRL framgår att försäkringsföretaget ska snarast möjligt till Finansinspektionen anmäla ändringar av vilka som ingår i dess ledning enligt första stycket eller som ansvarar för en central funktion i företaget. I tredje stycket framgår vidare att försäkringsföretaget ska underrätta inspektionen om någon av de personer som avses i första stycket har ersatts på grund av att han eller hon inte längre uppfyller lämplighetskraven.

Anmälan av förändringar av styrelse och centrala funktioner

Som bakgrund till ändringarna i artikel 42 anges i skäl 24 att tillsynsmyndigheterna ska bedöma om nytillkomna medlemmar som utsetts att ingå i företagsledningen för ett försäkringsföretag eller att utföra en central funktion har den lämplighet som krävs. De som ingår i företagsledningen eller utför en central funktion bör dock även uppfylla lämplighetskraven på kontinuerlig basis. Om lämplighetskraven inte uppfylls bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta åt-

gärder, exempelvis att, om det är lämpligt, entlediga den berörda personen från den relevanta positionen.

Ändringen av artikel 42.2 innebär att försäkringsföretaget inte bara ska anmäla en förändring i företagets ledning utan även uppge skälen för detta. Detta bör framgå av 10 kap. 5 § FRL.

Genom ändringen av artikel 42.3 är ett försäkringsföretag även skyldigt att underrätta Finansinspektionen om någon i dess ledning inte längre uppfyller lämplighetskraven, och inte enbart underrätta inspektionen när en person har ersatts av detta skäl. Även detta bör framgå av lag.

När någon som ingår i styrelsen för ett försäkringsföretag, dess verkställande direktör eller ansvariga för dess centrala funktioner inte uppfyller kraven 2 kap. 4 § första stycket 4 FRL, uppfyller inte heller företaget kraven i 10 kap. 5 § första stycket i samma lag. Enligt 18 kap. 1 § 1 FRL ska Finansinspektionen ingripa om ett försäkringsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt försäkringsrörelselagen och får, enligt 18 kap. 2 §, bland annat förelägga företaget att vidta rättelse, vilket i praktiken motsvarar att företaget entledigar denna person från sin befattning. Utredningen bedömer mot denna bakgrund att artikel 42.4 inte föranleder några lagstiftningsåtgärder.

27.2 Styrdokument

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska upprätta och följa styrdokument för mångfald i styrelsens sammansättning.

Ett försäkringsföretag som är litet och icke-komplext ska utvärdera och se över sina styrdokument minst vart femte år.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett litet och icke-komplext företag ska utvärdera och se över sina styrdokument oftare än vart femte år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i styrdokumentet om mångfald i styrelsens sammansättning.

Utredningens bedömning: Inga lagstiftningsåtgärder krävs till följd av ändringar i Solvens II-direktivet vad avser styrdokumentet för riskhantering och hänsynstagande till volatilitetsjustering.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.20 a i ändringsdirektivet ersätts artikel 41.1 tredje stycket i Solvens II-direktivet med en ny lydelse samt införs artikel 41.1 fjärde och femte stycket i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.20 c i ändringsdirektivet ersätts artikel 41.3 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse. Genom artikel 1.22 b ii i ändringsdirektivet ändras bland annat artikel 44.2a tredje stycket i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikel 41.1 fjärde stycket i Solvens II-direktivet framgår att ett försäkringsföretag ska införa en policy som främjar mångfald i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet, inbegripet fastställande av individuella kvantitativa mål för en jämn könsfördelning. Eiopa ska, enligt det nya femte stycket i artikel 41.1, utfärda riktlinjer för begreppet mångfald som ska beaktas vid valet av ledamöter till förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet.

Av den nya lydelsen av artikel 41.3 framgår av första stycket att ett försäkringsföretag ska ha styrdokument för åtminstone riskhantering, internkontroll, internrevision, ersättningar och i tillämpliga fall verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. De ska säkerställa att dessa styrdokument följs. Av andra stycket framgår vidare att styrdokumentet ska ses över minst en gång per år. Förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganets förhandsgodkännande ska krävas för styrdokumentet, som ska anpassas när väsentliga förändringar i det berörda systemet eller inom det berörda området inträffar. Små och icke-komplexa företag får göra översynen mer sällan, dock minst vart femte år, såvida inte tillsynsmyndigheten på grundval av de särskilda omständigheterna i det företaget drar slutsatsen att det behövs en mer frekvent översyn.

Av artikel 44.2a tredje stycket framgår att om en volatilitetsjustering tillämpas, ska styrdokument för riskhantering ta hänsyn till volatilitetsjusteringen.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 41.3 i Solvens II-direktivet framgår krav på styrdokument. Enligt bestämmelsens första stycke ska ett försäkringsföretag ha utarbetat styrdokument för åtminstone riskhantering, internkontroll, internrevision och, i tillämpliga fall, verksamhet som omfattas av uppdragsavtal. De ska se till att dessa styrdokument efterföljs. Av andra stycket följer att styrdokumenten ska ses över minst en gång per år. Förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganets förhandsgodkännande ska krävas för styrdokumenten, som ska anpassas när väsentliga förändringar av det berörda systemet eller området inträffar. Bestämmelsen är genomförd i 10 kap. 2 § FRL.

Enligt artikel 258.2 i Solvens II-förordningen ska styrdokumenten för riskhantering, internkontroll, internrevision och, i tillämpliga fall, uppdragsavtal tydligt ange relevanta ansvarsområden, mål, processer och gällande rapporteringsrutiner, och dessa ska överensstämma med företagets övergripande affärsstrategi. Vidare anges i riktlinje 7 i Eiopas riktlinjer för företagsstyrning⁴ utgångspunkter för ett försäkringsföretags styrdokument.

Av den nu gällande artikel 44.2a tredje stycket i Solvens II-direktivet framgår att om en volatilitetsjustering tillämpas, ska styrdokumentet för riskhantering innehålla en policy för kriterierna för tillämpningen av volatilitetsjusteringen. Bestämmelsen är införd i 10 kap. 7 § fjärde stycket FRL. Av bestämmelsen framgår att i ett försäkringsföretag som använder volatilitetsjustering enligt 5 kap. 9 § ska styrdokumentet för riskhantering också innehålla riktlinjer för volatilitetsjusteringen.

Krav på styrdokument för mångfald i styrelsen

Genom det nya fjärde stycket i artikel 41.1 i Solvens II-direktivet införs krav på att ett försäkringsföretag ska ha en policy för att främja mångfald i styrelsen, bland annat genom att i policyn fastställa kvantitativa mål för en jämn könsfördelning.

I försäkringsrörelselagen används begreppet styrdokument för det som i Solvens II-direktivet benämns policy. Policyn för att främja mångfald i försäkringsföretagets styrelse bör därför införas i lag som

⁴ Eiopa -BoS-14/253 SV.

en del av den lista med styrdokument som framgår av 10 kap. 2 § FRL, även om detta styrdokument reglerar ett mer avgränsat område än övriga styrdokument.

Efterlevnaden av styrdokumentet för mångfald i styrelsen faller ytterst på styrelsens valberedning och bolagsstämman, då det i de flesta fall är bolagsstämman – om inte annat framgår av bolagsordningen – som utser och beslutar om styrelseledamöter efter förslag från valberedningen. Av svensk kod för bolagsstyrning⁵ framgår bland annat redan i dag att valberedningen ska vid i sitt förslag till styrelsens sammansättning och storlek ”särskilt beakta kravet på mångsidighet och bredd i styrelsen och på att eftersträva en jämn könsfördelning”. Kopplingen mellan styrdokumentet för mångfald och valberedningens arbete kan till exempel framgå av en arbetsinstruktion för valberedningen.

Att styrdokumentet för mångfald i styrelsen ska innehålla företagsspecifika kvantitativa mål för en jämn könsfördelning bör framgå på lägre nivå än i lag. Det bör därför införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i styrdokumentet för mångfald.

Vidare kommer Eiopa enligt den nya artikel 41.1 femte stycket att utfärda riktlinjer för begreppet mångfald som ska beaktas vid valet av ledamöter till styrelsen.

Det framgår inte av Solvens II-direktivet hur styrdokumentet för mångfald i styrelsen ska beslutas. Utredningen ser dock ingen anledning till att ett försäkringsföretag skulle frånga beslutsprocessen jämfört med företagets övriga styrdokument och ser därmed inte heller ett behov av att detta klargörs i lag eller föreskrift. Ett sådant klargörande skulle också skulle gå utöver vad Solvens II-direktivet föreskriver.

Översyn av styrdokument i små och icke-komplexa företag

Genom den nya lydelsen av artikel 41.3 andra stycket i Solvens II-direktivet får företag som är små och icke-komplexa göra översynen av företagets styrdokument mer sällan, dock minst vart femte år. Tillsynsmyndigheten ges dock en möjlighet att besluta att ett sådant företag behöver göra en mer frekvent översyn. Detta bör framgå av lag.

⁵ Se svensk_kod_bolagsstyrning_justerad_SVE_211220.pdf.

Hantering av volatilitetsjustering i styrdokumentet för riskhantering

Utredningen anser att dagens lydelse av 10 kap. 7 § fjärde stycket FRL även omfattar lydelsen av den ändrade artikel 44.2a tredje stycket i Solvens II-direktivet. Ändringen kräver därmed inte några lagstiftningsåtgärder.

27.3 Översyn av företagsstyrningssystemet

Utredningens förslag: Företagsstyrningssystemet ska ses över regelbundet av företaget. Översynen ska innefatta en bedömning av styrelsens sammansättning, styrning och effektivitet med beaktande av arten, omfattningen och komplexiteten i riskerna i företagets verksamhet.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.20 a i ändringsdirektivet ersätts bland annat tredje stycket i artikel 41.1 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av det ändrade tredje stycket i artikel 41.1 framgår att företagsstyrningssystemet ska regelbundet ses över internt. En sådan intern översyn ska inbegripa en bedömning av lämpligheten i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganets sammansättning, ändamålsenlighet och interna styrning med beaktande av arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i företagets verksamhet.

Gällande rätt

Av den nu gällande artikel 41.1 tredje stycket framgår att företagsstyrningssystemet ska ses över regelbundet. Artikeln är genomförd i 10 kap. 1 § andra stycket FRL.

Av artikel 258.6 i Solvens II-förordningen framgår att ett försäkringsföretag ska övervaka och regelbundet utvärdera företagsstyrningssystemets ändamålsenlighet och effektivitet och åtgärda eventuella brister.

Regelbunden översyn av företagsstyrningssystemet

I den ändrade artikel 41.1 tredje stycket förtydligas vad översynen av företagsstyrningssystemet ska innehålla. Detta har tidigare inte framgått av direktivet utan reglerats i EU-förordningen.

Utredningen föreslår därför att dagens lydelse av 10 kap. 1 § andra stycke FRL kompletteras med ett förtydligande att översynen av företagsstyrningssystemet ska innefatta en bedömning av styrelsens sammansättning, styrning och effektivitet med beaktande av arten, omfattningen och komplexiteten i riskerna i företagets verksamhet.

27.4 Riskhantering

27.4.1 Hantering av operativ risk i riskhanteringen

Utredningens bedömning: Cybersäkerhet ingår som en del i operativ risk och omfattas därmed redan av gällande regler om riskhantering. Inga lagstiftningsåtgärder krävs med anledning av ändringen i Solvens II-direktivet beträffande hantering av operativ risk.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.22 a i i ändringsdirektivet ändras artikel 44.2 andra stycket e i Solvens II-direktivet.

Av den ändrade artikel 44.2 andra stycket e framgår att riskhanteringssystemet ska omfatta hantering av operativ risk, inbegripet cybersäkerhet enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/881⁶.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/881 av den 17 april 2019 om Enisa (Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå) och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik och om upphävande av förordning (EU) nr 526/2013 (cybersäkerhetsakten) (EUT L 151, 7.6.2019, s. 15).

Gällande rätt

Av den nuvarande artikel 44.2 andra stycket e i Solvens II-direktivet framgår att riskhanteringssystemet ska omfatta hantering av operativ risk. Kravet i artikel 44.2 andra stycket om vilka risker som riskhanteringssystemet minst ska omfatta är genomfört i 10 kap. 7 § andra stycket FRL.

Av nuvarande lydelse av artikel 13.33 framgår definitionen av operativ risk. Med operativ risk avses risken för förlust till följd av att interna rutiner visat sig otillräckliga eller fallerat, orsakad av personal eller system eller av externa händelser.

Cybersäkerhet är en del av hanteringen av operativ risk

Ändringen av artikel 44.2 andra stycket e i Solvens II-direktivet innebär ett förtydligande att ett försäkringsföretag ska beakta cybersäkerhet som en del av sina operativa risker.

Risker härrörande till företagets cybersäkerhet kan anses vara ett exempel, bland många andra, på risker som har med företagets interna rutiner och system att göra. Ändringen i artikel 44.2 andra stycket e i Solvens II-direktivet får därmed redan i dag anses omfattas av den befintliga bestämmelsen i 10 kap. 7 § andra stycket 5 och inga lagstiftningsåtgärder är därmed nödvändiga.

27.4.2 Riskhantering vid användning av volatilitets- eller matchningsjustering

Utredningens bedömning: De ändringar i Solvens II-direktivet som avser riskhantering vid användning av volatilitets- eller matchningsjustering kan genomföras i föreskrifter inom ramen för befintliga bemyndiganden.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.22 a ii läggs bland annat ett femte stycke till artikel 44.2 i Solvens II-direktivet. Vidare ändras genom artikel 1.22 b i ändringsdirektivet artikel 44.2a första stycket b ii och c i Solvens II-direktivet, artikel 44.2 b ii utgår.

Av den nya artikel 44.2 femte stycket framgår att om ett försäkringsföretag tillämpar den volatilitetsjustering som avses i artikel 77d, ska företagets likviditetsplaner beakta användningen av volatilitetsjusteringen och bedöma huruvida likviditetsbegränsningar kan uppstå som inte är förenliga med användningen av volatilitetsjusteringen.

Av den ändrade artikel 44.2a första stycket b i framgår att när det gäller förvaltning av tillgångar och skulder och om försäkringsföretaget tillämpar en matchningsjustering, ska ett företag regelbundet bedöma hur känsliga deras försäkringstekniska avsättningar och medräkningsbara kapitalbas är för de antaganden som ligger till grund för beräkningen av matchningsjusteringen, inbegripet beräkningen av den grundläggande räntedifferens (spread) som avses i artikel 77c.1 b.

Då företaget tillämpar en volatilitetsjustering framgår av den ändrade artikel 44.2a första stycket c att företaget ska bedöma hur känsliga deras försäkringstekniska avsättningar och medräkningsbara kapitalbas är för förändringar i de ekonomiska förhållandena som skulle påverka den riskkorrigerade spread som avses i artikel 77d.3.

Gällande rätt

Av den nuvarande lydelse av artikel 44.2 fjärde stycket framgår att om ett försäkringsföretag tillämpar en matchningsjustering eller en volatilitetsjustering ska företaget upprätta en likviditetsplan för inkommande och utgående kassaflöden när det gäller de tillgångar och skulder som omfattas av de justeringarna. Artikel 44.2 fjärde stycket är genomförd i 10 kap. 8 § 1 FRL⁷ och i 9 kap. 4 § i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse, genom bemyndigande i 10 kap. 26 § 3 FRL.

Av den nuvarande artikel 44.2a första stycket framgår vad ett försäkringsföretag ska, när det gäller förvaltning av tillgångar och skulder,

⁷ Se prop. 2015/16:9 s. 312 beträffande genomförande av artikel 44.2 fjärde stycket.

regelbundet bedöma vad gäller effekterna på de försäkringstekniska avsättningarna av den riskfria räntan, användningen av volatilitetsjustering eller matchningsjustering. Bestämmelsen är införd 10 kap. 8 § 2 samt i Finansinspektionens föreskrifter genom bemyndigande i 10 kap. 26 § 4 FRL.

Likviditetsplan vid användning av volatilitetsjustering

Genom det nya femte stycket i artikel 44.2 inför ytterligare reglering kring innehållet i den likviditetsplan som ett försäkringsföretag som använder en matchnings- eller volatilitetsjustering ska upprätta enligt 10 kap. 8 § 1 FRL. I likhet med befintlig reglering om innehållet i likviditetsplanen bör det nya stycket i artikel 44.2 genomföras på lägre nivå än lag, genom det befintliga bemyndigandet i 10 kap. 26 § 3 FRL.

Krav på regelbundna utvärderingar

Genom ändringarna i artikel 44.2a ändras kraven på innehållet i den regelbundna utvärderingen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 10 kap. 8 § 2 FRL. I likhet med befintlig reglering bör dessa ändringar genomföras på lägre nivå än lag genom det befintliga bemyndigandet i 10 kap. 26 § 4 FRL.

27.4.3 Hållbarhet i riskhanteringen

Utredningens förslag: Definitioner av hållbarhetsrisk och hållbarhetsfaktorer ska införas i försäkringsrörelselagen.

Ett försäkringsföretag ska inom ramen för riskhanteringssystemet ha strategier, riktlinjer, processer och system för att identifiera, mäta, hantera och övervaka hållbarhetsrisker på kort, medellång och lång sikt.

Ett försäkringsföretag ska upprätta och följa en plan, inklusive kvantifierbara mål, för att övervaka och beakta de finansiella risker som på kort, medellång och lång sikt uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer. Detta krav ska även gälla för grupper som omfattas av fullständig grupp tillsyn. Ett försäkringsföretag som ingår i en

grupp som omfattas av fullständig grupp tillsyn, ska inte behöva upprätta en plan för hållbarhetsfaktorerers påverkan på finansiella risker om en sådan plan finns på grupp nivå och täcker företagets risker.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i planen för att övervaka och beakta de finansiella risker som uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer, med beaktande av proportionalitet utifrån arten, omfattningen och komplexiteten hos företagets hållbarhetsrisker.

Företaget ska årligen offentliggöra de kvantifierbara mål som ingår i planen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.5 i i ändringsdirektivet införs bland annat punkterna 44 och 45 bland definitionerna i artikel 13 i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 1.22 a ii läggs bland annat ett sjätte och sjunde stycke till artikel 44.2 i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 1.22 c införs artiklarna 44.2b–44.2e i Solvens II-direktivet.

I den nya artikeln 13.44 anges att med hållbarhetsrisk avses en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den skulle inträffa, skulle ha en faktisk eller potentiell negativ inverkan på investeringens eller skuldens värde. Av den nya artikeln 13.45 framgår att hållbarhetsfaktorer ska definieras enligt definitionen i artikel 2.24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088⁸. Dessa definitioner bör framgå av lag.

Av den nya artikel 44.2 sjätte stycket framgår att ett försäkringsföretag ska beakta utsikterna på kort, medellång och lång sikt vid bedömningen av hållbarhetsrisker. Av sjunde stycket framgår vidare att för den bedömning som avses i femte⁹ stycket ska tillsynsmyndigheterna säkerställa att företagen som en del av sin riskhantering har strategier, riktlinjer, förfaranden och system för identifiering,

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn (EUT L 317, 9.12.2019, s. 1).

⁹ Troligtvis en felhänvisning, bör vara till sjätte stycket om innehållet ska stämma med hänvisningen.

mätning, hantering och övervakning av hållbarhetsrisker på kort, medellång och lång sikt.

Av den ny artikel 44.2b framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att ett försäkringsföretag upprättar och övervakar genomförandet av särskilda planer, som inbegriper kvantifierbara mål och processer för att övervaka och bemöta de finansiella risker som på kort, medellång och lång sikt uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer, inbegripet dem som uppstår till följd av processen med anpassnings- och omställningstrender rörande de relevanta regleringsmålen och rättsakterna på unions- och medlemsstatsnivå när det gäller hållbarhetsfaktorer, särskilt dem som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 (första stycket).

De kvantifierbara målen och processerna för att hantera de hållbarhetsrisker som ingår i de planer som avses i första stycket ska beakta de senaste rapporter och åtgärder som föreskrivs av det europeiska vetenskapliga rådgivande organet för klimatförändringar, särskilt när det gäller uppnåendet av unionens klimatmål. Om företaget offentliggör information om hållbarhetsfrågor i enlighet med direktiv 2013/34/EU, ska de planer som avses i första stycket i denna punkt vara förenliga med de planer som avses i artikel 19a eller artikel 29a i det direktivet och ska särskilt innehålla åtgärder med avseende på företagens affärsmodell och affärsstrategi som är konsekventa mellan de båda planerna. I tillämpliga fall ska de metoder och antaganden som ligger till grund för de mål, åtaganden och strategiska beslut som företagen offentliggör vara förenliga med de metoder och antaganden som ingår i planer för att övervaka och beakta hållbarhetsfaktors påverkan på företagens finansiella risker (andra stycket).

Målen, förfarandena och åtgärderna för att hantera de hållbarhetsrisker som ingår i planerna ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos hållbarhetsriskerna i försäkringsföretagets affärsmodell, i enlighet med artikel 29.3 (tredje stycket). Enligt den nya artikeln 44.2d ska företaget årligen offentliggöra de kvantifierbara mål som ingår i planerna.

Av den nya artikeln 44.2e framgår att om ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i unionen är skyldigt att upprätta en plan i enlighet med punkt 2b i denna artikel på gruppnivå, ska medlemsstaterna säkerställa att de försäkringsdotterföretag som täcks av den planen och som omfattas av tillämpningsområdet för

grupptillsyn i enlighet med artikel 213.2 a och b undantas från skyldigheten att upprätta en plan på individuell nivå i enlighet med punkt 2b i denna artikel.

Kommissionen ska, enligt den nya artikeln 44.2c, anta tekniska standarder för tillsyn efter att Eiopa utarbeta förslag för att ytterligare specificera bland annat minimistandarderna och referensmetoderna för identifiering, mätning, hantering och övervakning av hållbarhetsrisker, tidsramar, tillsynsmetoder och vilka delar som ska offentliggöras.

Gällande rätt

Reglering av ett försäkringsföretags system för riskhantering finns i 10 kap. 6 § FRL. Av bestämmelsens första stycke framgår att ett försäkringsföretag ska ha ett system för riskhantering som ska innehålla de strategier, processer och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att företaget fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker samt beroenden mellan risker. Denna bestämmelse genomför den nuvarande artikeln 44.1 i Solvens II-direktivet.

I 10 kap. 7 § FRL finns bestämmelser om vad systemet för riskhantering ska avse och krav på innehåll i styrdokumentet för riskhanteringen. Av bestämmelsens första stycke framgår att systemet för riskhantering ska avse såväl de risker som täcks av solvenskapitalkravet, eller ett kapitalkrav som ska uppfyllas av ett företag som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b §, som risker som inte, eller endast delvis, beaktas vid beräkningen av detta. I andra stycket specificeras att systemet ska omfatta försäkringsrisker, matchningsrisker, investeringsrisker särskilt avseende derivatinstrument och liknande åtaganden, likviditets- och koncentrationsrisker, operativa risker, risker hänförliga till återförsäkring och andra riskreduceringstekniker, samt beroenden mellan risker som företaget är eller kan komma att bli exponerade för. I tredje stycket anges att ett försäkringsföretags styrdokument för riskhantering ska omfatta de risker som avses i andra stycket (undantag görs för sistnämnd punkt i andra stycket). Bestämmelsen genomför den nuvarande artikeln 44.2 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 259 i Solvens II-förordningen framgår närmare krav på riskhanteringssystemet och dess omfattning. Bland annat ska ett försäkringsföretag ha en riskhanteringsstrategi som överensstämmer med företagets affärsstrategi och styrdokument som effektivt tillser de materiella risker som företaget är exponerat för. Av artikel 260 i Solvens II-förordningen framgår närmare detaljer kring innehållet i de styrdokument¹⁰ som anges i 10 kap. 7 § andra stycket FRL. Vidare framgår av artikel 260.1a i Solvens II-förordningen att ett försäkringsföretag ska integrera hållbarhetsrisker i de riktlinjer (styrdokument) vad gäller teckning av försäkring och avsättningar (försäkringsrisker) samt hantering av placeringsrisker och, i relevanta fall, riktlinjerna på de övriga områdena.

Bakgrund till att inkludera hållbarhetsaspekter

Hållbarhetsrisker har tidigare ansetts ingå som en del i alla risker i ett försäkringsföretags verksamhet, till exempel kan klimatförändringar påverka ett försäkringsföretags försäkringsrisker och risker förknippade med omställningen till en grön ekonomi (omställningsrisker) kan påverka företagets finansiella risker. Genom ändringar i Solvens II-förordningen infördes 2021 dock vissa uttryckliga krav på att försäkringsföretagen ska integrera hållbarhetsrisker i sina styrdokument för riskhantering.¹¹

Av skäl 6 framgår att kommissionen har åtagit sig, som en del i den så kallade gröna given, att bättre integrera hanteringen av klimat- och miljörisker i unionens tillsynsregelverk. Den europeiska gröna given är unionens nya tillväxtstrategi vilken syftar till att omvandla unionen till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi utan nettoutsläpp av växthusgaser senast 2050. Den ska bidra till målet att skapa en ekonomi för människor genom att stärka EU:s sociala marknadsekonomi och säkerställa att den är framtidssäkrad och kan leverera stabilitet, arbetstillfällen, tillväxt och investeringar. Av skäl 7 framgår vidare att EU:s ram för hållbar finansiering kommer att spela en viktig roll för att uppnå målen med den europeiska gröna given, och miljölagstiftningen bör kompletteras med en ram för hållbar finansiering som kanaliserar finansiering till investeringar

¹⁰ I Solvens II-förordningen benämnda "riktlinjer".

¹¹ Se artikel 260.1a i Solvens II-förordningen.

som minskar exponeringen för klimat- och miljörisker. I sitt meddelande av den 6 juli 2021 Strategi för att finansiera omställningen till en hållbar ekonomi åtog sig kommissionen att föreslå ändringar av Solvens II-direktivet för att – genom att ställa krav på att försäkringsgivare ska göra analyser av klimatförändringsscenarier – säkerställa att hållbarhetsrisker konsekvent integreras i deras riskhantering.

Definition av hållbarhetsrisk

Den utökade regleringen kring hållbarhetsrisker kommer bland annat till uttryck i regleringen av företagsstyrningssystemet. Av definitionen i den nya artikeln 13.44 i Solvens II-direktivet framgår att med hållbarhetsrisk avses en miljörelaterad, social eller styrningsrelaterad händelse eller omständighet som, om den skulle inträffa, skulle ha en faktisk eller potentiell negativ inverkan på investeringens eller skuldens värde. Genom denna definition framhålls att hållbarhetsrisker inte enbart handlar om miljörelaterade risker så som klimatrisker och omställningsrisker, utan även sociala och styrningsrelaterade risker, vilka sammantaget ofta benämns ESG-risker¹². Denna definition bör införas i definitionskatalogen i försäkringsrörelselagen.

Vidare framgår av den nya artikeln 13.45 i Solvens II-direktivet att hållbarhetsfaktorer ska definieras i enlighet med definitionen i artikel 2.24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2088. Även denna definition bör framgå av lag genom att införas i definitionskatalogen till försäkringsrörelselagen.

Hållbarhetsrisker ska ingå som en del i riskhanteringssystemet

I ändringsdirektivet anges inte hållbarhetsrisker som en av de risker som räknas upp i listan i artikel 44.2 andra stycket. Dock framgår det av det nya sjunde stycket i artikel 44.2 att ett försäkringsföretag, som en del av sin riskhantering, ska ha strategier riktlinjer, förfaranden och system för identifiering, mätning, hantering och övervakning av hållbarhetsrisker.

Eftersom hållbarhetsrisker inte omfattas av ett rapporteringskrav, vilket gäller övriga risker inom riskhanteringssystemet (se artikel 44.2 andra stycket i Solvens II-direktivet samt 10 kap. 6 § första stycket

¹² Förkortningen (eng.) står för Environmental, social and governance.

FRL) och att det för hållbarhetsrisker även specificeras en tidsrymd för bedömningen, bör hållbarhetsrisker hanteras i en separat bestämmelse inom ramen för riskhanteringssystemet. Av bestämmelsen bör det framgå att ett försäkringsföretag ska inom ramen för riskhanteringssystemet ha strategier, riktlinjer, processer och system för att identifiera mäta, hantera och övervaka hållbarhetsrisker på kort, medellång och lång sikt.

Frågan då blir hur övriga delar av innehållet i 10 kap. 6 och 7 §§ FRL gällande integration av riskhanteringssystemet i organisations- och bolagsstruktur (6 § andra stycket) och styrdokument (7 § tredje stycket). Vad gäller styrdokument blir det också en fråga hur bestämmelsen i 259.1a i EU-förordningen förhåller sig till detta då det av den framgår att hållbarhetsrisker ingår i de risker som framgår av 10 kap. 7 § FRL. Ingen vägledning i denna fråga fås genom direktivets skälsatser.

Plan för att övervaka och beakta de finansiella risker som uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer

I den nya artikeln 44.2b införs krav på att ett försäkringsföretag ska upprätta och övervaka genomförandet av särskilda planer. Av första stycket framgår att dessa planer ska ingripa kvantifierbara mål och processer för att övervaka och bemöta de finansiella risker som på kort, medellång och lång sikt uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer, inbegripet dem som uppstår till följd av processen med anpassnings- och omställningstrender rörande de relevanta regleringsmålen och rättsakterna på och unions- och medlemsstatsnivå när det gäller hållbarhetsfaktorer, särskilt dem som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119. Av andra stycke framgår ytterligare krav på vad ett försäkringsföretag ska beakta gällande de kvantifierbara mål och processer som ska ingå i planerna. Vidare framgår av den nya artikeln 44.2c att vissa delar av innehållet i dessa planer kommer att specificeras i tekniska standarder för tillsyn.

Det krav på att upprätta och övervaka särskilda planer som införs genom artikel 44.2b saknar motsvarighet i nuvarande lagstiftning, både vad gäller begreppet planer och det faktiska innehållet i dessa. Av skäl 32 andra stycket framgår bland annat att dessa särskilda planer syftar till att bemöta de finansiella risker som härrör från hållbarhetsfaktorer.

Användandet av begreppet planer innebär att det kan antas att detta är något annat än de styrdokument som försäkringsföretaget ska ha för övriga risker inom riskhanteringssystemet. Däremot framgår inte vad som definierar en plan och vad som skiljer den från till exempel ett styrdokument. Det får dock antas att dessa planer syftar till att skapa handlingsberedskap för hur hållbarhetsfaktorer påverkan på företagets finansiella risker och att försäkringsföretagen ska övervaka och beakta dessa. Detta bör således vara utgångspunkten för genomförandet av den nya artikeln 44.2b. Det bör därför i lag införas ett krav – inom ramen för riskhanteringssystemet – på att ett försäkringsföretag ska upprätta en plan, inklusive kvantifierbara mål, för hur företaget ska övervaka och beakta finansiella risker som uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer. Genomförandet av planen ska sedan övervakas av företaget.

Innehållet i planen för att övervaka och beakta finansiella risker som uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer enligt artikel 44.2b är av sådan detaljeringsgrad att det bör framgå av en reglering på lägre nivå än lag. Det bör därför införas ett bemyndigande i lag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i planen för hållbarhetsfaktorer påverkan på ett försäkringsföretags finansiella risker. Det bör dock noteras att kommissionen ska, enligt den nya artikeln 44.2c, anta tekniska standarder för tillsyn för att ytterligare specificera bland annat de relevanta kvantitativa målen.

Undantag för försäkringsföretag som ingår i en grupp som upprättar en plan för att övervaka och beakta de finansiella risker som uppstår till följd av hållbarhetsfaktorer

Genom den nya artikeln 44.2e införs en möjlighet till undantag från kravet om att upprätta en plan. Det gäller för ett försäkringsföretag om företaget är en del av en grupp som ska upprätta denna plan på gruppnivå.

Ändringsdirektivet innehåller inte någon uttrycklig bestämmelse om att det ska upprättas en plan på gruppnivå. Dock gäller denna bestämmelse i tillämpliga delar också för grupper, se nuvarande artikel 246 i Solvens II-direktivet. För tydlighetens skull bör det anges i lag att ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska upp-

rätta och uppdatera en plan för att övervaka och beakta hållbarhetsfaktorerers påverkan finansiella risker på gruppnivå.

Utifrån en sådan bestämmelse är det också möjligt att de försäkringsföretag som omfattas av grupptillsyn och täcks av planen inte är skyldiga att upprätta en plan på solonivå. Det bör av lag framgå att ett försäkringsföretag som är dotterföretag i en grupp som omfattas av grupptillsyn, inte behöver upprätta en plan för hållbarhetsfaktorerers påverkan på finansiella risker om en sådan plan finns på gruppnivå och omfattar företaget.

Proportionalitet i planerna för hållbarhetsfaktorerers påverkan

Av den nya artikeln 44.2b tredje stycket framgår att målen, förfarandena och åtgärderna för att hantera de hållbarhetsrisker som ingår i planerna ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten i hållbarhetsriskerna i ett försäkringsföretagens affärsmodell, i enlighet med artikel 29.3.

Då innehållet i planen för hållbarhetsfaktorerers påverkan på ett försäkringsföretags finansiella risker förslås framgå av reglering på lägre nivå än lag, är det också rimligt att det bemyndigande som föreslås även omfattar att specificera i vilka delar planen omfattas av proportionalitet utifrån arten, omfattningen och komplexitet av företagets hållbarhetsrisker.

Offentliggörande av visst innehåll i planen för hållbarhetsfaktorerers påverkan på finansiella risker

Av artikel 44.2d framgår att ett försäkringsföretag årligen ska offentliggöra de kvantitativa mål som ingår i planerna för hållbarhetsfaktorerers påverkan på företagets finansiella risker. Detta bör framgå av lag.

27.4.4 Likviditetsriskhantering

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska utarbeta och uppdatera en uppsättning likviditetsriskindikatorer för att identifiera, övervaka och hantera potentiell likviditetsstress.

Ett försäkringsföretag ska upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering. Planen ska innehålla en likviditetsanalys på kort sikt och där inkommande och utgående kassaflöden beräknas i förhållande till företagets tillgångar och skulder. Planen ska lämnas in till Finansinspektionen.

Ett försäkringsföretag ska på Finansinspektionens begäran utvidga likviditetsanalysen till att avse även medellång och lång sikt. Finansinspektionen ska motivera en sådan begäran.

Ett litet och icke-komplext företag samt ett försäkringsföretag som har fått Finansinspektionens godkännande att använda denna proportionalitetsåtgärd är inte skyldiga att upprätta en plan för likviditetsriskhantering.

Ett försäkringsföretag som använder en matchningsjustering eller volatilitetsjustering ska få kombinera en plan för likviditetsriskhantering med en likviditetsplan.

Ett försäkringsföretag ska inte behöva upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering på enskild nivå om företaget är dotterföretag i en grupp och gruppens plan för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå täcker företagets likviditetshantering och likviditetsbehov.

Ett försäkringsföretag ska lämna in de delar av planen för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå som omfattar hela gruppens situation och företagets egen situation till Finansinspektionen. Om Finansinspektionen upptäcker en specifik likviditetssvaghet hos försäkringsföretaget eller om en plan inte innehåller lämplig information, som inspektionen får kräva att jämförbara försäkringsföretag tillhandahåller för övervakning av företagets likviditetsposition, ska Finansinspektionen få kräva att det enskilda försäkringsföretaget ska upprätta en plan för hantering av likviditetsrisker.

Utredningens bedömning: Kravet på att ett försäkringsföretag ska hålla tillräcklig likviditet i alla marknadslägen täcks av stabilitetsprincipen.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 144a i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.89 införs bland annat artiklarna 246a.2 och 246a.3.

Av den nya artikel 144a.1 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkringsföretagens likviditetsriskhantering enligt artikel 44.2 säkerställer att företagen upprätthåller tillräcklig likviditet för att kunna uppfylla sina finansiella åtaganden gentemot försäkringstagare och andra motparter när de förfaller till betalning, även under stressade förhållanden. Av den nya artikel 144a.2 framgår att vid tillämpning av punkt 1 ska medlemsstaterna säkerställa att försäkringsföretag upprättar och uppdaterar en plan för likviditetsriskhantering som täcker likviditetsanalys på kort sikt och där inkommande och utgående kassaflöden beräknas i förhållande till företagets tillgångar och skulder. På begäran av tillsynsmyndigheterna ska försäkringsföretag utvidga planen för likviditetsriskhantering till att även täcka likviditetsanalys på medellång och lång sikt. Medlemsstaterna ska dessutom säkerställa att försäkringsföretag utarbetar och uppdaterar en uppsättning likviditetsriskindikatorer för att identifiera, övervaka och hantera potentiell likviditetsstress.

Av den nya artikeln 144a.3 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkringsföretag lämnar in planen för likviditetsriskhantering till tillsynsmyndigheterna som en del av de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen¹³.

I den nya artikeln 144a.4 anges att medlemsstaterna ska säkerställa att små och icke-komplexa företag och företag som har fått tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande enligt artikel 29d inte är skyldiga att upprätta en sådan plan för likviditetsriskhantering som avses i punkt 2 i denna artikel.

Av den nya artikeln 144a.5 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkringsföretag som tillämpar en matchningsjustering eller volatilitetsjustering får kombinera planen för likviditetsriskhantering med den plan som krävs i enlighet med artikel 44.2 fjärde stycket¹⁴.

¹³ Se artikel 35.1.

¹⁴ Genomförd i 10 kap. 8 § 1 FRL.

Av den nya artikeln 246a.2 första stycket framgår att genom undantag från artikel 144a ska medlemsstaterna säkerställa att försäkringsdotterföretag som omfattas av tillämpningsområdet för grupp-tillsyn i enlighet med artikel 213.2 a och b undantas från skyldigheten att upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering på individuell nivå närhelst den plan för likviditetsriskhantering som avses i punkt 1 i denna artikel täcker de berörda dotterföretagens likviditetshantering och likviditetsbehov. Av andra stycket framgår vidare att medlemsstaterna ska kräva att varje enskilt försäkringsföretag som omfattas av undantaget enligt första stycket till sin tillsynsmyndighet lämnar in de delar av likviditetsriskhanteringsplanen som omfattar hela gruppens situation och deras egen situation.

Av den nya artikeln 246a.3 framgår att utan hinder av punkt 2 får tillsynsmyndigheterna kräva att ett försäkringsdotterföretag upprättar och uppdaterar en plan för likviditetsriskhantering på individuell nivå närhelst de upptäcker en specifik likviditetssvaghet eller om planen för likviditetsriskhantering på gruppnivå inte innehåller lämplig information som den tillsynsmyndighet som auktoriserat dotterföretaget kräver att jämförbara företag tillhandahåller för övervakning av deras likviditetsposition.

Enligt den nya artikel 144d.1c ska kommissionen anta tekniska standarder för tillsyn om de kriterier som tillsynsmyndigheten ska beakta när de fastställer vilka försäkringsföretag och -grupper som ska uppmanas att utarbeta och upprätthålla en plan för likviditetsriskhantering som omfattar likviditetsanalys på medellång och lång sikt. Enligt den nya artikeln 144d.2 ska kommissionen även anta tekniska standarder för tillsyn som specificerar innehållet i planerna för likviditetsriskhantering och dessa planers uppdateringsfrekvens, med beaktande av en eventuell kombination av planer då företaget tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering.

Gällande rätt

Grundläggande för försäkringsrörelse är stabilitetsprincipen som framgår av 4 kap. 1 § FRL. Av bestämmelsen följer att försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkrings-

tagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras.

Krav på att likviditetsrisk som en del av ett försäkringsföretags riskhanteringssystem framgår av den nuvarande lydelsen av artikel 44.2 andra stycket d i Solvens II-direktivet. Bestämmelsen är genomförd i 19 kap. 7 § andra stycket 4 FRL.

Enligt artikel 260.1d i Solvens II-förordningen ska styrdokumentet för riskhantering innehålla riktlinjer för hantering av likviditetsrisker. Enligt bestämmelsen ska riktlinjerna fastställa åtgärder som försäkringsföretaget ska vidta för att beakta både kortfristiga och långfristiga likviditetsrisker (i), ändamålsenligheten avseende tillgångarnas sammansättning när det gäller deras art, duration och likviditet, med tanke på att uppfylla företagets åtaganden när de förfaller till betalning (ii), samt en plan för att hantera förändringar i väntade in- och utflöden av likvida medel (iii).

Ett försäkringsföretag ska upprätthålla tillräcklig likviditet under alla marknadsförhållanden

Av den nya artikel 144a.1 följer att ett försäkringsföretag ska under alla marknadsförhållanden, såväl normala som stressade, ha en tillräcklig likviditet. All försäkringsrörelse omfattas i dag av stabilitetsprincipen i 4 kap.1 § FRL, av vilken det bland annat följer att försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande likviditet så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras. Den nya artikel 144a.1 föranleder inte några lagändringar då bestämmelsens innehåll ryms inom ramen för stabilitetsprincipen.

Försäkringsföretag ska upprätta en plan för likviditetsriskhantering

Enligt den nya artikel 144a.2 ska ett försäkringsföretag upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering. Planen ska innehålla likviditetsanalyser på kort sikt som beaktar företagets in- och utgående kassaflöden i förhållande till företagets tillgångar och skulder. På begäran av tillsynsmyndigheten ska försäkringsföretaget utvidga planen för likviditetsriskhantering till att även innehålla en likviditetsanalys på medellång och lång sikt. Detta bör framgå av lag.

Försäkringsföretaget ska även utarbeta och uppdatera en uppsättning likviditetriskindikatorer för att identifiera, övervaka och hantera potentiell likviditetsstress. Dessa indikatorer kan ingå som en del av ett företags plan för likviditetsriskhantering, även om detta inte framgår uttryckligen av artikel 144a.2. Detta i syfte att hålla företagets information om sin likviditetsriskhantering mer sammanhållen och på det sättet underlätta såväl företagets som tillsynsmyndighetens arbete.

Planen ska, enligt den nya artikeln 144a.3, lämnas till tillsynsmyndigheten i likhet med andra uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för sin tillsyn och som en del av de uppgifter som avses i den nuvarande artikeln 35.1. Artikel 35.1 är genomförd i svensk rätt genom 17 kap. 5 § FRL (se prop. 2015/16:9 s. 329). De uppgifter som ska lämnas enligt den bestämmelsen ska lämnas efter begäran från Finansinspektionen. I nu aktuellt fall är det dock av vikt att likviditetsplanerna lämnas in till Finansinspektionen när de upprättas och uppdateras och utan att Finansinspektionen särskilt begär in dessa uppgifter. Det bör därför av lag framgå att ett försäkringsföretag ska lämna in planen för likviditetsriskhantering till Finansinspektionen.

I artikel 144a.2 anges även att på begäran av tillsynsmyndigheten ska ett försäkringsföretag utvidga planen för likviditetsriskhantering till att även inkludera en likviditetsanalys på medellång och lång sikt. Även detta bör framgå av lag. Det bör även framgå av lag att Finansinspektionen ska motivera en sådan begäran.

Särskilda hänsyn utifrån proportionalitet i planen för likviditetsriskhantering

Av den nya artikel 144a.4 framgår att ett litet och icke-komplext försäkringsföretag samt försäkringsföretag som har fått tillsynsmyndighetens godkännande enligt artikel 29d inte är skyldiga att upprätta en plan för likviditetsriskhantering. Det bör i lag införas en bestämmelse som anger att små och icke-komplexa företag samt försäkringsföretag som har fått Finansinspektionens godkännande att använda denna proportionalitetsåtgärd inte är skyldiga att upprätta en plan för likviditetsriskhantering.

Plan för likviditetsriskhantering för företag som använder en matchnings- eller volatilitetsriskjustering

Av artikel 144a.5 framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar en matchningsjustering eller volatilitetsjustering får kombinera planen för likviditetsriskhantering med en likviditetsplan enligt 10 kap. 8 § 1 FRL. Detta bör framgå av lag.

Undantag för försäkringsföretag som ingår i en grupp att upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering

Kraven för enskilda försäkringsföretags hantering av likviditetsrisker har ett nära samband med en grupps hantering av sådana risker. Det innebär enligt Solvens II-direktivet att ett försäkringsföretag, som är dotterföretag i en grupp som omfattas av grupp tillsyn, inte behöver upprätta en plan för likviditetsriskhantering för det enskilda företaget. Detta gäller emellertid bara om en plan för likviditetsriskhantering på grupp nivå täcker försäkringsföretagets likviditetshantering och likviditetsbehov (artikel 246a.2). Ett försäkringsföretag ska till Finansinspektionen, det vill säga till tillsynsmyndigheten för det enskilda försäkringsföretaget, lämna in de delar av planen för likviditetsriskhantering som omfattar hela gruppens situation och deras egen situation.

Om Finansinspektionen upptäcker en specifik likviditetssvaghet hos försäkringsföretaget får Finansinspektionen kräva att det enskilda företaget ska upprätta en plan för likviditetsriskhantering. Detsamma gäller om Finansinspektionen anser att en plan inte innehåller lämplig information som inspektionen får kräva att jämförbara försäkringsföretag tillhandahåller för övervakning av företagets likviditetsposition (artikel 246a.3).

I enlighet med Solvens II-direktivet bör det tas in bestämmelser i försäkringsrörelselagen om undantag från kravet för enskilda försäkringsföretag om att upprätta en plan för likviditetsriskhantering. Det bör också tas in bestämmelser om att Finansinspektionen i vissa fall ska få besluta om att ett undantag inte längre ska gälla.

27.5 Egen risk- och solvensbedömning

27.5.1 Beaktande av makroekonomisk utveckling

Utredningens förslag: I den egna risk- och solvensbedömningen ska ett försäkringsföretag göra en bedömning av

1. den makroekonomiska situationen, möjlig makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna, och
2. företagets samlade förmåga att fullgöra sina betalningar av fodringar under stressade marknadsförhållanden.

I ett enskilt fall ska Finansinspektionen få begära att ett försäkringsföretag i den egna risk- och solvensbedömningen gör en bedömning av

1. förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och som kan påverka företagets riskprofil, risktoleransgränser, affärsstrategi, försäkringsverksamhet eller investeringsbeslut, samt det totala solvensbehovet, och
2. hur företagets verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna på ett sätt som ger upphov till systemrisk.

Finansinspektionen ska motivera sin begäran om bedömning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehåll i analyser av makroekonomisk utveckling och utveckling på de finansiella marknaderna, samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt.

Finansinspektionen ska inför en begäran från ett dotterföretag som omfattas av grupp tillsyn avgöra om någon av dessa analyser utförs på grupp nivå av ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i unionen och täcker det dotterföretagets särdrag.

I ett enskilt fall ska Finansinspektionen få begära att ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag i den egna risk- och solvensbedömningen gör en bedömning enligt ovan.

Finansinspektionen ska dela sina makrotillsynsbedömningar av företagens egna risk- och solvensbedömningar med nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag, dvs. med Riksbanken och Riksgäldskontoret.

Finansinspektionen ska, för att identifiera förhållanden där försäkringsföretag kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna samt identifiera förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt, samarbeta med Riksbanken och Riksgäldskontoret.

Finansinspektionen ska årligen till lämna en förteckning till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska systemrisknämnden över de försäkringsföretag och grupper som omfattats av en begäran om en bedömning av förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och makroekonomisk utveckling.

Finansinspektionen ska informera ett försäkringsföretag om förhållanden i företaget som Finansinspektionen bedömer som oroande ur makrotillsynssynpunkt och grunderna för denna bedömning.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.23a i ändringsdirektivet införs artiklarna 45.1 andra stycket d–f i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 1.23 b i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 45.1a i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 1.23 e i ändringsdirektivet införs artiklarna 45.8 och 45.9 i Solvens II-direktivet.

Enligt artikel 45.1 andra stycket d ska den egna risk- och solvensbedömningen omfatta överväganden och analyser av den makroekonomiska situationen och möjlig makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna. Vidare framgår det av artikel 45.1 andra stycket e att på tillsynsmyndighetens motiverade begäran ska den egna risk- och solvensbedömningen innehålla överväganden och analyser dels av förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och som kan påverka företagets specifika riskprofil, godkända risktoleransgränser, affärsstrategi, försäkringsverksamhet eller in-

vesteringsbeslut och det totala solvenskravet (i), dels företags verksamhet som kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna och som kan ge upphov till systemrisk (ii).

Enligt artikel 45.1 andra stycket f ska den egna risk- och solvensbedömningen omfatta överväganden och analyser av företags samlade förmåga att fullgöra sina finansiella åtaganden gentemot försäkringstagare och andra motparter när de förfaller till betalning, även under stressade förhållanden.

Av den nya artikeln 45.1a första stycket framgår att bedömningen av den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna ska åtminstone inbegripa att företaget beaktar nivån på räntesatser och spreadar (a), nivån på finansmarknadsindex (b), inflation (c), sammanlänkning med andra finansmarknadsaktörer (d), samt klimatförändringar, pandemier, andra storskaliga händelser och katastrofer som kan påverka försäkringsföretag (e). Av andra stycket framgår vidare att förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt ska åtminstone inbegripa rimliga ogynnsamma framtidsscenarier och risker som rör kreditlek och konjunkturunedgångar, flockbeteende i fråga om investeringar eller alltför höga exponeringskoncentrationer på sektorsnivå.

Av den nya artikel 45.8 första stycket framgår att vid tillämpning av artiklarna 45.1 d och e ska medlemsstaterna, om andra myndigheter än tillsynsmyndigheterna har ett makrotillsynsuppdrag, säkerställa att tillsynsmyndigheterna delar resultaten av sina makrotillsynsbedömningar av försäkringsföretagens egna risk- och solvensbedömningar enligt denna artikel med relevanta nationella organ och myndigheter med ett makrotillsynsuppdrag. Av andra stycket framgår vidare att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna samarbetar med nationella organ och myndigheter med ett makrotillsynsuppdrag när det gäller att analysera resultaten och i tillämpliga fall identifiera förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt när det gäller hur företagens verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna.

Av den nya artikel 45.8 tredje stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna informerar det berörda företaget om eventuella förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och indataparametrar som är av betydelse för bedömningen.

Av den nya artikel 45.9 första stycket framgår att vid beslut om att begära någon av de analyser om förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt samt verksamhetens påverkan på makroekonomisk utveckling och utvecklingen på finansiella marknader från ett försäkringsföretag som är ett dotterföretag som omfattas av tillämpningsområdet för grupp tillsyn tillsynsmyndigheten avgöra om någon av dessa analyser utförs på gruppnivå av försäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget med huvudkontor i unionen och täcker det dotterföretagets särdrag.

Av andra stycket i den nya artikeln 45.9 framgår att de nationella tillsynsmyndigheterna ska årligen till Eiopa och Europeiska systemrisknämnden (ESRB) lämna in förteckningen över försäkringsföretag och förteckningen över grupper för vilka de begär ytterligare makrotillsynsåtgärder.

Gällande rätt

Av nuvarande artikel 45.1 första stycket framgår att ett försäkringsföretag ska som en del av sitt riskhanteringssystem genomföra en egen risk- och solvensbedömning. Av andra stycket framgår krav på vad bedömningen ska omfatta. Bland annat ska försäkringsföretaget göra en bedömning av företagets totala solvensbehov, fortlöpande efterlevnad av solvens- och minimikapitalkraven samt skillnader mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet. Artikel 45.1 första och andra stycket är genomförda i 10 kap. 11 § första och andra stycket FRL, med i huvudsak samma lydelse som i artikel 45.1 första och andra stycket.

Överväganden och analyser av makroekonomisk utveckling i den egna risk- och solvensbedömningen

Genom de nya punkterna i artikel 45.1 andra stycket d–f specificeras ytterligare innehåll i ett försäkringsföretags egen risk- och solvensbedömning med fokus dels på makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna, dels på företagets samlade förmåga att fullgöra sina finansiella åtaganden gentemot försäkringstagare och

andra motparter när de förfaller till betalning, oavsett marknadsförhållanden.

Kravet på att genomföra analyser av och göra överväganden om den makroekonomiska situationen, makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna bör framgå av lag, tillsammans med de krav på innehåll i risk- och solvensbedömningen som finns i dag i 10 kap. 11 § FRL. Av lag bör därmed framgå att i den egna risk- och solvensbedömningen ska försäkringsföretaget göra en bedömning av den makroekonomiska situationen, möjlig makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna.

Detta gäller även kravet på analyser av företagets samlade förmåga att fullgöra sina finansiella åtaganden gentemot försäkringstagare och andra motparter när de förfaller till betalning, även under stressade förhållanden. Utredningen föreslår dock att använda begreppet *samlad betalningsförmåga* för förmågan att fullgöra sina finansiella åtaganden mot försäkringstagare och andra motparter när de förfaller till betalning. Denna förmåga ska analyseras under alla marknadsförhållanden, såväl normala som stressade. Det bör därför av lag framgå att försäkringsföretaget i den egna risk- och solvensbedömningen ska göra en bedömning av sin samlade betalningsförmåga under alla marknadsförhållanden.

Möjlighet för tillsynsmyndigheten att begära ytterligare analyser

Genom den nya artikeln 45.1 andra stycket e får tillsynsmyndighetens möjlighet att begära att ett försäkringsföretag gör ytterligare makroekonomiska analyser i sin risk- och solvensbedömning. Dessa analyser ska avse förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och som kan påverka företagets specifika riskprofil, godkända risktoleransgränser, affärsstrategi, försäkringsverksamhet eller investeringsbeslut, och det totala solvensbehovet. Tillsynsmyndigheten kan också begära att försäkringsföretaget analyserar hur företagets verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna på ett sätt som ger upphov till systemrisk. Tillsynsmyndigheten ska motivera varför den gör en sådan begäran.

Av den nya artikel 144d.1a, framgår att Eiopa ska utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn där det specificeras vilka kriterier

tillsynsmyndigheterna ska beakta när de fastställer vilka företag som ska lämna denna information. Ett förslag på sådana tekniska standarder var ute för konsultation under hösten 2024¹⁵.

Det bör framgå av lag att Finansinspektionen i ett enskilt fall får begära att ett försäkringsföretag i den egna risk- och solvensbedömningen gör en bedömning av förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och som kan påverka företagets riskprofil, risktoleransgränser, affärsstrategi, försäkringsverksamhet eller investeringsbeslut, samt det totala solvensbehovet, och hur företagets verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna på ett sätt som ger upphov till systemrisk. Det bör även framgå av lag att Finansinspektionen ska motivera en sådan begäran.

Makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna och förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt

I den nya artikeln 45.1a första stycket specificeras vad som minst ska ingå i bedömningen av den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna. I andra stycket framgår vidare vilka förhållanden som ska anses som oroande ur makrotillsynssynpunkt.

Ett försäkringsföretag ska beakta dessa preciseringar på makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna som anges i artikel 45.1a första stycket i såväl den egna risk- och solvensbedömningen som när företaget beaktar makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna i beslutet om sin investeringsstrategi. Detta gäller på samma sätt de preciseringar som anges i artikel 45.1a andra stycket vad gäller förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt, om tillsynsmyndigheten begär detta antingen avseende bedömningar i den egna risk- och solvensbedömningen eller när företaget beslutar om sin investeringsstrategi¹⁶.

Dessa preciseringar är på en sådan detaljnivå att de bör framgå på lägre nivå än lag och regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om innehållet i analyser av makroekonomisk utveckling och utveckling på de finan-

¹⁵ Se Eiopa consultation Paper on the proposal for Regulatory Technical Standards on applicability criteria for macroprudential analysis in own risk and solvency assessment and prudent person principle (EIOPA-BoS-24/321, 17 October 2024).

¹⁶ Se den nya artikeln 132.7.

siella marknaderna, samt förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt.

Särskilda beaktanden för försäkringsföretag som ingår i en grupp vid begäran om bedömningar

I direktivet (artikeln 45.9) anges att tillsynsmyndigheten inför ett beslut att begära dessa analyser från ett försäkringsföretag som är dotterföretag och omfattas av grupp-tillsyn, ska avgöra om någon av dessa analyser utförs på grupp-nivå av försäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget med huvudkontor i unionen och täcker dotterföretagets särdrag. En motsvarande bestämmelse bör införas i lag.

Artikel 45.9 ska i tillämpliga delar gälla även på grupp-nivå (artikel 246). Således får grupp-tillsynsmyndighet begära dessa särskilda makroanalyser på grupp-nivå. För tydlighetens skull bör en bestämmelse om denna möjlighet för Finansinspektionen, när inspektionen är grupp-tillsynsmyndighet, tas in i lag.

Genom den nya artikeln 45.9 andra stycket tillkommer ett krav på tillsynsmyndigheten att lämna en förteckning till Eiopa och ERSB över de företag och gruppen som den har begärt de särskilda makroanalyserna av. Även detta bör framgå av lag.

Informationsdelning och samarbete med andra nationella myndigheter och organ med makrotillsynsuppdrag samt ESRB

Mot bakgrund av artikel 45.8 första och andra stycket ska tillsynsmyndigheten analysera företagens egna risk- och solvensbedömningar ur ett makrotillsynsperspektiv. Tillsynsmyndigheten ska sedan dela resultaten av sina analyser och bedömningar av hur försäkringsföretagen påverkas av den makroekonomiska situationen och makroekonomisk utveckling samt utvecklings på de finansiella marknaderna med försäkringsföretagen. I analysen av om ett eller flera försäkringsföretags verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på de finansiella marknaderna ska tillsynsmyndigheten samarbeta med andra nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag.

Viss bakgrund till kraven på samarbete mellan olika myndigheter med makrotillsynsuppdrag vad gäller makrotillsynsbedömningar finns i skäl 29. Av skälssatsen framgår att en god samordning mellan tillsynsmyndigheter och relevanta organ och myndigheter med ett makrotillsynsuppdrag är viktig för att identifiera, övervaka och analysera potentiella risker för stabiliteten i det finansiella systemet som kan påverka försäkringsföretagen och för att vidta åtgärder i syfte att på ett ändamålsenligt och lämpligt sätt hantera dessa risker. Samarbetet mellan myndigheter bör också syfta till att undvika alla former av överlappande eller inkonsekventa åtgärder.

I Sverige är det Finansinspektionens som har ansvaret för tillsynen av enskilda försäkringsföretag, och som inom ramen för ovan beskrivna ansvarsfördelning inom makrotillsynen ska hålla Riksbanken och Riksgäldskontoret informerade om potentiella risker för den finansiella stabiliteten som både kan påverka och påverkas av försäkringsföretagen.

Makrotillsyn syftar till att identifiera och hantera risker i det finansiella systemet som helhet. Förutom Finansinspektionen har även Riksbanken och Riksgäldskontoret sådana uppgifter som kan anses rymmas inom ett makrotillsynsuppdrag. Tillsammans med regeringen utgör dessa myndigheter Finansiella stabilitetsrådet¹⁷, som är ett forum för regelbundna diskussioner om finansiell stabilitet och risker som kan leda till oönskade konsekvenser för det finansiella systemet som helhet.

Artikel 45.8 första och andra stycket ger uttryck för en informationsdelning och ett samarbete på ett tidigt stadium innan risker har materialiserats och försäkringsföretag eller den makroekonomiska utvecklingen är påverkad. Någon motsvarande reglering av delning av information och samarbete finns inte i dag.

Utredningen gör bedömningen att de krav som införs genom den nya artikel 45.8 första och andra stycket inte ryms inom dagens samarbete inom stabilitetsrådet, utan är av mer löpande karaktär och ska vara en stående del av tillsynen. Det bör därför införas krav i lag på att Finansinspektionen ska dela sina makrotillsynsbedömningar av företagens egna risk- och solvensbedömningar med nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag.

¹⁷ Se <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansiella-stabilitetsradet/om-finansiella-stabilitetsradet>.

Det bör av lag även framgå att Finansinspektionen ska, för att identifiera förhållanden där försäkringsföretag kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna samt identifiera förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt, samarbeta med andra nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag. Då artikel 45.8 andra stycket inte uttryckligen knyter samarbetet till analyser av företagens egna risk- och solvensbedömningar bör även motsvarande lagbestämmelse ge uttryck för att samarbetet kan baseras på information utöver den som finns i försäkringsföretagens egna risk- och solvensbedömningar.

Vidare följer av andra stycket i den nya artikeln 45.9 att Finansinspektionen ska årligen till Eiopa och Europeiska systemrisknämnden (ESRB) lämna in förteckningen över försäkringsföretag och förteckningen över grupper för vilka de begär ytterligare makrotillsynsåtgärder. Detta bör framgå av lag.

Information till försäkringsföretag om förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt

Av artikel 45.8 tredje stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna informerar ett försäkringsföretag om eventuella förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och indataparametrar som är av betydelse för bedömningen.

Utredningen gör bedömningen att detta avser såväl resultat som framkommit i tillsynsmyndighetens bedömning av företagets egna risk- och solvensbedömning som i samarbetet med andra nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag. Kravet att tillsynsmyndigheten ska informera företaget om förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt bör därför framgå av lag som ett krav på Finansinspektionen att informera ett försäkringsföretag om förhållanden i företaget som Finansinspektionen bedömer som oroande ur makrotillsynssynpunkt och grunderna för denna bedömning.

27.5.2 Proportionalitetsåtgärder i den egna risk- och solvensbedömningen

Utredningens förslag: Analyserna av makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i försäkringsföretagets verksamhet.

Ett företag som är litet och icke-komplext eller har fått Finansinspektionens godkännande att använda denna proportionalitetsåtgärd ska inte vara skyldigt att på Finansinspektionens begäran utföra särskilda analyser ur makrotillsynssynpunkt.

Ett försäkringsföretag ska under vissa förutsättningar få genomföra den egna risk- och solvensbedömningen minst vartannat år. Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få kräva att bedömningen sker årligen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om villkoren för att tillämpa undantaget från att utföra den egna risk- och solvensbedömningen årligen.

Utredningens bedömning: Ändringen i Solvens II-direktivet om att den egna risk- och solvensbedömningen ska göras årligen samt att ett undantag från årlig bedömning inte ska hindra försäkringsföretaget att fortlöpande identifiera, mäta, hantera, övervaka och rapportera risker kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.23 b i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 45.1b i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.23 d i ändringsdirektivet ersätts artikel 45.5 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av den nya artikel 45.1b framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att analyserna av makroekonomisk utveckling och utveckling på de finansiella marknaderna i den egna risk- och solvensbedömningen ska stå i proportion till riskernas art samt omfattningen och komplexiteten hos företagens verksamhet. Medlemsstaterna ska säkerställa att små och icke-komplexa företag och företag som får

tillämpa proportionalitetsåtgärder enligt artikel 29d inte är skyldiga att utföra utökade analyser och överväganden om makroekonomiska utveckling på tillsynsmyndighetens begäran.

Av den ändrade artikel 45.5 första stycket framgår att ett försäkringsföretag ska genomföra den egna risk- och solvensbedömningen årligen och utan dröjsmål efter varje väsentlig förändring i deras riskprofil. Av andra stycket framgår att genom undantag får ett försäkringsföretag utföra bedömningen minst vartannat år och utan dröjsmål efter varje väsentlig förändring i deras riskprofil, om inte tillsynsmyndigheten på grundval av de särskilda omständigheterna i företaget drar slutsatsen att det behövs en mer frekvent bedömning, om vissa villkor är uppfyllt. Av villkoren följer att försäkringsföretaget antingen ska vara litet och icke-komplext eller ett captive där fysiska personer utgör en ringa del av de försäkringstekniska avsättningarna samt att avtalen inte avser någon obligatorisk ansvarsförsäkring. Av bestämmelsens tredje stycke framgår att ett undantag från en årlig risk- och solvensbedömning inte ska hindra försäkringsföretaget från att fortlöpande identifiera, mäta, hantera, övervaka och rapportera risker.

Gällande rätt

Enligt den nuvarande lydelsen av artikel 45.1 ska ett försäkringsföretag genomföra den egna risk- och solvensbedömningen utan dröjsmål när någon väsentlig förändring av deras riskprofil inträffat. Bestämmelsen är genomförd i 10 kap. 12 § FRL av vilken det framgår att ett försäkringsföretag ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning minst en gång per år. Vidare framgår av bestämmelsen att om en väsentlig förändring skett av de risker som försäkringsföretaget är utsatt för, ska en ny sådan bedömning genomföras snarast möjligt.

Dagens regelverk innehåller inga bestämmelse om proportionalitet i tillämpningen av bestämmelserna om den egna risk- och solvensbedömningen och det finns inte några möjligheter till undantag från 10 kap. 12 § FRL.

Proportionalitetsåtgärder avseende makroekonomisk utveckling i den egna risk- och solvensbedömningen

Genom den nya artikeln 45.1b införs vissa proportionalitetsåtgärder vad gäller makroekonomiska bedömningar i den egna risk- och solvensbedömningen. För alla företag ska analyser av den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna stå i proportion till riskernas art, omfattning och komplexitet hos företagets verksamhet.

Vidare är små och icke-komplexa företag samt företag som har fått tillsynsmyndighetens godkännande att använda denna proportionalitetsåtgärd inte skyldiga att på tillsynsmyndighetens begäran utföra vissa analyser och överväganden om makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna (punkt e). Detta gäller dels vissa analyser av hur förhållanden som är oroande ur makrotillsynspunkt kan påverka den egna verksamheten, dels hur företagets verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna som kan ge upphov till systemrisk.

Denna proportionalitetsåtgärd bör framgå av lag. Av en bestämmelse bör det framgå – tillämpligt för samtliga företag – att analyserna av makroekonomisk utveckling och utveckling på finansmarknaderna ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i försäkringsföretagets verksamhet. Av lag bör också ett särskilt undantag från att utföra dessa analyser framgå för små och icke-komplexa företag och de företag som har fått Finansinspektionens tillstånd att använda denna proportionalitetsåtgärd. Detta undantag ska avse de särskilda analyserna om förhållanden som är oroande ur makrotillsynssynpunkt och som kan påverka företagets specifika riskprofil, godkända risktoleransgränser, affärsstrategi, försäkringsverksamhet eller investeringsbeslut och det totala solvenskravet samt analyser av hur företagets verksamhet kan påverka den makroekonomiska utvecklingen och utvecklingen på finansmarknaderna och som kan ge upphov till systemrisk.

Årlig risk- och solvensbedömning med vissa undantag

Kravet på att genomföra en egen risk- och solvensbedömning när riskprofilen ändras väsentligt finns redan i dag i Solvens II-direktivet samt i försäkringsrörelselagen. Genom den nya lydelsen av artikel 45.5 införs

också ett uttryckligt krav på att ett försäkringsföretag ska genomföra en egen risk- och solvensbedömning årligen. Detta framgår dock redan i dag av 10 kap. 12 § FRL och därför krävs inga lagstiftningsåtgärder med anledningen av ändringen i artikel 45.5 första stycket.

Genom andra stycket i den nya artikeln 45.5 införs en möjlighet till undantag från att genomföra den egna risk- och solvensbedömningen årligen för att i stället genomföra bedömningen minst vartannat år. Möjligheten att tillämpa undantaget bör framgå av lag, medan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om villkoren för undantaget.

Undantaget gäller dock inte om tillsynsmyndigheten – utifrån särskilda omständigheter i företaget – ställer krav på att bedömningen ska ske årligen. Även detta bör framgå av lag.

Villkoren för att tillämpa undantaget bör framgå på lägre nivå än lag då de delvis är av mer teknisk karaktär. Det bör därmed även införas ett bemyndigande för detta i lag.

I det tredje stycket i artikel 45.5 förtydligas att ett undantag från en årlig risk- och solvensbedömning inte ska hindra försäkringsföretaget från att fortlöpande identifiera, mäta, hantera, övervaka och rapportera risker. Utredningen bedömer att denna bestämmelse inte kräver några lagstiftningsåtgärder, då ett försäkringsföretag oaktat ett undantag från årlig risk- och solvensbedömning ska tillämpa 10 kap. 6 § första stycket FRL där kravet på att fortlöpande kunna identifiera, mäta, hantera, övervaka och rapportera sina risker framgår.

27.5.3 Särskilda beaktanden av vissa kvantitativa regler i den egna risk- och solvensbedömningen

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag som använder infasning av riskfria räntor, matchningsjustering, volatilitetsjustering, en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur, ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna eller en infasning av ränterisk ska göra en bedömning av efterlevnaden av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkraven, såväl med som utan användning infasning av riskfria räntor, matchningsjustering, volatilitetsjustering, en tillfälligt justerad riskfri

räntestruktur, ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna eller en infasning av ränterisk.

Ett försäkringsföretag ska för en specifik valuta under vissa förutsättningar få avstå från att göra en bedömning av den fortlöpande efterlevnaden av bestämmelserna om solvens- och minikapitalkraven såväl med som utan användning av en infasning av riskfria räntesatser.

Ett företag som tillämpar en volatilitetsjustering ska i sin egen risk- och solvensbedömning göra en bedömning av avvikelserna mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för volatilitetsjusteringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om villkoren för att tillämpa undantaget från bedömning av efterlevnaden av kapitalkraven med och utan en infasning av ränterisk.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.23 c i ändringsdirektivet ersätts dels artikel 45.2a i Solvens II-direktivet med en ny lydelse, dels införs artikel 45.2b i Solvens II-direktivet.

Av det ändrade första stycket av artikel 45.2a framgår att om ett försäkringsföretag tillämpar en matchningsjustering, en volatilitetsjustering eller en övergångsbestämmelse eller övergångsåtgärd som avses i artiklarna 77a.2, 308c och 308d eller i relevanta fall artikel 111.1 andra stycket och artikel 111.2a ska det i den egna risk- och solvensbedömningen utföra en bedömning av den fortlöpande efterlevnad av kapitalkravet, både genom att beakta och inte beakta de justeringarna, övergångsbestämmelserna eller övergångsåtgärderna.

Av det nya andra stycket framgår att genom undantag från första stycket ska dock bedömningskravet för den infasningsmekanism som avses i artikel 77a inte vara tillämplig för en valuta om antingen andelen framtida kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser i denna valuta i förhållande till alla framtida kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser inte överstiger 5 procent (punkt a), eller, när det gäller framtida kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser i denna valuta, inte överstiger den andel av framtida kassaflöden

som avser löptider där de riskfria räntesatserna för relevanta durationer extrapoleras i förhållande till alla framtida kassaflöden i samband med försäkringsförpliktelser med 10 procent.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 45.2a framgår att om ett försäkringsföretag tillämpar en matchningsjustering, en volatilitetsjustering eller de övergångsåtgärder som fastställs i artiklarna 308c och 308d, ska företaget i den egna risk- och solvensbedömningen utföra en bedömning av efterlevnad av kapitalkraven både genom att beakta och inte beakta de justeringarna och övergångsåtgärderna.

Artikel 45.2a är genomförd i 10 kap. 11 § fjärde stycket FRL. Av bestämmelsen framgår att ett försäkringsföretag som använder matchningsjustering enligt 5 kap. 7 §, volatilitetsjustering enligt 5 kap. 9 §, en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur enligt 5 kap. 10 § eller ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 5 kap. 12 § FRL, ska i den bedömning som avses i andra stycket 2 göra en bedömning av efterlevnaden av bestämmelserna om solvens- och minimikapitalkraven, såväl med som utan användning av matchningsjustering, volatilitetsjustering, justerad riskfri räntestruktur eller tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

Bedömningar av solvens- och minikapitalkraven vid tillämpning av justeringar samt övergångsbestämmelser och -åtgärder

Enligt artikel 45.2a första stycket ska ett försäkringsföretag göra bedömningar av hur det fortlöpande kommer att uppfylla solvens- och minikapitalkraven både med och utan tillämpning av vissa justeringar samt tillfälliga justeringar. I och med ändringen av bestämmelsen utökas de fall då försäkringsföretaget ska göra dessa bedömningar till att inte enbart omfatta då företaget tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering, en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur eller ett tillfälligt avdrag vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna, utan även omfatta vissa övergångsbestämmelser och över-

gångsåtgärder. Detta gäller infasning av riskfria räntesatser¹⁸ samt infasning av beräkning av ränterisk¹⁹.

Vidare ska, enligt den nya artikeln 45.2b, ett företag som tillämpar en volatilitetsjustering i sin egen risk- och solvensbedömning göra en bedömning av avvikelserna mellan företagets riskprofil och de antaganden som ligger till grund för volatilitetsjusteringen. Detta bör framgå av lag.

Mot bakgrund av ändringarna i artikel 45.2a första stycket bör dels bestämmelserna i nuvarande 10 kap. 11 § fjärde stycket läggas i en separat bestämmelse, dels ändras så att ett försäkringsföretag som tillämpar en infasning av riskfria räntesatser eller en infasning av ränterisk ska i bedömningen av den fortlöpande efterlevnaden av bestämmelserna om solvens- och minikapitalkraven såväl med som utan användning av infasning av riskfria räntesatser eller en infasning av ränterisk.

Undantag från bedömning av effekten av infasning av riskfria räntesatser

Av artikel 45.2a andra stycket framgår att ett försäkringsföretag är undantagen från att göra bedömningen av den fortlöpande efterlevnaden av solvens- och minikapitalkraven såväl med som utan infasningen av riskfria räntesatser (artikel 77a.2) för en specifik valuta under vissa förutsättningar. Detta gäller om kassaflödena från försäkringsförpliktelser i denna valuta utgör mindre än fem procent av kassaflödena från samtliga försäkringsförpliktelser eller då andelen kassaflöden som avser löptider då den riskfria räntan extrapoleras understiger tio procent av de sammanlagda kassaflödena i denna valuta.

Detta undantag bör framgå av lag. Då villkoren för undantaget är av teknisk karaktär bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ges bemyndigande att meddela föreskrifter om dessa villkor.

¹⁸ Se avsnitt 26.2.1.

¹⁹ Se avsnitt 26.5.4.

27.5.4 Analyser av klimatförändringsscenarier

Utredningens förslag: Inom ramen för ett försäkringsföretags processer för den egna risk- och solvensbedömningen ska företaget identifiera och bedöma om företaget är eller kan komma att bli exponerade för några väsentliga klimatförändringsrisker. Bedömningen ska avse såväl kort som lång sikt.

Om ett försäkringsföretag har identifierat väsentliga klimatförändringsrisker ska företaget beakta dessa i den egna risk- och solvensbedömningen.

Ett litet och icke-komplext företag ska endast identifiera och bedöma om företaget är exponerat mot väsentliga klimatförändringsrisker och om så är fallet redogöra för detta i den egna risk- och solvensbedömningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur och hur ofta klimatförändringsrisker ska beaktas i den egna risk- och solvensbedömningen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.24 i ändringsdirektivet införs artikel 45a om analyser av klimatförändringsscenarier i Solvens II-direktivet.

Av artikel 45a.1 framgår inom ramen för företagets processer för den egna- risk och solvensbedömningen ska ett försäkringsföretag också bedöma om det har någon väsentlig exponering för klimatförändringsrisker. I den egna risk- och solvensbedömningen ska företaget påvisa att dess exponering för klimatförändringsrisker är väsentlig. Av artikel 45a.2 framgår vidare att om det berörda företaget har en väsentlig exponering för klimatförändringsrisker ska det redogöra för minst två långsiktiga klimatförändringsscenarier med utgångspunkt i den globala temperaturhöjningen.

Av artikel 45a.3 framgår att den egna risk- och solvensbedömningen ska regelbundet innehålla en analys av hur de långsiktiga klimatförändringsscenarierna utifrån den globala temperaturhöjningen skulle påverka företagets verksamhet. Vidare framgår att hur ofta analysen ska ingå ska stå i proportion till arten, omfattningen och komplexi-

teten hos de inneboende klimatförändringsriskerna i företagets verksamhet, men den ska åtminstone ingå vart tredje år.

I artikel 45a.4 anges vidare att de långsiktiga klimatförändringsscenarierna utifrån den globala temperaturökningen ska ses över minst vart tredje år och vid behov uppdateras. Vid översynen av de långsiktiga klimatförändringsscenarierna ska försäkringsföretaget ta hänsyn till hur de verktyg och principer som använts i tidigare klimatförändringsscenarier har fungerat, för att öka deras ändamålsenlighet. Slutligen framgår av artikel 45a.5 att små och icke-komplexa företag genom undantag från ovanstående bestämmelser inte vara skyldiga att redogöra för klimatförändringsscenarier eller bedöma hur de påverkar företagets verksamhet.

Gällande rätt

Några motsvarande krav på analyser av klimatförändringsscenarier i den egna risk- och solvensbedömningen finns inte i nuvarande lydelse av Solvens II-direktivet.

Klimatförändringsrisker ska analyseras i den egna risk- och solvensbedömningen

Bakgrunden till kraven på analyser av klimatförändringsscenarier i den egna risk- och solvensbedömningen finns i skäl 31. Av skälssatsen framgår bland annat att klimatförändringsrisker är svåra att kvantifiera eller kan förverkligas under en längre period än den som används för kalibreringen av solvenskapitalkravet. Mot den bakgrunden kan dessa risker bättre beaktas i den egna risk- och solvensbedömningen. Vidare anges i skälssatsen att om ett försäkringsföretag har en väsentlig exponering för klimatförändringsrisker bör företaget bli skyldigt att, med lämpliga intervall och som en del av egenrisk- och solvensbedömningen, analysera hur risker enligt långsiktiga klimatförändringsscenarier påverkar verksamhet. Sådana analyser bör stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos de inneboende riskerna i företagens verksamhet. I synnerhet bör det krävas att alla försäkringsföretag bedömer huruvida de har en väsentlig exponeringen för klimatförändringsrisker. Däremot bör långsiktiga analy-

ser av klimatförändringsscenarier inte krävas av små och icke-komplexa företag.

De krav på analyser av klimatförändringsscenarier som ställs i den nya artikeln 45a avser bedömningar dels inom ramen för processerna för den egna risk- och solvensbedömningen enligt nuvarande 10 kap. 11 § tredje stycket FRL, dels avseende innehållet i risk- och solvensbedömningen enligt nuvarande 10 kap. 11 § andra stycket FRL.

Alla företag ska, inom ramen för företagets processer för den egna risk- och solvensbedömningen, kunna identifiera och bedöma om företaget är exponerat mot väsentliga klimatförändringsrisker (artikel 45a.1). Genom den nya artikeln 45a.5 är små och icke-komplexa företag därefter – utöver att de i den egna risk och solvensbedömningen ska ange att de är exponerade mot väsentliga klimatförändringsrisker – undantagna från att göra vidare analyser.

Övriga företag omfattas av krav i artikel 45a.2–45a.4 på att redogöra för effekterna för företaget av åtminstone två långsiktiga klimatförändringsscenarier, dels utifrån en global temperaturökning under två grader Celsius, dels avsevärt högre än två grader Celsius (artikel 45a.2). Bedömningen i den egna risk- och solvensbedömningen ska avse hur dessa scenarier påverkar företagets verksamhet och ska ingå i bedömningen med en regelbundenhet som står i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hur de inneboende klimatförändringsriskerna i företagets verksamhet (artikel 45a.3). Vad denna proportionalitet innebär i praktiken framgår inte av ändringsdirektivet eller av dess skälssatser.

Ett försäkringsföretag ska minst vart tredje år se över de klimatförändringsscenarier som används och uppdatera dessa vid behov. För att öka ändamålsenligheten i de scenarier som används ska försäkringsföretaget även beakta vilka verktyg och principer de tillämpat i då de fastställt tidigare scenarier och vid behov göra ändringar (artikel 45a.4).

Utgångspunkterna för analyserna av klimatförändringsrisker och -scenarier och dess regelbundenhet bör framgå av lag, medan närmare detaljer hur och hur ofta klimatförändringsrisker ska beaktas i den egna risk- och solvensbedömningen bör framgå på lägre nivå än lag, då de är av sådan teknisk och detaljerad karaktär. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför ges bemyndigande att meddela föreskrifter om detta.

Av lag bör framgå att inom ramen för ett försäkringsföretags processer för den egna risk- och solvensbedömningen ska företaget identifiera och bedöma om företaget är eller kan komma att bli exponerade för, på såväl kort som lång sikt, några väsentliga klimatförändringsrisker. Det bör vidare framgå att om ett försäkringsföretag har väsentliga klimatförändringsrisker, ska företaget beakta dessa i den egna risk- och solvensbedömningen. Ett litet och icke-komplext företag ska endast identifiera och bedöma om företaget är exponerat mot klimatförändringsrisker och om så är fallet, redogöra för detta i den egna risk- och solvensbedömningen.

28 Rapportering och offentliggörande

28.1 Bakgrund

Solvens II-direktivet skiljer mellan uppgifter som ska lämnas till tillsynsmyndigheten för tillsynsändamål och uppgifter som ska offentliggöras.

De uppgifter som ska lämnas till tillsynsmyndigheten är en viktig del i tillsynsmyndighetens granskningsprocess och utgör underlag för granskning av såväl företagets företagsstyrningssystem som solvens och risker (nuvarande artikel 35.1). Genom Solvens II-regelverket har försäkringsföretagen skyldighet att rapportera vissa uppgifter med såväl en viss fastställd periodicitet som på tillsynsmyndighetens begäran (artikel 35.2). De uppgifter som ska rapporteras är av både kvantitativt och kvalitativt slag (artikel 35.3). Bestämmelserna i nuvarande lydelse av Solvens II-direktivet är av generell natur och preciserar inte vilka uppgifter som ska rapporteras, i vilken form eller med vilken periodicitet.

De olika delarna av den regelbundna tillsynsrapporteringen framgår i dag i stället av artikel 304 i kommissionens delegerade förordning 2015/35 (Solvens II-förordningen). Enligt bestämmelsen består den regelbundna tillsynsrapporteringen av fyra olika delar:

- Solvens- och verksamhetsrapporten, enligt nuvarande artikel 51 i Solvens II-direktivet.
- Den regelbundna tillsynsrapporten, enligt nuvarande artikel 307 i Solvens II-förordningen.
- Tillsynsrapporten om den egna risk- och solvensbedömningen, enligt nuvarande artikel 45.6 i Solvens II-direktivet.
- Årliga och kvartalsvisa kvantitativa blanketter.

Mallar för rapporteringen av kvantitativa uppgifter finns i tekniska standarder. Dessa specificerar vad den årliga och kvartalsvisa kvantitativa rapporteringen ska innehålla.

I detta sammanhang bör det också nämnas att försäkringsföretag omfattas vissa krav på rapportering utöver de som finns i Solvens II-regelverket, så kallad nationell rapportering, genom föreskrifter från Finansinspektionen.

28.2 Periodisk tillsynsrapportering

28.2.1 Grundläggande bestämmelser om rapportering

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska rapportera uppgifter till Finansinspektionen på kvartals- och årsbasis.

Utredningens bedömning: Ändringarna av artikel 35.1 i Solvens II-direktivet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.15 i ändringsdirektivet ändras bland annat artikel 35.1 i Solvens II-direktivet.

Av den ändrade artikeln 35.1 framgår att medlemsstaterna ska kräva att ett försäkringsföretag till tillsynsmyndigheterna lämnar de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen med hänsyn till de tillsynsmål som fastställs i artiklarna 27 och 28, de allmänna principer för tillsynen som fastställs i artikel 29, särskilt proportionalitetsprincipen. I övrigt innehåller artikel 35.1 inga ändringar.

Gällande rätt

Av artikel 35.1–35.4 i Solvens II-direktivet framgår i huvudsak att medlemsstaterna ska kräva att försäkringsföretagen ska lämna de uppgifter till tillsynsmyndigheterna som är nödvändiga för tillsynen. Artiklarna innefattar också på en övergripande nivå vilka uppgifter

som ska ingå. Artiklarna 35.1–35.4 är genomförda genom 17 kap. 5 § FRL¹ samt bemyndigandet i 17 kap. 30 § 1 FRL vad gäller vilka uppgifter ett försäkringsföretag ska lämna till Finansinspektionen enligt 5 § samt hur och när de ska lämnas.

Regelbunden tillsynsrapportering ska framgå av lag

Det som i dagligt tal benämns Solvens II-rapportering, det vill säga solvens- och verksamhetsrapporten, den regelbundna tillsynsrapporten, den egna risk- och solvensbedömningen samt de årliga och kvartalsvisa kvantitativa blanketterna, är i dag i huvudsak reglerat i Solvens II-förordningen, tekniska standarder och föreskrifter från Finansinspektionen.

Då inrapporterade uppgifter av såväl kvantitativ som kvalitativ natur är en viktig del av tillsynen anser utredningen att det i lag tydligt bör framgå att försäkringsföretagen omfattas av krav på periodisk rapportering. Vidare är en sådan bestämmelse också ett nödvändigt led i att kunna genomföra ändringsdirektivets bestämmelser om undantag från rapportering (se avsnitt 28.2.3) och tidsfrister för rapportering (se avsnitt 28.2.5). Detta innebär att de ändringar av försäkringsrörelselagen som föreslås i detta avsnitt inte enbart genomför artiklar i ändringsdirektivet utan även bestämmelser i nuvarande lydelse av Solvens II-direktivet.

Med stöd av 17 kap. 5 § FRL kan Finansinspektionen begära att ett försäkringsföretag lämnar de uppgifter som inspektionen begär. Utredningen anser att denna bestämmelse fortsättningsvis endast ska omfatta uppgifter som inte lämnas periodiskt, det vill säga uppgifter enligt den nuvarande artikeln 35.2 ii och iii, och att det i lag införs en särskild bestämmelse som anger att ett försäkringsföretag ska lämna uppgifter till Finansinspektionen med viss periodicitet. Den förslagna bestämmelsen förtydligar därmed att ett försäkringsföretag ska lämna uppgifter till Finansinspektionen såväl på inspektionens begäran som periodiskt.

Då periodisk inlämning av uppgifter till Finansinspektionen är en ny företeelse i lag finns det anledning att slå fast vilka begrepp som ska användas för detta, vilket också förtydligar att det rör sig om återkommande inlämningen av vissa uppgifter till Finansinspek-

¹ Se prop. 2015/16:9 s. 329–330.

tionen. Finansinspektionen använder i dag begreppet rapportering för detta, bland annat på sin hemsida. I Solvens II-förordningen används begreppet ”lämna uppgifter” då ett försäkringsföretag ska lämna uppgifter med både kvantitativt och kvalitativt innehåll till tillsynsmyndigheterna på återkommande basis. Vad gäller kvantitativa uppgifter avser detta de blanketter med kvantitativa uppgifter som ska lämnas till tillsynsmyndigheten. I Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse används begreppet ”lämna upplysningar”. Detta är en följd av att föreskrifterna är skrivna utifrån bemyndigandet i 17 kap. 30 § 1 FRL där detta begrepp används.

Då det nu i lag införs uttryckliga krav på att försäkringsföretagen ska lämna uppgifter med viss periodicitet till Finansinspektionen, bör begreppet rapportering av uppgifter används för att särskilja denna från de upplysningar som Finansinspektionen kan begära enligt 17 kap. 5 § FRL. Begreppet rapportera rymmer i utredningens mening att det rör sig om i huvudsak kvantitativa uppgifter som med viss periodicitet lämnas till Finansinspektionen, ofta via givna tekniska lösningar. Innehållet i den periodiska rapporteringen framgår i dag såväl av Solvens II-förordningen och tekniska standarder som av Finansinspektionens föreskrifter.

Mot bakgrund av den förslagna bestämmelsen om periodisk rapportering föreslås också att det bemyndigande som i dag finns i 17 kap. 30 § 1 FRL avser de periodiska uppgifter i den förslagna bestämmelsen i stället för som i dag 17 kap. 5 § FRL.

De ändringar som genomförs i första meningen i artikel 35.1 ryms inom befintlig reglering och genom ovanstående förändringar. Bestämmelserna ska tillämpas proportionellt i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten av riskerna i varje försäkringsföretags verksamhet (4 kap. 5 § FRL).

Kompletterande nationell kvantitativ rapportering

Med stöd av 17 kap. 5 § FRL och bemyndigandet i 17 kap. 30 § 1 FRL begär Finansinspektionen in vissa kvantitativa uppgifter på regelbunden basis. Detta rör sig om uppgifter som inte framgår av Solvens II-regelverket, men behövs för tillsynen av försäkringsföretagen.

Mot bakgrund av det nu i lag införs en bestämmelse om att ett försäkringsföretag ska rapportera uppgifter till Finansinspektionen på kvartals- och årsbasis, föreslås även att bemyndigandet i 17 kap. 30 § andra stycket 1 FRL i stället knyts till denna bestämmelse.

28.2.2 Regelbunden tillsynsrapport

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska lämna en regelbunden tillsynsrapport till Finansinspektionen vart tredje år. Rapporten ska innehålla uppgifter om företagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, värdering för solvensändamål och kapitalförvaltning under rapporteringsperioden.

Ett litet och icke-komplext företag ska efter godkännande från Finansinspektionen få lämna in tillsynsrapporten högst vart femte år.

Finansinspektionen ska få besluta att ett försäkringsföretag ska lämna in tillsynsrapporten oftare än vart tredje år.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.15 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 35.5a i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikel 35.5a första stycket framgår att med beaktande av de uppgifter som krävs enligt punkterna 1, 2 och 3 och de principer som anges i punkt 4 ska medlemsstaterna säkerställa att ett försäkringsföretag till tillsynsmyndigheterna lämnar in en regelbunden tillsynsrapport som omfattar uppgifter om företagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, värdering för solvensändamål och kapitalförvaltning under rapporteringsperioden.

Av andra stycket framgår att den regelbundna tillsynsrapporten ska lämnas in med en viss frekvens. Vidare framgår av andra stycket att små och icke-komplexa företag ska lämna in rapporten vart tredje år eller, om tillsynsmyndigheten tillåter detta, upp till vart femte år (punkt a). För försäkringsföretag som inte är små och icke-komplexa företag, ska rapporten lämnas in vart tredje år (punkt b).

Av tredje stycket framgår att för företag som inte är små och icke-komplexa får tillsynsmyndigheten kräva att företag som står under tillsyn rapporterar oftare, om det anses nödvändigt.

Gällande rätt

Av artikel 304.b i Solvens II-förordningen framgår att ett försäkringsföretag som en del av den periodiska rapporteringen ska lämna in en regelbunden tillsynsrapport.

Innehållet i den regelbundna tillsynsrapporten framgår av artiklarna 307–311 i Solvens II-förordningen. Bestämmelserna anger att rapporten ska innehålla information om verksamhet och resultat (artikel 307), företagsstyrningssystem (artikel 308), riskprofil (artikel 309), värdering för solvensändamål (artikel 310) samt finansiering (artikel 311), inklusive bland annat kapitalbas och kapitalkrav.

Den regelbundna tillsynsrapporten ska, enligt artikel 312.1 a i Solvens II-förordningen lämnas till tillsynsmyndigheten åtminstone vart tredje år, senast 14 veckor efter räkenskapsårets utgång. I det fall det har skett förändringar i företagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, värdering för solvensändamål och finansiering, ska företaget lämna in en rapport i samband med det räkenskapsårets utgång. Rapporten ska i det fallet innehålla en beskrivning av alla materiella ändringar inklusive en kortfattad förklaring om orsakerna till och följderna av dessa förändringar (artikel 312.3). Rapporten ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i elektronisk form (artikel 313).

Krav på en regelbunden tillsynsrapport införs i lag

Den införda artikeln 35.5a innebär i sig inget nytt krav på försäkringsföretagen att lämna en regelbunden tillsynsrapport till Finansinspektionen, däremot flyttas kraven på detta från Solvens II-förordningen till Solvens II-direktivet. Det bör därför införas ett krav i lag på att ett försäkringsföretag ska lämna en regelbunden tillsynsrapport till Finansinspektionen vart tredje år. Rapporten ska innehålla uppgifter om företagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil, värdering för solvensändamål och kapitalförvaltning under rapporteringsperioden.

Det bör även framgå av lag hur ofta den regelbundna tillsynsrapporten ska lämnas till Finansinspektionen. Huvudregeln ska vara att ett försäkringsföretag ska lämna tillsynsrapporten till Finansinspektionen vart tredje år. Ett företag som är litet och icke-komplext får med Finansinspektionens tillåtelse, det vill säga efter beslut från Finansinspektionen, lämna rapporten mer sällan, dock minst vart femte år. Finansinspektionen kan också besluta att ett försäkringsföretag ska lämna rapporten oftare än vart tredje år, vilket bör framgå av lag.

Innehållet den regelbundna tillsynsrapporten regleras i den nuvarande utformning av Solvens II-regelverket i Solvens II-förordningen. När nu systematiken ändras innebär det inte någon ändring vad gäller frågan om att kommissionen ska anta delegerade akter om innehållet i tillsynsrapporten (se den ändrade artikel 30.9 a).

28.2.3 Undantag från periodisk tillsynsrapportering för försäkringsföretag

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta om undantag från skyldigheten för ett försäkringsföretag att rapportera uppgifter som ska lämnas varje kvartal, om

1. rapporteringen av uppgifterna är onödigt betungande i förhållande till arten omfattningen och komplexiteten hos riskerna i försäkringsföretagets verksamhet, och
2. försäkringsföretaget rapporterar uppgifterna årligen.

Ett sådant undantag omfattar inte rapportering av minimikapitalkravet.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta om undantag från skyldigheten för ett försäkringsföretag att rapportera uppgifter om tillgångar som ska lämnas post för post och uppgifter som ska lämnas regelbundet, om

1. rapporteringen om uppgifterna är onödigt betungande i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i försäkringsföretagets verksamhet,

2. uppgifterna är inte nödvändiga för en ändamålsenlig tillsyn av försäkringsföretaget,
3. undantaget påverkar inte den finansiella stabiliteten i det finansiella systemet, och
4. försäkringsföretaget kan tillhandahålla uppgifterna på begäran.

När Finansinspektionen fastställer vilka försäkringsföretag som ska få undantag, ska små och icke-komplexa företag prioriteras.

Andelen försäkringsföretag som har fått undantag enligt ovan får inte överstiga 20 procent av den svenska marknaden för livförsäkring respektive skadeförsäkring.

Marknadsandelen för livförsäkring ska baseras på försäkrings-tekniska avsättningar brutto. För skadeförsäkring ska marknadsandelen baseras på bruttovärdet av de tecknade premierna.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.16 i ändringsdirektivet införs artikel 35a i Solvens II-direktivet. Samtidigt utgår, genom artikel 1.15 i ändringsdirektivet, artiklarna 35.6–35.8 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 35a framgår undantag från och begränsningar av den regelbundna tillsynsrapportering som tillsynsmyndigheten får besluta om beträffande ett försäkringsföretag. Genom bestämmelsen får tillsynsmyndigheten dels begränsa de uppgifter ett försäkringsföretag ska rapportera med periodicitet kortare än ett år (kvartalsrapportering), dels begränsa övriga delar av den regelbundna tillsynsrapporteringen eller helt undanta företag från rapportering av tillgångar post för post.

Av nya artikeln 35a.1 framgår förutsättningar för tillsynsmyndigheten att besluta om begränsningar av ett försäkringsföretags kvartalsrapportering, dock utan att det påverkar tillämpningen av artikel 129.4 (beräkning och rapportering av minimikapitalkravet). Enligt artikeln får tillsynsmyndigheten besluta om begränsningar om det kan anses som alltför betungande för försäkringsföretaget att rapportera dessa uppgifter mot bakgrund av arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i företagets verksamhet, samt att

uppgifterna rapporteras minst årligen (första stycket). Endast en viss andel av marknaden får utgöras av företag som beviljats undantag (andra stycket) och små och icke-komplexa företag ska prioriteras då tillsynsmyndigheten beviljar undantag (tredje stycket).

Av den nya artikeln 35a.2 framgår att tillsynsmyndigheten även får besluta om begränsningar av den regelbundna tillsynsrapporteringen eller bevilja undantag från rapporteringen av tillgångar post för post. Samma krav gäller i huvudsak för dessa begränsningar och undantag som för begränsningar av kvartalsrapporteringen. Utöver att rapporteringen ska anses som alltför betungande för företaget ska dessa uppgifter i tillägg inte heller vara nödvändiga för en ändamålsenlig tillsyn av företaget, undantaget ska inte heller undergräva den finansiella stabiliteten och företaget ska kunna tillhandahålla uppgifterna på begäran.

Gällande rätt

Bestämmelser om undantag från rapportering finns i nuvarande artiklarna 35.6–35.8. Bestämmelserna har liknande lydelse som de som nu införs (artiklarna 35a.1, 35a.2 och 35a.5). Dock innehåller artiklarna 35.6 och 35.7 förtydliganden att tillsynsmyndigheten inte kan begränsa eller undanta rapportering för försäkringsföretag som är en del av en grupp. Dessa formuleringar finns inte i de nya bestämmelserna.

Möjligheten för Finansinspektionen att ge undantag från viss rapportering framgår av 3 kap. 8 § i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse. Av bestämmelsen framgår att Finansinspektionen får besluta om undantag för ett försäkringsföretag från att lämna upplysningar varje kvartal, och upplysningar om tillgångar som lämnas post för post enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2015/2450².

Övriga delar av artiklarna 35.6–35.8 bedömdes i genomförandet av Solvens II-direktivet inte kräva några lagstiftningsåtgärder mot bakgrund av genomförandet av artikel 35 i övrigt³. Det framgår vidare

² Upphäv och ersatt av Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/895 av den 4 april 2023 om fastställande av tekniska genomförandestandarder för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG.

³ Se prop. 2015/16:9 s. 352–356.

av propositionen till genomförandet av Solvens II-direktivet att förutsättningarna för begränsningar och undantag från rapporteringskraven antingen kan tas in som generella undantag i Finansinspektionens föreskrifter om rapportering, eller ges formen av dispensförfarande i enskilda fall.

Begränsningar och undantag från rapportering bör framgå av lag

Den nuvarande möjligheten till undantag framgår av 3 kap. 8 § i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse. Av bestämmelsen framgår undantaget som sådant, medan de kriterier som Finansinspektionen ska utgå från i bedömningen inte är genomförda i svensk författning.

De begränsningar och undantag från rapportering som framgår av artikel 35a bör regleras i lag. Lämpligen bör endast begreppet undantag användas oavsett om undantaget rör samtliga eller enbart vissa uppgifter, vilket i direktivet benämns begränsningar.

Av den nya artikeln 35a.1 framgår en möjlighet till begränsning av kvartalsrapporteringen, som kan avse samtliga delar förutom rapporteringen av minimikapitalkravet eller endast vissa av de uppgifter som ska rapporteras kvartalsvis. Av artikel 35a.2 framgår en möjlighet till begränsning av uppgifter inom den regelbundna tillsynsrapporteringen eller ett fullständigt undantag från att rapportera tillgångar post för post.

Tillsynsmyndigheten kan med andra ord besluta om såväl små som nästintill fullständiga undantag från rapporteringen, dock kan aldrig rapporteringen av minimikapitalkravet undantas, då ett försäkringsföretag enligt artikel 129.4 första stycket ska beräkna minimikapitalkravet minst en gång per kvartal och rapportera resultaten av denna beräkning till tillsynsmyndigheterna. Minimikapitalkravet ska därför inte ingå i undantaget från kvartalsrapportering, vilket bör framgå av lag.

Bestämmelserna i artikel 35a.1 och 35a.2 är till viss del överlappande. Ett undantag från all kvartalsrapportering utom av minimikapitalkravet innebär i praktiken ett undantag från att rapportera tillgångar post för post på kvartalsbasis. Det är därför rimligt att utgå från att undantaget i artikel 35a.2 endast bör användas i det fall ett

försäkringsföretag ska vara fullständigt undantaget från rapportering av tillgångar post för post, både på kvartals- och årsbasis.

Av direktivet framgår dock inga kriterier för hur begränsningen av kvartalsrapporteringen eller den regelbundna tillsynsrapporteringen kan eller ska ske. Det är därmed upp till tillsynsmyndigheten vilka uppgifter som kan eller ska bli undantagna från rapportering och under vilka förutsättningar. Detta skapar svårigheter i tillämpningen av bestämmelserna och minskar förutsägbarheten för försäkringsföretagen.

Syftet med att ge undantag från rapportering är att minska rapporteringsbördan för företag med så små risker att rapporteringsbördan är större än tillsynsnyttan av de inrapporterade uppgifterna. I praktiken är det inte rimligt att Finansinspektionen begränsar rapporteringen på olika sätt för enskilda försäkringsföretag om det inte för ett enskilt företag är särskilt motiverat utifrån behovet av vissa specifika uppgifter inom tillsynen. Utgångspunkten bör därför vara att undantaget avseende kvartalsuppgifter avser alla uppgifter utom minimikapitalkravet.

I den nya artikeln 35a.2 framgår en möjlighet för tillsynsmyndigheten att begränsa den regelbundna tillsynsrapporteringen under vissa förutsättningar. Det är dock oklart vilken tillsynsrapportering och vilka begränsningar som avses med bestämmelsen och en begränsning av den regelbundna tillsynsrapporteringen borde kunna avse såväl kvantitativa som kvalitativa uppgifter. För att genomföra direktivet införs denna möjlighet i lag som en generell möjlighet för Finansinspektionen att bevilja undantag från vissa uppgifter, för att tydliggöra att det rör sig om en begränsning av rapporteringen och inte ett fullständigt undantag.

Det ska framhållas att det inte är möjligt för ett försäkringsföretag att ansöka om att få rapportera med begränsningar och undantag, utan en bedömning som Finansinspektionen ska göra som en del av den samlade tillsynsbedömningen (se artikel 35a.4 och 35a.5).

*Små och icke-komplexa företag ska vara prioriterade
då Finansinspektionen beslutar om undantag*

Det är endast ett visst antal försäkringsföretag, sett till total marknadsandel, som kan omfattas av undantaget från kvartalsrapportering respektive vissa uppgifter som ska rapporteras regelbundet eller att

rapportera tillgångarna post för post (artikel 35a.1 andra stycket respektive artikel 35a.2 andra stycket). För respektive undantag gäller att maximalt 20 procent av liv- och skadeförsäkringsmarknaden i en medlemsstat kan omfattas av undantag. Livförsäkringsmarknadens andel ska grundas på försäkringstekniska avsättningar brutto och skadeförsäkringsmarknadens andel på tecknade bruttopremieinkomster. Detta bör framgå av lag som ett krav som Finansinspektionen ska beakta när inspektionen fastställer vilka företag som ska omfattas av undantag. Närmare detaljer hur marknadsandelarna ska fastställas kommer att framgå av tekniska standarder från Eiopa, beslutade av kommissionen (artikel 35a.6 a). Dessa begränsningar bör framgå separat av lag för att tydliggöra att det rör sig om att marknadsandelarna ska beräknas för de olika typerna av undantag separat.

Av lag bör även framgå att när Finansinspektionen fastställer om ett försäkringsföretag är berättigad till undantag ska inspektionen prioritera små och icke-komplexa företag, vilket framgår av fjärde styckena i såväl den nya artikeln 35a.1 som 35a.2.

Villkor för att undanta uppgifter som ska rapporteras oftare än årligen

Möjligheten enligt den nya artikeln 35a.1 att begränsa ett försäkringsföretags skyldighet att rapportera vissa uppgifter med en periodicitet mindre än ett år, det vill säga kvartalsrapportering gäller under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Dels ska rapporteringen av uppgifterna vara alltför betungande för försäkringsföretaget med bakgrund av arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i företagets verksamhet, dels ska försäkringsföretaget rapportera uppgifterna årligen. Det bör framgå av lag att Finansinspektionen får besluta om undantag från kvartalsrapportering om dessa villkor är uppfyllda.

28.2.4 Bedömningskriterier och särskilt undantag för captivebolag

Utredningens förslag: I bedömningen av om rapporteringen är onödigt betungande i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i ett litet och icke-komplext försäkringsföretag ska Finansinspektionen beakta åtminstone

1. de marknadsrisker som företagets investeringar ger upphov till,
2. riskkoncentrationsnivån,
3. möjliga effekter av förvaltningen av företagets tillgångar på den finansiella stabiliteten, och
4. företagets system och strukturer för att lämna uppgifter för tillsynsändamål och styrdokument.

I bedömningen av om rapporteringen är onödigt betungande i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i ett försäkringsföretag som inte är litet och icke-komplext ska Finansinspektionen beakta åtminstone

1. kriterier som gäller för bedömningen av ett litet och icke-komplext försäkringsföretag,
2. volymen av företagets premier, försäkringstekniska avsättningar och tillgångar,
3. volatiliteten i de anspråk och förmåner som företaget täcker,
4. det totala antalet livförsäkrings- och skadeförsäkringsklasser för vilka auktorisation beviljats,
5. lämpligheten hos företagets företagsstyrningssystem,
6. storleken på den kapitalbas som täcker solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet, och
7. huruvida företaget är ett captivebolag för försäkring eller captivebolag för återförsäkring som endast täcker risker förknippade med den industri- eller handelsgrupp som det tillhör.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett captivebolag ska undantas från den kvartalsvisa rapporteringen av tillgångar post för post om

1. de försäkrade och förmånstagarna antingen är juridiska personer i den grupp där captivebolaget ingår eller att mindre än fem procent av de försäkringstekniska avsättningarna härrör från försäkringsavtal för fysiska personer, och
2. de försäkringsförpliktelser och försäkringsavtal som ligger till grund för återförsäkringsförpliktelserna för captivebolaget inte avser obligatorisk ansvarsförsäkring.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Enligt den nya artikeln 35a.3 ska captivebolag för försäkring och återförsäkring få undantag från den kvartalsvisa rapporteringen av tillgångarna post för post under förutsättning av de efterlever vissa villkor. Dessa villkor avser dels vilka som är försäkrade och förmånstagare, dels att inte de försäkringsförpliktelser och försäkringsavtal som ligger till grund för återförsäkringsförpliktelserna för captivebolaget för försäkring eller captivebolaget för återförsäkring avser obligatorisk ansvarsförsäkring.

Av den nya artikeln 35a.4 framgår vissa grundläggande kriterier som tillsynsmyndigheten ska beakta i bedömningen av om det mot bakgrund av arten, omfattningen och komplexiteten i riskerna i ett litet och icke-komplext företags verksamhet kan anses som alltför betungande att rapportera dessa uppgifter, såväl vad gäller kvartalsrapporteringen som annan regelbunden tillsynsrapportering och rapportering av tillgångarna post för post. Av bestämmelsen framgår också att denna bedömning ska vara en del av den samlade tillsynsbedömningen. Utöver dessa grundläggande kriterier ska tillsynsmyndigheten beakta ytterligare kriterier vid motsvarande bedömning för företag som inte klassificeras som små och icke-komplexa, vilket framgår av den nya artikeln 35a.5. Även för dessa företag ska bedömningen ske som en del av den samlade tillsynsbedömningen.

Slutligen framgår av den nya artikeln 35a.6 att Eiopa ska utfärda riktlinjer för att säkerställa en sammanhängande och konsekvent

tillämpning av dessa undantag. Riktlinjerna ska avse metoderna för att fastställa marknadsandelar samt det förfarande som tillsynsmyndigheten ska använda för att informera ett försäkringsföretag om dessa begränsningar och undantag.

Gällande rätt

Se avsnitt 28.2.3.

Kriterier för att bedöma om rapportering är onödigt betungande för ett litet och icke komplext företag

Av den nya artikeln 35a.4 framgår kriterier som tillsynsmyndighetens ska tillämpa i bedömningen av om rapporteringen av uppgifterna är alltför betungande för ett litet och icke komplext försäkringsföretag mot bakgrund av arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i företagets verksamhet. Kriterierna rör de marknadsrisker som företagets investeringar ger upphov till (punkt a), riskkoncentrationsnivå (punkt b), möjliga effekter på den finansiella stabiliteten av förvaltningen av företagets tillgångar (punkt c) samt företagets system och strukturer för att lämna uppgifter för tillsynsändamål och det styrdokument för detta ändamål (punkt d).

Dessa kriterier gäller för bedömningen om rapporteringen är onödigt betungande både vad gäller undantag från kvartalsrapportering, rapportering av tillgångar post för post och vissa uppgifter i den regelbundna tillsynsrapporteringen. Det bör av lag framgå att Finansinspektionen ska beakta åtminstone dessa kriterier i bedömningen av om rapporteringen är onödigt betungande i förhållande till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i ett litet och icke komplext försäkringsföretag.

Kriterier för att bedöma om rapportering är onödigt betungande för övriga försäkringsföretag

Av den nya artikeln 35a.5 framgår kriterier som tillsynsmyndighetens ska tillämpa i bedömningen av om rapporteringen av uppgifterna är alltför betungande för ett försäkringsföretag som inte är litet och icke

komplext mot bakgrund av arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i företagets verksamhet. För dessa företag ska tillsynsmyndigheten, utöver de kriterier som gäller för små och icke komplexa företag, även beakta volymen av företagets premier, försäkringstekniska avsättningar och tillgångar (punkt a), volatiliteten i de anspråk och förmåner som företaget täcker (punkt b), det totala antalet livförsäkrings- och skadeförsäkringsklasser för vilka auktorisation beviljats (punkt c), lämpligheten hos företagets företagsstyrningssystem (punkt d), storleken på den kapitalbas som täcker solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet (punkt e) samt huruvida företaget är ett captivebolag för försäkring eller captivebolag för återförsäkring som endast täcker risker förknippade med den industri- eller handelsgrupp som det tillhör (punkt f).

I likhet med bedömningen för små och icke komplexa företag ska dessa kriterier gälla vid bedömningen av om rapporteringen är onödigt betungande både vad gäller undantag från kvartalsrapportering, rapportering av tillgångar post för post och vissa uppgifter i den regelbundna tillsynsrapporteringen. Dessa villkor bör framgå av lag i likhet med de krav som ska tillämpas för små och icke komplexa företag.

Särskilt undantag för captivebolag

Av den nya artikeln 35a.3 framgår att captivebolag för försäkring och återförsäkring ska undantas från rapporteringen av tillgångar post för post där periodiciteten är kortare än ett år, det vill säga kvartalsrapporteringen av dessa uppgifter. Tillsynsmyndigheten ska ge undantag om captivebolaget uppfyller två villkor. Dels ska de försäkrade och förmånstagarna vara antingen juridiska personer i den grupp där captivebolaget ingår eller att mindre än fem procent av de försäkringstekniska avsättningarna härrör från försäkringsavtal för fysiska personer, dels får inte de försäkringsförpliktelser och försäkringsavtal som ligger till grund för återförsäkringsförpliktelserna för captivebolaget avse obligatorisk ansvarsförsäkring. Detta undantag och villkoren för det bör införas i lag.

Dessa captivebolag bör ingå i beräkningen av marknadsandelen för undantaget avseende undantag från rapporteringen av tillgångar post för post och undantag från att rapportera vissa uppgifter som

ska lämnas regelbundet om inte annat kommer att framgå av de riktlinjer Eiopa ska ta fram enligt den nya artikeln 35a.6 a.

Värt att notera är att enligt den ändrade artikeln 35.9 b framgår att kommissionen ska komplettera Solvens II-direktivet genom att anta delegerade akter som specificerar kriterier för en begränsad tillsynsrapportering för captivebolag för återförsäkring med hänsyn till arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i dessa specifika typer av företag.

28.2.5 Tidsfrister för tillsynsrapportering

Utredningens förslag: Tidsfrister för regelbunden tillsynsrapportering ska införas i föreskrift med stöd av befintligt bemyndigande om när uppgifter ska lämnas till Finansinspektionen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.16 införs bland annat artikel 35b i Solvens II-direktivet. Samtidigt utgår, genom artikel 1.15 i ändringsdirektivet, artikeln 35.9 från Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 35b framgår tidsfrister för rapportering. Enligt artikel 35b.1 ska ett försäkringsföretag lämna de uppgifter som avses i artikel 35.1–35.4 på årsbasis eller mer sällan till tillsynsmyndigheten senast 16 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår. Uppgifter på kvartalsbasis ska, enligt den nya artikeln 35b.2, lämnas inom fem veckor efter utgången av respektive kvartal. Den regelbundna tillsynsrapporten ska, enligt den nya artikeln 35b.3, lämnas inom 18 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår.

Gällande rätt

Tidsfrister finns i nuvarande Solvens II-regelverk i artikel 312 i Solvens II-förordningen. I bestämmelsen finns tidsfrister för rapportering av såväl årliga och kvartalsvisa kvantitativa blanketter (nuvarande artikel 312.1 c och d) som lämnande av den regelbundna tillsynsrap-

porten (artikel 312.1 a) och tillsynsrapporten över den egna risk- och solvensbedömningen (artikel 312.1 b)

Enligt bestämmelsen ska den regelbundna tillsynsrapporten lämnas åtminstone vart tredje år, senast 14 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår. Tillsynsrapporten om den egna risk- och solvensbedömningen ska lämnas in två veckor efter avslutad bedömning. Vad gäller de kvantitativa blanketterna ska den årliga rapporteringen ske senast 14 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår och den kvartalsvisa senast fem veckor efter utgången av företagets räkenskapsår.

Med stöd av bemyndigandet i 17 kap. 30 § 1 FRL tar Finansinspektionen in kompletterande rapportering av kvantitativa uppgifter på års- och kvartalsbasis. Dessa uppgifter framgår av 5 kap. i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:13) om tillsynsrapportering för försäkringsrörelse där även tidsfristerna för att rapportera dessa uppgifter framgår.

Tidsfrister för rapportering bör införas på lägre nivå än lag

För att samla alla uppgifter om tidsfrister för den regelbundna tillsynsrapporteringen bör tidsfristerna i den nya artikel 35b införas på lägre nivå än lag med stöd av det förslagna ändrade bemyndigandet i 17 kap. 30 § 1 FRL, se avsnitt 28.2.1. På så sätt samlas tidsfristerna för såväl kvalitativ och kvantitativa rapportering enligt Solvens II-regelverket som den kompletterande kvantitativa nationella rapporteringen på ett ställe.

Förlängning av tidsfrister under exceptionella omständigheter

Det är värt att notera att genom artikel 1.102 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 304e om förlängning av tidsfrister under exceptionella omständigheter i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 304e första stycket framgår att i händelse av en exceptionell hälsokris, en naturkatastrof eller en annan extrem händelse ska Eiopa på eget initiativ eller på begäran av en eller flera tillsynsmyndigheter bedöma huruvida en sådan exceptionell hälsokris, naturkatastrof eller annan extrem händelse är sådan att den väsentligt påverkar den operativa kapaciteten hos försäkringsföretag och

hindrar dem från att lämna information inom de tidsfrister som anges i bland annat i artiklarna 35b.1, 35b.2 och 35b.3. En begäran kan även komma från kommissionen. Eiopa ska vid genomförandet av denna bedömning ha ett nära samarbete med de relevanta tillsynsmyndigheterna för att fastställa hur den extrema händelsen påverkar förmågan att lämna information inom de tidsfrister som anges i dessa bestämmelser. Kommissionen kan, enligt fjärde stycket, genom en delegerad akt förlänga tidsfristerna för rapportering.

Den nya artikel 304e är riktad mot Eiopa och kommissionen och kräver därför inga lagstiftningsåtgärder men kan vid exceptionella omständigheter påverka de tidsfrister som nu föreslås införas i föreskrifter.

28.3 Rapportering av standardformeln vid användning av en intern modell

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag som använder en intern modell ska lämna in en uppskattning av solvenskapitalkravet beräknat med standardformeln vartannat år.

Finansinspektionen ska få besluta att ett försäkringsföretag som använder en intern modell ska lämna in en uppskattning av solvenskapitalkravet beräknat med standardformeln oftare än vartannat år.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.52 i ändringsdirektivet ersätts artikel 112.7 i Solvens II-direktivet med ny lydelse.

Av den nya artikeln 112.7 framgår att efter det att tillsynsmyndigheterna har givit ett försäkringsföretag sitt godkännande att använda en intern modell, ska företaget vartannat år till tillsynsmyndigheterna lämna en skattning av solvenskapitalkravet som utarbetats i enlighet med standardformeln. Tillsynsmyndigheterna får genom ett motiverat beslut begära mer frekvent rapportering från försäkringsföretaget.

Gällande rätt

Av nuvarande lydelse av artikel 112.7 framgår att efter det att tillsynsmyndigheterna givit försäkringsföretaget sitt godkännande för att tillämpa en intern modell, får företaget genom ett motiverat beslut åläggas att till tillsynsmyndigheterna överlämna en skattning av solvenskapitalkravet som utarbetats i enlighet med standardformeln. Bestämmelsen är genomförd i 17 kap. 18 § FRL.

Ett företag som använder en intern modell ska rapportera sitt kapitalkrav beräknat med standardformeln vartannat år

I och med ändringen av artikel 112.7 införs ett krav att ett försäkringsföretag som beräknar sitt solvenskapitalkrav med en intern modell ska rapportera sitt kapitalkrav uppskattat enligt standardformeln på regelbunden basis och inte enbart på Finansinspektionens begäran. Bestämmelsen i 17 kap. 18 § FRL behöver därför ändras så att detta framgår.

Det bör också i lag införas en möjlighet för Finansinspektionen att beslut om att ett sådant försäkringsföretag ska rapportera ett solvenskapitalkrav uppskattat enligt standardformeln oftare än vartannat år. Att detta beslut ska vara motiverat framgår av förvaltningsrättsliga krav och behöver inte framgå av denna bestämmelse.

28.4 Solvens- och verksamhetsrapport

28.4.1 Innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten

Utredningens förslag: En solvens- och verksamhetsrapport ska innehålla två skilda delar med information riktad till försäkrings- och förmånstagare, respektive yrkesverksamma på den finansiella marknaden.

Ett försäkringsföretag ska helt eller delvis få lämna de uppgifter som är riktade mot yrkesverksamma på de finansiella marknaderna genom hänvisning till uppgifter som företaget offentliggjort för att uppfylla andra rättsliga eller administrativa krav, om dessa uppgifter är likvärdiga till art och omfattning.

Den del av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad mot försäkrings- och förmånstagare ska innehålla korta beskrivningar av företagets

1. verksamhet och resultat, samt
2. solvenssituation och riskprofil, inklusive hållbarhetsrisker.

Den del av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad mot yrkesverksamma på den finansiella marknaden ska innehålla en beskrivning av

1. verksamhet och resultat,
2. företagsstyrningssystem,
3. riskprofil,
4. värderingsmetoder för solvensändamål,
5. solvenssituation, och
6. väsentlig exponering mot klimatförändringsrisker samt planer för att möta finansiella risker till följd av hållbarhetsrisker.

Ett försäkringsföretag som tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering ska beakta detta i beskrivningen av solvenssituationen.

Hur ett försäkringsföretag ska beakta användningen av en matchnings- eller volatilitetsjustering i beskrivningen av solvenssituationen ska framgå på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande om innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten.

Detaljerade krav på innehåll och analyser i solvens- och verksamhetsrapporten riktade mot yrkesverksamma ska genomföras på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande om innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten.

Krav på offentliggörande av effekterna av att använda övergångsmekanismen för extrapolering samt undantag från detta ska införas på lägre nivå än lag. Detta gäller även offentliggörande av en eventuell tillämpning av infasning av beräkningen av den nya beräkningen av ränterisk. Detta kan ske inom ramen för befint-

ligt bemyndigande om innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten.

Offentliggörande i solvens- och verksamhetsrapporten vid tillämpningen av tillfälliga justeringar av riskfria räntesatser eller ett tillfälligt avdrag vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar ska genomföras på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten.

Krav på offentliggörande av vilka kombinerade effekter det skulle få på ett försäkringsföretag finansiella ställning om flera infasnings- och övergångsbestämmelser eller övergångsåtgärder tillämpas ska framgå på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande om innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.25 i ändringsdirektivet ersätts bland annat artikel 51.1 och 51.2 i Solvens II-direktivet, samtidigt införs artiklarna 51.1–51.1c, 51.2 samt artikel 51.8. Genom artikel 1.51 i ändringsdirektivet ersätts bland annat artikel 111.3 andra stycket med en ny lydelse. Genom artikel 1.106 b i ändringsdirektivet ersätts artikel 308c.4 c i Solvens II-direktivet med en ny lydelse. Genom artikel 1.107 b ersätts artikel 308d.5 c med en nya lydelse. Genom artikel 1.109 i ändringsdirektivet införs artikel 308f i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 51.1 första stycket framgår att ett försäkringsföretag årligen ska offentliggöra en rapport beträffande sin solvens och finansiella ställning. Av andra stycket framgår att rapporten ska bestå av två delar. Den första delen ska bestå av information särskilt riktad till försäkringstagare och förmånstagare och den andra delen av information riktad till yrkesverksamma på marknaden. Delarna ska vara tydligt åtskilda och offentliggöras tillsammans.

Innehållet i den information som ska framgå av den del av rapporten som är riktad till försäkrings- och förmånstagare framgår av den nya artikeln 51.1a. Informationen ska innehålla korta beskrivningar av företagets verksamhet och resultat (punkt a), företagets kapitalförvaltning och riskprofil, inbegripet i förhållande till hållbarhets-

risker (punkt b), samt en förklaring om huruvida företaget offentliggör vissa planer enligt årsredovisningsdirektivet⁴.

Innehållet i den del av lägesrapporten om solvens och finansiell ställning som är riktad mot yrkesverksamma på marknaden framgår av den nya artikeln 51.1b. Innehållet i denna del av rapporten är i huvudsak detsamma som enligt nuvarande direktiv, dock har bland annat krav på information om hållbarhetsrisker samt information om riskkänslighet för företag som är relevanta för stabiliteten i unionens finansiella system införts.

I det fall försäkringsföretaget tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering ska, enligt den nya artikel 51.1c, informationen riktad till yrkesverksamma på marknaden innehålla vissa upplysningar.

Av den nya artikeln 51.2 första stycket framgår att beskrivningen av kapitalbasens sammansättning och belopp samt kvalitet ska innehålla en analys av eventuella väsentliga förändringar som inträffat sedan den föregående rapporteringsperioden och en förklaring av eventuella större skillnader i förhållande till värderingen av sådana delar i den finansiella rapporteringen samt en kort beskrivning av i vilken mån kapital kan överföras.

Av andra stycket framgår vidare att solvenskapitalkravet ska anges med och utan ett eventuellt kapitaltillägg samt effekterna av de företagsspecifika parametrar som försäkringsföretaget använder anges tillsammans med kortfattad information om den berörda tillsynsmyndighetens skäl för detta beslut. Av tredje stycket framgår att offentliggörandet av solvenskapitalkravet ska i tillämpliga fall åtföljas av en uppgift om att beloppet blir slutgiltigt först efter det att tillsynsmyndigheten gjort sin bedömning. Tidigare tredje stycket i nuvarande artikel 51.2 utgår.

Av den nya artikeln 51.8 framgår att, som en del av solvens- och verksamhetsrapporten, ska ett försäkringsföretag vara skyldiga att offentliggöra effekterna om man vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar använder riskfria räntesatser för relevanta durationer som fastställts utan tillämpning av den övergångsmekanismen för extrapolering (se den nya artikeln 77e.1 aa) i stället för de riskfria räntesatserna för relevanta durationer. Av artikelns andra stycke framgår att detta inte ska gälla en särskild valuta under förutsättning att kassaflödena i denna valuta är små.

⁴ Enligt artikel 19a och artikel 29a i direktiv 2013/34/EU.

Av den nya artikeln 111.3 andra stycket framgår att för försäkringsföretag som tillämpar den obligatoriska infasning av ränterisk enligt artikel 111.2a, ska företaget i den del av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad till yrkesverksamma på marknaden offentliggöra dels det faktum att företaget tillämpar infasningen av ränterisk (punkt i), dels en kvantifiering av hur företagets finansiella ställning skulle påverkas om den infasningen inte skulle tillämpas (punkt ii).

Av den ändrade artikeln 308c.4 c framgår att försäkringsföretag som efter godkännande från tillsynsmyndigheten tillämpar en tillfällig justering på de riskfria räntesatserna för relevanta durationer ska i den del av sin rapport om solvens och finansiell ställning som består av information riktad till yrkesverksamma på marknaden enligt artikel 51.1b offentliggöra allt av följande: det faktum att de tillämpar den tillfälliga anpassningen till riskfria räntesatser för relevanta durationer (punkt i), en kvantifiering av hur deras finansiella ställning skulle påverkas om denna övergångsbestämmelse eller övergångsåtgärd inte tillämpades (punkt ii), om företaget skulle efterleva solvenskapitalkravet utan tillämpning av denna övergångsbestämmelse eller övergångsåtgärd, skälen till att tillämpa den (punkt iii) och en bedömning av företagets beroende av denna övergångsbestämmelse eller övergångsåtgärd och i tillämpliga fall en beskrivning av de åtgärder som företaget vidtagit eller planerar att vidta för att minska eller undanröja beroendet (punkt iv).

Av den ändrade artikeln 308d.5 c framgår att ett försäkringsföretags om tillämpar ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av försäkrings-tekniska avsättningar ska i den del av sin rapport om solvens och finansiell ställning som består av information riktad till yrkesverksamma på marknaden enligt artikel 51.1b offentliggöra det faktum att de tillämpar den tillfälliga det tillfälliga avdraget för försäkrings-tekniska avsättningar (punkt i), en kvantifiering av hur deras finansiella ställning skulle påverkas om detta tillfälliga avdrag inte tillämpades (punkt ii), om företaget skulle efterleva solvenskapitalkravet utan tillämpning av detta tillfälliga avdrag, skälen till att tillämpa den (punkt iii) och en bedömning av företagets beroende av detta tillfälliga avdrag och i tillämpliga fall en beskrivning av de åtgärder som företaget vidtagit eller planerar att vidta för att minska eller undanröja beroendet (punkt iv).

Av den nya artikel 308f framgår att i den del som riktas till yrkesverksamma i rapporten om solvens och finansiell ställning som avses i artikel 51.1 ska ett försäkringsföretag offentliggöra vilka kombinerade effekter det skulle få på deras finansiella ställning om de infasnings- och övergångsbestämmelser eller övergångsåtgärder som bland annat anges i artiklarna 77a.2 och i förekommande fall artikel 111.1 andra stycket inte tillämpades.

Gällande rätt

Av nuvarande artikel 51.1 framgår att medlemsstaterna ska kräva att varje försäkringsföretag årligen offentliggör en lägesrapport beträffande sin solvenssituation och finansiella ställning. Lägesrapporten ska innehålla uppgifter om verksamhet och resultat, företagsstyrning och riskprofil, värderingsmetodik för solvensändamål och solvenssituation.

Av nuvarande artikel 51.1 första stycket framgår att uppgifterna som krävs enligt artikel 35.3 och principerna i artikel 35.4 ska beaktas vid offentliggörandet. Av artikel 51.1 andra stycket framgår det att rapporten om verksamhet och solvens ska innehålla uppgifter av olika slag. Uppgifterna kan offentliggöras i fullständig form eller genom hänvisning till likvärdiga uppgifter som offentliggjorts för att uppfylla andra rättsliga eller administrativa krav. En förutsättning är att uppgifterna är likvärdiga både till art och till omfattning.

Av artikel 51.1 andra stycket följer att försäkringsföretaget ska offentliggöra detaljerade beskrivningar av företagets verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, risker samt värderingsmetoder. Dessutom ska försäkringsföretaget offentliggöra uppgifter om dispositionen av det egna kapitalet. Om minimikapitalkravet eller solvenskapitalkravet underskridits under rapporteringsperioden ska försäkringsföretaget offentliggöra detta, även om dessa förhållanden senare rättats till, samt en förklaring av deras ursprung och följder och en redogörelse för korrigerande åtgärder som vidtagits. Beskrivningen av dispositionen av egna kapitalet inkluderar enligt artikel 51.1 e beskrivningar av kapitalbasens struktur, belopp och kvalitet samt beloppen för solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet.

Enligt artikel 51.1a första stycket ska de aktuella företagen i sin beskrivning av tillgångar och försäkringstekniska avsättningar inklu-

dera en beskrivning av matchningsjusteringen och den portfölj av åtaganden och motsvarande tillgångar på vilka justeringen används, samt en kvantifiering av effekterna på företagets finansiella position av en förändring av matchningsjusteringen till noll. Av andra stycket framgår det att rapporten även ska innehålla information om huruvida företaget använder volatilitetsjustering, och en kvantifiering av effekterna på företagets finansiella position av en förändring av volatilitetsjusteringen till noll.

Den nuvarande artikel 51.2 innehåller krav på offentliggörande rörande dels analyser av förändringar i kapitalbasen (första stycket), dels att beskrivningen av solvenskapitalkravet ska innehålla en separat redovisning av eventuellt beslutat kapitaltillägg och en separat redovisning av effekten av användningen av så kallade företagsspecifika parametrar (andra stycket). Artikeln innehåller även en möjlighet för medlemsstaten att under en övergångsperiod avstå från att införa krav på separat redovisning av kapitaltillägg och separat redovisning av effekten av användningen av företagsspecifika parametrar, något som lagstiftaren inte har utnyttjat⁵.

Bestämmelserna om rapporten om solvens och finansiell ställning finns genomförda i 16 kap. 1–3 §§ FRL samt i 11 kap. i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (bemyndigande i 16 kap. 9 § FRL).

I det svenska genomförandet av Solvens II-direktivet benämns lägesrapporten om solvens och finansiell ställning solvens- och verksamhetsrapport där begreppet verksamhet sammanfattar de områden som behandlar verksamhet, resultat, företagsstyrning och riskprofil och begreppet solvens sammanfattar de områden som behandlar värderingsmetoder för solvensändamål och disposition av det egna kapitalet⁶.

Av 16 kap. 2 § andra stycket FRL framgår särskilda krav på information i solvens- och verksamhetsrapporten som ska lämnas av ett försäkringsföretag som tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering.

⁵ Se prop. 2025/16:9 s. 334 och 336.

⁶ Se prop. 2015/16:9 s. 332.

I artikel 290–299 i Solvens II-förordningen, tekniska standarder⁷ samt i riktlinjer från Eiopa⁸ finns, med stöd av nuvarande artikeln 56 i Solvens II-direktivet, bestämmelser som reglerar innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten.

Av den nuvarande artikeln 308c.4 c framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar en tillfällig justering på de riskfria räntesatserna för relevanta durationer ska inom ramen för den lägesrapport om solvens och finansiell ställning som avses i artikel 51, offentliggöra att de tillämpar den tillfälliga riskfria räntesatsen för durationer och offentliggöra kvantifieringen av hur deras finansiella position skulle påverkas om de inte tillämpade denna övergångsåtgärd. Artikel 308c.4 c är genomförd genom föreskrifter på lägre nivå än lag, med stöd av bemyndigande att meddela föreskrifter om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten i 16 kap. 9 § 1 FRL.

Av den nuvarande artikeln 308c.5 c framgår att ett försäkringsföretag som tillämpar ett tillfälligt avdrag ska inom ramen för den lägesrapport om solvens och finansiell ställning som avses i artikel 51, offentliggöra att de tillämpar det tillfälliga avdraget för försäkrings-tekniska avsättningar och offentliggöra kvantifieringen av hur deras finansiella position skulle påverkas om de inte tillämpade det tillfälliga avdraget. Artikel 308c.5 c är genomförd genom föreskrifter på lägre nivå än lag, med stöd av bemyndigande att meddela föreskrifter om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten i 16 kap. 9 § 1 FRL.

En rapport med två delar

Genom ändringen av artikel 51 delas solvens- och verksamhetsrapporten upp i två delar, en del med information riktad till förmåns- och försäkringstagare, och en del riktad mot yrkesverksamma. Uppdelningen ska, enligt skäl 33 möta de olika behov av information som å ena sidan förmåns- och försäkringstagare och å andra sidan analytiker och yrkesverksamma på marknaden, har. Den ena delen, som är riktad främst till försäkrings- och förmånstagare, bör inne-

⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/895 av den 4 april 2023 om fastställande av tekniska genomförandestandarder för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG vad gäller förfaranden, format och mallar för försäkrings- och återförsäkringsföretags offentliggörande av rapporten om solvens och finansiell ställning och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/2452.

⁸ Se EIOPA-BoS-15/109 SV.

hålla basfakta om verksamhet, resultat, kapitalförvaltning och riskprofil. Den andra delen, som är riktad till yrkesverksamma på marknaden, bör innehålla detaljerad information om verksamheten och om företagsstyrningssystemet, särskild information om försäkrings-tekniska avsättningar och andra förpliktelser, solvenssituationen samt andra data som är relevanta för specialiserade analytiker.

Försäkringsrörelselagen bör ändras så att dessa två delar framgår av lag. Av lag bör även framgå att det endast är informationen som är riktad till yrkesverksamma som kan ges genom hänvisning till uppgifter som företaget offentliggjort för att uppfylla andra rättsliga eller administrativa krav, om dessa uppgifter är likvärdiga till art och omfattning.

*Innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten
ska framgå på övergripande nivå av lag*

Innehållet i respektive del framgår av de nya artiklarna 51.1a respektive 51.1b. Den information som enligt den nya artikeln 51.1b ska lämnas till analytiker och yrkesverksamma på marknaden liknar väsentligen den information som ska framgå av solvens- och verksamhetsrapporten enligt nuvarande lydelse av artikel 51.1.

I dagens lydelse av försäkringsrörelselagen sammanfattas innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten under rubrikerna verksamhet och resultat, företagsstyrning, riskprofil, värderingsmetoder för solvensändamål och solvenssituation, där begreppet solvenssituation beskriver dispositionen av egna kapitalet inklusive beskrivningar av kapitalbasens struktur, belopp och kvalitet samt beloppen för solvenskapitalkravet och minimikapitalkravet⁹.

Utredningen föreslår att dessa rubriker fortsatt bör framgå av lag för den delen av solvens- och verksamhetsrapporten med information riktad mot yrkesverksamma. Av den ändrade artikeln framgår att i tillägg till den information som tidigare framgått ska, som en del av informationen om solvenssituationen, även information om riskkänslighet framgå för försäkringsföretag som är relevanta för stabiliteten i unionens finansiella system (artikel 51.1b d iii). Denna informations ryms inom begreppet solvenssituation och

⁹ Se prop. 2015/16.9 s.333–334.

införandet av den nya artikeln 51.1b d iii kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Vidare ska rapporten enligt den nya artikeln 51.1b innehålla vissa uppgifter relaterade till hållbarhetsrisker. Detta rör uppgifter om försäkringsföretaget har identifierat någon väsentlig exponering för klimatrisker i bedömningen enligt artikel 45a.1 och vilka åtgärder företaget i så fall har vidtagit (artikel 51.1b e) samt de delar av planerna för att hantera finansiella risker till följd av hållbarhetsrisker som företaget offentliggör (artikel 51.1b g). Detta bör framgå av lag genom en punkt som avser väsentlig exponering för klimatförändringsrisker och planer för att möta finansiella risker till följd av hållbarhetsrisker.

Enligt de nya artiklarna 51.1a c respektive 51.1b f ska informationen riktad mot försäkrings- och förmånstagare respektive yrkesverksamma innehålla en förklaring om företaget offentliggör planer för omställningen till en hållbar ekonomi. Detta rör specifika uppgifter och bör därför framgå på lägre nivå än lag genom befintligt bemyndigande.

Detaljerade krav om information om matchnings- och volatilitetsjusteringar bör framgå på lägre nivå än lag

Av den nya artikeln 51.1c framgår särskilda krav på information som ett försäkringsföretag som tillämpar en matchnings- eller volatilitetsjustering ska lämna i solvens- och verksamhetsrapporten. Detta är en utökning av den information som ska framgå enligt nuvarande artikeln 51.1a som omfattar effekterna på företagets solvenssituation av tillämpningen av matchnings- och volatilitetsjusteringen.

Det bör av lag framgå att ett försäkringsföretag ska beakta tillämpningen av en matchnings- eller volatilitetsjustering i informationen gällande företagets solvenssituation rikta till yrkesverksamma. Hur företaget ska beakta detta och vilken information som solvens- och verksamhetsrapporten ska innehålla bör preciseras på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande i 16 kap. 9 § 1 FRL.

*Uppgifter om förändringar i kapitalbasen
och offentliggörande av solvenskapitalkravet*

Ändringarna i den nya artikel 51.2 rör innehållet i den delen av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad till yrkesverksamma. Tidigare lydelse av artikeln 51.2 ställde krav på samma innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten, men i den nya lydelsen av artikel 51.2 första och andra stycket ska dessa uppgifter endast framgå av delen riktad mot yrkesverksamma. Ändringarna kräver inga lagstiftningsåtgärder utan bör införas på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten i 16 kap. 9 § 1 FRL.

*Offentliggörande av effekter av användning av vissa riskfria
räntesatser vid beräkning av försäkringstekniska avsättningar*

Enligt artikel 77a.2 får ett försäkringsföretag efter godkännande från Finansinspektionen tillämpa en infasningsmekanism för extrapolering av riskfria räntesatser. Ett försäkringsföretag som tillämpar denna infasningsmekanism för extrapolering ska, enligt den nya artikeln 51.8 första stycket, i solvens- och verksamhetsrapporten, offentliggöra effekterna av om man i stället skulle använda riskfria räntesatser utan tillämpning av övergångsmekanismen för extrapolering. Sådana räntesatser utan tillämpning av övergångsmekanismen ska enligt den nya artikeln 77e.1 aa fastställas och publiceras kvartalsvis.

Ett försäkringsföretag är dock, enligt den nya artikeln 51.8 andra stycket, inte skyldigt att offentliggöra denna information under vissa förutsättningar, vilka också framgår av bestämmelsen.

Det krav på offentliggörande, samt undantaget från detta, är av sådan detaljerad karaktär att det bör framgå på lägre nivå än lag inom ramen för bemyndigandet i 16 kap. 9 § 1 FRL om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten.

*Offentliggörande av effekter vid infasning
av ändringar av ränteriskeberäkningen*

Enligt artikel 111.2a kan kommissionen besluta om en obligatorisk infasning vid ändringar av metoden för att beräkna solvenskapitalkravet för undergruppen för ränterisk. Ändringarna ska fasas in under en övergångsperiod på upp till fem år (se avsnitt 26.5.4).

Genom den nya artikel 111.3 andra stycket införs krav på att vid tillämpningen av en sådan infasning ska ett försäkringsföretag ange detta i den delen av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad mot yrkesverksamma, samt också lämna uppgifter om hur deras finansiella ställning påverkas av användningen av infasningen. Då det är obligatoriskt att tillämpa en sådan infasning i det fall kommissionen beslutar att ändra beräkningen av undergruppen för ränterisk innebär detta i praktiken att alla försäkringsföretag behöver lämna denna information i sin solvens- och verksamhetsrapport riktad mot yrkesverksamma.

Då detta krav på offentliggörande är av sådan detaljerad karaktär att det bör framgå på lägre nivå än lag inom ramen för bemyndigandet i 16 kap. 9 § 1 FRL om innehållet i solvens- och verksamhetsrapporten.

*Krav på offentliggörande av en tillfällig justering
av riskfria räntor eller ett tillfälligt avdrag vid
beräkning av försäkringstekniska avsättningar*

Den skyldighet – som framgår av den ändrade artikeln 308c.4 c – för ett försäkringsföretag som tillämpar en tillfälligt justerad riskfri räntesats att offentliggöra vissa uppgifter i den del av företagets solvens- och verksamhetsrapport som är riktad till yrkesverksamma, är av sådan detaljgrad att den bör genomföras på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande i 16 kap. 9 § 1 FRL. Detta gäller även samma skyldighet enligt den ändrade artikeln 308d.5 c, för ett försäkringsföretag som tillämpar ett tillfälligt avdrag.

*Krav på offentliggörande av kombinerade effekter
av infasnings- och övergångsbestämmelser*

Mot bakgrund av artikel 308f ska ett försäkringsföretag som tillämpar flera av infasnings- och övergångsbestämmelserna i 5 kap. 10 § och 12 § FRL samt infasningen av extrapolering av riskfria räntor respektive, i förekommande fall, den infasningen av ränterisk som nu införs genom artiklarna 77a.2 respektive 111.1 offentliggöra, i den del som riktas till yrkesverksamma i solvens- och verksamhetsrapporten, vilka kombinerade effekter det skulle få på deras finansiella ställning om infasnings- och övergångsbestämmelserna inte tillämpades. I likhet med övriga krav på innehåll i solvens- och verksamhetsrapporten bör detta införas på lägre nivå än lag inom ramen för befintligt bemyndigande i 16 kap. 9 § 1 FRL.

28.4.2 Undantag från krav på offentliggörande

Utredningens förslag: Ett captivebolag för försäkring- eller återförsäkring ska inte vara skyldig att offentliggöra uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten riktade mot försäkrings- och förmånstagare eller andra uppgifter än kvantitativa data i delen riktad mot yrkesverksamma.

Ett captivebolag för försäkring- eller återförsäkring ska endast vara skyldig att offentliggöra uppgifter i delen riktad mot yrkesverksamma på marknaden enligt tekniska standarder.

Ett återförsäkringsbolag ska inte vara skyldig att offentliggöra uppgifter i delen riktad mot försäkrings- och förmånstagare.

Ett försäkringsföretag som är litet och icke-komplext ska endast vara skyldig att offentliggöra uppgifter i delen riktad mot försäkrings- och förmånstagare enligt tekniska standarder.

Ett försäkringsföretag som är litet och icke-komplext ska offentliggöra fullständiga uppgifter i delen riktad mot yrkesverksamma vart tredje år.

Finansinspektionen ska i ett enskilt fall få besluta att ett försäkringsföretag inte behöver offentliggöra uppgifter om verksamhet och resultat i delen riktad mot försäkrings- och förmånstagare, samt uppgifter om verksamhet och resultat, företagsstyrningssystem, riskprofil samt värderingsmetoder för solvensändamål i delen riktad mot yrkesverksamma under vissa förutsättningar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om förutsättningar för att captivebolag för försäkring och återförsäkring inte ska vara skyldiga att inte lämna vissa uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.25 i ändringsdirektivet införs bland annat artiklarna 51.3–51.6 i Solvens II-direktivet.

Genom artikel 1.28 i ändringsdirektivet ersätts vissa hänvisningar i artikel 53.4 i Solvens II-direktivet.

Genom de nya bestämmelserna införs undantag från offentliggörande av uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten som inte kräver tillstånd från Finansinspektionen. Undantagen gäller för vissa företag under vissa förutsättningar. Av de nya artiklarna 51.3 och 51.4 framgår undantag för captivebolag för försäkring respektive återförsäkring. Captivebolag för försäkring ska inte vara skyldiga att offentliggöra den del av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad till försäkringstagare och förmånstagare och ska inte heller vara skyldiga att i den del som är riktad till yrkesverksamma på marknaden offentliggöra annan information än de kvantitativa data som krävs enligt de tekniska standarder för genomförande som avses i artikel 56, förutsatt att de försäkrade och förmånstagarna är juridiska personer i den grupp där captivebolaget för försäkring ingår eller fysiska personer som får täckas av den gruppens försäkringsavtal och den verksamhet som täcker dessa fysiska personer fortsätter att understiga 5 procent av de försäkringstekniska avsättningarna (punkt a). Försäkringsförpliktelserna för captivebolaget får inte heller avse någon obligatorisk ansvarsförsäkring (punkt b).

Captivebolag för återförsäkring omfattas, enligt artikel 51.4 av samma undantag, förutsatt att, som tillägg till de villkor som gäller för captivebolag för försäkring, lån till moderföretaget eller något annat företag inom gruppen, inbegripet kontantpooler på grupp-nivå, inte överstiger 20 procent av de totala tillgångar som innehas av captivebolaget för återförsäkring (punkt d). Den maximala förlusten till följd av försäkringstekniska avsättningar brutto ska även kunna bedömas deterministiskt utan stokastiska metoder (punkt d).

Enligt den nya artikeln 51.5 får återförsäkringsföretag välja att inte offentliggöra den del av solvens- och verksamhetsrapporten som är riktad till försäkringstagare och förmånstagare.

Av den nya artikeln 51.6 framgår att genom undantag från punkt 1b i denna artikel får små och icke-komplexa företag offentliggöra endast de kvantitativa data som krävs enligt de tekniska standarder för genomförande som avses i artikel 56 i den del av rapporten om solvens och finansiell ställning som består av information riktad till andra yrkesverksamma på marknaden, förutsatt att de vart tredje år offentliggör en fullständig rapport som innehåller all den information som krävs enligt denna artikel.

Av den ändrade artikeln 53.4 framgår att det undantag från offentliggörande av uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten inte ska gälla beskrivning av företagets kapitalförvaltning och riskprofil, inbegripet i förhållande till hållbarhetsrisker i delen riktad mot försäkrings- och förmånstagare samt beskrivningen av kapitalförvaltningen och riskprofilen, och uppgifter om huruvida företaget har någon väsentlig exponering för klimatförändringsrisker efter den väsentlighetsbedömning som avses i artikel 45a.1 och i förekommande fall om företaget har vidtagit några åtgärder.

Gällande rätt

Enligt nuvarande artikel 53 får tillsynsmyndigheten tillåta undantag från offentliggörande av uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten i vissa fall. Bestämmelserna är genomförda i 16 kap. 3 § FRL samt genom bemyndigande i 16 kap. 9 § 2 FRL för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om vilka uppgifter en ansökan om undantag från kravet på offentliggörande enligt 16 kap. 3 § FRL ska innehålla.

Några möjligheter till undantag utan tillstånd från tillsynsmyndigheten finns inte i dag i Solvens II-direktivet.

Undantag för captivebolag för försäkring och återförsäkring

Av de nya artiklarna 51.3 och 51.4 framgår att captivebolag för försäkring respektive återförsäkring, under vissa förutsättningar, inte är skyldiga att lämna vissa uppgifter i solvens- och verksamhetsrappor-

ten. Detta undantag bör framgå av lag. Av bestämmelsen bör framgå att ett captivebolag för försäkring- eller återförsäkring inte är skyldiga att offentliggöra uppgifter riktade mot försäkrings- och förmånstagare i solvens- och verksamhetsrapporten eller andra uppgifter än kvantitativa data i delen riktad mot yrkesverksamma.

Förutsättningarna för att tillämpa detta undantag är på sådan detaljnivå att de bör framgå på lägre nivå än lag. För detta syfte bör det i lag införas ett bemyndigande i 16 kap. FRL.

Undantag för återförsäkringsbolag

Av den nya artikeln 51.5 följer att inte heller återförsäkringsbolag är skyldiga att offentliggöra den delen av solvens- och verksamhetsrapporten som riktar sig till försäkrings- och förmånstagare. Detta bör framgå av lag.

Undantag för små och icke-komplexa företag

Som en del av lättnaderna för små och icke-komplexa företag är de undantagna från att årligen offentliggöra vissa delar av solvens- och verksamhetsrapporten. Dessa företag ska årligen offentliggöra uppgifter i delen riktad till försäkrings- och förmånstagare samt de kvantitativa data i delen riktad mot yrkesverksamma som krävs enligt tekniska standarder. Detta bör framgå av lag.

Det bör också i lag anges att dessa företag ska offentliggöra fullständiga uppgifter i delen riktad till yrkesverksamma vart tredje år.

Undantag som kräver tillstånd

Ändringen av hänvisningarna i artikel 53.4 kräver vissa ändringar av 16 kap. 3 § FRL om undantag från kravet på offentliggörande. Dels behöver bestämmelsen anpassas till att solvens- och verksamhetsrapportens två delar, dels till att Finansinspektionen inte kan ge undantag för uppgifter som rör vissa hållbarhetsrisker.

28.4.3 Tidsfrister för offentliggörande

Utredningens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om när solvens- och verksamhetsrapporten ska offentliggöras och lämnas till Finansinspektionen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.25 införs bland annat artikel 51.7 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikel 51.7 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkringsföretag offentliggör och till tillsynsmyndigheten lämnar de uppgifter som avses i denna artikel på årsbasis eller mer sällan senast 18 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår.

Gällande rätt

Krav på när solvens – och verksamhetsrapporten ska offentliggöras framgår av artikel 300 i Solvens II-förordningen.

Tidsfrister för offentliggörande av information i solvens- och verksamhetsrapporten

Tidsfristen för att offentliggöra uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten och lämna rapporten till Finansinspektionen bör framgå på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför ges bemyndigandet att meddela föreskrifter om när solvens- och verksamhetsrapporten ska offentliggöras och lämnas till Finansinspektionen.

28.4.4 Revisionskrav på delar av innehållet i av lägesrapporten om solvens- och verksamhetsrapporten

Utredningens förslag: En solvens- och verksamhetsrapport ska innehålla en balansräkning. Balansräkningen ska vara föremål för revision.

Ett litet och icke-komplext företag eller ett captivebolag för försäkring eller återförsäkring ska inte omfattas av kravet på revision.

Revisionen av balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten ska göras enligt i enlighet med vissa antagna standarder och med iakttagande av särskilda skyldigheter för revisorer.

Revisorn ska utarbeta en rapport med en beskrivning av revisionen och dess resultat. Försäkringsföretaget ska lämna in denna rapport till Finansinspektionen tillsammans med solvens- och verksamhetsrapporten.

Utredningens bedömning: Revisionskravet bör endast omfatta balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.26 i ändringsdirektivet införs artikel 51a i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 51a.1 framgår att för andra försäkringsföretag än små och icke-komplexa företag, captivebolag för försäkring och captivebolag för återförsäkring ska den balansräkning som offentliggörs som en del av rapporten om solvens och finansiell ställning eller den balansräkning som offentliggörs som en del av den enda rapporten om solvens och finansiell ställning i enlighet med artikel 256.2 b vara föremål för en revision.

Av den nya artikeln 51a.2 framgår att genom undantag från artikel 29c får medlemsstaterna utöka det kravet på revision till företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag, captivebolag för försäkring och captivebolag för återförsäkring. Enligt den nya artikel 51a.3 får medlemsstaterna även utöka tillämpningsområdet

för det revisionskravet till andra delar av rapporten om solvens och finansiell ställning än balansräkningen.

Av den nya artikeln 51a.4 framgår att revisionen ska utföras av en lagstadgad revisor eller ett revisionsföretag, i enlighet med tillämpliga revisionsstandarder enligt artikel 26 i direktiv 2006/43/EG. Lagstadgade revisorer och revisionsföretag ska fullgöra sitt uppdrag med iakttagande av de skyldigheter för revisorer som anges i artikel 72 i det här direktivet.

Enligt den nya artikeln 51a.5 ska, i medlemsstater där registrerade aktuarier den 28 januari 2025 är auktoriserade enligt nationell rätt att granska försäkringstekniska avsättningar, fordringar enligt återförsäkringsavtal och relaterade poster får dessa registrerade aktuarier fortsätta att utföra sådana revisioner, förutsatt att de utför denna revision i enlighet med bindande standarder som säkerställer en hög kvalitet på revisionen och täcker åtminstone området revisionspraxis, opartiskhet och självständighet och intern kvalitetskontroll och i överensstämmelse med de skyldigheter som avses i artikel 72. Bestämmelsen är inte tillämplig på svenska förhållanden och kräver därför inga lagstiftningsåtgärder.

Försäkringsföretaget ska enligt den nya artikeln 51a.6 lämna in en separat rapport till tillsynsmyndigheten med en beskrivning av typen av revision och granskningsresultat som utarbetats av den lagstadgade revisorn eller revisionsföretaget, tillsammans med rapporten om solvens och finansiell ställning.

Gällande rätt

Det finns i dag inga krav på revision av solvens- och verksamhetsrapporten. Krav på revision av ett försäkringsföretags finansiella redovisning framgår av 8 kap. 4 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

I den nuvarande artikel 72 regleras skyldigheter för revisorer. Enligt bestämmelsen är en revisor skyldig att omgående rapportera till tillsynsmyndigheterna alla uppgifter eller beslut rörande ett företag som de har fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag och som riskerar att få vissa konsekvenser, vilka framgår av bestämmelsen. Artikeln är genomförd i 17 kap. 12 § FRL.

Ett revisionskrav på solvens- och verksamhetsrapporten ska införas i lag

Revisionskravet i den nya artikeln 51a.1 syftar enligt skäl 36 till att den information som ska framgå av solvens- och verksamhetsrapporten ska vara så korrekt som möjligt och det bör därför införas ett revisionskrav som åtminstone omfattar den balansräkning som ska framgå av rapporten. Revisionen ska avse om balansräkningen är upprättad i enlighet med de värderingskriterier som framgår av Solvens II-direktivet.

Revisionskravet på balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten är av sådan principiell karaktär att det bör framgå av lag.

Genom de nya artiklarna 51a.2 och 51a.3 ges en möjlighet att på nationell nivå utöka kravet på revision till att även omfatta små och icke-komplexa företag, captivebolag för försäkrings och återförsäkring samt fler delar av solvens och verksamhetsrapporten än enbart balansräkningen.

Utredningen anser att det finns skäl att inte tillämpa detta undantag och utöka revisionskravet, framför allt då bakgrunden till undantaget är att länder som i dag har ett revisionskrav på solvens- och verksamhetsrapporten ska kunna tillämpa det på samma sätt även fortsättningsvis, se skäl 37.

Vidare nämns i skäl 37 att små och icke komplexa företag inte förväntas vara relevanta för den finansiella stabiliteten och att det därför inte finns skäl att dessa företag ska omfattas av krav på revision av uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten. Riskprofilen och särdragen hos captivebolag för försäkring och återförsäkring motiverar också att det inte införs ett revisionskrav för dessa bolag.

De krav enligt den nya artikeln 51a.4 på revisorn som ska utföra granskningen av balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten bör framgå av lag. Det är rimligt att samma revisor som utför granskningen av den finansiella redovisningen också kan granska balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten.

Det bör också framgå av lag att försäkringsföretaget ska lämna in en separat rapport till Finansinspektionen med en beskrivning av revisionen och resultaten av denna. Denna rapport ska utarbetas av revisorn och lämnas in av försäkringsföretaget tillsammans med solvens- och verksamhetsrapporten.

Den nya artikeln 51a.5 är inte tillämplig på svenska förhållanden.

28.4.5 Årlig information till Eiopa

Utredningens bedömning: Ändringarna i artikel 52.1 i Solvens II-direktivet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.27 ändras artikel 52 i Solvens II-direktivet.

I artikel 52.1 läggs två punkter till av vilka det framgår att tillsynsmyndigheterna ska årligen lämna information till Eiopa om dels det totala antalet försäkringsföretag, uppdelat på små och icke-komplexa företag och andra företag, som använder förenklingar eller proportionalitetsåtgärder och antalet företag som använder vissa proportionalitetsåtgärder (punkt e), dels uppgifter om antalet grupper, uppdelat på små och icke-komplexa grupper och andra grupper, som använder förenklingar eller proportionalitetsåtgärder och antalet företag som använder vissa proportionalitetsåtgärder.

Artikel 52.2 är riktad mot Eiopa. I denna bestämmelse läggs till att Eiopa ska till årligen offentliggöra uppgifter om antalet försäkringsföretag och antalet grupper för varje medlemsstat, uppdelat på små och icke-komplexa företag respektive grupper och andra företag eller grupper, som använder förenklingar eller proportionalitetsåtgärder och antalet företag eller grupper som använder vissa förenklingar och andra proportionalitetsåtgärder.

Eiopa ska också, enligt den nya artikeln 52.3, till Europaparlamentet, rådet och kommissionen lämna de uppgifter som Eiopa ska offentliggöra årligen tillsammans med en rapport som redogör för graden av enhetlighet i tillsynen mellan de olika medlemsstaternas tillsynsmyndigheter när det gäller användningen av kapitaltillägg och av proportionalitetsåtgärder. Vidare ska Eiopa, enligt den nya artikeln 52.4, bedöma effekterna av att kriterierna för att identifiera små och icke-komplexa företag och kriterierna för att identifiera små och icke-komplexa grupper, åtminstone med avseende på målen om skydd av försäkringstagare, finansiell stabilitet och lika villkor. Eiopa ska lämna in en rapport om sina resultat till kommissionen senast den 31 januari 2030. Om så är lämpligt ska rapporten överväga möjlig-

heten att ändra dessa kriterier. Artiklarna 52.2–52.5 är riktade mot Eiopa och kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Gällande rätt

Av nuvarande artikel 52.1 framgår uppgifter som tillsynsmyndigheterna årligen ska lämna till Eiopa. I genomförande av Solvens II-direktivet ansågs bestämmelsen vara genomförd genom den allmänna bestämmelsen i 17 kap. 3 § FRL om att Finansinspektionen ska, i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med bland annat Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

Gällande bestämmelse omfattar ändringarna

Enligt 17 kap. 3 § FRL är Finansinspektionen redan i dag skyldig att lämna den information som Sveriges medlemskap i Europeiska unionen och samarbetet med Eiopa kräver. Ändringarna i artikel 52.1 medför därför inga lagstiftningsåtgärder.

28.5 Skyldighet för revisorer att rapportera vissa uppgifter till tillsynsmyndigheten

Utredningens bedömning: Ändringen av artikel 72.1 i Solvens II-direktivet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.37 i ändringsdirektivet ersätts inledningsfrasen i artikel 72.1 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av den nya lydelsen framgår att medlemsstaterna ska föreskriva åtminstone att auktoriserade personer i den mening som avses i direktiv 2006/43/EG, som i ett försäkringsföretag utför en lagstadgad revision som avses i artikel 34 eller 35 i direktiv 2013/34/EU eller

artikel 73 i direktiv 2009/65/EG eller något annat uppdrag föreskrivet i lag, är skyldiga att omgående rapportera till tillsynsmyndigheterna alla uppgifter eller beslut rörande detta företag som de har fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag och som riskerar att få någon av följande konsekvenser.

Gällande rätt

Av den nuvarande inledningsfrasen i artikel 72.1 framgår att medlemsstaterna ska föreskriva åtminstone att auktoriserade personer i den mening som avses i rådets åttonde direktiv 84/253/EEG av den 10 april 1984 grundat på artikel 54.3 g i fördraget, om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper, som i ett försäkringsföretag utför en lagstadgad revision som avses i artikel 51 i direktiv 78/660/EEG, artikel 37 i direktiv 83/349/EEG eller artikel 31 i direktiv 85/611/EEG eller något annat uppdrag föreskrivet i lag, är skyldiga att omgående rapportera till tillsynsmyndigheterna alla uppgifter eller beslut rörande detta företag som de har fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag och som riskerar att få någon av följande konsekvenser, till exempel om företaget riskerar att överträda lagar och andra författningar eller ha negativ inverkan på företaget drift. Artikel 72 är genomförd i 17 kap. 12 § FRL.

Ändringen kräver inga lagstiftningsåtgärder

Enligt 17 kap. 12 § FRL framgår skyldigheten för revisorer som utför lagstadgad revision att omgående till tillsynsmyndigheterna rapportera vissa uppgifter och beslut som de fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag och som riskerar att få vissa särskilt angivna konsekvenser, till exempel påtaglig överträdelse av lagar som särskilt reglerar bedrivandet av försäkringsverksamhet.

Ändringen av inledningsfrasen i artikel 72.1 innebär ingen ändring i sak utan består i uppdateringar av hänvisningar till nu gällande direktiv. Ändringen kräver därför inga lagstiftningsåtgärder.

29 Tillsyn och ingripanden

29.1 Bakgrund

Finansinspektionen har ansvar för tillsynen av försäkringsföretag, vilket framgår av förordningen (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen. Där framgår även att Finansinspektionen ska arbeta för ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och verka för ett gott konsumentskydd inom det finansiella systemet, samt överväga om de åtgärder som myndigheten vidtar kan påverka stabiliteten i de finansiella systemen i andra länder inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Inspektionens uppgifter preciseras ytterligare i de regleringsbrev som regeringen årligen utfärdar för myndigheten med villkor för anvisade medel i syfte att styra och sätta upp mål för myndighetens verksamhet.

Finansinspektionens tillsyn av försäkringsföretag utgår från försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL) och därtill hörande föreskrifter och EU-förordningar. För utländska försäkringsgivare som verkar i Sverige finns bestämmelser i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige (LUFT). Finansinspektionen ska även i sin tillsyn beakta enhetligheten på europeisk nivå när det gäller tillsynsverktyg och tillsynsrutiner och delta i Eiopas verksamhet samt ta vederbörlig hänsyn till riktlinjer och rekommendationer från Eiopa¹.

Regleringen av försäkringsföretag genom Solvens II-direktivet är principbaserad och tillsynen behöver därmed också vara mer inriktad på det enskilda företagens verksamhet som helhet och utgå från en proaktiv och riskbaserad metod². Som konstateras i förarbetena till försäkringsrörelselagen bör detta rimligtvis kunna innebära

¹ Se prop. 2015/16:9 s. 363 och 364.

² Se 17 kap. 2 § tredje stycket FRL samt prop. 2015/16:9 s. 344–346.

mer individualiserade bedömningar och i vissa fall ingripanden i ett tidigare skede. Detta syfte förstärks nu genom ytterligare bestämmelser i ändringsdirektivet genom ett förstärkande av tillsynsmyndighetens befogenheter att vidta åtgärder vid försämring av solvenssituationen i ett försäkringsföretag redan innan företaget bryter mot eller riskerar att bryta solvenskapitalkravet. Genom ändringsdirektivet vidgas också de befogenheter som tillsynsmyndigheten har att förelägga ett företag att vidta åtgärder då företaget bryter eller riskerar att bryta mot antingen solvenskapitalkravet eller minimikapitalkravet. De nya befogenheterna ger Finansinspektionen möjlighet att vidta olika åtgärder beroende på företag och omständigheter.

Genom ändringsdirektivet införs även så kallade makrotillsynsverktyg, vilka delvis rör tillsynen men även hanteringen av likviditetsrisker. Makrotillsynsverktygen har, enligt skäl 65, sin bakgrund i att tillsynsmyndigheterna bör utrustas med verktyg för att förhindra uppkomsten av risker för den finansiella stabiliteten på försäkringsmarknaderna, begränsa försäkrings- och återförsäkringsföretags procykliska beteende och mildra negativa spridningseffekter inom det finansiella systemet och till den reala ekonomin.

29.2 Tillsynens omfattning och granskningsprocess

Utredningens bedömning: Bestämmelserna i ändringsdirektivet om tillsynens omfattning och innehållet i tillsynens granskningsprocess tillgodoses av befintliga bestämmelser i försäkringsrörelselagen.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.14 i ändringsdirektivet ändras artikel 30.2 första stycket i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.17 i ändringsdirektivet ändras artikel 36.2a i Solvens II-direktivet.

Av den nya lydelsen av artikel 30.2 framgår att finansiell tillsyn enligt punkt 1 ska omfatta kontroll avseende försäkringsföretagets hela verksamhet, inbegripet dess företagsstyrningssystem, dess solvens och upprättande av försäkringstekniska avsättningar, dess till-

gångar och medräkningsbara kapitalbas, i enlighet med de regler som fastställts eller den praxis som tillämpas i hemmedlemsstaten med iakttagande av de bestämmelser som har antagits på unionsnivå.

Av den nya lydelsen av artikel 36.2 a framgår att tillsynsmyndigheterna ska särskilt granska och utvärdera att bestämmelserna om företagsstyrningssystem, inbegripet lämplighetskraven enligt artikel 42 och egenrisk- och solvensbedömningen enligt kapitel IV avsnitt 2, efterlevs.

Gällande rätt

Av 17 kap. 2 § första och andra stycket FRL framgår att Finansinspektionen har tillsyn över försäkringsföretag. Tillsynen omfattar att verksamheten drivs enligt försäkringsrörelselagen, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar, företagets försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag samt riktlinjer för hantering av intressekonflikter, och styrdokument som företaget har upprättat och som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet.

Av 17 kap. 2 § tredje stycket FRL framgår vidare att Finansinspektionen dessutom har tillsyn över att försäkringsföretagets ägare och styrning uppfyller lämplighetskraven i denna lag.

Tillsynens omfattning

Av artikel 30.2 första stycket i Solvens II-direktivet framgår att finansiell tillsyn enligt artikel 30.1 ska omfatta kontroll avseende försäkringsföretagets hela verksamhet, inbegripet dess företagsstyrningssystem, dess solvens och upprättande av försäkringstekniska avsättningar, dess tillgångar och medräkningsbara kapitalbas, i enlighet med de regler som fastställts eller den praxis som tillämpas i hemmedlemsstaten med iakttagande av de bestämmelser som har antagits på unionsnivå. Ändringen av artikel 30.2 första stycket innebär att även tillsynen av företagsstyrningssystemet framgår explicit av den artikeln.

Mot den bakgrunden finns det anledning att göra den bedömningen, i likhet med den bedömning som gjordes vid införandet av Solvens II-regelverket³, att de närmare bestämmelserna i direktivet

³ Se prop. 2015/16:9 s. 346.

kring vad den finansiella tillsynen ska omfatta följer av nu gällande bestämmelser i 17 kap. 2 § FRL om att Finansinspektionen ska utöva tillsyn över att verksamheten drivs enligt bestämmelserna i försäkringsrörelselagen. Någon tillkommande lagstiftningsåtgärd bedöms därför inte vara nödvändig med anledning av ändringen av artikel 30.2 första stycket i Solvens II-direktivet.

Tillsynens granskningsprocess

Av artikel 36.2a framgår att tillsynsmyndigheterna ska särskilt granska och utvärdera att bestämmelserna om företagsstyrningssystem, inbegripet lämplighetskraven enligt artikel 42 och egen risk- och solvensbedömningen enligt kapitel IV avsnitt 2, efterlevs. Utredningen gör bedömningen att ändringarna i artikel 36.2a i Solvens II-direktivet inte kräver någon ytterligare reglering i lag än vad som i dag framgår av 17 kap. 2 § FRL.

29.3 Kapitaltillägg vid tillämpning av vissa övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska efter granskning få besluta om ett tillägg till solvenskapitalkravet (kapitaltillägg) för ett försäkringsföretag som använder en tillfälligt i dag justerad riskfri räntestruktur eller ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna om företaget inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan dessa, och

1. företaget har underlåtit att lämna in en infasningsplan, eller
2. den årliga lägesrapporten.

Kapitaltillägget ska vara proportionellt till de väsentliga risker som uppstått till följd av de avvikelser som har föranlett kapitaltillägget.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.18 i ändringsdirektivet införs artikel 37.1e samt ändras artikel 37.2 tredje stycket i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Övergångsbestämmelserna i artiklarna 308c och 308d är genomförda i 5 kap. 10 § respektive 5 kap. 12 § FRL samt genom bemyndigande för Finansinspektionen att meddela föreskrifter i 5 kap. 18 § FRL och 7 kap. 2 § 25 och 26 försäkringsrörelseförordningen.

I 17 kap. 24 och 25 §§ FRL finns bestämmelser om kapitaltillägg. Av 17 kap. 24 § 3 FRL framgår att Finansinspektionen får efter granskning besluta om ett tillägg under vissa givna förutsättningar, bland annat om företaget använder en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur enligt 5 kap. 10 § eller ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 5 kap. 12 § och företagets riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för justeringarna. Av 17 kap. 25 § andra stycket FRL framgår att ett kapitaltillägg som avses i 24 § 3 FRL ska vara proportionellt till de väsentliga risker som uppstår till följd av de avvikelser som har föranlett kapitaltillägget.

I artikel 308e andra stycket finns krav på att ett försäkringsföretag som tillämpar övergångsbestämmelserna i artiklarna 308c och 308d ska underrätta tillsynsmyndigheten och ta fram en infasningsplan om företaget inte uppfyller solvenskapitalkravet utan tillämpning av övergångsbestämmelserna. Företaget ska vidare enligt artikel 308e tredje stycket årligen lämna in en lägesrapport till tillsynsmyndigheten där företaget redogör för de åtgärder som företaget har vidtagit för att uppfylla solvenskapitalkravet vid övergångsperiodens slut. Dessa bestämmelser är genomförda i 18 kap. 6 § första respektive andra stycket FRL.

Kapitaltillägg vid tillämpning av vissa övergångsbestämmelser

Av artikel 37.1 i Solvens II-direktivet framgår att efter den samlade tillsynsbedömningen får tillsynsmyndigheterna i särskilda fall genom ett motiverat beslut fastställa ett krav på kapitaltillägg för ett försäkringsföretag. I och med ändringen av Solvens II-direktivet förtydligas i artikel 37.1 e att Finansinspektionen endast kan ålägga ett försäkringsföretag ett kapitaltillägg vid tillämpningen av övergångsbestämmelserna i 308c och 308d om företaget inte skulle efterleva solvenskapitalkravet utan tillämpning av övergångsbestämmelsen eller övergångsåtgärden (punkt i), och att företaget har underlåtit att till tillsynsmyndigheten lämna in antingen den ursprungliga infasningsplanen inom den period som anges i artikel 308e andra stycket eller den årliga rapport som krävs enligt tredje stycket i den artikeln (punkt ii).

Bestämmelser om kapitaltillägg finns i 17 kap. 24 och 25 §§ FRL. Av dessa bestämmelser framgår att Finansinspektionen under vissa förutsättningar och efter granskning får besluta om ett kapitaltillägg under vissa förutsättningar. Detta gäller bland annat om företaget använder en tillfälligt justerad riskfri räntestruktur enligt 5 kap. 10 § eller ett tillfälligt avdrag vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna enligt 5 kap. 12 § och företagens riskprofil avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för justeringarna. Enligt 17 kap. 25 § andra stycket FRL framgår vidare att kapitaltillägget ska vara proportionellt till de väsentliga risker som uppstår till följd av de avvikelser som har föranlett kapitaltillägget.

Ett kapitaltillägg är en så kallad *korrigerande tillsynsåtgärd*. Enligt förarbetena till försäkringsrörelselagen ska en sådan åtgärd användas i tillsynen för att justera ett otillfredsställande solvenskapitalkrav (se prop. 2015/16:9 s. 375). Korrigerande tillsynsåtgärder är aktuella när försäkringsföretagets riskprofil väsentligt avviker från de antaganden som legat till grund för beräkningen av solvenskapitalkravet medan ingripanden är förbehållet situationer när det har skett ett uttryckligt åsidosättande av försäkringsföretagets skyldigheter enligt författningar, bolagsordning eller stadgar eller styrdokument.

Mot den bakgrunden finns det anledning att föreslå att den nya artikel 37.1e i Solvens II-direktivet genomförs med utgångspunkt i de befintliga bestämmelserna om kapitaltillägg i 17 kap. 24 och 25 §§ FRL.

Av bestämmelsen bör framgå att Finansinspektionen får efter granskning besluta om ett tillägg till solvenskapitalkravet (kapitaltillägg) för ett försäkringsföretag som använder en tillfälligt justerad riskfria räntestruktur enligt 5 kap. 10 § FRL eller ett tillfälligt avdrag enligt 5 kap. 12 § FRL och som inte efterlever solvenskapitalkravet utan tillämpning av övergångsbestämmelserna samt har underlåtit att lämna in en infasningsplan enligt 18 kap. 6 § första stycket eller den årliga lägesrapporten enligt 18 kap. 6 § andra stycket FRL. Det bör även framgå av lag att kapitaltillägget ska vara proportionellt till de väsentliga risker som uppstår till följd av de avvikelser som har föranlett kapitaltillägget.

29.4 Förebyggande tillsynsåtgärder vid försämring av ett försäkringsföretags finansiella situation

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen när företaget har konstaterat att dess finansiella ställning har försämrats.

När ett försäkringsföretag, efter en sådan anmälan, eller efter att Finansinspektionen på annat sätt har påvisat att företaget har en försämrad finansiell ställning, och företags solvenssituation har påverkats ska Finansinspektionen få förelägga företaget att

1. uppdatera den förebyggande återhämtningsplanen om omständigheterna skiljer sig från de antaganden som anges i planen,
2. vidta de åtgärder som anges i den förebyggande återhämtningsplanen, inklusive uppdaterade åtgärder enligt punkt 1,
3. om företaget saknar en förebyggande återhämtningsplan, ange orsakerna och konsekvenserna av den försämrade finansiella situationen för företags möjlighet att leva upp till lagstadgade krav samt ange åtgärder och en tidsram för att genomföra dessa åtgärder,
4. tillfälligt stoppa eller begränsa rörliga ersättningar och bonusar, utdelningar och utbetalningar på kapitalbasinstrument samt återbetalning eller återköp av kapitalbasposter, eller
5. vidta andra nödvändiga åtgärder för att tillvarata försäkringstagarnas intresse.

Åtgärderna i punkterna 1–4 ska stå i proportion till risken och till betydelsen av försämringen av företagets finansiella ställning, medan åtgärderna i punkten 5 ska stå i proportion till graden och varaktigheten av försämringen av företagets finansiella ställning.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.56 införs artikel 136a i Solvens II-direktivet. Genom artikel 1.59 ändras artikel 141 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 136a i Solvens II-direktivet framgår att efter en anmälan enligt artikel 136 eller efter påvisande av försämringar av den finansiella ställningen enligt artikel 36.3, om företagets solvenssituation försämras, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta nödvändiga åtgärder för att åtgärda sådana försämringar (artikel 136a.1). De åtgärder som avses i punkt 1 ska stå i proportion till risken och till betydelsen av försämringarna av ställningen. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har befogenhet att vidta åtminstone följande åtgärder: Krav på att företagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan uppdaterar den förebyggande återhämtningsplan som utarbetats i enlighet med artikel 5 i krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag, om omständigheterna skiljer sig från de antaganden som anges i planen (artikel 136a.2 a), krav på att företagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan vidtar de åtgärder som anges i den förebyggande återhämtningsplan som utarbetats i enlighet med artikel 5 i krishanteringsdirektivet och om planen uppdateras ska de åtgärder som vidtas innehålla eventuella uppdaterade åtgärder (artikel 136a.2 b), krav på att förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet i ett företag som inte har en förebyggande återhämtningsplan som avses i artikel 5 i direktivet anger orsakerna till den bristande efterlevnaden eller sannolika bristande efterlevnaden av lagstadgade krav och fastställer lämpliga åtgärder och en tidsram för genomförandet av dessa lagstadgade krav (artikel 136a.2 c), krav på att företagets förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan tillfälligt stoppar eller begränsar rörliga ersättningar och bonusar, utdelningar och utbetalningar på kapitalbasinstrument samt återbetalning eller återköp av kapitalbasposter (artikel 136a.2 d).

Av artikel 141.1 framgår vidare bland annat att om tillsynsmyndigheterna anser att någon av de åtgärder som avses i artiklarna 136a är ineffektiv eller otillräcklig för att man ska kunna åtgärda försämringen av ett företags solvenssituation, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkra försäkringstagarnas intressen när det rör sig om försäkringsavtal, eller förpliktelser som uppstår till följd av återförsäkringsavtal. Av artikel 141.2 framgår att åtgärderna ska vara proportionella och därmed återspegla graden och varaktigheten av försämringen av det berörda försäkringsföretagets solvenssituation.

Gällande rätt

Finansinspektionens befogenheter i tillsynen av försäkringsföretag framgår av 17 och 18 kap. FRL. Så som framgår av 17 kap. 2 § andra stycket FRL omfattar tillsynen bland annat att försäkringsföretagets verksamhet bedrivs enligt försäkringsrörelselagen samt andra författningar som reglerar företagets verksamhet. I fjärde stycket anges vidare att tillsynen ska utgå från en proaktiv och riskbaserad metod. Finansinspektionen ska, enligt 18 kap. 1 § FRL, ingripa bland annat om ett försäkringsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt försäkringsrörelselagen eller andra författningar som reglerar företagets verksamhet. Ett ingripande ska, enligt 18 kap. 2 § FRL, ske genom utfärdande av föreläggande att vidta rättelse inom en viss tid, genom förbud att verkställa beslut eller genom anmärkning. Finansinspektionen får också begränsa ett försäkringsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga övers sina tillgångar i Sverige. Om en överträdelse är allvarlig ska försäkringsföretagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Av 8 kap. 12 § FRL framgår att ett försäkringsföretag omedelbart ska underrätta Finansinspektionen, om företaget inte uppfyller solvenskapitalkravet eller om det finns risk för detta under de närmaste tre månaderna. Detsamma gäller även, enligt 8 kap. 16 § FRL, minikapitalkravet. Dessa bestämmelser ger Finansinspektionen befogenheter att ingripa när ett försäkringsföretag redan bryter mot eller riskerar att bryta mot solvenskapitalkravet eller minikapitalkravet.

*Konstaterande och anmälan av försämringar
av de ekonomiska förhållandena*

Av artikel 136a i Solvens II-direktivet framgår att efter en anmälan enligt artikel 136 eller efter påvisande av försämringar av den finansiella ställningen enligt artikel 36.3, om företagets solvenssituation försämras, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta nödvändiga åtgärder för att åtgärda sådana försämringar (artikel 136a 1).

Av artikel 136 i Solvens II-direktivet framgår att ett försäkringsföretag ska ha upprättat rutiner för att konstatera försämringar av de ekonomiska förhållandena och för att omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna när sådana försämringar inträffar.

Det kan inledningsvis konstateras att artikel 136 inte är genomförd i svensk rätt och att det därmed saknas bestämmelser med motsvarande lydelse och innebörd. De nuvarande allmänna råden om anmälan av väsentlig händelse i Finansinspektionens allmänna råd (2021:2) om rapportering av händelser av väsentlig betydelse innebär att ett försäkringsföretag ska informera Finansinspektionen om händelser som kan äventyra företagets stabilitet, dess förmåga att uppfylla åtaganden, eller orsaka betydande skada eller felaktig information till kunder. Då detta är ett allmänt råd och därmed inte ett krav finns det anledning att införa ett sådant krav i lag. Av den föreslagna bestämmelsen bör framgå att ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen när företaget har konstaterat att dess finansiella ställning har försämrats.

Det framgår inte av artikel 136 hur betydande förändringen ska vara för att anmälas till Finansinspektionen. Den föreslagna bestämmelsen bör därför inte heller innehålla någon sådan precisering, utan får formas av kommande praxis i frågan.

Behov av förebyggande tillsynsåtgärder

I försäkringsrörelselagen finns i dag, som nämnts, vissa tillsynsåtgärder av så kallad korrigerande natur. Dessa kan användas av Finansinspektionen då inspektionen konstaterat vissa brister i samband med beräkningen av solvenskapitalkravet. Åtgärderna ska användas i tillsynen för att justera ett otillfredsställande kapitalkrav, medan ingripanden bör vara förbehållet situationer då försäkringsföretaget har åsidosatt sina skyldigheter enligt författningar, bolagsordning,

stadgar eller styrdokument. Med utgångspunkt i utformningen av de korrigerande tillsynsåtgärderna finns det anledning att föreslå att det i försäkringsrörelselagen även införs tillsynsåtgärder av förebyggande karaktär.

Av skäl 60 framgår att det är nödvändigt att på ett effektivt sätt kunna hantera situationer där försäkringsföretagens finansiella ställning försämras eller där dessa företag bryter mot lagstadgade krav och att förhindra att problemen förvärras. Tillsynsmyndigheterna bör därför ha befogenhet att vidta förebyggande åtgärder. Vidare framgår att sådana förebyggande befogenheter dock bör vara förenliga med de interventionssteg och de tillsynsbefogenheter som redan föreskrivs i Solvens II-direktivet för liknande omständigheter, inbegripet de tillsynsbefogenheter som föreskrivs i den granskningsprocess som fastställs i artikel 36 i det direktivet. Av skälssatsen framgår vidare att sådana förebyggande befogenheter inte bör leda till någon ny förutbestämd utlösande faktor före det solvenskapitalkrav som fastställs i avdelning I kapitel VI avsnitt 4 i Solvens II-direktivet. Tillsynsmyndigheterna bör därför göra en individuell bedömning av varje situation och besluta om behovet av förebyggande åtgärder på grundval av omständigheterna, företagets situation och sin tillsynsbedömning.

I dagens lydelse av försäkringsrörelselagen eller andra författningar har företaget åsidosatt sina skyldigheter först när det bryter mot solvenskapitalkravet eller riskerar att bryta mot solvenskapitalkravet inom tre månader. Det saknas därmed befogenheter för Finansinspektionen att ålägga företaget att vidta några åtgärder innan denna situation uppstår, det vill säga vidta förebyggande tillsynsåtgärder, även om det skulle vara motiverat.

Genomförandet av artikel 136a i svensk rätt kräver därmed att det införs nya bestämmelser i försäkringsrörelselagen. Den nya artikel 136a i Solvens II-direktivet innebär att Finansinspektionen ska ges befogenhet att vidta åtgärder mot ett företag redan när den finansiella ställningen försämras så att även företagets solvenssituation försämrats, utan att företaget därmed bryter eller uppenbart riskerar att bryta mot solvenskapitalkravet. Genomförandet av bestämmelserna i artikel 136a innebär således ökade förutsättningar för en mer proaktiv tillsyn.

Tillsynsåtgärder av förebyggande natur

Med utgångspunkt i utformningen av de korrigerande tillsynsåtgärderna finns det också anledning att föreslå att det i försäkringsrörelselagen införs tillsynsåtgärder av förebyggande karaktär för att ge Finansinspektionen de befogenheter som anges i bland annat artikel 136a. Det bör därför av lag framgå att när ett försäkringsföretag, efter en anmälan enligt artikel 136, eller efter att Finansinspektionen på annat sätt har påvisat att företaget har en försämrad finansiell ställnings så att företagets solvenssituation har påverkats, får Finansinspektionen förelägga företaget att

1. uppdatera den förebyggande återhämtningsplanen om omständigheterna skiljer sig från de antaganden som anges i planen,
2. vidta de åtgärder som anges i den förebyggande återhämtningsplanen, inklusive uppdaterade åtgärder enligt punkt 1,
3. om företaget saknar en förebyggande återhämtningsplan, ange orsakerna och konsekvenserna av den försämrade finansiella situationen på företagets möjlighet att leva upp till lagstadgade krav, samt ange åtgärder och en tidsram för att genomföra dessa åtgärder, eller
4. tillfälligt stoppa eller begränsa rörliga ersättningar och bonusar, utdelningar och utbetalningar på kapitalbasinstrument samt återbetalning eller återköp av kapitalbasposter.

Det bör också av lag framgå att dessa befogenheter ska tillämpas i proportion till risken och betydelsen av försämringen av den finansiella ställningen.

Föreläggande om andra nödvändiga åtgärder

Utredningen har, utifrån att det av artikel 136a framgår att tillsynsmyndigheten ska befogenhet att vidta nödvändiga åtgärder och *åtmått* de som framgår av artikel 136a2, övervägt om det även av lag bör framgå att Finansinspektionen har befogenhet att förelägga försäkringsföretaget att vidta andra nödvändiga åtgärder för att åtgärda företagets solvenssituation. I det sammanhanget bör den nya lydelsen av artikel 141 uppmärksammas.

Av artikel 141.1 följer att om Finansinspektionen anser att någon av de åtgärder som avses i artikel 136a är ineffektiv eller otillräcklig för att man ska kunna åtgärda försämringen av ett företags solvenssituation, ska inspektionen ha befogenhet att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkra försäkringstagarnas intressen när det rör sig om försäkringsavtal, eller förpliktelser som uppstår till följd av återförsäkringsavtal. En bestämmelse av motsvarande lydelse bör införas i försäkringsrörelselagen för att genomföra de delar av den ändrade artikeln 141.1 med hänvisning till den nya artikeln 136a.

Av bestämmelsen bör alltså framgå att Finansinspektionen får förelägga företaget att vidta andra nödvändiga åtgärder för att tillvarata försäkringstagarnas intresse. Då det av artikel 141.2 framgår att dessa åtgärder ska vara proportionella och därmed återspegla graden och varaktigheten av försämringen av det berörda försäkringsföretagets solvenssituation bör det av nämnda bestämmelse även framgå att åtgärderna ska stå i proportion till graden och varaktigheten av försämringen av företagets solvenssituation.

29.5 Förlängd tidsfrist för återställande av solvenskapitalkravet

Utredningens bedömning: Ändringarna i Solvens II-direktivet om förfarandet när Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten fastställer att det råder exceptionella omständigheter, kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.57 i ändringsdirektivet ändras artikel 138.4 i Solvens II-direktivet.

Av den nya artikeln 138.4 första stycket framgår att om Eiopa förklarar att det råder exceptionellt svåra förhållanden som påverkar försäkringsföretag som står för en betydande del av marknaden eller berörda försäkringsklasser, får tillsynsmyndigheten förlänga den period som anges i punkt 3 andra stycket för berörda företag med högst sju

år, med beaktande av alla relevanta faktorer, inbegripet de försäkrings-tekniska avsättningarnas genomsnittliga löptid. Av andra stycket framgår att utan att det påverkar Eiopas befogenheter enligt artikel 18 i förordning (EU) nr 1094/2010 ska Eiopa enligt denna punkt, på begäran av den berörda tillsynsmyndigheten och vid behov efter samråd med ESRB, förklara att det råder exceptionellt svåra förhållanden.

Gällande rätt

Av 18 kap. 5 § FRL framgår bland annat att om den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten har meddelat att det föreligger exceptionella förhållanden och dessa förhållanden påverkar ett försäkringsföretag som är föremål för åtgärder enligt 18 kap. 4 § FRL, får Finansinspektionen förlänga den tidsfrist som avses i 18 kap. 4 § 2 FRL med högst sju år. Bestämmelsen genomför artikel 138.4 i Solvens II-direktivet.

Eiopas möjlighet att förklara att det råder exceptionella förhållanden

Av artikel 138.4 första stycket framgår att om Eiopa förklarar att det råder exceptionellt svåra förhållanden som påverkar försäkringsföretag som står för en betydande del av marknaden eller berörda försäkringsklasser, får tillsynsmyndigheten förlänga perioden för att återställa solvenskapitalkravet med högst sju år, med beaktande av alla relevanta faktorer, inbegripet de försäkringstekniska avsättningarnas genomsnittliga löptid.

Av första meningen i artikel 138.4 andra stycket framgår att utan att det påverkar Eiopas befogenheter enligt artikel 18 i förordning (EU) nr 1094/2010 ska Eiopa enligt denna punkt, på begäran av den berörda tillsynsmyndigheten och vid behov efter samråd med Europeiska systemrisknämnden (ESRB), förklara att det råder exceptionellt svåra förhållanden.

I skäl 62 anges att i Solvens II-direktivet föreskrivs en förlängning av återhämtningsperioden vid överträdelse av solvenskapitalkravet om Eiopa har förklarat att det råder exceptionellt svåra förhållanden. Sådana förklaringar kan avges på begäran av nationella tillsynsmyndigheter, som i lämpliga fall ska samråda med ESRB före begäran. Att de nationella tillsynsmyndigheterna samråder med ESRB

på ett decentraliserat sätt är mindre effektivt än om Eiopa samråder med ESRB på ett centraliserat sätt. För att säkerställa ett effektivt förfarande bör det vara Eiopa och inte de nationella tillsynsmyndigheterna som samråder med ESRB innan man förklarar att det råder exceptionellt svåra förhållanden, om situationens karaktär tillåter ett sådant föregående samråd.

Ändringarna i Solvens II-direktivet om förfarandet när Eiopa fastställer att det råder exceptionella omständigheter, föranleder inte några lagstiftningsåtgärder.

29.6 Bristande efterlevnad av minimikapitalkravet

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska få begränsa ett försäkringsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet och ett beslut om likvidation inte har fattats inom två månader från mottagandet av en särskild underrättelse.

Utredningens bedömning: Ändringarna i bestämmelserna om omedelbar underrättelse av bristande efterlevnad av minimikapitalkravet kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Ändringarna i bestämmelserna om finansiell saneringsplan vid bristande minimikapitalkrav kräver inte heller några lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.58 i ändringsdirektivet ersätts artikel 139 i Solvens II-direktivet med ny lydelse.

Av den nya artikeln 139.1 första stycket framgår att ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om de konstaterar att minimikapitalkravet inte längre efterlevs eller att det finns en risk för bristande efterlevnad under de närmaste tre månaderna. Av andra stycket framgår att detta gäller oavsett om försäkringsföretaget konstaterar att minimikapitalkravet inte efterlevs eller att det finns en risk för bristande efterlevnad vid en beräkning av minimi-

kapitalkravet enligt artikel 129.4 eller vid en beräkning av minimikapitalkravet mellan två datum då en sådan beräkning ska rapporteras till tillsynsmyndigheten enligt artikel 129.4.

Av den nya artikeln 139.2 framgår att inom en månad från konstaterandet av att minimikapitalkravet inte efterlevs eller av att det finns en risk för bristande efterlevnad ska det berörda försäkringsföretaget överlämna en realistisk kortfristig finansiell saneringsplan till tillsynsmyndigheten för godkännande vars syfte är att inom tre månader från konstaterandet återställa det primärkapital som får medräknas till en nivå som minst motsvarar minimikapitalkravet eller reducera företagets riskprofil för att säkerställa att minimikapitalkravet efterlevs.

Av den nya artikeln 139.3 framgår att om ett likvidationsförfarande inte inleds inom två månader efter mottagandet av den information som avses i punkt 1 ska tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten överväga att inskränka eller helt förbjuda försäkringsföretagets rätt att fritt förfoga över sina tillgångar. Den ska underrätta tillsynsmyndigheterna i värdmedlemsstaterna om alla åtgärder den har vidtagit. På begäran av tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska dessa myndigheter vidta samma åtgärder. Tillsynsmyndigheten i hemmedlemsstaten ska ange vilka tillgångar som ska täckas av dessa åtgärder.

Enligt den nya artikeln 139.4 får Eiopa utarbeta riktlinjer för de åtgärder som tillsynsmyndigheterna bör vidta när de konstaterar bristande efterlevnad av minimikapitalkravet eller en risk för bristande efterlevnad enligt punkt 1.

Gällande rätt

Av 8 kap. 16 § FRL framgår att ett försäkringsföretag ska omedelbart underrätta Finansinspektionen, om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet (punkt 1), företaget inte uppfyller ett kapitalkrav som gäller efter det att företaget har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b § (punkt 2), eller det finns risk för att någon av situationerna enligt 1 och 2 inträffar under de närmaste tre månaderna (punkt 3). Bestämmelsen genomför artikel 139.1 i Solvens II-direktivet.

Av 18 kap. 8 § första stycket FRL framgår att om ett försäkringsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet eller ett kapitalkrav som

gäller efter det att företaget har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b § FRL, ska Finansinspektionen förelägga företaget att inom en månad från dagen då bristen konstaterades upprätta en finansiell saneringsplan och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Av andra stycket framgår vidare att den finansiella saneringsplanen ska innehålla åtgärder som företaget ska vidta för att inom tre månader från den dag då bristen konstaterades åter uppfylla minimikapitalkravet eller det kapitalkrav som gäller efter det att företaget har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b §. Bestämmelsen genomför artikel 139.2 i Solvens II-direktivet.

Av 18 kap. 10 § 3 FRL framgår att Finansinspektionen får begränsa ett försäkringsföretags förfoganderätt eller förbjuda företaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet eller ett kapitalkrav som ska uppfyllas av ett företag som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19, 19 b eller 19 d §. Bestämmelsen genomför artikel 139.3 i Solvens II-direktivet.

Enligt 18 kap. 15 § första stycket FRL ska Finansinspektionen anmäla ett beslut enligt 10 § till de behöriga myndigheterna i de EES-länder där företaget enligt underrättelse driver försäkringsverksamhet enligt 3 kap. 1 eller 8 §. Ett sådant beslut ska dessutom anmälas till behöriga myndigheter i de EES-länder där företaget har tillgångar samt till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. Av andra stycket följer att Finansinspektionen ska anmäla ett beslut om återkallelse av tillstånd för ett försäkringsföretag att driva försäkringsrörelse till behöriga myndigheter i övriga länder inom EES samt till Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten. Enlig tredje stycket får Finansinspektionen i samband med en anmälan enligt första eller andra stycket begära att den behöriga myndigheten i samarbete med inspektionen vidtar motsvarande åtgärder. Om företagets tillstånd har återkallats, får begäran avse att den behöriga myndigheten även i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att skydda de intressen som försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar har.

I lagen om utländska försäkringsgivares och tjänstepensionsinstituts verksamhet i Sverige finns motsvarande bestämmelser då Finansinspektionens är värmyndighet för en EES-försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. Av 3 kap. 7 § första stycket LUFT framgår att om den behöriga myndigheten i en EES-försäkringsgivares hemland inskränker försäkringsgivarens rätt att förfoga över sina

tillgångar, skall Finansinspektionen på begäran av myndigheten vidta motsvarande åtgärder i fråga om försäkringsgivarens tillgångar i Sverige. Vidare framgår av andra stycket att Finansinspektionen ska biträda den behöriga myndigheten i EES-försäkringsgivarens hemland vid verkställighet av ett beslut om hur verksamheten ska drivas efter det att den myndigheten beslutat att försäkringsgivaren inte får fortsätta sin marknadsföring eller ingå nya försäkringsavtal (punkt 1), eller att inskränka försäkringsgivarens rätt att förfoga över sina tillgångar (punkt 2).

Omedelbar rapportering vid bristande efterlevnad av minimikapitalkravet

Av skäl 63 framgår följande. Enligt Solvens II-direktivet ska ett försäkringsföretag omedelbart underrätta den berörda tillsynsmyndigheten om de konstaterar att minimikapitalkravet underskrids eller riskerar att underskridas under de närmaste tre månaderna. I direktivet anges dock inte när ett underskridande eller en risk för underskridande av minimikapitalkravet under de närmaste tre månaderna kan konstateras, och det är möjligt för företagen att vänta med att underrätta tillsynsmyndigheterna fram till slutet av det berörda kvartalet, då beräkningen av det minimikapitalkrav som formellt ska rapporteras till tillsynsmyndigheten äger rum. För att säkerställa att tillsynsmyndigheterna får information utan onödigt dröjsmål och kan vidta nödvändiga åtgärder bör försäkringsföretaget åläggas att omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna om minimikapitalkravet underskrids eller riskerar att underskridas, även när detta konstateras under det berörda kvartalet på grundval av skattningar eller beräkningar mellan två datum för officiella beräkningar av minimikapitalkravet.

Ändringen av artikel 139.1 första stycket utgör endast ett förtydligande. Av gällande bestämmelse i 8 kap. 16 § FRL framgår att ett försäkringsföretag *omedelbart* ska underrätta Finansinspektionen om företaget inte uppfyller minimikapitalkravet eller riskerar att inte uppfylla minimikapitalkravet under de närmaste tre månaderna. Utredningen gör därför bedömningen att artikel 139.1 andra stycket redan är införd i svensk lag och därmed inte kräver några lagstiftningsåtgärder.

Återställande av primärkapitalet vid minimikapitalkrav

Av artikel 139.2 framgår att inom en månad från konstaterandet av att minimikapitalkravet inte efterlevs eller av att det finns en risk för bristande efterlevnad ska det berörda försäkringsföretaget överlämna en realistisk kortfristig finansiell saneringsplan till tillsynsmyndigheten för godkännande vars syfte är att inom tre månader från konstaterandet *återställa det primärkapital som får medräknas* till en nivå som minst motsvarar minimikapitalkravet eller reducera företagets riskprofil för att säkerställa att minimikapitalkravet efterlevs. Av tidigare lydelse av artikel 139.2 framgick att företaget skulle *återupprätta medräkningsbara egna medel*.

Av nuvarande 18 kap. 8 § FRL följer att ett försäkringsföretag som inte uppfyller minimikapitalkravet ska företaget föreläggas att komma in med en finansiell saneringsplan. En finansiell saneringsplan ska ges in till Finansinspektionen inom en månad från dagen då bristen i minimikapitalkravet konstaterades. Saneringsplanen ska godkännas av Finansinspektionen och innehålla de åtgärder som ska vidtas för att försäkringsföretaget inom tre månader åter ska uppfylla minimikapitalkravet. Vidare framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får med stöd av bemyndigandet i 8 kap. 28 § 3 meddela närmare föreskrifter om vilket innehåll som en finansiell saneringsplan enligt stadgandet ska ha.

Utredningen bedömer att ändringarna i artikel 139.2 endast utgör ett förtydligande av att företaget ska återställa primärkapitalet och anser därför att ändringen inte kräver någon lagstiftningsåtgärd.

Likvidationsförfarande eller inskränkning av förfoganderätten över vissa tillgångar

Av artikel 139.3 följer att om ett likvidationsförfarande inte inleds inom två månader efter att Finansinspektionen har mottagit information om att ett försäkringsföretag inte efterlever minimikapitalkravet ska Finansinspektionen, i det fall inspektionen är hemlandsmyndighet, överväga att inskränka eller helt förbjuda försäkringsföretagets rätt att fritt förfoga över sina tillgångar. Vidare framgår att i det fall Finansinspektionen ska underrätta värdmyndigheterna om alla åtgärder som inspektionen har vidtagit. På begäran av Finansinspektionen

ska dessa värdmyndigheter vidta samma åtgärder. Finansinspektionen ska i det fallet ange vilka tillgångar som ska täckas av dessa åtgärder.

Ändringen av artikel 139.3 består i att tillsynsmyndigheten i hemlandet *ska överväga* att i stället för att den *får besluta* om att inskränka ett försäkringsföretags rätt, eller helt förbjuda företaget, att fritt förfoga över sina tillgångar. Utredningen bedömer att denna ändring inte kräver några lagstiftningsåtgärder då ett övervägande ryms inom nuvarande lydelse att Finansinspektionen får besluta om begränsad eller förbjuden förfoganderätt.

Enligt den nya lydelsen av artikel 139.3 ska Finansinspektionens övervägande ske, inom två månader från det att tillsynsmyndigheten fick informationen om bristande efterlevnad av minimikapitalkravet om inte ett likvidationsförfarande har inletts.

Ett likvidationsförfarande för ett försäkringsföretag inledas antingen av att försäkringsföretags bolagsstämma beslutar om detta eller genom tvångslikvidation efter beslut av Bolagsverket. Bolagsverket kan besluta om tvångslikvidation om ett försäkringsföretags tillstånd har återkallats (se 11 kap. 45 § 2 FRL för försäkringsaktiebolag, 12 kap. 74 § 3 FRL för ömsesidiga försäkringsbolag respektive 13 kap. 27 § FRL för försäkringsföreningar).

Ändringen av artikel 139.3 innebär att Finansinspektionen ska överväga att inskränka eller helt förbjuda företaget att fritt förfoga över sina tillgångar, om inte ett likvidationsförfarande har inletts inom två månader, antingen frivilligt⁴ eller genom tvångslikvidation⁵. Denna ändring i artikel 139.3 bör införas som ytterligare en förutsättning i nu gällande bestämmelse i försäkringsrörelselagen som genomför nämnd artikel i dess tidigare lydelse (18 kap. 10 § första stycket 3).

⁴ Se 25 kap. 9 § aktiebolagslagen (2005:551) för försäkringsaktiebolag eller 17 kap. 10 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar för ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar.

⁵ Se 11 kap. 45 § FRL för försäkringsaktiebolag, 12 kap. 74 § FRL för ömsesidiga försäkringsbolag samt 13 kap. 27 § FRL för försäkringsföreningar.

29.7 Tillsynsmyndigheternas befogenheter vid försämring av ett försäkringsföretags finansiella ställning

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska få förelägga ett försäkringsföretag att vidta nödvändiga åtgärder för att åter uppfylla minimikapitalkravet.

De åtgärder som ett föreläggande från Finansinspektionen omfattar när ett företag bryter mot eller riskerar att bryta mot solvenskapitalkravet eller minikapitalkravet, ska stå i proportion till graden och varaktigheten av försämringen av företagets finansiella ställning.

Utredningens bedömning: Inga lagstiftningsåtgärder krävs för att ge Finansinspektionen de befogenheter som ändringsdirektivet anger då ett försäkringsföretag brister eller riskerar att brista i efterlevnaden av solvenskapitalkravet inom tre månader.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.59 i ändringsdirektivet ersätts artikel 141 i Solvens II-direktivet med en ny lydelse.

Av artikel 141.1 framgår att om tillsynsmyndigheterna anser att någon av de åtgärder som avses i artiklarna 136a, 138 och 139 är ineffektiv eller otillräcklig för att man ska kunna åtgärda försämringen av ett företags solvenssituation, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkra försäkringstagarnas intressen när det rör sig om försäkringsavtal, eller förpliktelser som uppstår till följd av återförsäkringsavtal. Av artikel 141.2 framgår vidare att åtgärderna ska vara proportionella och därmed återspegla graden och varaktigheten av försämringen av det berörda försäkringsföretagets solvenssituation.

Gällande rätt

Följande gäller när ett försäkringsföretag brister i efterlevnaden av solvenskapitalkravet eller riskerar att brista i efterlevnaden inom tre månader. Av 18 kap. 4 § FRL framgår att om ett försäkringsföretag inte uppfyller solvenskapitalkravet eller riskerar att inte uppfylla det inom tre månader ska Finansinspektionen förelägga försäkringsföretaget att dels upprätta en åtgärdsplan för att återställa solvenskapitalkravet, dels vidta nödvändiga åtgärder för att inom sex månader återställa solvenskapitalkravet. Bestämmelsen genomför artikel 138.2 och 138.3.

Vad gäller det fall då ett försäkringsföretag inte uppfyller minimikapitalkravet ska Finansinspektionen enligt 18 kap. 8 § FRL förelägga företaget att inom en månad från dagen då bristen konstaterades upprätta en finansiell saneringsplan och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Den finansiella saneringsplanen ska innehålla åtgärder som företaget ska vidta för att inom tre månader från den dag då bristen konstaterades åter uppfylla minimikapitalkravet. Bestämmelsen i 18 kap. 8 § genomför artikel 139.2. Detta gäller även då ett företag som har beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b § FRL inte uppfyller det kapitalkrav som gäller för ett sådant företag.

Av 18 kap. 13 § första stycket FRL framgår att Finansinspektionen får återkalla ett försäkringsföretags tillstånd, om företaget inte längre uppfyller kraven för tillstånd (punkt 1), inte inom de tidsfrister som anges i 18 kap. 4 och 5 §§ FRL har vidtagit de åtgärder för att åter uppfylla solvenskapitalkravet som finns angivna i en godkänd åtgärdsplan (punkt 3), eller i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten (punkt 4). Bestämmelsen i 18 kap. 13 § FRL genomför artikel 141.

*Tillsynsmyndighetens befogenheter
vid försämring av finansiell ställning*

Av artikel 141.1 framgår att om tillsynsmyndigheterna anser att någon av de åtgärder som avses i artiklarna 136a, 138 och 139 är ineffektiv eller otillräcklig för att man ska kunna åtgärda försämringen av ett företags solvenssituation, ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkra försäkrings-

tagarnas intressen när det rör sig om försäkringsavtal, eller förpliktelser som uppstår till följd av återförsäkringsavtal. Av artikel 141.2 framgår vidare att åtgärderna ska vara proportionella och därmed återspegla graden och varaktigheten av försämringen av det berörda försäkringsföretagets solvenssituation.

Detta innebär att vid en försämring av företagets finansiella ställning så att solvenssituationen försämras (artikel 136a), företaget inte längre efterlever eller riskerar att efterleva solvenskapitalkravet inom de kommande tre månaderna (artikel 138) eller inte efterlever minikapitalkravet (artikel 139) ska tillsynsmyndigheten ha befogenhet att vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att säkra försäkrings-tagarnas intressen.

Genom utredningens förslag till genomförande av artikel 136a (se avsnitt 29.4) får Finansinspektionen de befogenheter som direktivet förskriver, det vill säga att tillsynsmyndigheten ska ha befogenheter att vidta nödvändiga åtgärder för att tillvarata försäkringstagarnas intresse, för att kunna åtgärda en situation då ett försäkringsföretags finansiella ställning har försämrats så att det påverkat företagets solvenssituation. Utredningen bedömer att inga ytterligare lagstiftningsåtgärder är nödvändiga för att Finansinspektionen ska ha de befogenheter som artikel 141 föreskriver, då ett försäkringsföretags finansiella ställning har försämrats.

Genom 18 kap. 4 § 2 FRL har Finansinspektionen redan i dag befogenhet att förelägga företaget att vidta nödvändiga åtgärder att för att inom sex månader från dagen då bristen konstaterades åter uppfylla solvenskapitalkravet. Det får därmed anses att Finansinspektionen har de befogenheter som artikel 141 föreskriver avseende solvenskapitalkravet.

När det gäller situationen då ett försäkringsföretag inte efterlever minikapitalkravet saknas motsvarande regler som beträffande solvenskapitalkravet. Finansinspektionen har genom nuvarande lydelse av 18 kap. 8 § FRL inte befogenhet att vidta andra åtgärder än att förelägga ett försäkringsföretag som inte efterlever minikapitalkravet om att upprätta en finansiell saneringsplan eller under vissa omständigheter återkalla företagets tillstånd. Det finns således anledning att komplettera nämnd bestämmelse på motsvarande sätt som beskrivs ovan beträffande solvenskapitalkravet. Av bestämmelsen bör framgå att Finansinspektionen får förelägga försäkringsföretaget att vidta nödvändiga åtgärder för att åter uppfylla minimikapitalkravet.

Med denna skrivning förtydligas att Finansinspektionen får förelägga företaget att inkludera specifika, av inspektionen utsedda, åtgärder i den saneringsplan som ska lämnas till inspektionen enligt första stycket.

Det bör noteras att detta enbart gäller för försäkringsföretag som omfattas av Solvens II-direktivet och inte företag som beviljats undantag enligt 1 kap. 19 eller 19 b § FRL.

Av artikel 141.2 framgår att åtgärderna ska vara proportionella och därmed återspegla graden och varaktigheten av försämringen av det berörda försäkringsföretagets solvenssituation. I nu föreslagna bestämmelser bör därför införas krav på att de åtgärder som Finansinspektionen förelägger ett företag att vidta, då företaget bryter mot eller riskerar att bryta mot solvenskapitalkravet eller bryter mot minikapitalkravet, ska stå i proportion till graden och varaktigheten av försämringen av företagets finansiella ställning.

29.8 Tillsyn vid återkallelse av tillstånd

Utredningens bedömning: Ändringsdirektivets bestämmelse om att när en auktorisation återkallas, ska medlemsstaterna säkerställa att försäkringsföretag fortsätter att omfattas av de allmänna regler och mål för försäkringstillsyn, åtminstone till dess att ett likvidationsförfarande inleds, kräver inga lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.60 i ändringsdirektivet införs artikel 144.4 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 144.4 framgår att om en auktorisation återkallas ska medlemsstaterna säkerställa att ett försäkringsföretag fortsätter att omfattas av de allmänna regler och mål för försäkringstillsyn som anges i avdelning I kapitel III åtminstone till dess att ett likvidationsförfarande inleds.

Gällande rätt

Av 18 kap. 14 § FRL framgår att om ett försäkringsföretags tillstånd återkallas, får Finansinspektionen bestämma hur avvecklingen ska ske.

Tillsyn vid återkallelse av tillstånd

Av artikel 144.4 framgår att om en auktorisation återkallas ska medlemsstaterna säkerställa att ett försäkringsföretag fortsätter att omfattas av de allmänna regler och mål för försäkringtillsyn som anges i avdelning I kapitel III åtminstone till dess att ett likvidationsförfarande inleds.

Av 18 kap. 14 § FRL framgår att om ett försäkringsföretags tillstånd återkallas får Finansinspektionen bestämma hur avvecklingen ska ske. Finansinspektionen har därmed mandat att ställa krav på ett försäkringsföretag som har fått tillståndet återkallat att avveckla verksamheten enligt gällande regler för verksamheten och tillsynen i försäkringsrörelselagen. Mot den bakgrunden finns det anledning att göra bedömningen att det inte krävs några lagstiftningsåtgärder för att genomföra artikel 144.4.

Det bör framhållas, vilket också framgår av skäl 64, att skyddet av de försäkrades intressen bör eftersträvas även efter det att en auktorisation återkallas. Finansinspektionen bör därmed i tillsynen av ett försäkringsföretag beakta eventuella rättsliga följder för de försäkrade som kan uppstå på grund av en återkallelse av tillståndet.

29.9 Tillsyn av likviditetsrisker

29.9.1 Särskild övervakning av likviditetsrisker

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska övervaka ett försäkringsföretags likviditetssituation och likviditetsrisker.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

I artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 144b.1 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 144b.1 framgår att som en del av den regelbundna samlade tillsynsbedömningen ska tillsynsmyndigheterna övervaka försäkringsföretagens likviditetssituation. Om de identifierar betydande likviditetsrisker ska de informera det berörda försäkringsföretaget om detta. Försäkringsföretaget ska beskriva hur det avser att hantera dessa likviditetsrisker.

Artikel 144b.1 är en del av ändringsdirektivets makrotillsynsverktyg.

Gällande rätt

I 17 kap. 2 § FRL regleras tillsynen och dess omfattning. Av bestämmelsen framgår bland annat att Finansinspektionen har tillsyn över försäkringsföretag (första stycket). Tillsynen omfattar att verksamheten drivs enligt försäkringsrörelselagen, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, företagets bolagsordning eller stadgar, företagets försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsunderlag samt riktlinjer för hantering av intressekonflikter, styrdokument som företaget har upprättat och som har sin grund i författningar som reglerar företagets verksamhet. Bestämmelsen genomför artikel 29 i Solvens II-direktivet. I försäkringsrörelselagen framgår inga särskilda bestämmelser om granskning av likviditetsrisker.

Av 4 kap. 1 § FRL framgår den så kallade stabilitetsprincipen, av vilken följer att försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras. I 4 kap. 18 § 1 FRL ges Finansinspektionen bemyndigande att meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ett försäkringsföretag ska vidta för att uppfylla de krav på soliditet, likviditet och riskhantering som avses i 4 kap. 1 § FRL.

Vikten av god likviditetshantering

Av skäl 66 framgår att den senaste tidens ekonomiska och finansiella kriser, särskilt krisen till följd av covid-19-pandemin, har visat att en sund likviditetshantering hos försäkrings- och återförsäkringsföretag kan förhindra risker för det finansiella systemets stabilitet. Därför bör försäkrings- och återförsäkringsföretag åläggas att stärka likviditetsförvaltningen och likviditetsplaneringen, särskilt med tanke på svåra förhållanden som påverkar en stor del av eller hela försäkringsmarknaden. Vidare framgår av skäl 67 att när försäkringsföretag med särskilt sårbara profiler, såsom företag med likvida skulder, illikvida tillgångar eller likviditetssvaghet som kan påverka den övergripande finansiella stabiliteten, inte på lämpligt sätt åtgärdar denna situation, bör de nationella tillsynsmyndigheterna kunna ingripa för att stärka dessa företags likviditetssituation.

Genom stabilitetsprincipen i 4 kap. 1 § FRL, finns redan i dag reglering av försäkringsföretagens likviditetshantering och likviditetssituation. Av bestämmelsen framgår bland annat att försäkringsrörelse ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande likviditet så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras. Av bestämmelsen framgår även att ett försäkringsföretag ska ha kontroll över sina placeringsrisker.

Av förarbetena till försäkringsrörelselagen⁶ framgår bland annat vikten av stabilitetsprincipen som en övergripande förklaring av det grundläggande syftet med försäkringsrörelseregleringen, nämligen att försäkringsrörelse alltid ska bedrivas på ett sådant sätt att försäkringsföretagen kan infria sina åtaganden gentemot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade.

Definition av likviditetsrisk

I artikel 13.34 i Solvens II-direktivet definieras likviditetsrisk som risken för att ett försäkringsföretag inte kan avyttra placeringar och andra tillgångar för att uppfylla sina finansiella åtaganden när de förfaller till betalning. I svensk rätt definieras likviditet i förarbetena till försäkringsrörelselagen som försäkringsföretagets kortfristiga betal-

⁶ Se prop. 2015/16:9 s. 221–223.

ningsförmåga, vilket innebär att likviditetsrisk avser risken att ett försäkringsföretag inte har en sådan kortfristig betalningsförmåga.

Av författningskommentaren till stabilitetsprincipen i 1 kap. 1 a § FRL⁷ anges att i bedömningen av om likviditeten är tillfredsställande kan inte hänsyn bara tas till de försäkringstekniska avsättningsarna. Hänsyn måste också tas till bolagets betalningsförpliktelser och åtaganden mot andra borgenärer än försäkringstagarna och till dem som har rätt till ersättning från försäkringarna.

Av Eiopas konsultation av tekniska standarder för planer för likviditetsriskhantering framgår att syftet med detta nya makrotillsynsverktyg är att försäkringsföretag ska ha tillräcklig likviditet för att reglera sina finansiella åtaganden gentemot försäkringstagare och andra motparter, även under ansträngda förhållanden.

Mot denna bakgrund bör begreppet likviditetsrisk innefatta alla situationer som kan innebära att ett försäkringsföretag saknar likvida medel för att reglera finansiella åtaganden, oavsett om de gäller försäkringstagare eller andra motparter. Likviditetsrisk omfattar således inte enbart det fall då ett försäkringsföretag inte kan avyttra placeringar och andra tillgångar, utan även risker att sakna medel att betala såväl försäkringsersättningar som till exempel ställda säkerheter⁸. Avslutningsvis bör nämnas att denna tolkning ligger inom ramen för definitionen av likviditetsrisk i Solvens II-direktivet, som det refereras till ovan.

Tillsynsmyndighetens regelbundna övervakning av likviditetsrisk

Som en del av den regelbundna samlade tillsynsbedömningen ska tillsynsmyndigheterna övervaka försäkringsföretagens likviditetssituation. Om tillsynsmyndigheten identifierar betydande likviditetsrisker ska den informera det berörda försäkringsföretaget om detta. Försäkringsföretaget ska då beskriva hur det avser att hantera dessa likviditetsrisker.

Mot bakgrund av det uttryckliga fokus på bevakning av likviditetsrisker som ändringsdirektivet ger uttryck för, finns det anledning att i försäkringsrörelselagen införa en bestämmelse om att Finans-

⁷ Se prop. 1998/99:87 s. 391.

⁸ Jfr med likviditetskrisen i Storbritannien 2022, se t.ex. Riksbankens rapport Likviditetskrisen i brittiska pensionsfonder ur ett svenskt perspektiv, Staff memo: Likviditetskrisen i brittiska pensionsfonder ur ett svenskt perspektiv.

inspektionen ska övervaka ett försäkringsföretags likviditetssituation, även om granskningen och övervakningen av ett företags likviditetssituation kan rymmas inom ramen för nuvarande lydelse av 17 kap. 2 § FRL och inspektionens tillsyn över efterlevnaden av stabilitetsprincipen (se även föregående avsnitt). Den föreslagna bestämmelsen konkretiserar till viss del stabilitetsprincipen så som den är uttryckt i 4 kap. 1 § FRL, men ger också uttryck för den särskilda vikt som läggs i ändringsdirektivet vid försäkringsföretagens likviditetshantering och tillsynen av denna.

I och med denna övervakning får Finansinspektionen en utgångspunkt i hur den normala likviditetssituationen hos försäkringsföretagen ser ut och om det finns några risker i den. Övervakningen innefattar att Finansinspektionen dels ska löpande övervaka den nuvarande likviditetssituationen hos försäkringsföretagen, dels identifiera och övervaka likviditetsrisker som ytterst kan leda till att det uppstår likviditetsbrister i försäkringsföretaget.

Andra och tredje meningen i artikel 144b.1 om tillsynsmyndigheten ska informera det berörda försäkringsföretaget om de identifierar betydande likviditetsrisker samt att försäkringsföretaget ska beskriva hur det avser att hantera dessa likviditetsrisker behöver inte genomföras i lag utan ryms inom den befintliga regleringen av tillsynen som finns i dag i försäkringsrörelselagen. Inom ramen för 17 kap. 5 § FRL har Finansinspektionen möjlighet att påtala de identifierade riskerna för försäkringsföretaget samt begära information om hur försäkringsföretaget avser att hantera riskerna.

29.9.2 Åtgärder vid likviditetsbrist och betydande likviditetsrisker

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska få förelägga ett försäkringsföretag med likviditetsbrist eller en betydande risk för likviditetsbrist att vidta åtgärder för att stärka sin likviditetssituation.

Om Finansinspektionen förelägger ett försäkringsföretag att vidta åtgärder vid betydande likviditetsbrister eller likviditetsrisker ska dessa omprövas minst var sjätte månad. Föreläggandet ska upphöra då företaget vidtagit ändamålsenliga åtgärder.

Regeringen ska meddela föreskrifter om att Finansinspektionen ska underrätta Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten om ett föreläggande om att åtgärda betydande likviditetsrisker eller likviditetsbrister hos ett försäkringsföretag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

I artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 144b.2 i Solvens II-direktivet.

Av artikel 144b första stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har de befogenheter som behövs för att kräva att företag stärker sin likviditetssituation när betydande likviditetsrisker eller likviditetsbrister identifieras. Sådana befogenheter ska tillämpas om det finns tillräckliga belägg för att det föreligger betydande likviditetsrisker och att försäkrings- eller återförsäkringsföretaget inte har vidtagit ändamålsenliga åtgärder. Av andra stycket framgår att de åtgärder som en tillsynsmyndighet vidtar på grundval av denna punkt ska ses över av denna minst var sjätte månad och upphävs när företaget har vidtagit ändamålsenliga åtgärder. Av tredje stycket framgår att i förekommande fall ska tillsynsmyndigheten dela beläggen på svaghet i fråga om likviditetsrisker med Eiopa.

Gällande rätt

Se avsnitt 29.9.1.

Definition av betydande likviditetsrisker

Som tidigare har kunnat konstateras definieras likviditetsrisk i befintlig lagstiftning. Däremot saknas det i direktivet en definition eller förklaring till vad som kan anses vara en *betydande* likviditetsrisk. Inga kriterier framgår heller av bemyndigandena till kommissionen att utfärda tekniska standarder eller uppdraget till Eiopa i artikel 144b.8 att i samråd med ESRB utarbeta riktlinjer. Det är då

lämpligt att det är Finansinspektionen som bedömer och bestämmer när det föreligger betydande likviditetsrisker och likviditetsbrister. Detta blir rimligen en bedömning av Finansinspektionen i varje enskilt fall utifrån de rådande omständigheterna samt företags situation och verksamhet.

Tillsynsmyndighetens befogenheter vid betydande likviditetsrisker och likviditetsbrister

Av artikel 144b.2 första stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har de befogenheter som behövs för att kräva att ett försäkringsföretag stärker sin likviditetssituation när betydande likviditetsrisker eller likviditetsbrister identifieras. En sådan befogenhet går inte att utläsa ur gällande lagstiftning. Finansinspektionen har i dag genom stabilitetsprincipen i 4 kap. 1 § visserligen möjlighet att ingripa om ett försäkringsföretag inte har tillräcklig likviditet, det vill säga vid en uttalad likviditetsbrist.

I detta fall ger emellertid ändringsdirektivet uttryck för en befogenhet för Finansinspektionen att kräva åtgärder på ett tidigare stadium än vad stabilitetsprincipen ger uttryck för. Det bör därför i försäkringsrörelselagen införas en bestämmelse som ger Finansinspektionen de befogenheter som anges i artikel 144b.2.

I det sammanhanget bör man skilja på likviditetsrisker och likviditetsbrister. Dessa bör rimligtvis inte kunna existera samtidigt utan en likviditetsbrist uppstår när en likviditetsrisk materialiserats, eller omvänt uttryckt, likviditetsrisk är en risk för att det ska uppstå likviditetsbrist. Den föreslagna bestämmelsen bör därför få lydelsen att Finansinspektionen får förelägga ett försäkringsföretag med likviditetsbrist, eller en betydande risk för likviditetsbrist, att vidta åtgärder för att stärka sin likviditetssituation. Detta ska ses som en tillsynsåtgärd och inte ett ingripande och bestämmelsen bör därför placeras i 17 kap. FRL.

Av artikel 144b.2 första stycket framgår vidare att tillsynsmyndighetens befogenheter att kräva att ett försäkringsföretag stärker sin likviditetssituation när betydande likviditetsrisker eller -brister har konstaterats ska tillämpas om det finns tillräckliga belägg för att det föreligger betydande likviditetsrisker och att försäkringsföretaget inte har vidtagit ändamålsenliga åtgärder. Detta är omständigheter som täcks in av ovan beskriven bestämmelse.

I artikel 144b.2 andra stycket framgår att de åtgärder som en tillsynsmyndighet vidtar på grundval av denna punkt ska ses över av denna minst var sjätte månad och upphävas när företaget har vidtagit ändamålsenliga åtgärder. Det bör därför av ovan nämnda bestämmelse också framgå att Finansinspektionens föreläggande ska omprövas minst var sjätte månad. Då försäkringsföretaget har vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med likviditetsbristen eller riskerna för likviditetsbrist finns inte längre förutsättningarna för föreläggandet och upphör att gälla.

Av artikel 144b.2 tredje stycket framgår att i förekommande fall ska tillsynsmyndigheten dela beläggen på svaghet i fråga om likviditetsrisker med Eiopa. Detta bör tolkas som att i de fall då tillsynsmyndigheten identifierar likviditetsrisker och likviditetsbrister *och* förelägger företaget att vidta åtgärder ska tillsynsmyndigheten underrätta Eiopa samt motivera sin bedömning utifrån de aktuella omständigheterna i företaget. En bestämmelse om detta bör tas in i försäkringsrörelseförordningen.

Det bör noteras att detta är åtgärder som Finansinspektionen kan använda under såväl normala som svårare marknadsförhållanden då Finansinspektionen konstaterar att ett försäkringsföretag har likviditetsbrist eller betydande risk för likviditetsbrist. Detta är tillsynsåtgärder, till skillnad från de tillfälliga ingripande som beskrivs i avsnitt 29.9.3 och 29.9.4 och som syftar till att stoppa likviditetsflöden i mycket extrema situationer.

Avslutningsvis bör nämnas att av artikel 144b.8a framgår att Eiopa, för att säkerställa en konsekvent tillämpning av artikel 144b ska, efter samråd med ESRB, utarbeta riktlinjer som ytterligare specificerar åtgärderna för att ta itu med brister i likviditetsriskhanteringen samt utformningen, aktiveringen och kalibreringen av de befogenheter som tillsynsmyndigheterna kan utöva för att stärka företagets likviditetssituation om likviditetsrisker identifierats och inte hanteras på lämpligt sätt av dessa företag.

29.9.3 Tillfälliga åtgärder vid betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot konsumentskydd eller finansiell stabilitet

Utredningens förslag: När ett försäkringsföretag står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot skyddet av försäkringstagare eller det finansiella systemets stabilitet ska Finansinspektionen efter granskning få besluta om att tillfälligt

1. begränsa eller stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställda borgenärer,
2. begränsa eller avbryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter, eller
3. begränsa eller stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning.

Finansinspektionen ska minst var tredje månad ompröva ett beslut beträffande punkterna 1–3.

När ett försäkringsföretag under exceptionella omständigheter som påverkar företaget står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot skyddet av försäkringstagare eller det finansiella systemets stabilitet, ska Finansinspektionen efter granskning få besluta att tillfälligt upphäva livförsäkringstagares återköpsrätt. Finansinspektionen ska få fatta ett sådant beslut om

1. ett beslut om tillfälliga åtgärder har saknat verkan, och
2. det ligger i det kollektiva intresset för försäkringsföretagets försäkringstagare och förmånstagare.

Vid ett sådant beslut ska Finansinspektionen även besluta om tillfälliga åtgärder. Finansinspektionen ska offentliggöra skälen för beslutet om upphävd återköpsrätt. Finansinspektionen ska ompröva ett beslut enligt första stycket var minst tredje månad.

När Finansinspektionen fattar ett beslut i dessa frågor ska åtgärderna stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av de inneboende riskerna i ett försäkringsföretagets verksamhet, särskilt när det gäller företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag.

Finansinspektionens granskning ska innefatta företagets framtida solvens och finansiella ställning.

Regeringen ska meddela föreskrifter om att Finansinspektionen ska informera Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska systemrisknämnden då inspektionen fattat ett beslut mot bakgrund av ett överhängande hot mot det finansiella systemets stabilitet.

Utredningens bedömning: Inga lagstiftningsåtgärder krävs vad gäller tillsynsmyndighetens belägg för ett beslut om åtgärder vid betydande likviditetsrisker.

Inga lagstiftningsåtgärder krävs heller för att Finansinspektionen ska informera eller samråda med andra myndigheter med makrotillsynsuppdrag.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

I artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs artikel 144b.3–144b.5 i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Inga motsvarande bestämmelser finns i dag.

Åtgärder då ett försäkringsföretag står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett hot mot konsumentskyddet eller finansiell stabilitet

Av artikel 144b.3 första stycket framgår att när det gäller enskilda företag som står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot skyddet av försäkringstagare eller det finansiella systemets stabilitet ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheterna har befogenhet att tillfälligt begränsa eller tillfälligt stoppa utdelningar till aktieägare och andra efterställda borgenärer (punkt a), begränsa eller tillfälligt stoppa andra utbetalningar till aktieägare och andra efterställda borgenärer (punkt b), begränsa eller av-

bryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter (punkt c), begränsa eller tillfälligt stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning (punkt d), samt upphäva livförsäkringstagares inlösenrätt (inlösenrätt) (punkt e).

Genom artikel 144b.3 första stycket införs befogenheter för Finansinspektionen som inte ryms inom inspektionens mandat i dag. Dessa befogenheter bör därför införas i försäkringsrörelselagen. Befogenheterna utgör ett väsentligt ingrepp i ett försäkringsföretags rätt att bestämma över den egna verksamheten och ska därför endast användas av Finansinspektionen i extrema situationen. De nya befogenheterna bör mot denna bakgrund också ses som ingripanden och införas i 18 kap. FRL.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om Finansinspektionens befogenheter utformas utifrån de begrepp om värdeöverföring som förekommer i aktiebolagslagen (2005:551, ABL) och i försäkringsrörelselagen. Enligt 17 kap. 1 § ABL har ett bolag möjlighet att göra värdeöverföringar genom bland annat vinstutdelning, förvärv av egna aktier eller minskning av aktiekapitalet, den bundna överkursfonden eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna i enlighet med bestämmelserna i den lagen. För försäkringsaktiebolag, förutom livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst enligt bolagsordningen, gäller nu nämnda bestämmelser i ABL. För livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst samt ömsesidiga försäkringsbolag gäller bestämmelser om värdeöverföring i 11 respektive 12 kap. i försäkringsrörelselagen. För försäkringsföreningar gäller enligt 13 kap. 19 § FRL att föreningens medel delas ut till medlemmar bara i form av återbäring, utöver skifteslikvid i samband med likvidation. Däremot får, enligt 13 kap. 20 § FRL, vinstutdelning ske till den som tillskjutit verksamhetskapital i det fall detta följer av stadgarna.

Utredningen föreslår att de utbetalningar som avses i artikel 144b.3 första stycket punkt a och punkt b sammanfattas under begreppet *vinstutdelning* och avser utbetalningar enligt 17 kap.1 § 1 ABL för försäkringsaktiebolag, 11 kap. 16 § första stycket FRL för livförsäkringsaktiebolag, 12 kap. 64 § FRL för ömsesidiga försäkringsbolag, samt 13 kap. 20 § FRL för försäkringsföreningar.

I detta sammanhang behöver återbäring i livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst samt i ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar beaktas särskilt. Av 12 kap. 64 § tredje stycket 2 FRL framgår redan i dag att ett ömsesidigt försäkringsbolag får, om det

inte finns något hinder enligt bestämmelsens andra stycke, göra vinstutdelning endast om den framstår som försvarlig med hänsyn till bland annat bolagets likviditet. Det finns med andra ord redan i dag en viss reglering kring vinstutdelning i ömsesidiga försäkringsbolag.

Mot bakgrund av syftet med att tillfälligt begränsa eller stoppa utbetalning av vinstutdelningen är att förhindra en betydande likviditetsbrist i ett försäkringsföretag som kan hota försäkringstagarskyddet eller den finansiella stabiliteten, finns det dock ingen anledning till att undanta utbetalning av återbäring i ömsesidiga försäkringsföretag eller försäkringsföretag som inte får dela ut vinst. Utredningen förslår vidare att artikel 144b.3 första stycket punkten c sammanfattas under samma begrepp som förekommer i 17 kap. 1 § 3 ABL, det vill säga minskning av aktiekapitalet, den bundna överkursfonden eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna.

Utbetalningar av bonusar och annan rörlig ersättning till ledande befattningshavare och andra anställda i ett försäkringsföretag är inte reglerat utan baseras på beslut i företaget. Artikel 144b.3 första stycket bör genomföras som en egen punkt i samma bestämmelse som övriga befogenheter. Här bör poängteras att detta avser all rörlig ersättning och inte enbart till ledande befattningshavare. Detta kan därmed komma att påverka anställda med rörlig lön, men ska vara en högst tillfällig åtgärd för att säkra likviditet under extrema förhållanden.

Av artikel 144b.3 tredje stycket framgår att dessa åtgärder tillämpas i högst tre månader. Medlemsstaterna ska säkerställa att en åtgärd kan förlängas om de skäl som motiverar den fortfarande föreligger och att den upphör att tillämpas när dessa skäl inte längre föreligger. Denna direktivbestämmelse bör genomföras genom en bestämmelse som anger att Finansinspektionen ska ompröva ett dessa beslut minst var tredje månad.

I artikel 144b.3 sjunde stycket anges att tillsynsmyndigheterna ska underrätta Eiopa och ESRB närhelst de befogenheter som avses i denna punkt utövas för att hantera en risk för det finansiella systemets stabilitet. En sådan underrättelseskyldighet bör införas i försäkringsrörelseförordningen.

Befogenhet att upphäva återköpsrätten

Enligt artikel 144b.3 andra stycket får befogenheten att upphäva inlösenrätten endast utövas under exceptionella omständigheter som påverkar företaget, som en sista utväg och om detta ligger i det kollektiva intresset för företagets försäkringstagare och förmånstagare. Innan tillsynsmyndigheten utövar denna befogenhet ska den ta hänsyn till potentiella oavsiktliga effekter på finansmarknaderna och på rättigheterna för företagets försäkringstagare och förmånstagare, även i ett gränsöverskridande sammanhang. Tillsynsmyndigheterna ska offentliggöra sina skäl för utövandet av denna befogenhet.

Av skäl 70 framgår att i undantagsfall kan försäkringsföretag ut sättas för betydande likviditetsrisker och därför bör tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att under en kort period och endast som en sista utväg tillfälligt upphäva inlösenrätten för livförsäkringsavtal för sådana företag som berörs av betydande likviditetsrisker. En sådan exceptionell åtgärd bör användas i syfte att vidmakthålla det kollektiva skyddet av försäkringstagare, det vill säga skyddet av alla försäkringstagare, inbegripet dem som kan komma att påverkas indirekt av sådana risker.

Utredningen menar att inlösenrätt i detta sammanhang ska ses som återköp enligt 11 kap. 5 § försäkringsavtalslagen (2005:104) (FAL).

Då befogenheten att upphäva återköpsrätten endast får användas under särskilda omständigheter anser utredningen att den bör genomföras i en separat bestämmelse där det framgår att Finansinspektionen under exceptionella omständigheter som påverkar företaget får besluta att upphäva livförsäkringstagares återköpsrätt. Av denna bestämmelse bör det också framgå att Finansinspektionen ska offentliggöra skälen för beslutet om att upphäva återköpsrätten.

Ett beslut om att inskränka återköpsrätten får endast fattas av Finansinspektionen som en sista utväg och endast om det ligger i det kollektiva intresset för företagets försäkringstagare och andra förmånstagare. Inför att Finansinspektionen fattar ett sådant beslut ska inspektionen ta hänsyn till potentiella oavsiktliga effekter på finansmarknaderna och på rättigheterna för företagets försäkringstagare och förmånstagare, även i ett gränsöverskridande sammanhang.

Av artikel 144b.8b framgår att Eiopa, efter samråd ska ta fram riktlinjer för när det föreligger exceptionella omständigheter som

motiverar ett tillfälligt upphävande av inlösenrätten. Av artikel 144b.8c framgår vidare att det av riktlinjerna även ska framgå villkor för att säkerställa en konsekvent tillämpning av det tillfälliga upphävandet av inlösenrätten som en sista utväg i hela unionen och de aspekter som bör övervägas för att på ett likvärdigt och lämpligt sätt skydda försäkringstagare i alla hem- och värdjurisdiktioner.

Av artikel 144b.3 tredje stycket framgår att dessa åtgärder tillämpas i högst tre månader. Medlemsstaterna ska säkerställa att en åtgärd kan förlängas om de skäl som motiverar den fortfarande föreligger och att den upphör att tillämpas när dessa skäl inte längre föreligger. Av lag bör således framgå att Finansinspektionen ska ompröva ett beslut i den saken minst var tredje månad.

Av artikel 144b.3 fjärde stycket framgår att utan att det påverkar tillämpningen av artikel 144c.6 ska medlemsstaterna säkerställa att försäkrings- och återförsäkringsföretag, tills tillsynsmyndigheterna har avbrutit upphävandet av inlösenrätten, inte gör några utdelningar eller andra betalningar till aktieägare eller andra efterställda borgenärer (punkt a), gör aktieåterköp eller återbetalar eller inlöser någon kapitalbaspost (punkt b), eller betalar ut bonusar eller annan rörlig ersättning till ledamöter i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet, personer som utför centrala funktioner eller den verkställande ledningen (punkt c). Detta innebär att ett beslut om att begränsa inlösenrätten alltid ska föregås av ett beslut om att tillämpa övriga befogenheter. Av artikel 144b.3 fjärde stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har nödvändiga befogenheter för att verkställa de krav som avses i artikel 144b.3 fjärde stycket. Det bör därför framgå av lag att vid ett beslut att upphäva återköpsrätten ska föregås av tidigare nämnda begränsningar.

Finansinspektionens bedömning vid tillämpning av åtgärder då ett försäkringsföretag står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett hot mot konsumentskyddet eller finansiell stabilitet.

Av artikel 144b.5 framgår att vid tillämpning av de befogenheter som avses i artikel 144b.3 ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till de belägg som framkommit under den samlade tillsynsbedömningen och till en framåtblickande bedömning av de berörda företagens solvens och finansiella ställning, i linje med den bedömning som avses i artikel 45.1 andra stycket a och b. Enligt artikel 45.1 första stycket ska varje för-

säkringsföretag som en del av sitt riskhanteringssystem genomföra en egen risk- och solvensbedömning. Bedömningen ska, enligt andra stycket, innehålla minst det totala solvenskravet med beaktande av företagets specifika riskprofil, godkända risktoleransgränser och affärsstrategi (punkt a) samt fortlöpande uppfyllelse av kapitalkraven i kapitel VI avsnitten 4 och 5 och av kraven på försäkringstekniska avsättningar i kapitel VI avsnitt 2 (punkt b).

I artikel 36 finns bestämmelser om tillsynens granskningsprocess. Av artikel 36.5 framgår att granskningsprocessen resulterar i en samlad tillsynsbedömning. I genomförandet av Solvens II-direktivet, till exempel vad gäller bestämmelserna om kapitaltillägg, har begreppet efter Finansinspektionens granskning använts i de fall Finansinspektionen ska fatta ett beslut utifrån resultat i den samlade tillsynsbedömningen. Utredningen föreslår att samma terminologi används i genomförandet av artikel 144b.5 och det av lag framgår att när ett försäkringsföretag står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot skyddet av försäkringstagare eller det finansiella systemets stabilitet får Finansinspektionen efter granskning besluta om de åtgärder som anges i artikel 144b.3.

Det finns även anledning att föreslå att det ska framgå av bestämmelsen att Finansinspektionen även i sin bedömning ska beakta en framåtblickande bedömning av försäkringsföretagets solvens och finansiella ställning i enlighet med företagets egna risk- och solvensbedömning enligt 10 kap. 11 § första stycket 1 och 2 FRL.

Proportionalitet

Av artikel 144b.4 första stycket framgår att vid tillämpning av de befogenheter som avses i artikel 144b.3 ska tillsynsmyndigheterna ta vederbörlig hänsyn till de proportionalitetskriterier som avses i artikel 29.3, vilken anger att medlemsstaterna ska säkerställa att kraven i detta direktiv tillämpas på ett sätt som står i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av de inneboende riskerna i ett försäkrings- eller återförsäkringsföretags verksamhet, särskilt när det gäller företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag.

I proportionalitetsprincipen i 4 kap. 5 § FRL ingår inte 18 kap. FRL. Det bör därför framgå av den föreslagna bestämmelsen att när Finansinspektionen fattar ett beslut om åtgärder vid likviditetsbrister eller

betydande risk för likviditetsbrister som utgör ett hot mot konsumentskydd eller den finansiella stabiliteten ska åtgärderna stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av de inneboende riskerna i ett försäkringsföretags verksamhet, särskilt när det gäller företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag.

*Information till andra myndigheter med
ett makrotillsynsuppdrag, Eiopa och ESRB*

Enligt artikel 144b.3 sjätte stycket ska medlemsstaterna säkerställa att organ och myndigheter med ett makrotillsynsuppdrag, om det handlar om andra myndigheter än tillsynsmyndigheterna, utan onödigt dröjsmål vederbörligen informeras om tillsynsmyndighetens avsikt att utöva de befogenheter som avses i denna punkt och involveras i bedömningen av de potentiella oavsiktliga effekter som avses i andra stycket. Av sjunde stycket framgår vidare att medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna underrättar Eiopa och ESRB närhelst de befogenheter som avses i denna punkt utövas för att hantera en risk för det finansiella systemets stabilitet.

Makrotillsyn syftar till att identifiera och hantera risker i det finansiella systemet som helhet. Förutom Finansinspektionen har även Riksbanken och Riksgäldskontoret sådana uppgifter som kan anses rymmas inom ett makrotillsynsuppdrag. Tillsammans med regeringen utgör dessa myndigheter Finansiella stabilitetsrådet⁹, som är ett forum för regelbundna diskussioner om finansiell stabilitet och risker som kan leda till oönskade konsekvenser för det finansiella systemet som helhet.

Enligt 2 § första stycket 1 förordning (2023:910) med instruktion för Finansinspektionen ska Finansinspektionen verka för att det finansiella systemet är stabilt. Finansinspektionen ska, enligt andra stycket underrätta regeringen om den bedömer att instabilitet i finanssektorn riskerar att negativt påverka det svenska finansiella systemets funktionssätt. Mot bakgrund av detta, anser utredningen att inga ytterligare lagstiftningsåtgärder behövs för att anse att artikel 144b.3 sjätte stycket ska vara genomförd i svensk lagstiftning.

Artikel 144b.3 sjunde stycket bör införas i försäkringsrörelseförordningen som en skyldighet för Finansinspektionen att informera

⁹ Se <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/finansiella-stabilitetsradet/om-finansiella-stabilitetsradet>.

Eiopa då inspektionen fattat ett beslut om dessa befogenheter mot bakgrund av att det råder risk för det finansiella systemets stabilitet.

29.9.4 Tillfälliga åtgärder vid betydande likviditetsrisker under exceptionella omständigheter som påverkar hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden

Utredningens förslag: Vid exceptionella omständigheter som leder till likviditetsrisker för hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden ska Finansinspektionen få fatta beslut om att ett försäkringsföretag ska

1. begränsa eller tillfälligt stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställda borgenärer,
2. begränsa eller avbryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter,
3. begränsa eller tillfälligt stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning, samt
4. upphäva livförsäkringstagares återköpsrätt.

Finansinspektionen ska ompröva ett sådant beslut minst var tredje månad.

Regeringen ska meddela föreskrifter om att Finansinspektionen ska underrätta Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten innan inspektionen fattar ett beslut. När Finansinspektionen fattar beslutet mot bakgrund av ett överhängande hot mot det finansiella systemets stabilitet ska Finansinspektionen även underrätta Europeiska systemrisknämnden. Underrättelsen ska innehålla en beskrivning och motivering av den åtgärd som vidtagits, dess varaktighet och skälen för att vidta åtgärden samt dess negativa effekter på försäkringstagarna.

Utredningens bedömning: Inga lagstiftningsåtgärder krävs för att Finansinspektionen ska informera eller samråda med andra myndigheter med makrotillsynsuppdrag.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs bland annat artiklarna 144b.6 och 144b.7 i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Inga motsvarande bestämmelser finns i dag.

Åtgärder vid betydande likviditetsrisker under exceptionella omständigheter som påverkar hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden

Enligt artikel 144b.6 första stycket får de befogenheter som avses i 144b.3 utövas med avseende på berörda företag som är verksamma i en viss medlemsstat och om de exceptionella omständigheter som avses i punkt 3 påverkar hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden. Medlemsstaterna ska, enligt andra stycket, utse en myndighet som ska utöva de befogenheter som avses i första stycket. Av tredje stycket framgår att om den myndighet som utses inte är densamma som tillsynsmyndigheten ska medlemsstaten säkerställa lämplig samordning och lämpligt informationsutbyte mellan de olika myndigheterna. Alla myndigheter ska i synnerhet vara skyldiga att ha ett nära samarbete och utbyta all information som kan behövas för att den myndighet som utsetts enligt denna punkt ska kunna utföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Av skäl 68 framgår att tillsynsmyndigheterna bör ha de befogenheter som behövs för att upprätthålla specifika försäkringsföretags solvenssituation i exceptionella situationer, såsom vid negativa ekonomiska händelser eller marknadshändelser som påverkar en stor del av eller hela försäkringsmarknaden, i syfte att skydda försäkringstagarna och upprätthålla den finansiella stabiliteten. Dessa befogenheter bör inbegripa möjligheten att begränsa eller tillfälligt stoppa utdelning till aktieägare i och utbetalningar till andra efterställda borgenärer till ett visst försäkrings- eller återförsäkringsföretag innan en faktisk överträdelse av solvenskapitalkravet inträffar. Dessa befogen-

heter bör tillämpas från fall till fall, iaktta gemensamma riskbaserade kriterier och inte undergräva den inre marknadens funktion.

Av skäl 69 framgår vidare att eftersom begränsningar av eller tillfälligt stopp för utdelning och annan återbäring, om än bara tillfälligt, skulle påverka aktieägares och andra efterställda borgenärs rättigheter, bör tillsynsmyndigheterna ta vederbörlig hänsyn till principerna om proportionalitet och nödvändighet när de vidtar sådana åtgärder. Tillsynsmyndigheterna bör också säkerställa att de åtgärder som antas inte medför oproportionerliga negativa effekter på hela eller delar av det finansiella systemet i andra medlemsstater eller i unionen som helhet. Tillsynsmyndigheterna bör i synnerhet begränsa kapitalutbetalningar inom en försäkringsgrupp endast under exceptionella omständigheter och när detta är vederbörligen motiverat för att upprätthålla stabiliteten på försäkringsföretagsmarknaden och i det finansiella systemet som helhet.

Utredningen föreslår att Finansinspektionen ges de befogenheter som framgår av artikel 144b.6. Det bör dock framhållas att detta är tillfälliga åtgärder som Finansinspektionen endast kan tillämpa i undantagsfall, vid exceptionella och omfattande händelser i omvärlden som leder till likviditetsrisker för hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden. Det framgår inte av direktivet vilka omständigheter som kan bedömas vara exceptionella i detta sammanhang men viss vägledning borde kunna hämtas i de riktlinjer som Eiopa, enligt artikel 144b.8.b ska utarbeta i samråd med ESRB när det föreligger exceptionella omständigheter som motiverar ett tillfälligt upphävande av inlösenrätten.

Finansinspektionens befogenhet ska framgå av lag. Av bestämmelse ska framgå att vid exceptionella omständigheter som leder till betydande likviditetsrisker för hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden får Finansinspektionen fatta beslut om att ett försäkringsföretag ska begränsa eller tillfälligt stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställda borgenärer, aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter, och begränsa bonusar eller annan rörlig ersättning, samt upphäva livförsäkringstagares återköpsrätt.

Detta är beslut som Finansinspektionen fattar för enskilda försäkringsföretag, däremot kan inspektionen komma att fatta detta beslut för de företag på marknaden som är drabbade eller riskerar att drabbas likviditetsbrist.

Då Finansinspektionen ges de befogenheter som framgår av artikel 144b.6 första stycket blir artikelns tredje stycke inte tillämplig på svenska förhållanden och kräver därmed inga lagstiftningsåtgärder.

Information till Eiopa och ESRB

Då tillsynsmyndigheten fattar ett beslut för berörda företag under exceptionella omständigheter som påverkar hela eller en betydande del av försäkringsmarknaden framgår särskilda informationskrav av artikel 144b.7. Av artikel 144b.7 första stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att den myndighet som avses i artikel 144b.6 andra stycket i god tid underrättar Eiopa om utövandet av de befogenheter som avses i punkt 6 och, om åtgärden vidtas för att ta itu med en risk för det finansiella systemets stabilitet, ESRB. Av andra stycket framgår att underrättelsen ska innehålla en beskrivning av den åtgärd som vidtagits, dess varaktighet och skälen till utövandet av befogenheten, inbegripet skälen till att åtgärden ansågs vara ändamålsenlig och proportionerlig i förhållande till dess negativa effekter på försäkringstagarna.

Mot den bakgrunden föreslås därför att det av försäkringsrörelseförordningen ska framgå att Finansinspektionen ska underrätta Eiopa innan inspektionen fattar sitt beslut. När Finansinspektionen har fattat ett sådant beslut ska inspektionen även underrätta ESRB. Underrättelsen ska innehålla en beskrivning och motivering av den åtgärd som har vidtagits, dess varaktighet och skälen för att vidta åtgärden samt dess negativa effekter på försäkringstagarna.

29.10 Tillfälliga åtgärder för att upprätthålla företagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska vid exceptionella sektorsomfattande chocker, med syfte att upprätthålla ett den finansiella ställningen hos ett försäkringsföretag med särskilt sårbar riskprofil, få besluta att försäkringsföretaget ska

1. begränsa eller tillfälligt stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställda borgenärer,

2. begränsa eller avbryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter, samt
3. begränsa eller tillfälligt stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning.

När Finansinspektionen fattar ett sådant beslut ska åtgärderna stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av de inneboende riskerna i ett försäkringsföretags verksamhet, särskilt när det gäller företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag samt om företaget i dess riskhanteringssystem har beslutade risktoleransgränser och tröskelvärden.

Finansinspektionens granskning av om ett försäkringsföretag har en särskilt sårbar riskprofil inför beslutet ska innefatta företagets framtida solvens och finansiella ställning.

Finansinspektionen ska ompröva ett beslut minst var tredje månad.

Finansinspektionen ska bara få begränsa eller tillfälligt stoppa en betydande transaktion inom en grupp om transaktionen utgör ett hot mot den finansiella ställningen på gruppnivå eller mot solvens- eller likviditetssituationen i minst ett företag i gruppen.

När Finansinspektionen inte är grupptillsynsmyndighet ska inspektionen ge grupptillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig inför ett beslut.

Utredningens bedömning: Inga lagstiftningsåtgärder krävs för att Finansinspektionen ska informera eller samråda med andra myndigheter med makrotillsynsuppdrag.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.61 i ändringsdirektivet införs bland annat artikel 144c i Solvens II-direktivet.

Gällande rätt

Inga motsvarande regler finns i dag.

Tillsynsåtgärder för att upprätthålla företagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker

Av artikel 144c.1 framgår att utan att det påverkar tillämpningen av artikel 141 ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheterna har befogenhet att vidta åtgärder för att upprätthålla enskilda försäkringsföretags finansiella ställning under perioder av exceptionella sektorsomfattande chocker som kan hota det berörda företags finansiella ställning eller det finansiella systemets stabilitet. I artikel 144c.2 första stycket anges vidare att under perioder av exceptionella sektorsomfattande chocker ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att kräva att företag med en särskilt sårbar riskprofil vidtar åtminstone ska kunna begränsa eller tillfälligt stoppa utdelningar till aktieägare och andra efterställda borgenärer (punkt a), begränsa eller tillfälligt stoppa andra utbetalningar till aktieägare och andra efterställda borgenärer (punkt b), begränsa eller avbryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter, samt begränsa eller tillfälligt stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning (punkt d).

Det är tillsynsmyndigheten som avgör när det råder sektoromfattande chock men kriterier för när så är fallet kommer att framgå av tekniska standarder, se artikel 144c.7, som ska utarbetas av Eiopa efter samråd med ESRB. I det utkast till tekniska standarder som konsulterades under hösten 2024¹⁰ föreslår Eiopa att chocken åtminstone ska påverka skyddet av försäkringstagarna eller den finansiella stabiliteten. Detta mot bakgrund att alla kriser ser olika ut och kan slå olika mot försäkringstagare respektive den finansiella stabiliteten. Gemensamt är dock att det rör sig om situationer då hela sektorn är påverkad. Eiopa poängterar att detta inte hindrar tillsynsmyndigheterna från att vidta åtgärder mot enskilda företag med stöd av artikel 136a, 138, 139 eller 141 i det fall inte hela sektorn är påverkad. Kriterierna fokuserar inte heller på särskilda händelser då det på förhand inte går att veta vilken form en kris kan ta, utan på vilka konsekvenser krisen kan få.

Av artikel 144c.2 första stycket framgår att medlemsstaterna ska ge tillsynsmyndigheterna befogenhet att *åtminstone* kunna vidta de åtgärder som anges i artikeln. Det finns således utrymme för att på nationell nivå ge tillsynsmyndigheten även andra befogenheter i händelse av en sektorsomfattande chock. Utredningen ser dock inga

¹⁰ EIOPA-BoS-24-322_CP.

ytterligare åtgärder som skulle vara lämpliga att tillämpa på det omfattande sätt som artikel 144c.2 första stycket föreskriver. I händelse av en sektorsomfattande chock har Finansinspektionen, genom genomförandet av artikel 136a, 138, 139 och 141 möjlighet att vidta åtgärder avseende enskilda försäkringsföretag i det fall situationen i ett enskilt företag kräver detta. Utredningen föreslår därför att Finansinspektionen inte ska kunna fatta beslut om andra åtgärder än de som framgår av artikel 144c.2.

Utredningen föreslår vidare att artikel 144c.1 och artikel 144c.2 första stycket införs på samma sätt och på samma grunder som artikel 144b.3, se 29.9.3 genom en bestämmelse i lag som anger att Finansinspektionen får vid exceptionella sektorsomfattande chocker, med syfte att upprätthålla ett den finansiella ställningen hos ett försäkringsföretag med särskilt sårbar riskprofil, besluta att försäkringsföretaget ska begränsa eller tillfälligt stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställda borgenärer, begränsa eller avbryta aktieåterköp och återbetalning eller inlösen av kapitalbasposter, samt begränsa eller tillfälligt stoppa bonusar eller annan rörlig ersättning.

Av skäl 67 framgår exempel på vad som avses med företag med särskild sårbar riskprofil ur ett likviditetsperspektiv. Som exempel anges företag med likvida skulder, illikvida tillgångar eller likviditetssvaghet som kan påverka den finansiella stabiliteten. Av direktivet framgår dock inte vad som kan anses vara en särskilt sårbar riskprofil i en mer allmän bemärkelse. Detta blir därmed rimligen också en bedömning som Finansinspektionen måste göra i varje enskilt fall i samband med bedömningen av om det kan anses råda en exceptionell sektorsomfattande chock.

Av artikel 144c.5 framgår att de åtgärder som avses i artikel 144c.2 ska tillämpas så länge de skäl som motiverar åtgärderna kvarstår. Åtgärderna ska ses över minst var tredje månad och upphävas så snart de skäl som motiverade åtgärderna inte längre föreligger. Utredningen föreslår att det av bestämmelsen om Finansinspektionens beslut framgår att Finansinspektionens ska ompröva beslutet var tredje månad.

Finansinspektionens bedömning inför ett beslut om åtgärder vid exceptionella sektorsomfattande chocker

Av artikel 144c.3 framgår att vid utövandet av den befogenhet som avses i artikel 144c.2 ska tillsynsmyndigheterna ta vederbörlig hänsyn till de proportionalitetskriterier som avses i artikel 29.3 samt till förekomsten av risktoleransgränser som godkänts av företaget och tröskelvärden i dess riskhanteringssystem. Tillsynsmyndigheten ska också, enligt artikel 144c.4, att ta hänsyn till de belägg som framkommit under den samlade tillsynsbedömningen och till en framåtblickande bedömning av de berörda företagens solvens och finansiella ställning, i linje med den bedömning som avses i artikel 45.1 andra stycket a och b.

Bestämmelserna ställer till övervägande del samma krav på Finansinspektionens bedömning som vid ett beslut om åtgärder när ett försäkringsföretag står inför betydande likviditetsrisker som kan orsaka ett överhängande hot mot skyddet av försäkringstagare eller det finansiella systemets stabilitet. Det får därför anses att artikel 144c.3 och artikel 144c.4 bör införas på motsvarande sätt som artikel 144b.4 första stycket, men med ett tillägg om risktoleransgränser och tröskelvärden, samt artikel 144b.5. Det bör därför av lag framgå att när Finansinspektionen fattar sitt beslut ska åtgärderna stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten av de inneboende riskerna i ett försäkringsföretagets verksamhet, särskilt när det gäller företag som klassificeras som små och icke-komplexa företag. Det ska också av lag framgå att Finansinspektionens granskning enligt första stycket ska innefatta företagets framtida solvens och finansiella ställning enligt 10 kap. 11 § första stycket 1 och 2 FRL samt om företaget i dess riskhanteringssystem har beslutade risktoleransgränser och tröskelvärden

Information till andra nationella myndigheter med makrotillsynsuppdrag

Av artikel 144c.2 andra stycket framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att relevanta nationella organ och myndigheter med makrotillsynsuppdrag informeras på vederbörligt sätt om den nationella tillsynsmyndighetens avsikt att utöva de befogenheter som föreskrivs

i denna artikel och på lämpligt sätt involveras i bedömningen av exceptionella sektorsomfattande chocker i enlighet med denna punkt.

Mot bakgrund av vad som anförs i avsnitt 29.9.3 om information till andra tillsynsmyndigheter med ett makrotillsynsuppdrag anser Finansinspektionen att artikel 144c.4 inte kräver några lagstiftningsåtgärder.

Särskilt beaktande av gruppinterna transaktioner

Av den nya artikeln 144c.6 framgår att vid tillämpning av denna artikel ska sådana betydande transaktioner inom gruppen som avses i artikel 245.2, inbegripen utdelning inom gruppen, endast stoppas tillfälligt eller begränsas om de utgör ett hot mot gruppens eller minst ett gruppföretags solvens- eller likviditetssituation.

Den nya artikel 144c.6 innehåller förtydliganden kring hur gruppinterna transaktioner ska beaktas vid ett eventuellt beslut om åtgärder vid exceptionella sektorsomfattande chocker. Av den nya artikeln 144c.6 följer att sådana betydande transaktioner inom gruppen som framgår av 19 kap. 38 § FRL, inbegripen utdelning inom gruppen, endast stoppas tillfälligt eller begränsas om de utgör ett hot mot gruppens eller minst ett gruppföretags solvens- eller likviditetssituation. Detta bör framgå av lag.

Av den nya artikel 144c.6 framgår även att tillsynsmyndigheterna för de anknutna företagen ska samråda med grupp tillsynsmyndigheten innan de tillfälligt stoppar eller begränsar transaktioner med resten av gruppen. Därmed bör det även av lag framgå att när Finansinspektionen inte är grupp tillsynsmyndighet ska inspektionen ge grupp tillsynsmyndigheten tillfälle att yttra sig inför ett sådant beslut enligt stycket ovan. Detta gäller dock enbart beslut som rör ett anknutet företag till en EES-försäkringsgivare.

29.11 Vissa frågor om sekretess och informationsdelning

29.11.1 Offentliggörande av resultat av stresstester

Utredningens bedömning: Ändringarna i Solvens II-direktivet om offentliggörande av stresstester tillgodoses av befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

Skälen till utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.34 läggs ett fjärde stycke till artikel 64 i Solvens II-direktivet.

Av det nya stycket framgår att kraven på sekretess i första till tredje stycket i artikel 64 inte ska hindra tillsynsmyndigheterna från att offentliggöra resultatet av de stresstest som genomförts i enlighet med artikel 34.4 i detta direktiv eller artikel 32 i förordning (EU) nr 1094/2010 eller från att översända resultatet av stresstesten till Eiopa så att Eiopa kan offentliggöra dessa resultat för hela unionen.

Gällande rätt

Inga motsvarande krav på offentliggörande av resultat av stresstester finns i dag.

Av första till tredje stycket i artikel 64 framgår krav på tystnadsplikt. I första stycket anges att medlemsstaterna ska föreskriva att samtliga personer som tjänstgör hos eller har tjänstgjort hos tillsynsmyndigheter, liksom revisorer eller experter som är verksamma för dessa myndigheters räkning, ska vara bundna av tystnadsplikt. Av andra stycket framgår vidare att utan att det påverkar fall som omfattas av straffrättslig lagstiftning, får ingen konfidentiell information som sådana personer erhåller i tjänsten röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda försäkringsföretag. Slutligen framgår av tredje stycket att om ett försäkringsföretag har försatts i konkurs eller underkastats tvångslikvidation, får dock konfidentiell informa-

tion, som inte berör tredje part som strävar efter att rädda företaget, röjas vid civilrättsliga eller kommersiella förfaranden.

Artikel 64 är genomförd i svensk rätt genom bestämmelser i 7–10 kap. i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL). I sammanhanget bör även uppmärksammas bestämmelserna i 15 kap. 1 a § och 30 kap. 7 § OSL, som rör sekretess i det internationella samarbetet.

Offentliggörande av resultat av stresstester

Enligt artikel 34.4 i Solvens II-direktivet ska medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna har befogenhet att, när så är lämpligt och nödvändigt, utöver reglerna för beräkning av solvenskapitalkravet utarbeta kvantitativa redskap för att som ett led i den samlade tillsynsbedömningen analysera försäkringsföretags förmåga att hantera möjliga händelser eller framtida förändringar av de ekonomiska förhållandena som skulle kunna påverka deras samlade finansiella ställning negativt. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att kräva att företagen genomför sådana bedömningar. Med stöd av denna artikel genomför Eiopa vartannat år¹¹ stresstester av försäkringsföretagen. Resultaten av stresstesten publiceras på aggregerad nivå i en rapport¹².

Artikel 64 rör tystnadsplikt hos personer som arbetar eller har arbetat hos en tillsynsmyndighet. Vidare anger bestämmelsen att ingen konfidentiell information som sådana personer erhåller i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammandrag eller sammanställning som omöjliggör identifikation av enskilda försäkringsföretag.

Det nya fjärde stycket i artikel 64 syftar till att undanröja de hinder som tystnadsplikt enligt artikel 64 utgör för att resultat från stresstester ska kunna offentliggöras av Finansinspektionen eller delas med Eiopa så att Eiopa kan dela resultaten på europeisk nivå. Utredningen ser inte att några sådana hinder föreligger i nuvarande reglering och anser därmed också att inga lagstiftningsåtgärder krävs med anledning av det nya fjärde stycket i artikel 64.

¹¹ Vartannat år genomför Eiopa stresstester av tjänstepensionsföretag.

¹² För resultat i 2024 års stresstest, se

https://www.eiopa.europa.eu/document/download/f8a234b0-a84a-49ff-975e-c47f8849bfc0_en?filename=Report%20-%20Insurance%20Stress%20Test%202024.pdf.

29.11.2 Informationsutbyte mellan myndigheter

Utredningens bedömning: Ändringarna av bestämmelsen om informationsutbyte i Solvens II-direktivet tillgodoses av befintliga bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen.

Skälen för utredningens bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.34 i ändringsdirektivet införs ett andra stycke i artikel 68.1 i Solvens II-direktivet.

Av det nya stycket i artikel 68.1 framgår att artikel 64 första stycket och artikel 67 ska inte hindra utbyte av information mellan tillsynsmyndigheter och skattemyndigheter i samma medlemsstat i den mån sådant utbyte är tillåtet enligt nationell rätt. När den informationen härrör från en annan medlemsstat får den endast utbytas med uttryckligt medgivande från den myndighet från vilken informationen härrör.

Gällande rätt

Av artikel 68 framgår bestämmelser om informationsutbyte med andra myndigheter.

Bestämmelser i nuvarande artikeln 68.1 tillgodoses av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen¹³.

Bestämmelserna kräver inga lagstiftningsåtgärder

Av det nya andra stycket i artikel 68.1 följer att bestämmelser i Solvens II-direktivet om tystnadsplikt och konfidentiell information ska inte hindra informationsutbyte mellan Finansinspektionen och Skattemyndigheten i den mån ett sådant utbyte är tillåtet enligt svensk rätt. När det rör information från en annan medlemsstat får denna endast utbytas efter ett uttryckligt medgivande från den myndighet som informationen härrör.

¹³ Se prop. 2015/16:9 s. 361–363.

Utredningen ser inga skäl till att göra en annan bedömning än den som gjordes i genomförandet av Solvens II-direktivet. Bestämmelser som avser nu aktuellt informationsutbyte finns i offentlighets- och sekretesslagen, och några lagändringar inte är nödvändig.

30 Grupp tillsyn

30.1 Tillsyn över grupper

I Solvens II-direktivet finns det särskilda bestämmelser om tillsyn över försäkrings- och återförsäkringsföretag som ingår i en grupp (artiklarna 212–266). Dessa bestämmelser kompletteras av bestämmelser i Solvens II-förordningen (artiklarna 328–377). Bestämmelserna i Solvens II-direktivet har genomförts genom bestämmelser i försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL. Dessa bestämmelser infördes när Solvens II-direktivet genomfördes i svensk rätt (prop. 2015/16:9) och ersatte då det tidigare bestämmelserna om försäkringsgrupper. De tidigare bestämmelserna om försäkringsgrupper genomförde i sin tur Europaparlamentets och rådets direktiv nr 98/78/EG av den 27 oktober 1998 om extra tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en försäkringsgrupp, nedan försäkringsgruppsdirektivet (prop. 1999/2000:99).

I försäkringsrörelselagen finns det efter genomförandet av Solvens II-direktivet bland annat bestämmelser som bestämmer vilka företag som tillsammans ska anses utgöra en grupp och i och med det omfattas av grupptillsyn (19 kap. 1–3 §§). Det finns också bestämmelser om hur tillsynen ska bedrivas om det inom en större grupp finns flera mindre grupper, dvs. vilken nivå som grupptillsynen ska utgå från (19 kap. 4 §) och vilken myndighet som ska ansvara för grupptillsynen (19 kap. 6 och 7 §§).

Grupptillsynen är mer eller mindre omfattande utifrån hur den enskilda gruppen ser ut och vilka företag som ingår i den. Den mest omfattande grupptillsynen, s.k. fullständig grupptillsyn, omfattar samtliga områden för grupptillsyn (19 kap. 2 § andra stycket FRL). Det innebär krav på gruppsolvens, rapportering av riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp, företagsstyrning för gruppen samt tillgång till information och offentliggöranden.

I andra fall är grupptillsynen begränsad till att endast omfatta att ett försäkringsföretag ska ha en god kontroll över transaktioner med sitt moderföretag och moderföretagets andra anknutna företag (19 kap. 2 § fjärde stycket FRL). Om moderföretaget har huvudkontor utanför EES gäller särskilda bestämmelser för omfattningen (19 kap. 2 § tredje stycket FRL).

När det gäller de faktiska kraven för grupptillsyn rör det sig såväl om kvantitativa som kvalitativa krav. Dessa innebär i huvudsak att gruppen ska uppfylla ett visst gruppbaserat kapitalkrav (19 kap. 16–22 §§ FRL), att gruppen ska lämna rapporter om riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp till grupptillsynsmyndigheten (19 kap. 37–41 §§ FRL), att det ställs upp vissa krav på företagsstyrning för gruppen som helhet (19 kap. 42 och 43 §§ FRL) samt tillgång till information och offentliggöranden som rör gruppen (19 kap. 44–57 §§ FRL). I de fall grupptillsynen sträcker sig över flera länder inom EES finns det också bestämmelser om gränsöverskridande samordning mellan olika berörda myndigheter (se bland annat 19 kap. 8, 27 och 83 §§). Bestämmelserna kompletteras av bestämmelser i dels Solvens II-förordningen om grupptillsyn för försäkringsföretag (se artiklarna 328–377), dels föreskrifter som Finansinspektionen har meddelat med stöd av bemyndigande (se till exempel 13 kap. Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse).

När det gäller tillsynen utgör grupptillsyn ett komplement till tillsynen över de enskilda försäkringsföretagen. Ett försäkringsföretag som omfattas av grupptillsyn kommer således alltid att också omfattas av tillsyn som enskilt företag. Om det i en grupp finns företag i flera olika länder inom EES, som var för sig bedriver försäkringsrörelse, samordnas grupptillsynen mellan de olika tillsynsmyndigheterna i ett s.k. tillsynskollegium. En av tillsynsmyndigheterna utses till grupptillsynsmyndighet och blir i och med det ansvarig för grupptillsynen och arbetet i tillsynskollegiet. I vissa fall rör det sig dock om nationella grupper, dvs. grupper där samtliga försäkringsgivare har huvudkontor i samma land inom EES och då bildas det inte något egentligt tillsynskollegium (prop. 2015/16:9 s. 394–395). I en sådan grupp är en och samma tillsynsmyndighet både tillsynsmyndighet över de enskilda företagen och grupptillsynsmyndighet (prop. 2020/21:129 s. 35).

Genom Solvens II-direktivet infördes en betydligt mer omfattande reglering än det som tidigare gällde enligt försäkringsgruppsdirektivet. I samband med det ändrades också inriktningen av tillsynen, från de enskilda försäkringsföretagen och hur de påverkas av att de ingår i en försäkringsgrupp, till att avse hela gruppen som en helhet (prop. 2015/16:9 s. 394). En grupp enligt försäkringsrörelselagen, och Solvens II-direktivet, utgör dock inte en egen juridisk person. I stället är en grupp i första hand en konstruktion som skapas uteslutande för tillsynen och för att kunna hantera förhållandena mellan olika företag och de risker som är förenade med det. Det är också ett enskilt företag som ansvarar för att gruppen uppfyller de krav som gäller enligt försäkringsrörelselagen och det bakomliggande Solvens II-regelverket. Vilket företag detta är varierar utifrån den enskilda gruppen och de företag som ingår i den. Det kan vara ett försäkringsföretag som är moderföretag till ett annat försäkringsföretag. Det kan också vara någon form av holdingföretag, ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. I de flesta fallen är det det yttersta moderföretaget som ska ansvara för att gruppen uppfyller de krav som gäller för grupptillsynen.

Genom ändringsdirektivet justeras bestämmelserna om grupptillsyn i Solvens II-direktivet. I flera fall rör det sig om förtydliganden i syfte att uppnå en högre enhetlighet i hur reglerna tillämpas i de olika medlemsländerna. Det rör sig även om en utvidgning av tillämpningsområdet, så att tillsynen också omfattar företag som i praktiken är en grupp och uppträder som sådan, även om de inte motsvarar den hittillsvarande definitionen av en grupp (skäl 78 i ändringsdirektivet). Vidare införs regler för att ytterligare beakta de enskilda företagen utifrån dess betydelse för grupptillsynen med möjlighet att undanta företag från grupptillsyn (skäl 80 i ändringsdirektivet).

30.2 Definitioner

Utredningens förslag: Flera definitioner i försäkringsrörelselagen ska ses över. Det ska införas definitioner av moderföretag, dotterföretag, företag med ägarintresse och reglerat företag. Definitionerna av anknutet företag, grupp och försäkringsholdingföretag ändras och justeras. Det nya begreppet holdingföretag till försäkringsgivare i tredjeland ska införas. De nuvarande begreppen företag med gemensam eller i huvudsak gemensam ledning ska justeras.

I enlighet med Solvens II-direktivet ska det införas bestämmelser om att företag i vissa fall ska beaktas som moder- och dotterföretag. Finansinspektionen ska få fatta ett sådant beslut dels om det ena företaget utövar ett bestämmande inflytande över det andra företaget, dels om två eller flera företag kan anses stå under gemensam ledning. I vissa fall ska Finansinspektionen få besluta att ett innehav ska anses som ett ägarintresse. Det ska införas bestämmelser om vilket företag som ska vara moderföretag i en sådan grupp och förfarandet för att utse ett sådant moderföretag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.69 i ändringsdirektivet ändras och justeras flera definitioner. Det gäller bl.a. definitionen av vad som avses med grupp (artikel 212.1 c i Solvens II-direktivet) och definitionen av försäkringsholdingbolag (artikel 212.1 f i Solvens II-direktivet). Det införs också en ny definition, holdingbolag till försäkrings- och återförsäkringsföretag i tredjeland (artikel 212.1 fa i Solvens II-direktivet).

Vidare justeras i artikel 1.69 i ändringsdirektivet bestämmelsen om att en tillsynsmyndighet även ska betrakta varje företag som i praktiken utövar ett dominerande inflytande över ett annat företag som ett moderföretag (artikel 212.2 i Solvens II-direktivet). Det införs också en ny bestämmelse om att en tillsynsmyndighet ska anse att två eller flera företag utgör en grupp om företagen kan anses stå under gemensam ledning (artikel 212.3 i Solvens II-direktivet). Det införs även bestämmelser om vilket företag som ska vara moderföretag

tag i en grupp med företag som anses stå under gemensam ledning (artikel 214.5 och 6 i Solvens II-direktivet).

Nya och ändrade definitioner

Genom ändringsdirektivet ändras flera definitioner som har direkt betydelse för grupptillsynen.

I och med ändringarna justeras begreppen moderföretag och dotterföretag (artikel 13.15 och 13.16 i Solvens II-direktivet). Detta kommer inte längre enbart vara moder- och dotterföretag enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG. Genom ändringarna kommer detta också gälla i de fall en tillsynsmyndighet ansett att det finns ett förhållande mellan två eller flera företag (se artikel 212.2, 214.5 214.6, se även avsnitt 30.3). Därmed bör begreppen moderföretag och dotterföretag, till skillnad mot vad ställningstaganden i tidigare lagstiftningsärenden, införas i försäkringsrörelselagen (se prop. 1999/2000:99 s. 29 och prop. 2015/16:9 s. 398). Även det nya begreppet reglerat företag bör införas i försäkringsrörelselagen (artikel 13.41 i Solvens II-direktivet).

När det gäller begreppen företag med ägarintresse (artikel 212.1 a) och anknutet företag (artikel 212.1 b) ändras hänvisningarna till en annan EU-rättsakt, hänvisningen till numera upphävda artikel 12.1 i Rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning ändras till nu gällande artikel 22.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG).

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet gjordes bedömningen att begreppet företag med ägarintresse inte bör införas. Som skäl angavs i bland annat att begreppet är näraliggande begreppet ägarintresse trots att de inte har samma innebörd (prop. 2015/16:9 s. 399–400). Detta har dock lett till vissa tillämpningsproblem. Det gäller särskilt då begreppet förekommer i den direkt tillämpliga Kommissionens

delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II) och då denna förordning ska tillämpas tillsammans med det svenska regelverket, till exempel försäkringsrörelselagen och föreskrifter som meddelats med stöd av bemyndigande. Det finns därmed skäl för att nu ta in begreppet företag med ägarintresse i försäkringsrörelselagen. I samband med det bör bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om anknutet företag (1 kap. 16 a §) justeras så att den, i enlighet med motsvarande bestämmelse i Solvens II-direktivet (artikel 212.1 b), inte innehåller begreppen gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. I stället bör förhållandet mellan företagen anges som ett företag som är knutet till ett annat företag genom ett sådant förhållande som avses i artikel 22.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG, dvs. att

1. ett företag och ett eller flera andra företag som företaget inte är närstående enligt beskrivningen i punkt 1 eller 2, står under enhetlig ledning i enlighet med antingen ett avtal som ingåtts med det förstnämnda företaget eller att dessa andra företags stiftelse-urkund eller bolagsordning, eller
2. förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganen i företaget och ett eller flera andra företag med vilka det förstnämnda företaget inte har något sådant samband som avses i punkt 1 eller 2, till större delen består av samma personer vilka har fullgjort sitt uppdrag under räkenskapsåret och fram till dess att den koncernredovisningen upprättas.

Begreppen gemensam ledning kommer dock i och med ändringsdirektivet och den nya artikel 212.3 i Solvens II-direktivet att få en ny innebörd, se nedan. Därmed bör den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 16 b § försäkringsrörelselagen utmönstras.

Genom ändringsdirektivet justeras definitionerna för grupp och försäkringsholdingbolag. Motsvarande definitioner i försäkringsrörelselagen bör justeras så att de fullt ut överensstämmer med den nya lydelsen av Solvens II-direktivet.

Inom vissa grupper finns det ägarintressen i försäkrings- och återförsäkringsdotterföretag i ett tredjeland via ett mellanliggande och oreglerat holdingföretag. Även om sådana mellanliggande holdingföretag inte har något försäkrings- eller återförsäkringsdotterföretag med huvudkontor inom EES är det viktigt att holdingföretaget kan behandlas på samma sätt som ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och ingå i beräkningen av solvensen på gruppnivå. Därmed införs det i Solvens II-direktivet en definition av holdingbolag till försäkrings- och återförsäkringsföretag i tredjeland, vilket innebär att det tydliggörs hur grupper ska beakta anknutna företag i tredjeland när de beräknar solvensen på gruppnivå (artikel 212.1 fa, se även skäl 77). Detta nya begrepp bör införas i försäkringsrörelselagen. I enlighet med gällande terminologi i försäkringsrörelselagen bör denna typ av holdingföretag dock benämnas som ett holdingföretag till försäkringsgivare från tredjeland (1 kap. 12 § 6 och 8 FRL jämförda med artikel 13.3 och 212.1 f i Solvens II-direktivet).

Företag som ska anses utgöra en grupp

Som anges i skälen till ändringsdirektivet uppkommer i vissa fall relationer mellan företag som gör att företagen i praktiken utgör och uppträder som en grupp, även om företagen inte motsvarar definitionen av en grupp enligt Solvens II-direktivet. I sådana fall, särskilt för horisontella grupper utan kapitalkopplingar mellan olika företag, bör grupptillsynsmyndigheterna ha befogenhet att identifiera förekomsten av en grupp. Objektiva kriterier bör också föreskrivas för en sådan identifiering (skäl 78 i ändringsdirektivet).

Genom ändringsdirektivet införs bestämmelser för att hantera dessa fall där försäkringsföretag uppträder som en grupp, utan att det finns kapitalkopplingar mellan de enskilda företagen. I sådana fall får tillsynsmyndigheterna möjlighet att anse att två eller flera företag utgör en grupp i den mening som avses enligt direktivet. Detta gäller om tillsynsmyndigheterna anser att företagen står under gemensam ledning (artikel 212.3). Även bestämmelsen om att tillsynsmyndigheterna ska betrakta varje företag som i praktiken utövar ett dominerande inflytande över ett annat företag som ett moderföretag justeras genom ändringsdirektivet (artikel 212.2). Dessa bestäm-

meler kompletteras med en särskild bestämmelse om faktorer som tillsynsmyndigheterna ska beakta vid en bedömning av om företag kan anses ha gemensam ledning eller att ett företag har ett dominerande inflytande över ett annat företag (artikel 212.4). Kommissionen ska även anta tekniska standarder för denna bedömning (artikel 212.5).

För att fullt ut uppfylla kraven enligt Solvens II-direktivet bör det införas bestämmelser om att Finansinspektionen i vissa fall ska få besluta att företag ska anses som moder- och dotterföretag. Detta ska gälla om ett företag i praktiken utövar ett dominerande inflytande över ett annat företag (artikel 212.2). I försäkringsrörelselagen bör detta dock benämnas bestämmande inflytande (jfr t.ex. 1 kap. 4 § årsredovisningslagen [1995:1554])). I enlighet med direktivet bör Finansinspektionen också få besluta att ett direkt eller indirekt innehav av röster eller kapital i ett företag över vilket ett betydande inflytande utövas, ska anses som ett ägarintresse (artikel 212). I försäkringsrörelselagen benämns detta förhållande som ett bestämmande inflytande (se t.ex. 19 kap. 1 § andra stycket). Även i fortsättningen bör så gälla. Finansinspektionen ska vidare, i enlighet med direktivet, få besluta om att två eller flera företag ska utgöra en grupp om företagen anses stå under gemensam ledning, s.k. horisontell grupp (artikel 212.3). Finansinspektionen ska få meddela sådana beslut om inspektionen är grupptillsynsmyndighet för en befintlig grupp och ytterligare företag kommer att ingå i gruppen genom inspektionens beslut. Finansinspektionen ska också få meddela sådana beslut om Finansinspektionen blir grupptillsynsmyndighet för en grupp som bildas genom Finansinspektionens beslut. Bestämmelser om när Finansinspektionen ska vara grupptillsynsmyndighet finns i 19 kap. 7 och 8 §§ FRL (se även artikel 247 i Solvens II-direktivet). I enlighet med direktivet bör det även införas bestämmelser om de omständigheter som ska ligga till grund för Finansinspektionens bedömning, till exempel möjligheten till kontroll över eller förmåga att påverka beslut i ett annat företag (artikel 212.4). Det bör vidare införas en bestämmelse om att inspektionen ska informera berörda behöriga myndigheter om skälen för ett beslut (artikel 212.5). Att Finansinspektionen ska informera de berörda företagen om skälen för ett beslut följer av gällande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900) (se 32 och 33 §§).

Som anges ovan ska kommissionen anta tekniska standarder om vad tillsynsmyndigheterna ska beakta vid en sådan bedömning. I enlig-

het med skälen till direktivet bör det krävas att företagen i praktiken utgör och uppträder som en grupp och att grupptillsynen har något att tillföra utöver tillsynen över de enskilda företagen (se skäl 16 i Solvens II-direktivet och skäl 78 i ändringsdirektivet).

De nu aktuella besluten bör i enlighet med Solvens II-direktivet bara gälla för grupptillsynen enligt försäkringsrörelselagen (se artikel 212.2 och 212.3). Ett beslut enligt försäkringsrörelselagen om att två eller flera företag ska anses utgöra en grupp innebär således inte ensamt att företagen till exempel enligt redovisningsregler ska utgöra moder- och dotterföretag.

När det gäller horisontella grupper finns det inte, till skillnad från fallet med att ett företag har ett bestämmande inflytande över ett annat företag, ett tydligt moder- och dotterföretagsförhållande. I ett sådant fall ska gruppen, dvs. de företag som ska anses utgöra en grupp, utse ett företag till moderföretag som ska ansvara för att kraven på grupptillsyn uppfylls (artikel 214.5). Övriga företag, dvs. de företag som anses ha gemensam ledning med det utsedda moderföretaget, ska anses som dotterföretag. Om utseende av det företag som gruppen föreslår skulle innebära hinder mot utövandet av grupptillsynen över gruppen, ska grupptillsynsmyndigheten förelägga företagen om att utse ett annat företag till moderföretag (artikel 214.6). För det fall företagen underlåter att utse ett moderföretag ska grupptillsynsmyndigheten utse ett av företagen till moderföretag. Vid utseende av moderföretag ska grupptillsynsmyndigheten bland annat beakta storleken på de försäkringstekniska avsättningarna i respektive företag och årliga tecknade bruttopremieinkomster för företagen. Detta ska gälla både när grupptillsynsmyndighet anser att det företag som företagen utsett till moderföretag leder till väsentliga hinder för utövandet av grupptillsynen och när företagen underlåter att utse moderföretag.

För att genomföra denna del av Solvens II-direktivet bör det införas motsvarande bestämmelser i försäkringsrörelselagen om att de företag som har ansetts utgöra en grupp, ska utse ett av företagen till moderföretag och att Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, i vissa fall får förelägga företagen om att utse ett annat företag till moderföretag. Det bör också införas bestämmelser om att Finansinspektionen ska få utse ett företag till moderföretag om de företag som ska anses utgöra en grupp inte utser ett företag till moderföretag och vad inspektionen ska beakta vid

ett utseende av moderföretag. Om Finansinspektionen har utsett ett företag till moderföretag, ska inspektionen åtminstone årligen utvärdera sitt beslut. I enlighet med direktivet ska det införas bestämmelser om att Finansinspektionen ska ge berörda behöriga myndigheter tillfälle att yttra sig inför ett beslut som rör utseende av moderföretag och därefter få del av skälen för ett beslut.

30.3 Tillämpningsområdet

Utredningens förslag: Bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om fall då grupptillsyn ska utövas ska justeras så att de överensstämmer med den nya lydelsen av Solvens II-direktivet.

Det ska införas bestämmelser om krav för moderföretag som är försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag. Finansinspektionen ska, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, ha möjlighet att ingripa om ett sådant företag inte uppfyller de kraven. Detta innebär att förelägga en ägare att inrätta ett särskilt företag.

De nya bestämmelserna i Solvens II-direktivet om undantag från grupptillsyn ska införas i försäkringsrörelselagen.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.70) förtydligas bestämmelsen i Solvens II-direktivet om fallen då grupptillsyn ska utövas över en grupp (artikel 213.2).

Vidare införs det genom artikel 1.71 i ändringsdirektivet en ny bestämmelse med krav på försäkringsholdingbolag och blandade finansiella holdingföretag. Sådana företag ska säkerställa att gruppens interna arrangemang och ansvarsfördelning är tillräckliga för att efterleva kraven på grupptillsyn och att organisationsstrukturen inte motverkar eller hindrar en ändamålsenlig tillsyn över gruppen och dess försäkringsdotter- och återförsäkringsdotterföretag (artikel 213b i Solvens II-direktivet).

Medlemsstaterna ska enligt artikel 1.71 i ändringsdirektivet säkerställa att grupptillsynsmyndigheten har möjlighet att säkerställa en

ändamålsenligt och effektiv tillsyn (artikel 213b.2 och 3 i Solvens II-direktivet).

Genom artikel 1.72 i ändringsdirektivet justeras bestämmelserna om tillämpningsområdet för grupptillsynen. Det gäller bland annat bestämmelserna om möjlighet till undantag från grupptillsyn och vad tillsynsmyndigheterna ska beakta vid en prövning av undantag (artikel 214.2 och 3 i Solvens II-direktivet).

Fall då grupptillsyn ska utövas och undanröjande av hinder mot grupptillsyn

Som anges ovan förtydligas bestämmelsen i Solvens II-direktivet (artikel 213.2) om när grupptillsyn ska utövas över en grupp. Motsvarande förtydligande bör göras i försäkringsrörelselagen (19 kap. 2 §).

Genom ändringsdirektivet införs nya bestämmelser med krav för moderföretag som är försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag. Det gäller bland annat krav om att gruppens interna arrangemang och ansvarsfördelning ska vara tillräckliga för att efterleva direktivet och att organisationsstrukturen inte ska motverka eller hindra en ändamålsenlig tillsyn över gruppen (artikel 213b.1). Dessa krav bör införas i försäkringsrörelselagen. I enlighet med direktivet bör finansinspektionen ges möjlighet att ingripa om ett företag inte uppfyller kraven (artikel 213.b2).

När det gäller grupper med företag som har eller har ansetts ha gemensam ledning bör Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, ges möjlighet att förelägga företagen att vidta åtgärder om organisationsstrukturen i sig motverkar eller hindrar en ändamålsenlig tillsyn (artikel 213b.3). Detta innebär att kräva etablering av ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES eller ett företag inom EES som genom centraliserad samordning i praktiken utövar ett bestämmande inflytande över beslut, inbegripet finansiella beslut.

Undantag från grupptillsyn

I Solvens II-direktivet anges att grupptillsynen inte ska innebära krav på tillsynsmyndigheterna om att utföra tillsynsuppgifter i fråga om enskilda försäkringsföretag i tredjeland, enskilda återförsäkringsföre-

tag i tredjeland eller enskilda försäkringsholdingbolag med blandad verksamhet. Ett utövande av grupptillsyn får dock, för att säkerställa efterlevnad av direktivet, innebära direkt tillsyn och utövande av tillsynsbefogenheter över försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag av tillsynsmyndigheter (se artikel 214.1).

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet angavs att artikel 214.1 innehåller ett klargörande av att utövande av grupptillsyn inte innebär att tillsyn ska utövas över vissa moderföretag som inte har huvudkontor inom EES samt vissa moderföretag som inte är försäkringsföretag. Så är fallet utan att det behöver anges särskilt i lag (prop. 2015/16:9 s. 405). Detta bör gälla även för den nya lydelsen av artikel 214.1 i Solvens II-direktivet. I vissa fall ska dock tillsyn utövas över ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Detta ska då framgå av de enskilda bestämmelserna (se till exempel 19 kap. 63 § FRL).

Genom ändringsdirektivet justeras bestämmelsen i Solvens II-direktivet som ger grupptillsynsmyndigheten möjlighet att undanta ett företag från grupptillsyn (artikel 214.2). I enlighet med direktivet bör det i försäkringsrörelselagen införas en bestämmelse för Finansinspektionens bedömning av om ett företag är av ringa intresse med hänsyn till syftet med grupptillsynen. Vid denna bedömning ska Finansinspektionen säkerställa att

1. företaget är litet sett till totala tillgångar och försäkringstekniska avsättningar i förhållande till andra företag i gruppen och gruppen som helhet,
2. ett beslut om att inte beakta företaget, inte har någon väsentlig inverkan på solvensen på gruppnivå, och
3. de kvalitativa och kvantitativa risker, inbegripet risker som härrör från transaktioner inom gruppen, som företaget utgör eller kan utgöra för hela gruppen är oväsentliga.

I enlighet med den nya lydelsen av Solvens II-direktivet bör det införas bestämmelser för det fall ett beslut om undantag leder till att grupptillsyn inte alls ska utövas (artikel 214.3). Innan ett sådant beslut ska Finansinspektionen ge Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och berörda behöriga myndigheter tillfälle att yttra sig. Vidare ska denna typ av beslut bara få fattas under exceptionella omständigheter. Finansinspektionen ska underrätta Europeiska för-

säkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och berörda behöriga myndigheter om skälen för beslutet. Därutöver ska Finansinspektionen åtminstone årligen ompröva huruvida ett beslut som leder till att grupptillsyn inte alls ska utövas fortfarande är lämpligt. Om så inte längre är fallet ska Finansinspektionen underrätta Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och berörda behöriga myndigheter om att Finansinspektionen kommer att börja utöva grupptillsyn.

Genom ändringsdirektivet införs det även en bestämmelse om vad som ska gälla om det är aktuellt att undanta ett moderföretag med det yttersta ägarintresset i gruppen (artikel 214.3). I ett sådant fall ska tillsynsmyndigheten bedöma hur gruppens solvenssituation påverkas av att grupptillsyn kommer att utövas på nivån för ett mellanliggande företag med ägarintresse. En bestämmelse om detta bör tas in i försäkringsrörelselagen. I dessa fall ska Finansinspektionen inte få besluta om undantag om det skulle leda till en väsentlig förbättring av gruppens solvenssituation. Också i dessa fall ska Finansinspektionen ge Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och berörda behöriga myndigheter tillfälle att yttra sig innan ett beslut om undantag.

Genom ändringsdirektivet införs det en bestämmelse för det fall en tillsynsmyndighet har ansett att ett företag har ett bestämmande inflytande över ett annat företag eller att två eller flera företag står under gemensam ledning (artikel 214.4). I enlighet med direktivet bör det i försäkringsrörelselagen införas en bestämmelse om att om ett moderföretag eller dotterföretag i gruppen är ett företag med det yttersta ägarintresset också i en annan grupp ska den andra gruppen anses ingå i den grupp som identifierats. Detta gäller samtliga anknutna företag i den andra gruppen.

Det införs också bestämmelser i Solvens II-direktivet om att, utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om undantag, ska omfattningen av den grupp som omfattas av grupptillsyn direktivet fastställas i enlighet med artikel 212 (artikel 214.4). Det anges att tillsynsmyndigheterna får tillämpa bestämmelserna om företag med bestämmande inflytande (artikel 212.2) och om företag som anses ha gemensam ledning (artikel 212.3) för att utvidga omfattningen av en grupp i den mening som avses enligt direktivet. Detta tillgodoses genom gällande bestämmelser i försäkringsrörelselagen, dels om företag som ingår i en grupp (19 kap. 1 §) och fall då grupptillsyn ska ut-

övas (19 kap. 2 §), dels de nya bestämmelserna om att Finansinspektionen i vissa fall ska få besluta om att företag tillsammans utgör en grupp (se ovan).

30.4 Solvens på gruppnivå

Utredningens förslag: Ändringarna som rör solvens på gruppnivå ska genomföras på motsvarande sätt som det ursprungliga genomförandet av Solvens II-direktivet. Mer grundläggande och principiella bestämmelser ska genomföras i lag medan mer detaljerade bestämmelser ska genomföras med stöd av bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om metoderna för beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet, konsolideringsmetoden och sammanläggnings- och avräkningsmetoden ska justeras utifrån ändringarna i Solvens II-direktivet. I samband med det ska det införas grundläggande bestämmelser om de olika metoderna. Det ska också införas bestämmelser om användning av en kombination av dessa metoder och om konsolideringsmetoden används, bestämmelser om förenklade beräkningar. Det ska även förtydligas att avdrag ska göras för poster i anknutna företag som inte kan göras tillgängliga för övriga företag i gruppen.

I enlighet med ändringarna i Solvens II-direktivet ska det i försäkringsrörelselagen införas en bestämmelse om ett särskilt kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de mer detaljerade kraven.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om beaktande av proportionella andelar ska justeras med anledning av ändringarna i Solvens II-direktivet.

Ändringarna som rör dubbelräkning av poster i kapitalbasen ska genomföras med stöd av bemyndigande.

Regeringens bedömning: De mer detaljerade bestämmelserna om metoderna för beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet kan meddelas med stöd av befintligt bemyndigande i försäkringsrörelselagen.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.73–1.85 i ändringsdirektivet görs det flera ändringar i bestämmelserna i Solvens II-direktivet som rör solvens på grupp-nivå (artikel 218–243).

Det görs genom att artikel 1.80, 1.81 och 1.83 i ändringsdirektivet justerar i bestämmelserna som rör beräkningsmetoderna, konsolideringsmetoden (artikel 230 i Solvens II-direktivet) och sammanläggnings- och avräkningsmetoden (artikel 233 i Solvens II-direktivet). Det införs även genom artikel 1.84 i ändringsdirektivet regler för en användning av en kombination av dessa metoder (artikel 233a) och om förenklade beräkningar (artikel 229a).

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.74 och 1.75) görs det även ändringar i bestämmelserna om beaktande av den proportionella andelen (artikel 221) och eliminering av dubbelräkning av poster i kapitalbasen (artikel 222). Även bestämmelserna om mellanliggande företag i Solvens II-direktivet (artikel 226) justeras genom ändringsdirektivet (artikel 1.76). dessutom ändras hanteringen av anknutna företag inom andra finansiella sektorer (artikel 1.78 i ändringsdirektivet).

Proportionella andelar och eliminering av dubbelräkning

Oavsett vilken metod som används för solvensberäkningen på grupp-nivå gäller att det vid solvensberäkning för en grupp ska hänsyn tas till den proportionella andel som ett företag med ägarintresse innehar i de anknutna företagen (artikel 221.1). Om konsolideringsmetoden används är den proportionella andelen de procentandelar som tillämpats vid upprättandet av den sammanställda redovisningen. För det fall sammanläggnings- och avräkningsmetoden tillämpas är den proportionella andelen den andel av kapitalet i ett företag som ett företag med ägarintresse innehar. Om särskilda skäl talar för det, får innehav och ägarintressen beaktas till en annan andel. Bestämmelser om proportionella andelar finns i 19 kap. 18 och 19 §§ FRL och i Finansinspektionen föreskrifter (13 kap. 3 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse).

Genom ändringsdirektivet införs en särskild bestämmelse för bestämmande av den proportionella andelen för vissa typer av anknutna företag. Om det anknutna företaget är ett sådant företag som avses i artikel 228.1 i Solvens II-direktivet, till exempel ett kreditinstitut, ska med proportionell andel avses den andel av det tecknade bolagskapitalet som direkt eller indirekt innehas av företaget med ägarintresse i det anknutna företaget. En motsvarande bestämmelse bör införas i försäkringsrörelselagen.

I vissa fall ska grupptillsynsmyndigheten besluta vilken andel som ska beaktas. Det gäller till exempel om det inte finns kapitalbindningar mellan vissa av företagen i en grupp (artikel 221.2 a i Solvens II-direktivet). Detta ska enligt ändringsdirektivet (artikel 1.74) gälla också om en tillsynsmyndighet ansett att två eller flera försäkrings- eller återförsäkringsföretag utgör en grupp eftersom de står under gemensam ledning. En motsvarande bestämmelse bör införas i försäkringsrörelselagen. Liksom angavs vid genomförandet av Solvens II-direktivet ska detta gälla även då någon annan tillsynsmyndighet än Finansinspektionen har fattat ett beslut med stöd av nationella bestämmelser som genomför artikel 212.2 i Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 426).

I Solvens II-direktivet finns det bestämmelser om eliminering av dubbelräkning av poster i kapitalbasen (artikel 222). Först och främst finns det ett förbud mot att beakta kapitalbasposter två gånger vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen. Det finns också bestämmelser om vilka avdrag som ska göras vid beräkningen av grupp-solvansen. Det gäller bland annat hur vissa kapitalbasposter t.ex. överskottsmedel (s.k. surplus funds) i företag som det överordnade företaget har ett ägarintresse i ska hanteras (artikel 222). Dessa bestämmelser har genomförts med stöd av bemyndigande (se prop. 2015/16:9 s. 426 och 13 kap. 4–7 §§ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse). Genom ändringsdirektivet justeras dessa bestämmelser i Solvens II-direktivet. I och med det förtydligas att summan av vissa poster i kapitalbasen inte får överstiga det anknutna företags bidrag till solvenskapitalkravet på grupp-nivå (artikel 222.4). Vidare förtydligas att, oavsett vilken metod som används, en kapitalbaspost som emitterats av ett företag med ägarintresse inte ska anses vara fri från belastningar om återbetalning av posten inte kan vägras dess innehavare när ett anknutet för-

säkringsföretag eller EES-försäkringsgivare som är ett dotterföretag träder i likvidation (artikel 222.6).

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet infördes en allmän bestämmelse i lag om att det vid beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen ska göras avdrag så att inte dubbelräkning sker av poster som ingår i kapitalbasen i flera företag i gruppen (19 kap. 20 § FRL). Övriga bestämmelser genomfördes i föreskrifter (13 kap. 4–7 §§ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse, se även prop. 2015/16:9 s. 426–427). I huvudsak bör detta fortsatt gälla. Det bör dock förtydligas att avdrag ska göras för poster i anknutna företag som inte kan göras tillgängliga för övriga företag i gruppen. I övrigt bör ändringarna i Solvens II-direktivet genomföras med stöd av bemyndigande. Detta kan ske inom gällande bemyndigande (19 kap. 104 § 1 FRL).

Mellanliggande holdingföretag och vissa anknutna företag

Genom ändringsdirektivet justeras även bestämmelserna om hur innehav i vissa typer av företag ska hanteras vid beräkningen av solvens på gruppnivå. Det gäller bland annat hanteringen av mellanliggande holdingföretag (artikel 226) och anknutna företag inom andra finansiella sektorer (artikel 228).

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet gjordes bedömningen att dessa bestämmelser (artikel 226 och 228) och bestämmelsen om anknutna försäkringsgivare i tredjeland (artikel 227) bör genomföras i föreskrifter (prop. 2015/16:9 s. 423–424 och 427–428, se även 13 kap. 10–12 §§ Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2015:8] om försäkringsrörelse). Detta bör gälla även för de ändringar som nu görs genom ändringsdirektivet, såvitt gäller mellanliggande holdingföretag, anknutna försäkringsgivare i tredjeland och anknutna företag inom andra finansiella sektorer. Detta bör rymmas inom gällande bemyndigande (19 kap. 104 § 1 FRL).

Om nödvändiga data saknas

Om tillsynsmyndigheterna inte har tillgång till den data som är nödvändig för att beräkna solvensen på gruppnivå för ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag och som rör ett anknutet företag med

huvudkontor i en medlemsstat eller i tredjeland, ska företagets bokförda värde i företaget med ägarintresse dras av från de poster i kapitalbasen som får medräknas vid bestämningen av solvensen på grupp-nivå (artikel 229 i Solvens II-direktivet). Genom ändringsdirektivet (artikel 1.79) införs en begränsning för detta. Om ett avdrag skulle förbättra gruppens solvenssituation jämfört med situationen om företaget fortsatt tas med i beräkningen av solvensen på grupp-nivå, ska avdraget inte tillämpas.

Också denna bestämmelse om vad som ska gälla om nödvändiga data saknas bör, liksom vid tidigare genomförande, genomföras i föreskrifter med stöd av befintligt bemyndigande (19 kap. 104 § 1, se prop. 2015/16:9 s.427–428).

Metoder för beräkningen av solvensen på grupp-nivå

Enligt Solvens II-direktivet finns det två metoder för beräkning av solvens på grupp-nivå. Dessa är konsolideringsmetoden, även benämnd metod 1, och avräknings- och sammanläggningsmetoden, även benämnd metod 2. I försäkringsrörelselagen benämns metod 2 som sammanläggnings- och avräkningsmetoden (prop. 2015/16:9 s. 422, se även prop. 2005/06:45 s. 127).

Konsolideringsmetoden är huvudmetod enligt Solvens II-direktivet och det är i och med det den metod som ska användas för beräkningen av den grupp-baserade kapitalbasen och det grupp-baserade solvenskapitalkravet för en grupp (19 kap. 17 § första stycket FRL). En grupp kan dock få tillstånd att använda sammanläggnings- och avräkningsmetoden (19 kap. 17 § andra stycket FRL). De två metoderna kan också användas i kombination med varandra. Även detta kräver särskilt tillstånd (19 kap. 17 § andra stycket FRL). Tillstånd beslutas av grupptillsynsmyndigheten efter samråd med berörda behöriga myndigheter (19 kap. 17 § tredje stycket).

De två metoderna har olika utgångspunkter. Konsolideringsmetoden utgår från koncernredovisningen, dvs. en sammanställd redovisning. Grupp-solvensen utgörs enligt konsolideringsmetoden av skillnaden mellan den grupp-baserade kapitalbasen och det grupp-baserade solvenskapitalkravet (artikel 230 i Solvens II-direktivet). Sammanläggnings- och avräkningsmetoden utgår i stället från den redovisning som upprättas av de enskilda företagen som ingår i gruppen, dvs. flera

olika redovisningar som upprättats var för sig. Kapitalbas och kapitalkrav för gruppens företag läggs därefter samman och det görs vissa justeringar, till exempel för att undvika en dubbelräkning av vissa kapitalbasposter, varvid en samlad kapitalbas och ett samlat solvenskapitalkrav för gruppen beräknas (artikel 233 i Solvens II-direktivet).

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet (prop. 2015/16:9 s. 421) angavs bland annat följande. De grundläggande reglerna om gruppsoolvens bör genomföras i lag. I försäkringsrörelselagen bör det införas bestämmelser om val av metod för solvensberäkningen och vissa andra utgångspunkter för beräkningen. Försäkringsrörelselagen bör innehålla grundläggande regler om tillstånd att använda en intern modell på gruppnivå samt om kapitaltillägg på gruppnivå. Reglerna om gruppsoolvens är dock delvis av detaljerad art. De delar av regelverket som utgörs av regler om beräkning av kapitalbas och kapitalkrav bör, med vissa undantag, inte införas i lag. De lämpar sig i stället för genomförande genom myndighetsföreskrifter. För att ge utrymme för ett sådant genomförande bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ges bemyndigande att meddela föreskrifter om beräkning av kapitalbas och kapitalkrav på gruppnivå.

Dessa principer om att mer grundläggande bestämmelser bör genomföras i lag och att mer detaljerade bestämmelser bör genomföras i föreskrifter, bör gälla även för genomförandet av de ändringar som görs genom ändringsdirektivet (artikel 1.80–1.84) görs i Solvens II-direktivet (artikel 229a–233b).

När det gäller de huvudsakliga metoderna, konsolideringsmetoden och sammanläggnings- och avräkningsmetoden, bör de grundläggande bestämmelser tas in i försäkringsrörelselagen för att genomföra artikel 230 och 233 i Solvens II-direktivet, i lydelsen enligt ändringsdirektivet (artikel 1.81 och 1.83). Detta bör också gälla en kombination av dessa metoder (artikel 233a, se nedan). Beträffande sammanläggning- och avräkningsmetoden bör det, i enlighet med artikel 220.3 i Solvens II-direktivet, införas en bestämmelse om att grupptillsynsmyndigheten ska få besluta om att tillämpa metoden bara på försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare, försäkringsgivare från tredjeland, försäkringsholdingföretag, blandade finansiella holdingföretag och holdingföretag till försäkringsgivare i tredjeland. Ett sådant beslut ska inte påverka behandlingen av sådana företag som avses i artikel 228.1 i Solvens II-direktivet.

För konsolideringsmetoden bör det anges i lag att solvensen på gruppnivå enligt metoden ska beräknas med utgångspunkt i den sammanställda redovisningen. För ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag med ägarintresse ska solvensen på gruppnivå utgöra skillnaden mellan den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet, beräknade utifrån sammanställda data för gruppen. Det bör också anges i lag att bestämmelserna för beräkning av kapitalbas för ett enskilt företag ska gälla också för beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen (artikel 230.1 första, andra och fjärde styckena i Solvens II-direktivet). De mer detaljerade bestämmelserna för beräkningen, bland annat hanteringen av anknutna företag (artikel 230.1 andra och tredje styckena) bör däremot genomföras i föreskrifter. Detta kan ske med stöd av befintligt bemyndigande (19 kap. 104 § 1 FRL).

I försäkringsrörelselagen finns det en bestämmelse om minsta värdet av det gruppbaseade solvenskapitalkravet när konsolideringsmetoden används (19 kap. 22 §). Den nuvarande bestämmelsen beaktar dock bara minimikapitalkrav för försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare. Detta gäller dels minimikapitalkravet för ett försäkringsföretag med ägarintresse, dels den proportionella andelen av minimikapitalkravet för anknutna försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare. Genom ändringsdirektivet (artikel 1.81 b) ska även motsvarande lokala kapitalkrav för försäkringsgivare från tredjeland beaktas (artikel 230.2 c). För att genomföra denna bestämmelse i direktivet bör bestämmelsen i försäkringsrörelselagen justeras. Det gruppbaseade solvenskapitalkravet, beräknat utifrån sammanställda data, ska därmed minst uppgå till summan av minimikapitalkraven för försäkringsföretag med ägarintresse, den proportionella andelen av minimikapitalkravet för anknutna försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare och den proportionella andel av lokala kapitalkrav under vilka auktorisationen skulle återkallas för anknutna försäkrings- och återförsäkringsföretag i tredjeland. Vid beräkningen ska, i enlighet med artikel 230.1 i Solvens II-direktivet, innehav i sådana anknutna företag som avses i artikel 228.1 i Solvens II-direktivet inte inkluderas.

När det gäller bestämmelserna om minsta värde för det gruppbaseade solvenskapitalkravet bör det också införas bestämmelser om vad som ska gälla vid bestämmande av om poster ska få medräknas för att täcka kapitalkravet (artikel 230.2 fjärde stycket). Det bör även

införas en bestämmelse om åtgärder om de kapitalbasmedel som får medräknas för täckning av solvenskapitalkravet, beräknat utifrån sammanställda data för gruppen, likväl överstiger det sammanställda solvenskapitalkravet på gruppnivå, samtidigt som det minsta sammanställda solvenskapitalkravet på gruppnivå inte efterlevs (artikel 230.2 femte stycket). I enlighet med ändringarna i Solvens II-direktivet för det i försäkringsrörelselagen anges att beräkningen av de kapitalbasmedel som får medräknas för täckning av solvenskapitalkravet och av solvenskapitalkravet på gruppnivå ska ske med utgångspunkt i sammanställda data.

För sammanläggnings- och avräkningsmetoden bör det, på motsvarande sätt som för konsolideringsmetoden, anges i lag hur solvensen på gruppnivå ska beräknas. Det bör därmed införas en bestämmelse i försäkringsrörelselagen om att solvensen på gruppnivå för ett försäkringsföretag med ägarintresse ska vara skillnaden mellan gruppens samlade kapitalbas och det värde som anknutna företag representerar i redovisningen för försäkringsföretaget med ägarintresse, med tillägg för det aggregerade solvenskapitalkravet för gruppen (jfr artikel 233.1). Dessa bestämmelser gäller även för grupper där ett försäkringsföretag är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag eller till ett blandat finansiellt holdingföretag. I sådana fall ska moderföretaget hanteras som ett försäkringsföretag (19 kap. 36 § FRL, se även artikel 235 i Solvens II-direktivet). Även för sammanläggnings- och avräkningsmetoden bör de mer detaljerade bestämmelserna för själva beräkningen genomföras i föreskrifter. Detta gäller såväl ändringar som nya bestämmelser (artikel 233.2 och 3 i Solvens II-direktivet). Även detta bör kunna ske med stöd av befintligt bemyndigande (19 kap. 104 § 1).

Kombination av de olika metoderna

Även tidigare har ett det varit möjligt att efter tillstånd använda en kombination av konsolideringsmetoden och sammanläggnings- och avräkningsmetoden (artikel 220 i Solvens II-direktivet, se även 19 kap. 17 § andra stycket FRL). Det har dock inte funnits några bestämmelser om detta (skäl 90 i ändringsdirektivet). Genom ändringsdirektivet införs bestämmelser om hur solvensen på gruppnivå ska beräknas med en kombination av metoderna (artikel 1.84).

Liksom gäller för metoderna när de används var för sig för att beräkna den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet, bör de mer grundläggande bestämmelserna för en kombination av metoderna införas i lag. En bestämmelse om hur solvensen på gruppnivå ska beräknas med en kombination av metoderna bör införas i försäkringsrörelselagen.

Solvensen på gruppnivå bör i dessa fall utgöras av skillnaden mellan två olika belopp. Dessa belopp ska avse dels den gruppbaseade kapitalbasen, dels det gruppbaseade solvenskapitalkravet. Vid bestämmande av beloppen ska hänsyn tas till vilken metod som används och bidrag från anknutna företag. Också vid en kombination av metoderna gäller ett minsta belopp för det gruppbaseade solvenskapitalkravet. Det gäller dock bara för den del som beräknas med konsolideringsmetoden, metod 1 (jfr 19 kap. 22 § FRL). Även i dessa fall sker en sammanläggning av minimikapitalkravet för försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare, proportionella andelar av minimikapitalkrav för anknutna försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare och proportionella andelar av motsvarande lokala kapitalkrav för anknutna försäkringsgivare från tredjeland.

Det minsta värdet av det gruppbaseade solvenskapitalkravet, beräknat utifrån sammanställda data, ska täckas av primärkapital. Det gäller dock bara för den del som beräknas med konsolideringsmetoden, metod 1. Vid denna beräkning ska innehav i sådana anknutna företag som avses i artikel 228.1 inte inkluderas (artikel 233a.6).

De mer detaljerade bestämmelserna för beräkningen, om hur innehav i anknutna företag ska hanteras (artikel 233a.2 och 3), bör inom ramen för befintliga bemyndiganden genomföras i föreskrifter (19 kap. 104 § 1 FRL).

Också de grundläggande bestämmelserna om vilka poster som får medräknas för att täcka det minsta sammanställda solvenskapitalkravet på gruppnivå (artikel 233a.6) bör anges i lag. Detta gäller också bestämmelserna för de fall de kapitalbasmedel som får medräknas för täckning av solvenskapitalkravet, beräknade med utgångspunkt i sammanställda data, överstiger solvenskapitalkravet på gruppnivå, beräknat med utgångspunkt i sammanställda data och det minsta sammanställda solvenskapitalkravet på gruppnivå inte efterlevs (artikel 233a.6).

För att fullt ut genomföra direktivet bör det också införas bestämmelser om grupptillsynsmyndighetens uppgifter. Som tidigare gällt

krävs ett särskilt tillstånd från Finansinspektionen för att få använda en kombination av metod 1 och 2 (19 kap. 17 § FRL).

Vidare ska Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, bedöma om en grupps aggregerade solvenskapitalkrav vid en användning av en kombination av metod 1 och 2 på ett tillfredsställande sätt återspeglar gruppens riskprofil. I vissa fall ska Finansinspektionen särskilt uppmärksamma eventuella specifika risker på gruppnivå som inte skulle täckas i tillräcklig utsträckning, eftersom de är svåra att kvantifiera. Det gäller för de företag där sammanläggnings- och avräkningsmetoden (metod 2) används och om andelar från försäkringsföretag, EES-försäkringsgivare, försäkringsgivare från tredjeland, försäkringsholdingbolag, blandade finansiella holdingföretag och holdingföretag till försäkringsgivare i tredjeland ingår i det aggregerade solvenskapitalkravet (233a.7). Om gruppens riskprofil när det gäller sådana företag avviker väsentligt från de antaganden som ligger till grund för det aggregerade solvenskapitalkravet på gruppnivå som beräknats enligt metod 2, får ett kapitaltillägg fastställas för gruppen. För detta gäller bestämmelserna för kapitaltillägg för ett enskilt försäkringsföretag i tillämpliga delar (artikel 233a.7). Bestämmelser om detta bör införas i försäkringsrörelselagen.

Förenklad metod

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.80) införs en ny bestämmelse om förenklade beräkningar (artikel 229a i Solvens II-direktivet). Enligt bestämmelsen får ett försäkringsföretag med ägarintresse som använder konsolideringsmetoden, efter tillstånd, använda förenklad metod för att beakta ägarintressen i anknutna företag som är oväsentliga (artikel 229a i Solvens II-direktivet). De tekniska detaljerna för de förenklade beräkningarna anges i delegerade akter (artikel 234 första stycket b).

För att genomföra denna del av direktivet bör det tas in bestämmelser om en förenklad metod i försäkringsrörelselagen. Detta bör även gälla för grupper med försäkringsföretag som är dotterföretag till försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag (se 19 kap. 36 § och hänvisningarna i den paragrafen). Ett försäkringsföretag med ägarintresse bör därmed få använda en förenklad

beräkning för beaktande av ägarintressen i anknutna företag om sådana företag är oväsentliga. Detta bör kräva ett särskilt tillstånd från grupptillsynsmyndigheten. Finansinspektionen ska därmed bara pröva en ansökan om att använda en förenklad metod, om inspektionen är grupptillsynsmyndighet. Med ett krav om särskilt tillstånd följer att företaget ska ge in en särskild ansökan och i denna ange relevanta omständigheter, dvs. motivera ansökan och påvisa för tillsynsmyndigheten att kraven för att få använda förenklade beräkningar uppfylls. Detta gäller särskilt med beaktande av arten, omfattningen och komplexiteten hos riskerna i anknutna företag och att tillämpningen av den förenklade metoden på ägarintressen i ett eller flera anknutna företag är tillräckligt försiktig för att undvika en underskattning av risker som härrör från det företaget eller dessa företag vid beräkningen av solvensen på gruppnivå (se kraven i artikel 229a.1 och 2). Finansinspektionen ska ge berörda behöriga myndigheter tillfälle att yttra sig innan ett beslut (artikel 229a.1).

Det bör även i enlighet med direktivet införas bestämmelser om när anknutna företag ska anses som oväsentliga (artikel 229a.3) och de krav som ska gälla för att få använda metoden (artikel 229a.2). Vidare ska gälla att ett försäkringsföretag med ägarintresse årligen ska bedöma om det fortfarande är motiverat att använda den förenklade metoden (artikel 229a.1).

Vidare bör det införas en bestämmelse i försäkringsrörelselagen om att ett försäkringsföretag med ägarintresse som har fått tillstånd att använda en förenklad metod i solvens- och verksamhetsrapporten på gruppnivå särskilt ska ange de anknutna företag som omfattas av förenklade beräkningar och företagens storlek (artikel 229a.1).

Långfristiga aktier

Genom ändringsdirektivet införs bestämmelser med ett särskilt kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. Detta gäller både på enskild nivå och på gruppnivå (se avsnitt 26.5.2).

För att genomföra den nya bestämmelsen i Solvens II-direktivet (artikel 233b) bör det i försäkringsrörelselagen införas en bestämmelse om att företag med ägarintresse i vissa fall ska få tillämpa ett särskilt kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar (artikel 233b). Detta bör, i enlighet med direktivet, bara gälla om den gruppbase-

kapitalbasen och det gruppbaseade solvenskapitalkravet beräknas med metod 1 eller en kombination av metod 1 och 2. Mer detaljerade bestämmelser bör införas på lägre nivå än lag (jfr avsnitt 26.5.2). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela sådana föreskrifter.

Motsvarande bestämmelser för enskilda försäkringsföretag (artikel 105a i Solvens II-direktivet) bör gälla i tillämpliga delar på grupp-nivå. Därmed bör det också på grupp-nivå krävas ett särskilt tillstånd för att få använda ett särskilt kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. För en grupp bör ett sådant tillstånd ges av grupptillsyns-myndigheten.

30.5 Riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp

Utredningens förslag: Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om rapportering av väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner ska justeras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet. Det ska införas en definition av transaktioner inom gruppen i försäkringsrörelselagen.

Utredningens bedömning: Ändringen i Solvens II-direktivet som rör fall med begränsad grupptillsyn och området tillsyn över vissa transaktioner inom en grupp tillgodoses av gällande svensk rätt och kräver inte några lagstiftningsåtgärder.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.86) justeras bestämmelsen i Solvens II-direktivet om tillsyn över riskkoncentrationer (artikel 244.3). Även bestämmelsen i Solvens II-direktivet om tillsyn över transaktioner inom en grupp (artikel 245) justeras (artikel 1.87 i ändringsdirektivet).

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.97) införs det också en bestämmelse om tillsyn över transaktioner för grupper med vissa typer

av moderföretag. Om moderföretaget till ett eller flera försäkrings- eller återförsäkringsföretag är ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett finansiellt institut, ett förvaltningsbolag för fondföretag, en AIF-förvaltare, ett tjänstepensionsinstitut eller ett icke reglerat företag som bedriver en eller flera av de verksamheter som avses i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG, nedan EU:s direktiv om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, och om dessa verksamheter utgör en betydande del av deras samlade verksamhet, ska medlemsstaterna särskilt säkerställa att tillsynsmyndigheterna med ansvar för tillsynen över dessa försäkrings- eller återförsäkringsföretag utövar allmän tillsyn över transaktioner mellan dessa försäkrings- eller återförsäkringsföretag och moderföretaget och dess anknutna företag (artikel 265.1a i Solvens II-direktivet).

Tröskelvärden för rapportering av riskkoncentrationer och transaktioner inom en grupp

Ett moment av den fullständiga grupptillsynen består av tillsyn över väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp (artikel 244 och 245 i Solvens II-direktivet). Såväl riskkoncentrationer som transaktioner inom en grupp ska regelbundet rapporteras till Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet (19 kap. 37 § FRL). Det är dock bara väsentliga riskkoncentrationer och betydande transaktioner inom en grupp av vissa slag som alltid ska rapporteras. Finansinspektionen ska för varje grupp som inspektionen är grupptillsynsmyndighet bestämma vilka dessa är tillsammans med lämpliga tröskelvärden.

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.86) justeras bestämmelsen i Solvens II-direktivet om vad som ska ligga till grund för de lämpliga tröskelvärdena (artikel 244.). Motsvarande bestämmelse i försäkringsrörelselagen (19 kap. 37 § FRL) bör i och med det justeras så att den överensstämmer med den nya lydelsen av bestämmelsen i Solvens II-direktivet. Finansinspektionen ska således, när inspektionen bestämmer lämpliga tröskelvärden för en grupp, beakta solvenskapitalkrav,

försäkringstekniska avsättningar, medräkningsbar kapitalbas och andra kvantitativa eller kvalitativa riskbaserade kriterier som anses lämpliga eller en kombination av alla dessa.

Utökad rapportering av transaktioner

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.5 e) justeras definitionen av transaktioner inom gruppen till att avse en transaktion där ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag, ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag i tredjeland, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag direkt eller indirekt förlitar sig på ett annat företag inom samma grupp, eller på en fysisk eller juridisk person som har nära förbindelser med företag inom denna grupp, för att fullgöra ett åtagande, oavsett om det är kontraktsbundet eller inte och oavsett om det innebär en betalning eller inte (artikel 13.19 i Solvens II-direktivet). En motsvarande definition bör tas in i försäkringsrörelselagen.

När det gäller tillsynen över transaktioner inom en grupp ska tillsynsmyndigheten få kräva att en grupp också ska rapportera transaktioner inom gruppen som inbegriper andra företag än försäkrings- och återförsäkringsföretag, försäkrings- och återförsäkringsföretag i tredjeland, försäkringsholdingbolag och blandade finansiella holdingföretag, dvs. sådana transaktioner som inte är att anse som en transaktion inom en grupp enligt artikel 13.19 i Solvens II-direktivet. En bestämmelse om detta bör införas i försäkringsrörelselagen. Denna möjlighet bör, liksom övrigt gäller för tillsynen över transaktioner inom en grupp, bara tillkomma Finansinspektionen när inspektionen är grupptillsynsmyndighet.

Grupptillsyn som bara avser vissa transaktioner inom en grupp

I vissa fall är grupptillsynen begränsad till att bara avse god kontroll över transaktioner mellan ett försäkringsföretag och dess moderföretag och till moderföretaget anknutna företag. Så är i dag fallet om en grupp bara består av ett försäkringsföretag är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet (19 kap. 2 § fjärde stycket och 41 § FRL).

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.97) införs en ny bestämmelse för den begränsade grupptillsynen (artikel 265.1a i Solvens II-direktivet). Medlemsstaterna i och med det särskilt säkerställa att det utövas allmän tillsyn över transaktioner mellan försäkrings- eller återförsäkringsföretag och dess moderföretag och till moderföretaget anknutna företag om moderföretaget är ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag, ett finansiellt institut, ett förvaltningsbolag för fondföretag, en AIF-förvaltare, ett tjänstepensionsinstitut eller ett icke-reglerat företag som bedriver en eller flera av de verksamheter som avses i bilaga I till EU:s direktiv om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om dessa verksamheter utgör en betydande del av deras samlade verksamhet.

Enligt bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (19 kap. 41 §) gäller tillsynen för försäkringsföretag som är dotterföretag till ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet. Med ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet avses ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, en EES-försäkringsgivare, en försäkringsgivare från tredjeland, ett blandat finansiellt holdingföretag eller ett försäkringsholdingföretag och som har minst ett dotterföretag som är försäkringsföretag (1 kap. 12 § 7 FRL). Inom detta ryms flera olika typer av moderföretag, även sådana företag som bedriver verksamhet på finansmarknadsområdet. Därmed är till exempel ett kreditinstitut som är moderföretag till ett försäkringsföretag att anse som ett försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet. En sådan grupp omfattas redan i dag av begränsad grupptillsyn och kraven om god kontroll över vissa transaktioner inom gruppen (19 kap. 3 § fjärde stycket och 41 § FRL). Ändringen i Solvens II-direktivet ryms således inom gällande svenska bestämmelser och därmed krävs det inte några lagstiftningsåtgärder för att uppfylla de nya kraven inom detta område för grupptillsyn.

30.6 Företagsstyrningssystem inom en grupp

Utredningens förslag: Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om riskhantering och internkontroll på gruppnivå (företagsstyrningssystem inom en grupp) ska justeras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i Solvens II-direktivet.

Det ska införas bestämmelser om vad företagsstyrningssystemet inom en grupp ska omfatta och om ansvar för att kraven uppfylls. Det ska även införas bestämmelser om övervakning och styrdokument samt system för riskhantering och internkontroll och rapporteringsrutiner. När det gäller den egna risk- och solvensbedömningen ska det, i enlighet med Solvens II-direktivet, i försäkringsrörelselagen anges vad bedömningen åtminstone ska innehålla.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.88) ändras och tillkommer bestämmelser om riskhantering och internkontroll på gruppnivå (artikel 246). Det gäller bland annat vilka företag som ska omfattas av ett företagsstyrningssystem inom en grupp och vilket företag som ska ansvara för att kraven i direktivet uppfylls. Vidare tydliggörs vilka grundläggande krav som ska gälla för företagsstyrningen inom en grupp.

Vilka företag ska omfattas av företagsstyrningssystemet

När det gäller riskhantering och internkontroll på gruppnivå görs det genom ändringsdirektivet omfattande ändringar i bestämmelserna i Solvens II-direktivet. I första hand rör det sig dock om förtydliganden. Liksom tidigare ska bestämmelserna om företagsstyrning på enskild nivå i tillämpliga delar också gälla på gruppnivå. Bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om företagsstyrningssystem inom en grupp (19 kap. 42 §) bör likväl justeras så att bestämmelsen överensstämmer med den nya lydelsen av motsvarande bestämmelse i Solvens II-direktivet.

I enlighet med Solvens II-direktivet i den nya lydelsen bör det i försäkringsrörelselagen anges vad ett företagsstyrningssystem för en grupp ska omfatta. Ett företagsstyrningssystem för en grupp ska därmed omfatta följande företag:

1. Försäkringsföretag med ägarintresse,
2. Försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag som utgör moderföretag,
3. Anknutna företag som är föremål för grupptillsyn enligt 2 § andra och tredje styckena och
4. Företag som leds av företaget med ägarintresse eller dess dotterföretag tillsammans med ett eller flera företag som inte ingår i samma grupp.

Ansvar för att krav uppfylls

Genom ändringsdirektivet införs särskilda bestämmelser om ansvar för att kraven enligt Solvens II-direktivet uppfylls. Motsvarande bestämmelser bör införas i försäkringsrörelselagen.

Enligt artikel 246.1 i Solvens II-direktivet ska förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet för det försäkrings- eller återförsäkringsföretag, försäkringsholdingbolag eller blandade finansiella holdingföretag som utgör moderföretaget med det yttersta ägarintresset och som har sitt huvudkontor i unionen eller det moderföretag som särskilt utsetts om företag ansetts stå under gemensam ledning har det yttersta ansvaret för att den grupp på vilken grupptillsyn tillämpas följer de lagar och andra författningar som antas enligt detta direktiv.

I de allra flesta fall bör det vara styrelsen i moderföretaget som ska ha det yttersta ansvaret för att kraven uppfylls. Det kan dock i enstaka fall röra sig om ett moderföretag där det inte finns någon styrelse. I sådana fall bör Finansinspektionen, om inspektionen är grupptillsynsmyndighet för gruppen, besluta vilket organ hos företaget som ska ansvara för att kraven uppfylls.

När det gäller själva ansvaret torde kravet innebära att moderföretaget ska ha ett övergripande ansvar för att kraven uppfylls. Om ett dotterföretag enligt en viss bestämmelse har en särskild uppgift är det fortsatt dotterföretaget som ska utföra uppgiften. Moderföretaget ska dock ha ett ansvar för att dotterföretaget faktiskt utför uppgiften.

I Solvens II-direktivet anges vidare att ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska identifiera de personer som ansvarar för centrala funktioner inom en grupp som är föremål för grupptillsyn (artikel 246.5). Detta krav bör förstås som att de aktuella företagen ska identifiera de personer som ansvarar för centrala funktioner hos företag som ingår i gruppen.

De personer som i praktiken leder en grupp ska anses vara de personer som i praktiken leder moderföretaget med det yttersta ägarintresset. Dessa personer har i och med det ett övergripande ansvar för all verksamhet som bedrivs inom gruppen. Genom ändringsdirektivet tydliggörs att detta omfattar den verksamhet som utförs inom centrala funktioner hos företag i gruppen (artikel 246.5 i Solvens II-direktivet).

När det gäller kraven på enskild nivå och det enskilda företaget är det fortsatt de ledande befattningshavarna i det företaget som ansvarar för att de kraven uppfylls (artikel 246.1).

Om de personer som i praktiken leder en grupp eller ansvarar för centrala funktioner i moderföretaget med det yttersta ägarintresset också i praktiken leder ett eller flera företag i gruppen eller ansvarar för centrala funktioner hos sådana företag gäller särskilda krav på hantering av intressekonflikter. I dessa fall ska företaget med ägarintresse säkerställa att roller och ansvarsområden på gruppnivå är tydligt åtskilda från de roller och ansvarsområden som gäller på nivån för varje enskilt företag (artikel 246.5 i Solvens II-direktivet).

Grundläggande krav för företagsstyrning på gruppnivå

Genom ändringsdirektivet utvecklas kraven för företagsstyrning på gruppnivå. Det är försäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingföretaget eller det blandade finansiella holdingföretaget som regelbundet ska övervaka verksamheten i sina anknutna företag (artikel 246.2). Detta gäller även anknutna företag som bedriver viss verksamhet inom finansmarknadsområdet (artikel 228.1) och icke-reglerade företag. Övervakningen ska dock stå i proportion till arten, omfattningen och komplexiteten hos de risker som de anknutna företagen genererar eller kan generera på gruppnivå.

Som en del i företagsstyrningen på gruppnivå ska det ansvariga företaget upprätta och följa styrdokument på gruppnivå. Det innebär att säkerställa samstämmigheten mellan styrdokumenten för alla reglerade företag som räknas in i gruppen och styrdokumentet på gruppnivå samt att säkerställa att styrdokumentet på gruppnivå genomförs på ett konsekvent sätt av alla reglerade företag som räknas in i gruppen.

Liksom för det enskilda försäkringsföretaget är det av stor vikt att företagsstyrningen på gruppnivå är lämplig och säkerställer en effektiv styrning av verksamheten. I enlighet med Solvens II-direktivet (artikel 246.5) bör det tas in en bestämmelse i försäkringsrörelselagen om att ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska säkerställa företagsstyrningen för gruppen. Detta krav bör dock bara gälla för det företag som är moderföretag med yttersta ägarintresse i gruppen. Företagsstyrningen för gruppen ska omfatta en tydlig organisationsstruktur med en väldefinierad, transparent och konsekvent ansvarsfördelning och åtskillnad mellan funktioner inom gruppen. Gruppens företagsstyrningssystem ska också sträva efter att förebygga och hantera intressekonflikter.

System för riskhantering och internkontroll och rapporteringsrutiner

När det gäller grupptillsyn och företagsstyrning på gruppnivå är vissa områden av särskild betydelse. Detta gäller systemen för riskhantering och internkontroll och rapporteringsrutiner.

I Solvens II-direktivet anges att systemen för riskhantering och internkontroll samt rapporteringsrutiner ska genomföras konsekvent i alla företag som omfattas av grupptillsynen så att dessa system och rutiner kan kontrolleras på gruppnivå (artikel 246.1).

Systemet för riskhantering inom en grupp ska åtminstone täcka all försäkrings- och återförsäkringsverksamhet som bedrivs inom gruppen och väsentlig verksamhet som inte är försäkringsverksamhet. Systemet ska också täcka risker som härrör från sådan verksamhet som gruppen är eller kan bli exponerad för och det inbördes beroendet mellan dessa (artikel 246.1).

När det gäller internkontroll anges i artikel 246.2 att mekanismerna för internkontroll inom en grupp ska omfatta

1. rutiner avseende gruppsolvens för att identifiera och mäta alla betydande risker gruppen är utsatt för och på lämpligt sätt anpassa kapitalbasen till riskerna, och
2. sunda rapporterings- och redovisningsmetoder för att övervaka och hantera transaktioner inom gruppen och riskkoncentrationer.

För att uppfylla kraven enligt denna del av Solvens II-direktivet bör motsvarande bestämmelser tas in i försäkringsrörelselagen. Som anges ovan är en grupp inte något självständigt subjekt. Liksom tidigare angetts torde kraven enligt Solvens II-direktivet inte förstås på så sätt att ett försäkringsholdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag eller någon annan typ av företag inom gruppen måste ha egna funktioner för riskhantering eller internkontroll på motsvarande sätt som ett försäkringsföretag måste ha (prop. 2015/16:9 s. 452).

Den egna risk- och solvensbedömningen för gruppen

Liksom för de enskilda försäkringsföretagen ska det på gruppnivå göras en egen risk- och solvensbedömning. På gruppnivå ska denna bedömning omfatta hela gruppen. Efter särskilt tillstånd får ett företag dock göra en egen risk- och solvensbedömning på gruppnivå och på nivån för ett dotterföretag inom gruppen. En sådan enda handling ska då omfatta samtliga bedömningar (19 kap. 43 § FRL).

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.88 c) tydliggörs vad en egen risk- och solvensbedömning på gruppnivå ska omfatta. En motsvarande bestämmelse bör tas in i försäkringsrörelselagen. Den egna risk- och solvensbedömningen för gruppen ska i och med det täcka åtminstone all försäkrings- och återförsäkringsverksamhet som bedrivs inom gruppen och väsentlig verksamhet som inte är försäkringsverksamhet. Bedömningen ska också täcka risker som härrör från sådan verksamhet som gruppen är eller kan bli exponerad för och det inbördes beroendet mellan dessa (artikel 246.4 i Solvens II-direktivet).

I Solvens II-direktivet anges även att den egna risk- och solvensbedömningen ska bli föremål för tillsynsbedömning av grupptillsynsmyndigheten (artikel 246.4). När det gäller grupptillsynsmyndigheten och dess ansvar anges det i försäkringsrörelselagen att det ska finnas

en grupptillsynsmyndighet med ansvar för grupptillsynen (19 kap. 6 §). Detta får anses innefatta att även den egna risk- och solvensbedömningen för en grupp ska omfattas av grupptillsynsmyndighetens tillsyn över en enskild grupp.

30.7 Hantering av likviditetsrisker på gruppnivå och andra makrotillsynsverktyg

Utredningens förslag: I enlighet med de nya bestämmelserna i Solvens II-direktivet ska det införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om hantering av likviditetsrisker på gruppnivå och andra makrotillsynsverktyg.

Ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska upprätta och uppdatera en plan för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå. En plan för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå ska innehålla en likviditetsanalys på kort sikt. Finansinspektionen ska, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, ha möjlighet att besluta om att en plan för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå även ska innehålla likviditetsanalyser på medellång och lång sikt. I tillämpliga delar ska bestämmelserna för ett försäkringsföretags plan för hantering av likviditetsrisker även gälla för grupper.

Bestämmelserna för enskilda försäkringsföretag om åtgärder vid betydande likviditetsrisker som kan orsaka hot mot konsumentskydd eller finansiell stabilitet, åtgärder vid betydande likviditetsrisker under exceptionella omständigheter som påverkar försäkringsmarknaden samt åtgärder för att upprätthålla företagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker, ska gälla i tillämpliga delar för en grupp.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.89) införs det nya bestämmelser i Solvens II-direktivet om makrotillsyn på gruppnivå. Liksom för enskilda försäkringsföretag (se avsnitt 27.4.4) gäller det bestämmelser om

likviditetsriskhantering (artikel 246a) och om andra makrotillsynsregler (artikel 246b).

Enligt de nya bestämmelserna i Solvens II-direktivet ska försäkrings- och återförsäkringsföretag med ägarintresse, försäkringsholdingbolag och blandade finansiella holdingföretag upprätta och uppdatera en plan för likviditetsriskhantering på gruppnivå. En sådan plan ska täcka likviditetsanalys på kort sikt och, om grupptillsynsmyndigheten så begär, även likviditetsanalys på medellång och lång sikt (artikel 246a i Solvens II-direktivet). Bestämmelserna för enskilda försäkringsföretag (artikel 144a) ska gälla i tillämpliga delar.

Kommissionen ska, efter förslag från Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten, anta tekniska standarder för tillsyn för att ytterligare specificera innehållet i och hur ofta en plan för likviditetsriskhantering på gruppnivå ska uppdateras (artikel 246a.5).

Vidare ska bestämmelserna för enskilda företag om tillsynsmyndigheters befogenheter att under exceptionella omständigheter vidta åtgärder för att rätta till en situation med likviditetssvaghet (artikel 144b) och om tillsynsåtgärder för att upprätthålla företagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker (artikel 144c) i tillämpliga delar gälla på nivån för försäkrings- eller återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget (artikel 246b).

Plan för hantering av likviditetsrisker på gruppnivå

För att fullt ut uppfylla kraven enligt Solvens II-direktivet bör det införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om hantering av likviditetsrisker på gruppnivå.

I första hand bör detta innebära krav om att upprätta en plan för likviditetsriskhantering på gruppnivå, dvs. en plan för hantering av likviditetsrisker (artikel 246a). En sådan plan bör upprättas av ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag. Med detta följer även en skyldighet att uppdatera en plan. Själva planen bör innehålla en likviditetsanalys på kort sikt. Finansinspektionen bör dock ha, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, möjlighet att besluta om att en plan även ska innehålla likviditetsanalyser på medellång och lång sikt. Det närmare innehållet i en plan och hur ofta en plan ska uppdateras

ras ska anges i delegerade akter (artikel 246a.4). I tillämpliga delar bör bestämmelserna för ett enskilt försäkringsföretag för denna typ av planer också gälla för en grupp (se avsnitt 27.4.4).

Andra makrotillsynsverktyg

I avsnitt 29.9 och 29.10 föreslås vissa särskilda tillsynsbefogenheter såvitt gäller enskilda försäkringsföretag. Det gäller befogenhet att under exceptionella omständigheter vidta åtgärder för att rätta till en situation med likviditetssvaghet (artikel 144b) och åtgärder för att upprätthålla försäkringsföretagens finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker (artikel 144c).

Som anges ovan ska dessa bestämmelser för enskilda försäkringsföretag, i tillämpliga delar, gälla även för grupper (artikel 246b). Därmed bör bestämmelserna som föreslås för enskilda försäkringsföretag om åtgärder vid betydande likviditetsrisker som kan orsaka hot mot konsumentskydd eller finansiell stabilitet, åtgärder vid betydande likviditetsrisker under exceptionella omständigheter som påverkar försäkringsmarknaden samt åtgärder för att upprätthålla företagets finansiella ställning vid exceptionella sektorsomfattande chocker, gälla i tillämpliga delar för en grupp. En bestämmelse om detta bör tas in i försäkringsrörelselagen.

30.8 Samarbete med andra tillsynsmyndigheter

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska i sin tillsynsverk-samhet samarbeta och utbyta information med myndigheter som ansvarar för tillsyn över kreditinstitut och värdepappersföretag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom artikel 1.90 i ändringsdirektivet ändras hänvisningar i artikel 252 i Solvens II-direktivet. Hänvisningarna ändras från de nu upphävda rättsakterna Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verk-

samhet i kreditinstitut och Europaparlamentets och Rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG till de nu gällande Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU.

Behörig myndighet – tillsynsmyndighet för kreditinstitut och värdepappersbolag

I artikel 252 i Solvens II-direktivet finns det en särskild bestämmelse om samarbete med myndigheter med ansvar för kreditinstitut och värdepappersföretag.

Vid genomförandet av Solvens II-direktivet gjordes bedömningen att bestämmelserna i direktivet om skyldighet för tillsynsmyndigheter att samarbeta och utbyta information rymdes inom befintlig lagreglering (se prop. 2015/16:9 s. 436).

Enligt nu gällande bestämmelse i försäkringsrörelselagen ska Finansinspektionen, i den utsträckning som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, i sin tillsynsverksamhet samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter, Europeiska kommissionen, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten och Europeiska centralbanken (17 kap. 3 §).

Detta överensstämmer dock inte fullt ut med artikel 252 i Solvens II-direktivet. Med behörig myndighet avses enligt försäkringsrörelselagen en utländsk myndighet som har behörighet att utöva tillsyn över en utländsk försäkringsgivare eller över ett försäkringsföretag (1 kap. 12 § 1). I flera fall är det, som i Sverige, en och samma myndighet som utövar tillsyn över såväl försäkringsföretag som kreditinstitut och värdepappersföretag. I andra fall är det dock olika myndigheter som utövar tillsyn över försäkringsgivare, kreditinstitut och värdepappersbolag. För att fullt ut uppfylla kraven enligt Solvens II-direktivet bör bestämmelsen i försäkringsrörelselagen justeras så att Finansinspektionen också ska samarbeta och utbyta information med

myndigheter som ansvarar för tillsyn över kreditinstitut och värdepappersföretag.

30.9 Regelbunden rapportering

Utredningens förslag: Den nya bestämmelsen om när den regelbundna tillsynsrapporteringen senast ska lämnas in bör genomföras i föreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om detta.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.91) införs en ny bestämmelse om när försäkrings- och återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget och blandade finansiella holdingföretag senast ska lämna viss information till grupptillsynsmyndigheten (254.3 i Solvens II-direktivet).

Senaste tidpunkt för den regelbundna tillsynsrapporteringen

I försäkringsrörelselagen finns det bestämmelser om att ett försäkringsföretag till Finansinspektionen ska lämna de upplysningar som behövs för grupptillsynen (19 kap. 49 §). Om så inte sker inom skälig tid får Finansinspektionen förelägga ett annat företag inom gruppen att lämna upplysningarna (19 kap. 50 §). Vidare får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om vilka upplysningar som ska lämnas av ett försäkringsföretag (19 kap. 104 § 5).

Genom ändringsdirektivet införs en ny bestämmelse om när information som ska lämnas årligen senast ska lämnas, 22 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår och, när den information som avses krävs kvartalsvis, senast 11 veckor efter utgången av varje kvartal (artikel 254.3). Artikel 254 i Solvens II-direktivet har genomförts dels i lag, dels i föreskrifter. De grundläggande bestämmelserna om uppgiftsskyldigheten som sådan har införts i lag medan bestämmel-

ser om vilka uppgifter som ska lämnas har genomförts på lägre nivå än lag (se prop. 2015/16:9 s. 452–454). I enlighet med det bör de nya bestämmelserna om när information senast ska lämnas genomföras i föreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om det.

30.10 Rapport om solvens och finansiell ställning

Utredningens förslag: Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om vad en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå respektive en gemensam solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå ska innehålla ska justeras så att det särskilt anges att rapporterna även ska innehålla information som riktar sig till andra yrkesverksamma.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om när en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå senast ska offentliggöras.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.92) ändras bestämmelserna i Solvens II-direktivet om rapporten om solvens och finansiell ställning på gruppnivå (artikel 256). Liksom för motsvarande rapport för de enskilda försäkringsföretagen ska även denna rapport innehålla information om gruppen som riktar sig till andra yrkesverksamma. Det införs även bestämmelser om när informationen senast ska offentliggöras. Vidare tillkommer krav om vad en enda rapport ska innehålla.

Nya krav för solvens- och verksamhetsrapporten på gruppnivå

Vid fullständig grupptillsyn ska det upprättas en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå (19 kap. 54 § FRL). Rapporten ska offentliggöras minst en gång per år av företaget med ägarintresse, dvs. försäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingföretaget

eller det blandade finansiella holdingföretaget. Ett sådant företag kan även få tillstånd till att offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport såväl på gruppnivå som för de enskilda företagen i gruppen (19 kap. 55 § FRL).

För att genomföra ändringarna i Solvens II-direktivet bör det i bestämmelsen i försäkringsrörelselagen (19 kap. 54 §) införas ett krav om att en solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå ska innehålla information om gruppen som riktar sig till andra yrkesverksamma. Motsvarande tillägg bör göras i bestämmelsen om vad en gemensam solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå ska innehålla. När det gäller den specifika informationen ska kommissionen anta delegerade akter för att ytterligare specificera vilka uppgifter som ska offentliggöras de olika rapporterna (artikel 256.4).

Genom ändringsdirektivet införs även en bestämmelse om att informationen ska offentliggöras senast 24 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår (artikel 256.1). Denna bestämmelse bör genomföras på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om det.

30.11 Särskilt revisionskrav

Utredningens förslag: Det ska införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om att den gruppbalansräkning som ska offentliggöras i en solvens- och verksamhetsrapport för en grupp ska vara föremål för revision.

Företaget som ska offentliggöra en solvens- och verksamhetsrapport för en grupp ska lämna in en separat rapport till Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet. En sådan rapport ska innehålla uppgifter om typen av revisionsutlåtande och de granskningsresultat som utarbetats av revisionsföretaget. Rapporten ska lämnas in tillsammans med den solvens- och verksamhetsrapport som lämnas in för gruppen.

Om en grupp har fått tillstånd att offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport på gruppnivå och för enskilda företag i en grupp, ska företaget som ska ansvara för den gemensamma rapporten lämna den separata rapporten för ett anknutet företag till det anknutna företags tillsynsmyndighet.

Ett tillstånd om att offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport ska inte påverka kraven om revision för ett anknutet försäkringsföretag eller EES-försäkringsgivare.

Bestämmelserna om revisionskrav för ett enskilt försäkringsföretag ska i tillämpliga delar gälla även på gruppnivå.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.93) införs bestämmelser om ett särskilt revisionskrav.

Ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag i en grupp ska omfattas av ett revisionskrav för den gruppbalansräkning som offentliggörs som en del av rapporten om solvens och finansiell ställning på gruppnivå eller som en del av en enda rapport om solvens och finansiell ställning (artikel 256c.1).

En separat rapport, med uppgift om typen av revisionsutlåtande och granskningsresultat, som utarbetats av revisionsföretaget ska lämnas in till grupptillsynsmyndigheten tillsammans med en rapport om solvens och finansiell ställning på gruppnivå eller en enda rapport om solvens och finansiell ställning som lämnas in av försäkrings- eller återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget (artikel 256c.1).

Om det finns en enda rapport om solvens och finansiell ställning, ska revisionskraven för ett anknutet försäkringsföretag eller en anknuten EES-försäkringsgivare efterlevas och den rapport som ska lämnas in av ett enskilt försäkringsföretag (artikel 51a.6) ska lämnas in till tillsynsmyndigheten för det företaget av försäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget (artikel 256c.3).

För revisionskravet på gruppnivå ska bestämmelserna om revisionskrav för ett enskilt försäkringsföretag (artikel 51a) gälla i tillämpliga delar (artikel 256c.1).

Nya krav kopplade till en solvens- och verksamhetsrapport för en grupp

Genom ändringsdirektivet införs nya bestämmelser om revision kopplade till en solvens- och verksamhetsrapport. Detta gäller såväl för ett enskilt försäkringsföretag (artikel 51a, se avsnitt 28.4.4), som för grupper. För att fullt ut genomföra de nya bestämmelserna i Solvens II-direktivet (artikel 256c) för grupper bör det införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om ett särskilt revisionskrav.

I enlighet med direktivet (artikel 256c.1) bör det införas ett krav om att en gruppbalansräkning i en solvens- och verksamhetsrapport för en grupp ska vara föremål för revision. Detta bör gälla dels för en solvens- och verksamhetsrapport på grupp-nivå (19 kap. 54 § FRL), dels en gemensam solvens- och verksamhetsrapport såväl på grupp-nivå som för de enskilda företagen i gruppen (19 kap. 55 § FRL). För tydlighets skull bör det införas en bestämmelse som uttryckligen anger att en dessa rapporter ska innehålla en gruppbalansräkning.

Enligt Solvens II-direktivet (och försäkringsrörelselagen) ska en solvens- och verksamhetsrapport för en grupp offentliggöras av ett företag med ägarintresse, dvs. ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdinföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag (artikel 256 och 19 kap. 54 och 55 §§ FRL). Detta företag bör också vara det företag som ska lämna in en separat rapport till grupp-tillsynsmyndigheten. En sådan separat rapport ska, i enlighet med Solvens II-direktivet, innehålla uppgifter om typen av revisionsutlåtande och de granskningsresultat som utarbetats av revisionsföretaget (artikel 256c.2). Den separata rapporten bör lämnas in tillsammans med solvens- och verksamhetsrapporten.

Även ett enskilt försäkringsföretag ska lämna in en separat rapport (se artikel 51a.6, se även avsnitt 28.4.4). Om en grupp har fått tillstånd om att offentliggöra en gemensam solvens- och verksamhetsrapport (19 kap. 55 § FRL), bör företaget med ägarintresse lämna den separata rapporten för ett anknutet företag till det anknutna företags tillsynsmyndighet (artikel 256c.3). Om det anknutna företaget är ett försäkringsföretag ska en separat rapport för försäkringsföretaget lämnas in till Finansinspektionen. Om det anknutna företaget i stället är en EES-försäkringsgivare ska rapporten lämnas in till den myndighet som utövar tillsyn över EES-försäkringsgivaren i det land där EES-försäkringsgivaren har hemvist, dvs. berörd behörig myndighet.

I enlighet med Solvens II-direktivet (artikel 256c.3) ska ett tillstånd att offentliggöra en gemensam solvens- och verk-samhetsrapport (19 kap. 55 § FRL) inte påverka kraven om revision för ett anknutet försäkringsföretag eller en anknuten EES-försäkringsgivare. En bestämmelse om detta bör tas in i försäkringsrörelselagen.

Vidare bör bestämmelserna i om revisionskrav på enskild nivå, också det i enlighet med bestämmelserna i Solvens II-direktivet, i tillämpliga delar gälla också på gruppnivå (artikel 256c.4).

30.12 Regelbunden tillsynsrapport

Utredningens förslag: Det ska införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om en regelbunden tillsynsrapport.

Ett företag med ägarintresse ska lämna in en regelbunden tillsynsrapport till Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet.

Efter särskilt tillstånd ska ett sådant företag få lämna in en gemensam regelbunden tillsynsrapport.

Det ska i enlighet med Solvens II-direktivet införas bestämmelser om vad regelbundna tillsynsrapporter ska innehålla och vissa regler för förfarandet för ett tillstånd att ge in en gemensam regelbunden tillsynsrapport.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om när en regelbunden tillsynsrapport eller en gemensam regelbunden tillsynsrapport senast ska lämnas in.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

I och med ändringsdirektivet (artikel 1.93) införs det nya bestämmelser om en regelbunden tillsynsrapport på gruppnivå.

Ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska årligen lämna in en regelbunden tillsynsrapport till grupptillsynsmyndigheten. För denna rapport ska artikel 35.5a första stycket och andra stycket gälla i tillämpliga delar. Ett försäkrings- och återför-

säkringsföretag ska lämna uppgifterna på årsbasis eller mer sällan senast 24 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår (artikel 256b.1).

Efter tillstånd från grupptillsynsmyndigheten får ett försäkrings- eller återförsäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag lämna in en enda regelbunden tillsynsrapport (artikel 256b.2). En sådan enda rapport ska innehålla

1. den information på gruppnivå som ska rapporteras, och
2. information om alla dotterföretag inom gruppen, som ska kunna identifieras per företag och som ska rapporteras i enlighet med artikel 35.5a, vilket inte får leda till att mindre information lämnas än den som skulle lämnas av försäkrings- och återförsäkringsföretag som lämnar in en regelbunden tillsynsrapport i enlighet med artikel 35.5a.

Innan grupptillsynsmyndigheten ger tillstånd att lämna in en enda regelbunden tillsynsrapport ska den samråda med medlemmarna i tillsynskollegiet och ta vederbörlig hänsyn till deras synpunkter och reservationer. Om de berörda nationella tillsynsmyndigheterna inte ger sitt godkännande ska detta motiveras på vederbörligt sätt. Om tillsynskollegiet godkänner den enda regelbundna tillsynsrapporten, ska varje enskilt försäkrings- och återförsäkringsföretag lämna in den enda regelbundna tillsynsrapporten till sin tillsynsmyndighet. Varje tillsynsmyndighet ska ha befogenhet att utöva tillsyn över den del av den enda regelbundna tillsynsrapporten som specifikt avser det berörda dotterföretaget (artikel 256b.2).

Om den enda regelbundna tillsynsrapport som lämnas in inte är tillfredsställande för de nationella tillsynsmyndigheterna, får ett godkännande om en enda rapport återkallas (artikel 256b.3).

Om den enda regelbundna tillsynsrapporten inte innehåller information som den tillsynsmyndighet som auktoriserat ett dotterföretag inom gruppen kräver att jämförbara företag ska lämna och detta utelämnande är av väsentlig betydelse, ska den berörda tillsynsmyndigheten ha befogenhet att kräva att dotterföretaget i fråga rapporterar nödvändig ytterligare information (artikel 256b.4).

Om den tillsynsmyndighet som auktoriserat ett dotterföretag inom gruppen konstaterar bristande efterlevnad av artikel 35.5a eller begär ändringar eller förtydliganden avseende den enda regel-

bundna tillsynsrapporten ska den också informera tillsynskollegiet, och grupptillsynsmyndigheten ska lämna in samma begäran till försäkrings- eller återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget (256b.5).

Kommissionen ska komplettera detta direktiv genom att anta delegerade akter i enlighet med artikel 301a för att ytterligare specificera den information som avses i denna artikel och som ska rapporteras (artikel 256b.6).

En regelbunden tillsynsrapport för en grupp

Genom ändringsdirektivet införs det i Solvens II-direktivet bestämmelser om regelbunden tillsynsrapportering för grupper. Bestämmelserna för grupper (artikel 256b) har samma uppbyggnad som bestämmelserna om rapporten om solvens och finansiell ställning på gruppnivå (artikel 256). För att genomföra de nya bestämmelserna i Solvens II-direktivet bör det införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om en regelbunden tillsynsrapport.

Ett företag med ägarintresse som omfattas av fullständig grupptillsyn ska således årligen lämna in en regelbunden tillsynsrapport till grupptillsynsmyndigheten. Bestämmelserna på enskild nivå om undantag från och begränsningar av den regelbundna tillsynsrapporteringen ska gälla i tillämpliga delar.

Liksom gäller för solvens- och verksamhetsrapporter (se 19 kap. 55 § FRL) ska ett försäkringsföretag med ägarintresse, ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ha möjlighet att lämna in en enda regelbunden tillsynsrapport. Även denna sammansatta rapport bör benämnas gemensam regelbunden tillsynsrapport (jfr 19 kap. 55 § FRL).

Det ska krävas särskilt tillstånd från grupptillsynsmyndigheten för att få ge in en gemensam regelbunden tillsynsrapport. Vidare ska gälla att ett tillstånd att lämna en gemensam regelbunden tillsynsrapport inte får leda till att mindre information lämnas än den som skulle lämnas av försäkringsföretag eller EES-försäkringsgivare som lämnar in en regelbunden tillsynsrapport i enlighet med det som gäller på enskild nivå. Om den gemensamma regelbundna tillsynsrapporten inte är tillfredsställande för de berörda behöriga myndigheterna,

får Finansinspektionen återkalla tillståndet till att lämna en sådan gemensam rapport.

Innan Finansinspektionen ger tillstånd till en gemensam regelbunden tillsynsrapport ska inspektionen ge berörda behöriga myndigheter i tillsynskollegiet tillfälle att yttra sig. Finansinspektionen ska ta vederbörlig hänsyn till synpunkter och reservationer som lämnas av berörda behöriga myndigheter.

Om Finansinspektionen inte är grupptillsynsmyndighet och motsätter sig att en gemensam regelbunden tillsynsrapport lämnas in ska inspektionen ange skälen för det. Detta gäller självfallet bara för grupper med försäkringsföretag, dvs. grupper där Finansinspektionen utövar tillsyn över minst ett enskilt företag.

I enlighet med direktivet ska ett försäkringsföretag som omfattas av en gemensam regelbunden tillsynsrapport lämna in den till Finansinspektionen. Detta gäller både om försäkringsföretaget är ett företag med ägarintresse eller ett dotterföretag.

Ett tillstånd om att få lämna in en gemensam regelbunden tillsynsrapport påverkar inte tillsynen över de enskilda företagen. Finansinspektionen har alltjämt befogenhet att utöva tillsyn över den del av den gemensamma regelbundna tillsynsrapporten som specifikt avser försäkringsföretag som står under tillsyn av inspektionen (artikel 256b.2). Detta ryms inom bestämmelsen i 19 kap. 5 § FRL om att ett försäkringsföretag som ingår i en grupp som omfattas av grupptillsyn även står under tillsyn som enskilt försäkringsföretag enligt den lagen.

Det bör införas bestämmelser om vad en gemensam regelbunden tillsynsrapport ska innehålla. I enlighet med direktivet ska en sådan tillsynsrapport innehålla den information på gruppnivå som ska rapporteras i en regelbunden tillsynsrapport för en grupp och information om varje enskilt dotterföretag inom gruppen som ska rapporteras i enlighet med artikel 35.5a.

Om den en gemensam regelbunden tillsynsrapporten inte innehåller information om ett dotterföretag som är försäkringsföretag får Finansinspektionen förelägga det företaget om att rapportera nödvändig ytterligare information. Det gäller dock bara information som Finansinspektionen har rätt att kräva från ett försäkringsföretag och utlämnandet är av väsentlig betydelse. Finansinspektionen ska informera medlemmarna i ett tillsynskollegium om inspektionen, när inspektionen inte är grupptillsynsmyndighet, konstaterar att ett

dotterföretag som är försäkringsföretag inom en grupp inte uppfyller kraven enligt artikel 35.5a eller begär ändringar eller förtydliganden avseende en gemensam regelbunden tillsynsrapport. Om det i stället är en behörig myndighet som har invändningar mot en gemensam regelbunden tillsynsrapport och lämnar sådan information till Finansinspektionen, när inspektionen är grupptillsynsmyndighet, ska Finansinspektionen lämna samma begäran till försäkrings- eller återförsäkringsföretaget med ägarintresse, försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget.

I den nya artikel 256b.1 andra stycket anges att medlemsstaterna ska säkerställa att försäkrings- och återförsäkringsföretag lämnar de uppgifter som avses i denna artikel på årsbasis eller mer sällan senast 24 veckor efter utgången av företagets räkenskapsår. I enlighet med kraven i första stycket samma artikel torde detta rätteligen gälla de företag som årligen ska lämna in en regelbunden tillsynsrapport på gruppnivå, dvs. försäkringsföretag med ägarintresse, försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag. Denna bestämmelse bör dock genomföras på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om det.

30.13 Lämplighetskrav för vissa typer av holdingföretag

Utredningens förslag: Ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska säkerställa att, i tillämpliga fall, de som avses ansvara för en central funktion i företaget ska uppfylla det lämplighetskrav som gäller för en sådan funktion.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.94) ändras bestämmelsen i Solvens II-direktivet om krav på de som i praktiken leder verksamheten (artikel 257). I och med det ska medlemsstaterna kräva att både de personer som i praktiken leder ett försäkringsholdingbolag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och i tillämpliga fall de personer som ansvarar för andra centrala funktioner, uppfyller de lämplighets-

krav som är nödvändiga för att de ska kunna utföra sina uppdrag. Bestämmelserna för ett enskilt företag (artikel 42) ska gälla i tillämpliga delar.

Utökade krav om lämplighet

Sedan tidigare gäller att ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska säkerställa att de som avses ingå i styrelsen för företaget eller vara verkställande direktör i det, eller vara ersättare för någon av dem uppfyller de krav som gäller för motsvarande ledningsfunktioner i ett försäkringsföretag (19 kap. 63 § FRL).

Genom ändringsdirektivet (artikel 257) utvidgas personkretsen så att kraven även ska gälla de personer som ansvarar för andra centrala funktioner. Med andra centrala funktioner bör avses funktioner för riskhantering, regelefterlevnad, internrevision och aktuariefunktion (se artikel 41.2a i Solvens II-direktivet). I direktivet anges dock att detta tillkommande krav bara gäller i tillämpliga fall.

30.14 Ingripanden mot försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag

Utredningens förslag: Bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om ingripanden mot försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag ska justeras så att den fullt ut överensstämmer med motsvarande bestämmelse i Solvens II-direktivet. Finansinspektionen ska bara få vidta åtgärder om inspektionen är grupptillsynsmyndighet. Innan en åtgärd som ska inspektionen ge berörda behöriga myndigheter och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten tillfälle att yttra sig om ett föreläggande påverkar företag med huvudkontor i ett annat land inom EES än Sverige.

Vid ingripanden mot ett blandat finansiellt holdingföretag ska Finansinspektionen särskilt beakta effekterna på det finansiella konglomeratet som helhet samt på dess anknutna reglerade företag.

Skälen för utredningens förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.95) ändras bestämmelserna i Solvens II-direktivet om åtgärder för att säkerställa regelefterlevnad såvitt gäller försäkringsholdingföretag eller blandade finansiella holdingföretag eller personer som i praktiken leder dessa bolag. Det tydliggörs att tillsynsmyndigheterna ska ges alla tillsynsbefogenheter som de behöver för att vidta de åtgärder när det gäller försäkringsholdingbolag och blandade finansiella holdingföretag som krävs för att säkerställa att grupper som omfattas av grupptillsyn efterlever alla krav som fastställs för dem. Dessa befogenheter ska inbegripa de allmänna tillsynsbefogenheter som gäller på enskild nivå (artikel 258.2).

Det införs också en bestämmelse om vad som ska gälla om grupp-tillsynsmyndigheten har fastställt att det föreligger hinder mot grupp-tillsyn (artikel 258.2a) genom att de villkor som anges i artikel 213b.1 inte är uppfyllda eller inte längre är uppfyllda, till exempel att gruppens interna arrangemang och ansvarsfördelning är tillräckliga för att efterleva denna avdelning och i synnerhet ändamålsenliga när det gäller att samordna alla dotterföretag till företaget. I ett sådant fall ska försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget bli föremål för lämpliga tillsynsåtgärder i syfte att säkerställa eller, i tillämpliga fall, återställa kontinuiteten och integriteten i grupp-tillsynen och säkerställa efterlevnaden av kraven i denna avdelning. När det gäller ett blandat finansiellt holdingföretag ska tillsynsåtgärderna särskilt beakta effekterna på det finansiella konglomeratet som helhet samt på dess anknutna reglerade företag.

Vidare införs det en särskild bestämmelse (artikel 258.2b) om att medlemsstaterna ska säkerställa att de tillsynsåtgärder som får tillämpas på försäkringsholdingbolag och blandade finansiella holdingföretag åtminstone omfattar följande:

- a) Upphävande av rösträtter som är knutna till de aktier i försäkringsdotter- eller återförsäkringsdotterföretagen som innehas av försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget.

- b) Utfärdande av förelägganden, sanktioner eller påföljder mot försäkringsholdingbolaget, det blandade finansiella holdingföretaget eller medlemmarna av förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganet i dessa bolag.
- c) Utfärdande av instruktioner eller anvisningar till försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget om att till sina aktieägare överföra ägarintressena i sina försäkringsdotter- eller återförsäkringsdotterföretag.
- d) Utseende på tillfällig basis av ett annat försäkringsholdingbolag, blandat finansiellt holdingföretag eller försäkrings- eller återförsäkringsföretag inom gruppen som ansvarigt för att säkerställa att kraven i för grupptillsynen efterlevs.
- e) Begränsning av eller förbud mot utdelningar eller räntebetalningar till aktieägare.
- f) Krav på att försäkringsholdingbolag eller blandade finansiella holdingföretag avyttrar eller minskar innehav i försäkrings- eller återförsäkringsföretag eller andra anknutna företag som avses i artikel 228.1.
- g) Krav på att försäkringsholdingbolag eller blandade finansiella holdingföretag ska lägga fram en plan för hur de utan dröjsmål ska återgå till att efterleva kraven.

Grupptillsynsmyndigheten ska samråda med övriga berörda tillsynsmyndigheter och Eiopa innan någon åtgärd vidtas, om åtgärden påverkar företag med säte i mer än en medlemsstat.

*Ingripanden mot försäkringsholdingföretag
eller blandade finansiella holdingföretag*

Finansinspektionen har i dag en möjlighet att ingripa mot ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag om någon i ledningen för ett sådant företag inte uppfyller de krav som gäller för ett sådant uppdrag (18 kap. 24 § FRL). Finansinspektionen har enligt samma bestämmelse också möjlighet att ingripa mot ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som inte uppfyller de krav som ställs på det enligt EU-förordningar

som antagits med stöd av Solvens II-direktivet, 19 kap. eller föreskrifter som meddelats med stöd av det kapitlet i försäkringsrörelselagen.

Den gällande bestämmelsen i försäkringsrörelselagen uppfyller i huvudsak kraven enligt Solvens II-direktivet (artikel 258.2, se även prop. 2015/16:9 s. 459–461). Bestämmelsen bör dock placeras i avsnittet som rör grupptillsyn och inte som i dag i avsnittet som i första hand rör ingripanden mot enskilda försäkringsföretag. Det bör också förtydligas att Finansinspektionen bara har möjlighet att ingripa mot försäkringsholdingföretag och blandade finansiella holdingföretag när inspektionen är grupptillsynsmyndighet. Det bör även införas en bestämmelse, i enlighet med Solvens II-direktivet (artikel 258.2b), om att Finansinspektionen innan ett ingripande ska ge berörda behöriga myndigheter och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten tillfälle att yttra sig innan, om ett föreläggande påverkar företag med huvudkontor i ett annat land inom EES än Sverige.

Med ändringsdirektivet införs vissa krav om hur ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag ska organisera verksamheten (artikel 213b). Det gäller bland annat att ett sådant företag ska säkerställa att gruppens interna arrangemang och ansvarsfördelning är tillräckliga för att efterleva kraven på grupptillsyn och ändamålsenliga när det gäller att samordna alla dotterföretag till företaget, förebygga eller hantera konflikter inom gruppen och se till att de styrdokument på gruppnivå som har fastställts efterlevs i hela gruppen (se förslagen i avsnitt 30.6). Om företaget inte uppfyller kraven som gäller för företaget ska Finansinspektionen få förelägga företaget om att vidta åtgärder. Detta bedöms i huvudsak även uppfylla kraven enligt artikel 258.2a i Solvens II-direktivet. Det bör dock tilläggas att vid ingripanden mot ett blandat finansiellt holdingföretag ska Finansinspektionen särskilt beakta effekterna på det finansiella konglomeratet som helhet samt på dess anknutna reglerade företag.

När det gäller själva ingripandet får Finansinspektionen enligt gällande rätt förelägga ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag att rätta till förhållandet (se 18 kap. 24 § FRL). Vilken typ av åtgärder som kan bli aktuella styrs av omständigheterna i det enskilda fallet. En viss åtgärd kan komma i fråga vid en typ av överträdelse medan en annan åtgärd kan vara relevant vid en annan överträdelse. Som alltid ska Finansinspektionen välja den mest lämpliga åtgärden för att företaget ska uppfylla det krav som

ställs på det. Inom detta ryms de åtgärder som nu särskilt anges i artikel 258.2b i Solvens II-direktivet, till exempel ett upphävande av rösträtter som är knutna till de aktier i försäkringsdotter- eller återförsäkringsdotterföretagen som innehas av försäkringsholdingbolaget eller det blandade finansiella holdingföretaget. Den nya bestämmelsen i Solvens II-direktivet om vissa tillsynsåtgärder bör därmed tillgodoses av gällande bestämmelser i försäkringsrörelselagen som ger Finansinspektionen möjlighet att förelägga ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag om att vidta åtgärder så att företaget uppfyller de krav som gäller för företaget.

30.15 Om tillsynen inte är likvärdig

Utredningens förslag: Det ska tydliggöras att det krävs tillstånd från grupptillsynsmyndigheten för att få använda en annan tillsynsmetod.

I enlighet med Solvens II-direktivet ska målen med en annan tillsynsmetod anges i försäkringsrörelselagen. Det ska även införas bestämmelser i försäkringsrörelselagen om de åtgärder som Finansinspektionen ska få vidta för att uppnå målen för grupptillsynen för grupper med moderföretag med huvudkontor utanför EES.

Skälen för utredningen förslag

Ändringsdirektivet

Genom ändringsdirektivet (artikel 1.96) justeras bestämmelserna i Solvens II-direktivet om tillsynen över grupper med moderföretag som har säte i tredjeland. Detta gäller särskilt bestämmelserna om vad som ska gälla om tillsynen i tredje land inte är att anse som likvärdig (artikel 262). I huvudsak rör det sig om bestämmelser om syftet med tillsynen och vilka åtgärder som en grupptillsynsmyndighet ska ha rätt att vidta.

När tillsynen i tredje land inte är likvärdig

När ett moderföretag till ett försäkringsföretag är en försäkringsgivare från tredjeland, ett försäkringsholdingföretag med huvudkontor utanför EES eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor utanför EES gäller särskilda bestämmelser om grupp-tillsyn. I ett sådant fall då moderföretaget har sitt huvudkontor utanför EES ska Finansinspektionen, om kommissionen inte antagit någon delegerad akt i frågan, kontrollera om den tillsyn som utövas av en tillsynsmyndighet i tredjeland är likvärdig med den grupptillsyn som gäller enligt Solvens II-direktivet (19 kap. 66 § FRL). Om tillsynen i tredjeland bedöms likvärdig ska Finansinspektionen förlita sig på den tillsynen (19 kap. 69 § FRL). Om tillsynen i stället inte bedöms likvärdig, finns två alternativ. Finansinspektionen kan besluta om att bestämmelserna om grupptillsyn ska tillämpas på gruppen, vilket innebär att bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om grupptillsyn avseende grupp-solvens, riskkoncentrationer, transaktioner inom en grupp, riskhantering och intern kontroll ska tillämpas på gruppen på samma sätt som om företaget i toppen av gruppen hade haft sitt huvudkontor inom EES (19 kap. 71 § FRL, se även prop. 2015/16:9 s. 466). Finansinspektionen har också möjlighet att besluta om en annan tillsynsmetod för gruppen (19 kap. 73 § FRL).

Grupptillsyn enligt försäkringsrörelselagen

Genom ändringsdirektivet tydliggörs att bestämmelserna om likvärdig tillsyn och de fall en tillsynsmyndighet får besluta om att utöva grupptillsyn bara ska gälla för företag som tillsammans utgör en grupp som ska omfattas av grupptillsyn enligt Solvens II-direktivet (artikel 262.1 i Solvens II-direktivet). Detta bör redan framgå av gällande bestämmelser i försäkringsrörelselagen (19 kap. 65 och 71 §§). Därmed krävs det inte några lagstiftningsåtgärder för att tillgodose denna ändring av Solvens II-direktivet.

Andra tillsynsmetoder

När det gäller de andra tillsynsmetoderna görs det genom ändringsdirektivet vissa justeringar i Solvens II-direktivet (artikel 262.2). Även i detta fall bör det redan av gällande bestämmelser i försäkringsrörelselagen framgå att bestämmelserna bara är aktuella för företag som tillsammans utgör en grupp som ska omfattas av fullständig grupptillsyn enligt Solvens II-direktivet (19 kap. 65, 71 och 72 §§). Det bör dock, i enlighet med direktivet, införas en särskild bestämmelse om att en annan tillsynsmetod ska godkännas av grupptillsynsmyndigheten.

Genom ändringsdirektivet införs det krav om att denna särskilda form av grupptillsyn med moderföretag utanför EES ska uppnå de mål som gäller för grupptillsyn enligt Solvens II-direktivet och vad målen ska innefatta (artikel 262.2). För att fullt ut genomföra direktivet bör en motsvarande bestämmelse tas in i försäkringsrörelselagen.

Finansinspektionen får i dag om inspektionen tillämpar en annan tillsynsmetod förelägga en ägare som har ett bestämmande inflytande över försäkringsföretaget att inrätta ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES och besluta att bestämmelserna om grupptillsyn ska tillämpas på de företag i den grupp som leds av detta holdingföretag (19 kap. 73 § FRL). Genom ändringsdirektivet införs ytterligare befogenheter för tillsynsmyndigheterna för att uppnå målen med grupptillsynen (artikel 262.3). En tillsynsmyndighet får i och med det bland annat utse ett försäkringsföretag att ansvara för att kraven i denna avdelning efterlevs, om de försäkringsföretag och EES-försäkringsgivare som ingår i gruppen inte har ett gemensamt moderföretag inom EES. I enlighet med den nya bestämmelsen i Solvens II-direktivet bör Finansinspektionen ges motsvarande befogenheter enligt försäkringsrörelselagen för att uppnå målen med grupptillsynen.

DEL II

Övriga frågor

31 Sanktionsavgifter

31.1 Bakgrund

I försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL, och lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag, förkortad LTF, finns det bestämmelser om att en förvärvare av en kvalificerad andel av aktier i ett försäkringsaktiebolag eller tjänstepensionsaktiebolag före förvärvet ska inhämta ett särskilt tillstånd från Finansinspektionen.

Finansinspektionen har i en skrivelse till Finansdepartementet (Fi2023/02088) uppgett att det finns ett behov av att införa en möjlighet för inspektionen att besluta om en sanktionsavgift för den som inte i förväg inhämtar tillstånd till förvärv eller underrättar myndigheten om ett beslut om avyttring.

När det gäller sanktionsavgifter anges för försäkringsföretag i försäkringsrörelselagen att en avgift ska fastställas till högst 50 miljoner kronor. Motsvarande gäller för specialföretag även om avgiften i dessa fall benämns straffavgift. Avgiften får dock inte överstiga 10 procent av ett företags omsättning närmast föregående räkenskapsår. Detsamma gäller för tjänstepensionsföretag enligt lagen om tjänstepensionsföretag. Detta avviker från vad som gäller enligt andra regelverk på finansmarknadsområdet. Till exempel enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse gäller att en sanktionsavgift som högst ska fastställas till det högsta av 10 procent av kreditinstitutets omsättning närmast föregående räkenskapsår, två gånger den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen eller ett belopp motsvarande 5 miljoner euro.

I kommittédirektivet anges att utredaren ska analysera och ta ställning till om reglerna om sanktionsavgifter i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag bör ändras.

31.2 Sanktionsavgifter

Utredningens förslag: Bestämmelserna om högsta sanktionsavgift i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag ska justeras så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i andra lagar på finansmarknadsområdet.

En sanktionsavgift för ett försäkringsföretag, ett försäkringsholdingföretag, ett blandat finansiellt holdingföretag, ett specialföretag eller ett tjänstepensionsföretag ska fastställas till högst det högsta av

1. 10 procent av företagets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår,
2. två gånger den vinst som företaget gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller
3. ett belopp motsvarande 5 000 000 euro.

En sanktionsavgift får dock inte bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor.

Om överträdelsen har skett under företagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

Skälen för utredningens förslag

Gällande rätt

Enligt försäkringsrörelselagen får Finansinspektionen, om inspektionen har meddelat ett beslut om anmärkning eller varning mot ett försäkringsföretag, besluta att företaget ska betala en sanktionsavgift (18 kap. 16 § FRL).

En sanktionsavgift ska fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga 10 procent av försäkringsföretagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under försäkringsföretagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas (18 kap. 17 § FRL).

Om det är fråga om en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen, ska en sanktionsavgift uppgå till lägst 5 000 kronor och som högst fastställas till det högsta av 10 procent av försäkringsföretagets omsättning närmast föregående räkenskapsår eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå, två gånger den vinst som försäkringsföretaget gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa eller ett belopp som i kronor motsvarar fem miljoner euro (18 kap. 17 a § FRL).

En sanktionsavgift får dock inte vara så stor att försäkringsföretaget därefter inte uppfyller kraven om stabilitet (18 kap. 17 § tredje stycket och 17 b § andra stycket FRL). Med kraven om stabilitet avses att försäkringsrörelsen ska drivas med en för rörelsens omfattning och art tillfredsställande soliditet, likviditet och kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker, så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar kan fullgöras (4 kap. 1 § FRL).

Bestämmelser om specialföretag finns i 20 kap. försäkringsrörelselagen. Också i dessa fall får Finansinspektionen, om den har meddelat ett beslut om anmärkning eller varning mot ett specialföretag, besluta att företaget ska betala en särskild avgift (20 kap. 16 § FRL). När det gäller specialföretag benämns detta förvisso som straffavgift. Det rör sig dock inte om någon straffrättslig sanktion utan bör vara detsamma som en sanktionsavgift för ett försäkringsföretag (se prop. 2015/16:9 s. 505–506 och prop. 2016/17:173 s. 380 och 391–393). I övrigt gäller i huvudsak detsamma för specialföretag som för försäkringsföretag med undantag för överträdelser av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (18 kap. 17 § jämförd med 20 kap. 17 § och 18 kap. 17 a § FRL).

Även för tjänstepensionsföretag gäller i huvudsak detsamma som för försäkringsföretag. En sanktionsavgift ska således för tjänstepensionsföretag fastställas till lägst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga 10 procent av tjänstepensionsföretagets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelsen har skett under tjänstepensionsföretagets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas. Inte heller för tjänstepensionsföretag får en sanktionsavgift vara så stor att tjänstepensionsföretaget därefter inte upp-

fyller kraven på stabilitet (15 kap. 17 § LTF). Tjänstepensionsföretag omfattas inte av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (se prop. 2018/19:158 s. 655–657).

För kreditinstitut gäller att Finansinspektionen får besluta om en sanktionsavgift om ett institut har meddelats en anmärkning eller varning (15 kap. 7 § lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse, förkortad LBF). En sanktionsavgift för ett kreditinstitut ska fastställas till högst det högsta av 10 procent av kreditinstitutets omsättning eller, i förekommande fall, motsvarande omsättning på koncernnivå närmast föregående räkenskapsår, två gånger den vinst som institutet gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller ett belopp motsvarande fem miljoner euro (15 kap. 8 § första stycket LBF). Vidare gäller att en sanktionsavgift inte får bestämmas till ett lägre belopp än 5 000 kronor. Om överträdelsen har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen annars saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas (15 kap. 8 § andra stycket LBF) och att avgiften inte får vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven om soliditet och likviditet (15 kap. 8 § tredje stycket LBF).

Bestämmelserna om sanktionsavgifter ska justeras

Vid införandet av de nu gällande bestämmelserna i försäkringsrörelselagen angavs bl.a. följande. Det nuvarande sanktionssystemet har kritiserats för att inte ge Finansinspektionen tillräckliga möjligheter att ingripa på ett ändamålsenligt sätt. Särskilt har det framhållits att de nuvarande sanktionsmöjligheterna inte ger utrymme för en tillräckligt nyanserad bedömning av allvarigare överträdelser. Inspektionen bör därför få större utrymme än i dag att bedöma vilken åtgärd som är lämplig i en viss situation samt få fler medel till sitt förfogande vid ingripande. Det har nyligen föreslagits att Finansinspektionen bör ha fler sanktioner till sitt förfogande vid ingripande mot kreditinstitut. Skälet för de föreslagna förändringarna är främst att öka flexibiliteten i sanktionssystemet. Samma krav gör sig gällande avseende sanktionsmöjligheterna mot försäkringsföretag. Utgångspunkten bör därför vara att Finansinspektionen ska ges motsvarande sanktionsmöjligheter mot försäkringsföretag som mot kreditinstitut (prop. 2003/04:109 s. 52–53).

Frågan är nu enligt kommittédirektivet, liksom vid tidigare lagstiftningsärenden, om sanktionsavgifterna är ändamålsenliga.

De nu gällande bestämmelserna om sanktionsavgifter i försäkringsrörelselagen (18 kap. 17 §) och i lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag (15 kap. 17 §) överensstämmer med vad som tidigare gällde för sanktionsavgifter enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 8 § i lydelsen enligt SFS 2004:297, se även prop. 2002/03:139 s. 386–387). Bestämmelsen i lagen om bank- och finansieringsrörelse har därefter justerats för att uppfylla kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiven 2006/48/EG och 2006/49/EG, nedan benämnt kapitaltäckningsdirektivet (se prop. 2013/14:228 s. 233–237 och 313).

Till skillnad mot vad som gäller för kreditinstitut finns det inte några bestämmelser om administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder i Solvens II-direktivet (se artikel 66 och 67 i kapitaltäckningsdirektivet). Likväl gäller enligt Solvens II-direktivet att medlemsstaterna ska säkerställa dels att tillsynsmyndigheterna har tillgång till de medel som krävs, och att de har relevant expertkompetens, kapacitet och mandat för att uppnå tillsynens huvudsyfte, nämligen skyddet av försäkrings- och förmånstagare (artikel 27), dels att tillsynsmyndigheterna har befogenheter att vidta förebyggande och korrigerande åtgärder för att säkerställa att försäkrings- och återförsäkringsföretag följer lagar och andra författningar i varje medlemsstat (artikel 34.1).

Grundläggande för ett ändamålsenligt system för ingripanden är att systemet är flexibelt och att det finns utrymme för nyanserade bedömningar. I detta har sanktionsavgifter en viktig funktion för att skilja mellan en anmärkning eller en varning och en återkallelse av tillstånd som bara bör användas i särskilt allvarliga fall. Även om en anmärkning eller varning i sig är allvarliga tillrättavisningar blir de omedelbart ekonomiskt kännbara först om de kombineras med en sanktionsavgift. De högsta sanktionsavgifterna bör dock förbehållas de mest allvarliga fallen, de fall som kan leda till en återkallelse av tillstånd. Även de enskilda företagen måste beaktas. När det gäller svenska försäkrings- och tjänstepensionsföretag finns det, liksom för kreditinstitut stora skillnader mellan de enskilda företagen. Ett nominellt belopp för den högsta sanktionsavgiften, t.ex. om 50 miljo-

ner, kan vara mycket stort för ett företag samtidigt som det inte alls är det för ett annat företag. I dag finns det såväl små som mycket stora svenska försäkrings- och tjänstepensionsföretag som omfattas av bestämmelserna i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag. När det gäller de största aktörerna finns det anledning att ifrågasätta om de högsta sanktionsavgifterna är tillräckliga för de allvarligaste överträdelserna, dvs. de överträdelser som är särskilt allvarliga, men inte så allvarliga att tillståndet ska återkallas.

I vissa fall gäller, som även anges ovan, särskilda bestämmelser för bestämmande av en sanktionsavgift för försäkringsföretag. Detta gäller vid en överträdelse av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (18 kap. 17 a § FRL) och vid överträdelser av de regler som gäller för försäkringsdistribution (9 kap. 14 § lagen [2018:1219] om försäkringsdistribution, se även prop. 2017/18:216 s. 377–380 och 392–397). Vid sådana överträdelser ska en sanktionsavgift för ett försäkringsföretag bestämmas på samma sätt som enligt de nu gällande bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 8 § LBF). Därutöver föreslås en motsvarande bestämmelse för överträdelser av regelverket för krishantering för försäkringsföretag (se avsnitt 19.2). Det finns således redan i dag fall då en sanktionsavgift för ett försäkringsföretag som lägst ska uppgå till 5 000 kronor och som högst ska fastställas till det högsta av 10 procent av försäkringsföretagets omsättning, två gånger den vinst som försäkringsföretaget har gjort till följd av regelöverträdelserna eller ett belopp i kronor motsvarar 5 miljoner euro. De grundläggande bestämmelserna för försäkringsföretag finns i försäkringsrörelselagen och det är också de bestämmelserna som ska säkerställa att företagen kan fullgöra åtaganden mot försäkringstagarna. Det är inte tillfredsställande att det i dag är möjligt att besluta om högre sanktionsavgifter vid överträdelser av andra bestämmelser än de bestämmelser som är grundläggande för att bedriva försäkringsrörelse. Detta ger också sken av att de andra bestämmelserna är viktigare än bestämmelserna i försäkringsrörelselagen.

Försäkringsrörelse och tjänstepensionsverksamhet är i och för sig en annan typ av verksamhet än den verksamhet som bedrivs av andra företag på finansmarknadsområdet. Det finns dock stora likheter med annan verksamhet sett till omfattning, komplexitet och risker. Även försäkrings- och tjänstepensionsföretag bedrivs, liksom

kreditinstitut i vinstutdelande former. I huvudsak har Finansinspektionen samma möjlighet att ingripa oavsett vilket typ av företag på finansmarknadsområdet det rör sig om, t.ex. anmärkning, varning eller återkallelse av tillstånd. Enbart en avsaknad av EU-rättsliga regler är inte skäl för lägre högsta sanktionsavgifter för försäkrings- och tjänstepensionsföretag än för andra företag på finansmarknadsområdet.

Såväl försäkringsrörelse som tjänstepensionsverksamhet kan bedrivas i icke-vinstutdelande form. Detta antingen som ett ömsesidigt försäkringsbolag eller ömsesidigt tjänstepensionsbolag eller som ett försäkringsaktiebolag eller tjänstepensionsaktiebolag med ett särskilt vinstutdelningsförbud, s.k. hybridbolag. Vid införandet av de nu gällande bestämmelserna angavs att det kan ifrågasättas om det är lämpligt att ålägga icke-vinstutdelande försäkringsaktiebolag ekonomiska sanktioner då detta i första hand drabbar försäkringstagarna (prop. 2003/04:109 s. 55). Det är dock förhållandevis få, om än stora, försäkrings- och tjänstepensionsföretag som bedrivs i icke-vinstutdelande form. Inte heller finns det i regelverket för kreditinstitut något undantag för sparbanker (prop. 2003/04:109 s. 55).

Det är även så att bestämmelser om högsta sanktionsavgift, t.ex. i lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 8 §), bara anger högsta och lägsta möjliga sanktionsavgift. För försäkringsföretag, specialföretag och tjänstepensionsföretag finns det även bestämmelser om omständigheter som ska beaktas vid fastställande av en avgift (se t.ex. 18 kap. 3, 3 a och 18 §§ FRL och 15 kap. 3, 4 och 18 §§ LTF). Det gäller dels försvårande, dels förmildrande omständigheter. Uppräkningen av omständigheter är inte uttömmande och det finns i och med det utrymme för att beakta även andra omständigheter (jfr prop. 2016/17:173 s. 373–374 och prop. 2018/19:158 s. 773). Utgångspunkten är att alla relevanta omständigheter ska beaktas. Finansinspektionen har således utrymme för egna bedömningar och möjlighet att i det enskilda fallet beakta såväl försvårande, som förmildrande omständigheter vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek och om en anmärkning eller varning i sig ska förenas med en sanktionsavgift. Att företaget är icke-vinstutdelande kan vara en sådan omständighet.

Sammantaget är de nu gällande bestämmelserna om högsta sanktionsavgift för försäkrings- och tjänstepensionsföretag inte ändamålsenliga. Det finns därmed skäl för att justera bestämmelserna. Bestämmelser för försäkrings- och tjänstepensionsföretag om högsta

sanktionsavgift bör utformas så att de överensstämmer med motsvarande bestämmelser i andra regelverk på finansmarknadsområdet (t.ex. 15 kap. 8 § LBF).

När det gäller specialföretag bedriver de, som konstaterats i tidigare lagstiftningsärenden, en verksamhet som liknar den verksamhet som bedrivs av traditionella återförsäkringsbolag (se prop. 2015/16:9 s. 493–494). Ett återförsäkringsbolag är enligt försäkringsrörelselagen ett försäkringsaktiebolag eller ett ömsesidigt försäkringsbolag som har fått tillstånd för rörelse som bara avser återförsäkring (1 kap. 10 §). I huvudsak gäller detsamma för återförsäkringsbolag som för andra försäkringsföretag, dvs. företag som inte bara bedriver återförsäkringsrörelse (se prop. 2007/08:40 s. 52 och 54–55). Även fortsatt bör motsvarande gälla för specialföretag som för försäkringsföretag (se prop. 2015/16:9 505–506).

De olika beloppen för högsta sanktionsavgift och hur de ska bestämmas har berörts i flera tidigare lagstiftningsärenden på finansmarknadsområdet (se t.ex. prop. 2016/17:162 s. 595–604). Detsamma bör gälla för försäkrings-, special- och tjänstepensionsföretag. När det gäller försäkringsrörelselagen bör bestämmelserna även gälla vid ingripanden mot vissa typer av holdingföretag.

Liksom hittills gällt ska en avgift inte få vara så stor att ett företag därefter inte uppfyller kraven om stabilitet (18 kap. 17 § tredje stycket och 20 kap. 17 § tredje stycket FRL och 15 kap. 17 § LTF).

31.3 Ingripanden mot företrädare

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska, vid vissa särskilt angivna överträdelser, få ingripa mot en styrelseledamot eller verkställande direktör i ett försäkringsföretag, specialföretag eller ett tjänstepensionsföretag, eller ersättare för någon av dem. Det ska dock inte gälla i vissa fall om en företrädare också är ägare i ett försäkringsföretag eller tjänstepensionsföretag.

Ett ingripande ska ske genom ett beslut om

1. att företrädaren under en viss tid, lägst tre och högst tio år, inte får ingå i ett företags styrelse eller vara dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, eller
2. en sanktionsavgift.

Ett ingripande ska bara få ske om företagets överträdelse är allvarlig och företrädaren uppsåtlig eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen.

En sanktionsavgift för en företrädare ska som högst fastställas till det högsta av

1. ett belopp som per den 28 januari 2025 i kronor motsvarade 5 000 000 euro, eller
2. två gånger den vinst som företrädaren har gjort till följd av regelöverträdelsen, om beloppet går att fastställa.

Finansinspektionen ska vid ett ingripande beakta såväl försvårande som förmildrande omständigheter.

En sanktionsavgift som meddelas mot en företrädare ska tillfalla staten.

Ett ingripande mot en företrädare ska ske genom ett sanktionsföreläggande.

Ett beslut om sanktionsföreläggande ska inte få överklagas. Andra beslut om ingripanden som Finansinspektionen fattar ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Skälen för utredningens förslag

Gällande rätt

Finansinspektionen har i dag begränsade möjligheter att ingripa mot en företrädare för ett försäkringsföretag eller tjänstepensionsföretag, dvs. någon som ingår i ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretags styrelse eller är dess verkställande direktör eller ersättare för någon av dem.

Denna typ av ingripanden mot fysiska personer som företräder ett företag får ske om ett försäkringsföretag har överträtt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen (18 kap. 1 a § FRL). Finansinspektionen har också möjlighet att ingripa om ett försäkringsföretag har åsidosatt sina skyldigheter enligt vissa bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 av den 14 december 2022 om digital operativ mot-

ståndskraft för finanssektorn och om ändring av förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 648/2012, (EU) nr 600/2014, (EU) nr 909/2014 och (EU) 2016/1011, nedan DORA-förordningen (18 kap. 1 b § FRL). Även för tjänstepensionsföretag har Finansinspektionen möjlighet att ingripa mot en företrädare vid överträdelser av DORA-förordningen (15 kap. 1 a § lagen [2019:742] om tjänstepensionsföretag, förkortad LTF). Därutöver finns det möjlighet att ingripa mot en företrädare enligt lagen (2018:1219) om försäkringsdistribution (9 kap. 3 §). Det finns inte några bestämmelser i försäkringsrörelselagen om ingripanden mot företrädare för specialföretag.

Möjligheterna att ingripa mot företrädare för försäkrings-, special- och tjänstepensionsföretag avviker från vad som gäller enligt flera andra lagar på finansmarknadsområdet, se t.ex. 15 kap. 1 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. När det gäller en företrädare för t.ex. ett kreditinstitut har Finansinspektionen möjlighet att ingripa vid flera olika typer av överträdelser av regelverket för kreditinstitut. Det gäller bl.a. om kreditinstitutet har fått tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse genom att lämna falska uppgifter eller låter bli att till Finansinspektionen anmäla vissa förvärv och avyttringar (se 15 kap. 1 a § 1–3).

Utökade möjligheter att ingripa om företrädare

Som anges ovan skiljer sig de svenska bestämmelserna om ingripanden mot företrädare för försäkrings-, special- och tjänstepensionsföretag från vad som gäller för ingripanden mot företrädare för andra företag på finansmarknadsområdet, t.ex. kreditinstitut. Detta torde bero på att det för försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag inte finns några bakomliggande EU-rättsliga bestämmelser om administrativa sanktioner och andra administrativa åtgärder (se t.ex. artikel 66 och 67 i kapitaltäckningsdirektivet).

Bestämmelser om ingripanden mot företrädare är en del av det samlade regelverket för ingripanden. Fokus ligger dock på företaget och det krävs att företagets överträdelse är allvarlig för att ett ingripande mot en företrädare ska komma i fråga (se prop. 2014/15:57 s. 40–42). Dessutom krävs att företrädaren uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har orsakat överträdelsen. Ett ingripande mot en före-

trädare torde bara komma i fråga vid de allvarligaste och mer uppenbara och anmärkningsvärda överträdelserna. Likväl har denna möjlighet en preventiv funktion och är en viktig del i ett ändamålsenligt regelverk för ingripanden.

Försäkrings- och tjänstepensionsföretag bedriver, som anges i avsnitt 31.2, en verksamhet som utifrån omfattningen, graden av komplexitet och riskerna motsvarar annan verksamhet på finansmarknadsområdet. Det torde inte finnas något särdrag för försäkringsrörelse eller tjänstepensionsverksamhet som utesluter ett ansvar för företrädare för ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretag.

Det är inte tillfredsställande att Finansinspektionen i dag saknar möjlighet att ingripa mot en företrädare, om personen i fråga uppsåtligt eller av grov oaktsamhet har orsakat en överträdelse av de grundläggande bestämmelserna för verksamheten, dvs. bestämmelserna i försäkringsrörelselagen eller lagen om tjänstepensionsföretag.

Som utvecklas i avsnitt 31.2 finns det när det gäller icke-vinstutdelande försäkrings- och tjänstepensionsföretag anledning att beakta effekterna av en sanktionsavgift mot ett sådant företag. Detta då en sanktionsavgift i första hand riskerar att drabba försäkringstagarna. I dessa fall torde en möjlighet att ingripa mot företrädare skapa bättre förutsättningar för ett ändamålsenligt ingripande, som särskilt träffar de som ansvariga företrädarna. Bara möjligheten att ingripa mot en företrädare bör ha en preventiv effekt.

Sammantaget bör Finansinspektionen ges utökade möjligheter att ingripa mot företrädare för försäkrings- och tjänstepensionsföretag.

När det gäller specialföretag bedriver de, som anges i avsnitt 31.2, en verksamhet som liknar den verksamhet som bedrivs av traditionella återförsäkringsbolag, dvs. försäkringsföretag som bara bedriver återförsäkringsrörelse (se 1 kap. 10 § FRL). Också när det gäller ingripanden mot företrädare bör samma gälla för specialföretag som för försäkringsföretag.

Bestämmelser om ingripanden mot företrädare för försäkrings-, special- och tjänstepensionsföretag bör tas in i rörelselagarna, dvs. försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag, och utformas efter förebild av motsvarande bestämmelser för ingripanden mot företrädare för kreditinstitut (se 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse).

När det gäller personkretsen bör ett ingripande också för dessa företag kunna ske mot en styrelseledamot eller verkställande direktör eller ersättare för någon av dem (se prop. 2014/15:57 s. 39–40).

Liksom enligt motsvarande bestämmelser i andra regelverk på finansmarknadsområdet (se t.ex. 15 kap. 1 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse) bör det krävas att företagets överträdelse är allvarlig och att företrädaren, dvs. den fysiska personen, har orsakat överträdelsen uppsåtligt eller av grov oaktsamhet (se prop. 2014/15:57 s. 40–42).

I tidigare lagstiftningsärenden om ingripanden mot företrädare har det angetts att det av vikt att bestämmelserna om sanktioner mot fysiska personer utformas på ett rättssäkert och förutsebart sätt och att det i och med det uttryckligen bör anges för vilka överträdelser som sanktioner ska kunna riktas även mot fysiska personer (prop. 2014/15:57 s. 38–39). När det gäller försäkrings- och tjänstepensionsföretag bör Finansinspektionen kunna ingripa mot en företrädare om företaget har fått tillstånd att bedriva verksamhet på felaktiga grunder, har kringgått bestämmelser om ägarprövning, inte uppfyller de grundläggande kraven för verksamheten eller försvårar tillsynen genom att till Finansinspektionen lämna felaktiga eller inga uppgifter alls. Detsamma bör gälla för specialföretag även om de i huvudsak regleras av Kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/35 av den 10 oktober 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkringsverksamhet (Solvens II) (artikel 318–327).

De aktuella överträdelserna gäller i första hand bestämmelser för företag som bedriver försäkringsrörelse eller tjänstepensionsverksamhet, dvs. försäkrings- eller tjänstepensionsföretag. Det saknas anledning att utvidga möjligheten att ingripa mot företrädare till att även gälla företrädare för vissa typer som holdingföretag (jfr förslagen i avsnitt 31.2).

Liksom i dag gäller för ingripanden mot företrädare, bör ett ingripande även i de tillkommande fallen ske genom ett beslut om att företrädaren under en viss tid, lägst tre och högst tio år, inte får ingå i ett sådant företags styrelse eller vara dess verkställande direktör, eller ersättare för någon av dem, eller en sanktionsavgift (18 kap. 2 a § FRL, se prop. 2016/17:173 s. 370).

I avsnitt 19.3 föreslås att den nuvarande bestämmelsen i försäkringsrörelselagen om högsta sanktionsavgift för en fysisk person

(18 kap. 17 b §) justeras så att den uppfyller kraven i krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag. För försäkringsföretag bör samma gälla vid nu aktuella överträdelser. Detta bör också gälla för tjänstepensionsföretag (se 15 kap. 17 a § LTF) och specialföretag.

Vid ett ingripande ska Finansinspektionen beakta såväl försvårande som förmildrande omständigheter, t.ex. om den fysiska personen tidigare har orsakat en överträdelse eller i väsentlig utsträckning har underlättat utredningen (se 18 kap. 3, 3 a och 18 §§ FRL och 15 kap. 3, 4 och 18 §§ LTF). Detta bör även gälla för den utvidgade möjlighet att ingripa som nu föreslås.

En sanktionsavgift bör också i de tillkommande fallen tillfalla staten (se 18 kap. 17 b § andra stycket FRL och 15 kap. 17 a § andra stycket LTF).

Ingripanden mot företrädare sker i dag såväl enligt försäkringsrörelselagen (18 kap. 18 a § första stycket) och lagen om tjänstepensionsföretag (15 kap. 18 a §), som enligt andra lagar på finansmarknadsområdet (se t.ex. 15 kap. 9 a § första stycket lagen om bank- och finansieringsrörelse) genom ett sanktionsföreläggande. Detta bör också gälla för de fall av ingripanden som nu föreslås (se prop. 2014/15:57 s. 55–63). Även i övrigt bör detsamma gälla för denna utvidgade möjlighet att ingripa (se 18 kap. 18 a § andra stycket och 21 kap. 1 och 2 §§ FRL och 15 kap. 18 a § andra stycket och 17 kap. 1 § LTF). I enlighet med vad som föreslås för försäkringsföretag i avsnitt 31.2, bör det finnas uttryckliga bestämmelser om sanktionsförelägganden också i lagen om tjänstepensionsföretag. Detsamma bör gälla för specialföretag.

Om en företrädare i ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretag dessutom är ägare till ett kvalificerat innehav i företaget ska bestämmelserna om underrättelser som rör ett sådant innehav inte tillämpas på personen i fråga om det egna innehavet i företaget (se prop. 2014/15:57 s. 40).

31.4 Ingripanden mot ägare

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska få besluta om en sanktionsavgift mot en fysisk eller juridisk person som anskaffar eller avyttrar ett kvalificerat ägande i ett försäkrings- eller ett tjänstepensionsföretag utan att underrätta inspektionen.

För en sanktionsavgift mot en ägare ska samma gälla som för en sanktionsavgift mot ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretag eller en företrädare för ett sådant företag.

Skälen för utredningens förslag

Gällande rätt

I försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag finns det bestämmelser om lämplighetsprövning av ägare (se 15 kap. FRL och 12 kap. LTF).

Enligt försäkringsrörelselagen gäller att ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, bara får ske efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 30 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag. I dessa fall ska tillstånd ha meddelats före förvärvet. En ansökan om tillstånd ska göras skriftligen (15 kap. 1 § FRL).

Om denna typ av förvärv har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren ska få behålla aktierna. Förvärvaren ska ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits (15 kap. 2 § FRL).

När det gäller avyttringar ska den som har beslutat om att avyttra ett kvalificerat innehav eller en så stor del av ett kvalificerat innehav av aktierna i ett försäkringsaktiebolag att det återstående innehavet kommer att understiga gränserna för förvärvstillstånd, skriftligen underrätta Finansinspektionen om det (15 kap. 11 §).

Motsvarande gäller för förvärv och avyttringar av kvalificerade innehav i tjänstepensionsföretag (12 kap. 1 § LTF).

Detsamma gäller även för förvärv och avyttring av kvalificerade innehav i flera andra typer av företag som är verksamma på finansmarknadsområdet, t.ex. kreditinstitut (14 kap. 1 och 3 §§ LBF).

Om en ägare till ett kvalificerat innehav inte har ansökt om tillstånd till ett förvärv får Finansinspektionen besluta om att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd, ett s.k. röstringsförbud (15 kap. 14 § FRL och 12 kap. 5 § LFT). Om ett innehav står i strid med ett beslut av Finansinspektionen får inspektionen även förelägga ägaren att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte längre står i strid med beslutet, en s.k. avyttringsplikt (15 kap. 15 § FRL och 12 kap. 1 § första stycket LFT). Även dessa ingripandeåtgärder överensstämmer med vad som gäller enligt andra regelverk på finansmarknadsområdet (se t.ex. 14 kap. 6 och 7 § LBF).

När det gäller flera typer av företag på finansmarknadsområdet får Finansinspektionen, utöver röstringsförbud och avyttringsplikt, besluta att en ägare ska betala en sanktionsavgift (se t.ex. 14 kap. 7 a § LBF). Någon sådan möjlighet finns inte, som *Finansinspektionen* lyfter i skrivelsen till regeringen, när det gäller försäkrings- eller tjänstepensionsföretag.

Möjlighet att ingripa mot ägare

Som utvecklas ovan överensstämmer bestämmelserna i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag om anmälan av förvärv och avyttring av kvalificerade innehav med vad som gäller enligt flera lagar på finansmarknadsområdet, t.ex. lagen om bank- och finansieringsrörelse. Det gäller även möjligheten att ingripa genom ett röstringsförbud eller en avyttringsplikt.

Bestämmelserna om lämplighetsprövning av vissa ägare avses att förhindra att en olämplig ägare får möjlighet att missbruka sin ställning och sitt inflytande över ett försäkrings- eller tjänstepensionsaktiebolag på ett sätt som är negativt för bolaget, dess kunder, dvs. försäkringstagarna, och allmänhetens förtroende för stabiliteten i bolaget (jfr prop. 1992/93:89 s. 111 och prop. 1995/96:173 s. 63 f.). Detta gör sig gällande i samma utsträckning för försäkrings- och tjänstepensionsföretag som för t.ex. kreditinstitut.

Vid dessa förhållanden är det svårt att motivera att Finansinspektionen inte ska ges samma möjlighet att ingripa, oavsett vilket typ av företag det rör sig om. En möjlighet till att besluta om sanktionsavgifter torde även ha en förebyggande effekt när det gäller anmälningar av förvärv och avyttringar av vissa innehav. Enbart att det inte finns några krav på sanktionsavgifter i de EU-rättsliga regelverken för försäkrings- och tjänstepensionsföretag utgör inte skäl för att Finansinspektionen inte ska ha denna möjlighet att ingripa.

Finansinspektionen bör således ges utökade möjlighet att ingripa mot en fysisk eller juridisk person som anskaffar eller avyttrar ett kvalificerat ägande i ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretag utan att underrätta inspektionen om det. I dessa fall bör Finansinspektionen få besluta om en sanktionsavgift. Bestämmelser om det bör utformas efter förebild av bestämmelserna i lagen om bank- och finansieringsrörelse (se 14 kap. 7 a §). För en sanktionsavgift mot en ägare bör därmed samma gälla som för en sanktionsavgift mot ett försäkrings- eller tjänstepensionsföretag eller en företrädare för ett sådant företag.

32 Förlagslån

32.1 Bakgrund

Ett förlagslån är en efterställd skuld. Det innebär att långivaren har rätt till betalning av såväl kapital som ränta först efter det att andra oprioriterade fordringsägare har fått betalt, vid exempelvis en konkurs. Vid förlagslån upprättas förlagsbevis som är ett räntebärande skuldebrev. En viktig skillnad mellan förlagslån och till exempel företagsobligationer, är att kreditrisken är högre för långivaren i ett förlagslån. Anledningen är att om företaget går i konkurs, har innehavarna av förlagslånen rätt till betalning från företagets konkursbo efter obligationsinnehavarna. Givetvis gäller detta även i förhållande till försäkringstagarna, som också har särskild förmånsrätt i skuld-täckningstillgångarna.

I kommittédirektivet anförts att Svensk Försäkring i en skrivelse till Finansdepartementet (Fi2022/01636) har fört fram att upplåningsreglerna bör ändras för att underlätta försäkrings- och tjänstepensionsföretags möjligheter att stärka kapitalbasen genom förlagslån. Enligt Svensk Försäkring innebär de nuvarande reglerna att företagen visserligen får ta upp förlagslån för att räkna in i kapitalbasen, men att det endast kan ske när det finns en faktisk och konkret risk för att kapitalbasen kommer att bli otillräcklig. Att ta upp förlagslån först när det finns en konkret risk att kapitalbasen ska bli otillräcklig medför normalt stora svårigheter. Det påverkar sammansättningen av kapitalbasen och därmed finansieringskostnaderna i svenska företag. Svensk Försäkring konstaterar vidare att den nuvarande regleringen har gällt under en längre tid i Sverige och att motsvarande upplåningsbegränsningar saknas i närliggande länder.

Mot denna bakgrund sägs i kommittédirektivet att det bör undersökas om bestämmelserna om upplåning med avseende på förlagslån är ändamålsenliga eller om de bör ändras.

Utredaren ska därför

- analysera och ta ställning till om bestämmelserna om upplåning i försäkringsrörelselagen och lagen om tjänstepensionsföretag bör ändras i fråga om förlagslån, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

32.2 Försäkringsföretag

Utredningens förslag: Från upplåningsbegränsningen i försäkringsrörelselagen ska införas ett undantag för lån som är efterställda andra borgenärsfordringar (förlagslån). Sådana lån ska få tas upp motsvarande högst 8 procent av primärkapitalet i kapitalbasen.

Skälen för utredningens förslag

Gällande rätt

Om upplåning generellt är tillåten på försäkringsområdet är en rörelserättslig fråga som inte regleras av Solvens II-direktivet eller andra EU-direktiv. Varje medlemsstat styr över dessa regler. Vad som måste beaktas i sammanhanget är dock förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet, se nedan. Det som däremot tydligt framgår av Solvens II-direktivet och Solvens II-förordningen är om och i så fall hur ett befintligt förlagslån får räknas med i kapitalbasen.

En grundläggande förutsättning för att få ta upp förlagslån är att förlagslånet i sig till art och volym är tillåtet enligt bestämmelsen om upplåning i försäkringsrörelselagen (2010:2043) (FRL). En sådan bestämmelse finns i 4 kap. 6 § FRL. Ett försäkringsföretag får ta upp eller ta över lån (upplåning) bara om det görs för att effektivisera kapitalförvaltningen eller om det i övrigt är motiverat av försäkringsrörelsen (första stycket). Det krävs dessutom att den samlade upplåningen är av ringa betydelse med hänsyn till rörelsens omfattning och kapitalbasens storlek (andra stycket). Från kravet om ringa betydelse är det möjligt att ansöka om undantag hos Finansinspektio-

nen. För att i ett enskilt fall få undantag krävs särskilda skäl (tredje stycket).

Reglerna infördes i försäkringsrörelselagen den 1 januari 2000 (prop. 1998/99:87). Ett skäl för införandet var att hindra branschglidning mellan olika typer av finansföretag (se även förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet i 4 kap. 4 § FRL). En annan orsak är att lån är skulder. En omfattande upplåning till art eller volym riskerar att långsiktigt underminera försäkringstagarnas skyddsintressen.

Tidigare behandling av frågan om försäkringsföretagens upplåning

Att det i vissa fall – mot bakgrund av nyss beskriven bestämmelses utformning – bör vara tillåtet att ta upp ett lån är något som diskuteras i förarbetena (se prop. 1998/99:87 s. 265–267).

Där framgår inledningsvis att det finns skäl att ställa sig avvisande till upplåning som sker i syfte att skapa hävstångseffekter i balansräkningen, dvs. upplåning enbart i syfte att skapa avkastning. Där nämns även att det kan finnas anledning att inte godta en upplåning som sker i spekulativt syfte eller med den enda avsikten att tillföra försäkringsbolaget ytterligare placeringstillgångar.

Med detta i åtanke finns dock många ändamål då lån får anses tillåtna i förvaltningen av försäkringsföretag. För flera av ändamålen är lån dessutom lämpliga i en sund förvaltning. Några exempel från förarbetena nedan.

Kortfristiga lån bör kunna tas upp inom ramen för den långfristiga placeringsverksamheten eller för att möta tillfälliga likviditetsbehov i verksamheten. Lån bör också kunna tas upp i en situation där ett skadeförsäkringsföretag behöver betala ut en ovanligt stor försäkringsersättning, om alternativet vore att realisera tillgångar till underpris.

Ett livförsäkringsföretag bör, i syfte att utjämna effekterna av att premieinbetalningarna ofta sker vid ett och samma tillfälle under året, till exempel vid ett årsskifte, kunna ta upp lån för att sprida placeringarna över hela året och därigenom undvika att på ett inte önskvärt sätt pressa priserna på marknaden.

En annan situation då upplåning kan vara godtagbar är om det skulle minska kostnaderna i försäkringsrörelsen, till exempel upplåning i samband med fastighetsaffärer utomlands, där annars en

onödig fördyring kan uppkomma på grund av valuta- och skattekonsekvenser. Detsamma gäller övertagande av bundna lån i samband med förvärv av fastighet, vilka inte kan lösas utan onödiga merkostnader.

Upplåning bör även kunna utnyttjas som ett ordinärt inslag inom kapitalförvaltningen, till exempel för att reducera valutakursrisker.

Upplåning genom bland annat förlagslån bör även kunna användas som ett led i uppbyggnaden av själva försäkringsrörelsen.

Upplåning kan avslutningsvis vara rimlig för att säkerställa fortsatt drift i en konkursnära situation.

Vad innebär att den samlade upplåningen ska vara av ringa betydelse?

Vid bedömningen av om den samlade upplåningen är av ringa betydelse ska – förutom kapitalbasens storlek – försäkringsrörelsens omfattning beaktas. Av förarbetena (prop. 1998/99:87) framgår att bedömningen av försäkringsrörelsens omfattning bör ske med hänsyn till storleken på försäkringstekniska avsättningar, balansomslutningen i stort och till storleken av kapitalbasen. Finansinspektionens praxis under Solvens II-regelverket innebär att efterställda skulder om högst 5 procent av primärkapitalet i nivå 1 är att anse som upplåning av ”ringa betydelse”.

När föreligger särskilda skäl för att få undantag från kravet om ringa betydelse?

Det finns enligt förarbetena skäl till att medge undantag från kravet om ringa betydelse om ett företag är i ett uppbyggnadsskede eller rekonstruktionsläge och om företaget, som en del i en större finansieringsplan, behöver ta upp lån för att säkerställa en fortsatt drift. Det ska då särskilt prövas om upplåningen är godtagbar med hänsyn till försäkringstagarnas skyddsintressen, till exempel att det finns en vederhäftig finansieringsplan samt försiktiga och realistiska prognoser om framtida intäkter och kostnader. Ett undantag bör även kunna komma i fråga när utländsk lagstiftning och konkurrensbetingelser på utländska marknader kräver en viss upplåning som förutsättning för möjligheten att göra affärer. Det bör dock inte komma i fråga att medge någon mera omfattande upplåning (se prop. 1998/99:87 s. 266).

Enligt praxis är behov av undantag – kombinerat med god riskhantering, en utvecklad och trovärdig finansieringsplan och affärsplaner framåt, inklusive framtida avveckling av lånen – de övergripande kraven (särskilda skäl) för att i ett enskilt fall få undantag från kravet om ”ringa betydelse”.

Hur får förlagslån användas i kapitalbasen?

Som framgått ovan finns det ett antal tillfällen angivna i förarbetena då lån kan användas i förvaltningen av försäkringsrörelse. Då uppstår frågan om hur ett förlagslån får användas i kapitalbasen. Detta regleras tydligt i Solvens II-regelverket, som i övergripande delar har genomförts i försäkringsrörelselagen.

I de fall förlagslånet får beaktas i kapitalbasen utgör ett förlagslån såsom en efterställd skuld primärkapital enligt 7 kap. 3 § första stycket 2 FRL. Hur ett förlagslån och dess kvalitet sedan ska klassificeras bedöms utifrån hur man ser på lånets förmåga att vara helt förlusttäckande och att vara fullt efterställt. Detaljerade och omfattande bestämmelser om klassificering av kapitalbasposter finns i 7 kap. 7–9 §§ FRL, Solvens II-förordningen och i riktlinjer för klassificering.

Allmänt kan sägas att beroende på vilka villkor lånet har, kan det var antingen en nivå 1-, nivå 2- eller en nivå 3-post i kapitalbasen. Förlagslån (eviga) kan utgöra maximalt 20 procent av det totala nivå 1-kapitalet. Nivå 3-poster maximalt 15 procent av solvenskapitalkravet, men summan av nivå 2- och nivå 3-poster (tidsbundna) får vara upp till 50 procent av solvenskapitalkravet (beroende på om det finns andra nivå- 2 eller nivå 3-poster).

Krävs ansökan hos Finansinspektionen för att få räkna med förlagslånen i kapitalbasen?

Eftersom förlagslån utgör primärkapital behöver ett försäkringsföretag inte ansöka om och få Finansinspektionens godkännande för medräkning av förlagslån. Klassificeringen behöver inte heller förhandsgodkännas av inspektionen eftersom efterställda skulder finns med i uppräkningsavdelningen av vad som utgör primärkapital i avdelning 1 kapitel IV avsnitt 4 i Solvens II-förordningen. Det är alltså upp till försäkringsföretaget att själva bedöma om förlagslånen

klarar ändamålskraven inom lånebegränsningen, om lånen uppfyller kriterierna för att räknas med i kapitalbasen och vilken nivå förlagslånen kan räknas till.

När ett försäkringsföretag väl har tagit upp ett förlagslån utövar Finansinspektionen tillsyn över om förlagslånet uppfyller de krav som finns i regelverket. Inom ramen för tillsynen kan inspektionen bedöma om försäkringsföretaget har haft rätt att ta upp lånet eller om lånet har tagits upp i strid med upplåningsbegränsningen. Finansinspektionen kan också granska avtalsvillkoren för att bedöma om lånet har klassificerats rätt.

För det fall försäkringsföretaget vill ta upp lån utöver vad som kan anses utgöra ringa betydelse (4 kap. 6 § tredje stycket FRL), krävs däremot tillstånd från Finansinspektionen. En förutsättning för att kunna medge ett sådant beslut är att förlagslånet även är tillåtligt enligt första stycket (ändamålskraven) i nyss nämnd bestämmelse.

Förekomst av förlagslån i kapitalbasen i några olika länder

Svenska försäkringsföretag har för närvarande inga förlagslån i kapitalbasen.

Tidigare har flera svenska försäkringsföretag haft förlagslån, men de har lösts efter hand. Konjunktur och ränteläget spelar sannolikt in vid bedömningen av behovet av att ta upp lån. Som jämförelse var lånen betydligt vanligare direkt efter livbolagskrisen i början av 2000-talet. Det finns dock förlagslån i holdingbolag, som inte är försäkringsföretag och därmed inte har konkreta upplåningsbegränsningar. Även de lånen måste dock klara Solvens II-kraven för att tillåtas att räknas med i den gruppbaseerade kapitalbasen.

Tabell 32.1 Efterställda instrument i kapitalbasen, uttryckt som andel av den kapitalbas som får användas för att täcka solvenskapitalkravet, SCR

Land	Andel
Sverige	0,0 %
Danmark	5,6 %
Finland	5,6 %
Island	5,8 %
Norge	11,3 %
EU	7,9 %

Anm.: Siffrorna gäller samtliga Solvens II-företag, både livförsäkringsföretag, skadeförsäkringsföretag och återförsäkringsföretag och om det finns några kompositser, dvs. bolag som bedriver både skadeförsäkrings- och livförsäkringsverksamhet. I Norge har återförsäkringsföretagen en högre andel efterställda skulder än direktförsäkringsföretag. Om dessa rensas bort ligger även norska direktförsäkringsföretag på en andel om cirka 5–6 procent av kapitalbasen.

Källa: Data från Eiopa. Uppgifterna avser 2024-12-31.

Med tanke på de förhållandevis många tillfällen då lån kan tas upp och tas med i kapitalbasen kan det te sig förvånande att inte svenska försäkringsbolag har några förlagslån i kapitalbasen i dag.

En förklaring till att svenska försäkringsföretagen i dag inte har några förlagslån kan hittas i Finansinspektionens prövning av möjligheten för försäkringsföretag att ta upp lån överstigande ringa betydelse. Eftersom en förutsättning för att kunna besluta sådana undantag är att förlagslånet är tillåtet enligt ändamålskraven i 4 kap. 6 § första stycket FRL, har Finansinspektionen i flera fall prövat tillåtligheten av förlagslån enligt det stycket. Fram till 2014 meddelade Finansinspektionen flera undantag från kravet att upplåningen ska vara av ringa betydelse och fann då vid sin prövning att förutsättningarna i första stycket var uppfyllda (enligt då gällande bestämmelse som hade samma utformning som dagens). Exempelvis tilläts upplåning när syftet var att öka bolagets riskbärande kapital och därigenom upprätthålla en god kreditvärdering (FI dnr 11-11153 och 11-11157). Tillstånd medgavs även när syftet var att långsiktigt stärka kapitalbasen (FI dnr 05-2983-419) och när det fanns ett behov av en tillfällig likviditetsökning (FI dnr 07-3922).

Vid tidpunkten för nyss nämnda beslut fanns föreskrifter utfärdade av Finansinspektionen om förlagslån i försäkringsbolagens kapitalbas (FFFS 2007:8), men dessa föreskrifter upphävdes i och med att den nya försäkringsrörelselagen infördes 2011. Enligt föreskrifterna fick förlagslån ingå i kapitalbasen med högst 50 procent

av det lägsta beloppet av kapitalbasen och den erforderliga solvensmarginalen. Högst 25 procent av det lägsta beloppet av kapitalbasen och solvensmarginalen fick bestå av tidsbundna förlagslån. Så sent som 2014 ansågs föreskrifterna ge uttryck för Finansinspektionens långvariga praxis på området (FI dnr 14-7072).

Sedan 2014 har Finansinspektionen tillämpat en mer restriktiv tolkning av upplåningsbegränsningen, med hänvisning till förarbetena (prop. 1998/99:87) och de exempel som där tas upp avseende ändamålsbegreppen ”effektivisera kapitalförvaltningen” och ”i övrigt motiverat av försäkringsrörelsen”. Att stärka kapitalbasen och solvensen i bolaget, då den framtida kapitalsituationen var sårbar vid kraftig negativ stress, har inte ansetts tillräckligt (FI dnr 14-7072). Denna bedömning har bekräftats av Förvaltningsrätten i Stockholm (mål 24396-14) som ansåg att syften såsom att stärka kapitalbasen för framtida behov och upprätthålla god kreditvärdering inte uppfyller kravet på att effektivisera kapitalförvaltningen. Däremot skulle sådana syften kunna vara motiverade av försäkringsrörelsen om bolaget har en otillräcklig kapitalbas eller om det föreligger en konkret risk för detta. Detta var inte fallet i det aktuella målet, varför bolaget inte bedömdes uppfylla förutsättningarna för att ta upp eller ta över det aktuella förlagslånet.

Liknande slutsatser drogs i ett annat ärende (FI dnr 14-9137), där syftet att anpassa kapitalstrukturen till Solvens II-regelverket och skapa en stabil buffert inte ansågs tillräckligt. Förvaltningsrätten i Stockholm (mål 87-15) och Kammarrätten i Stockholm (mål 9529-15) instämde i att dessa syften inte motsvarade de exempel som anges i förarbetena. De angav dock att de angivna syftena skulle kunna ha varit motiverade av försäkringsrörelsen om bolaget haft en otillräcklig kapitalbas eller det förelegat en konkret risk för detta. Domstolarna fann inte att så var fallet i detta ärende.

I ett annat ärende (FI dnr 15-15994) delade Finansinspektionen uppfattningen att ändamålet att upprätthålla en betryggande kapitalbuffert och tillräcklig kapitalbas innebar att det tilltänkta förlagslånet var motiverat av försäkringsrörelsen. Detta förutsatte dock enligt inspektionen att kapitalbasen är otillräcklig eller att det föreligger en faktisk och konkret risk för detta. Inspektionen ansåg inte att så var fallet, bland annat eftersom bolaget gjort utdelning till en aktieägare. Vidare har Finansinspektionen inte godtagit syftet att säkerställa kapitalbehovet vid uppbyggnaden av en verksamhet, då bolaget

inte kunnat visa på några betydande kostnader för uppbyggande av verksamheten och det framkommit att kapitalkravet var uppfyllt även utan lånet. Ett framtida kapitalbehov eller önskan om en flexibel kapitalstruktur är enligt Finansinspektionen inte ett godtagbart syfte för att få ta upp förlagslån (FI dnr 22-19453).

Sammanfattningsvis visar de senaste årens praxis från Finansinspektionen och domstolarna att förlagslån endast kan motiveras om kapitalbasen är otillräcklig eller om det föreligger en konkret risk för detta. Att ta upp förlagslån till rimliga villkor först när det finns en konkret risk att kapitalbasen ska bli otillräcklig – dvs. när företaget befinner sig i ett ansträngt finansiellt läge – medför normalt stora svårigheter. Nu beskriven praxis innebär därför i praktiken att det lämnas små möjligheter att ta upp förlagslån överstigande upplåning som anses vara av ”ringa betydelse”, men även inom ramen för det begreppet, eftersom det även i dessa situationer krävs att ändamålskriterierna i första stycket är uppfyllda.

Kapitalbasens kvalitet

Inledningsvis kan konstateras att svensk försäkringsmarknad ligger bland de marknader som i högre utsträckning än andra länder fyller kapitalbasen med nivå 1-kapital, dvs. kapital av allra högsta kvalitet. Totalt sett har svenska företag nästan uteslutande nivå 1-kapital i kapitalbasen. Detta kan förklaras med att svenska försäkringsföretag generellt är välkapitaliserade, men också historiskt av produktkonstruktionen i det svenska traditionella livförsäkringssparandet som siktar mot att hålla överskottsmedlen i konsolideringsfonden som en stor del av pensionskapitalet. Detta gäller emellertid bara ömsesidiga livförsäkringsbolag, icke vinstutdelande livförsäkringsaktiebolag och livförsäkringsföreningar.

Även upplåningsbegränsningarna spelar med största sannolikhet roll, men en annan trolig orsak till den låga förekomsten av lån kan vara att den svenska regleringen tillåter andra poster – såsom konsolideringsfonden och säkerhetsreserven – att räknas in i kapitalbasen. Detta kan innebära att svenska bolag inte behöver ta upp lån i samma utsträckning för att stärka sin solvenssituation.

Tabell 32.2 Andelar av kapitalbasen i olika kvalitetsnivåer (eng. tiers) i de olika EU/EES-länderna

Land	EOF Tier 1 unrestricted	EOF Tier 2 restricted	EIF Tier 2	EOF Tier 3
Slovakien	100 %	0 %	0 %	0 %
Sverige	99 %	0 %	1 %	0 %
Cypern	99 %	0 %	1 %	0 %
Spanien	98 %	0 %	1 %	0 %
Malta	98 %	0 %	1 %	1 %
Kroatien	98 %	1 %	1 %	0 %
Ungern	98 %	0 %	2 %	0 %
Estland	97 %	0 %	3 %	0 %
Bulgarien	97 %	1 %	2 %	0 %
Polen	95 %	0 %	4 %	0 %
Litauen	95 %	1 %	2 %	2 %
Finland	94 %	1 %	5 %	0 %
Island	94 %	0 %	6 %	0 %
Danmark	94 %	1 %	5 %	1 %
Irland	94 %	1 %	5 %	1 %
Tyskland	93 %	1 %	6 %	0 %
Luxemburg	92 %	1 %	7 %	0 %
Rumänien	92 %	1 %	5 %	2 %
Österrike	92 %	1 %	7 %	0 %
Lettland	92 %	0 %	7 %	1 %
Tjeckien	92 %	2 %	2 %	4 %
Nederländerna	91 %	2 %	3 %	3 %
Slovenien	91 %	0 %	7 %	7 %
Grekland	90 %	1 %	5 %	4 %
Italien	88 %	3 %	9 %	0 %
Lichtenstein	87 %	1 %	11 %	1 %
Frankrike	87 %	3 %	9 %	1 %
Belgien	84 %	2 %	12 %	1 %
Norge	83 %	2 %	15 %	0 %
Portugal	80 %	10 %	9 %	1 %

Källa: Eiopas hemsida. Uppgifter per 2024-12-31.

Tidsbundna efterställda skulder kan som nämnts som högst utgöra nivå 2-kapital. Vissa lån klassas dock som nivå 3-kapital. Klassificeringen beror på hur lånevillkoren är utformade. Även här spelar den nationella marknadens volymer och sammansättningen av liv-, skade- och återförsäkringsföretag en stor roll i hur kapitalbaserna ser ut.

Kapitalbasens storlek i svenska försäkringsföretag

Vid utgången av 2024 uppgick den samlade kapitalbasen för svenska försäkringsföretag (som omfattas av Solvens II-direktivet) till drygt 900 miljarder kronor.

Kapitalstyrka

Tabell 32.3 Övergripande kapitalstyrka, dvs. kvoten mellan kapitalbas och solvenskapitalkravet SCR i de olika EU-länderna

Land	Kapitalstyrka (kvot kapitalbas/SCR)
Österrike	293 %
Tyskland	287 %
Cypern	285 %
Slovenien	267 %
Malta	259 %
Italien	257 %
Norge	253 %
Danmark	245 %
Spanien	240 %
Finland	238 %
Frankrike	238 %
Kroatien	233 %
Polen	233 %
Tjeckien	211 %
Portugal	208 %
Luxemburg	204 %
Ungern	202 %
Belgien	201 %
Slovakien	194 %
Lichtenstein	186 %
Nederländerna	186 %
Bulgarien	184 %
Sverige	183 %
Irland	179 %
Grekland	173 %
Litauen	169 %
Island	164 %
Estland	160 %
Rumänien	160 %
Lettland	151 %
Totalt EU	216 %

Källa: Data från Eiopa. Uppgifterna avser 2024-12-31.

Svenska försäkringsföretag är i allmänhet välkapitaliserade. Som framgår av tabellen ovan gäller detta för flertalet av länderna i EU. Sverige hamnar i en jämförelse en bit under EU-totalen. Svenska försäkringsföretag har dock historiskt sällan hamnat i solvensproblematik. Rimligen bör det akuta behovet av att förstärka kapitalbasen genom att uppta lån därmed i nuläget vara begränsat på en övergripande nationell nivå, men det är inte alls självklart att detta gäller även för enskilda försäkringsföretag eller i alla konjunkturer.

Finns det behov av att utöka möjligheten att uppta förlagslån?

Som ovan redogjorts för innebär utformningen av upplåningsbegränsningen och nu beskriven praxis att det i praktiken lämnas små möjligheter att ta upp förlagslån överstigande upplåning som anses vara av ”ringa betydelse”, men även inom ramen för det begreppet, eftersom det även i dessa, sistnämnda situationer krävs att ändamålskriterierna i 4 kap. 6 § första stycket FRL är uppfyllda.

Lånebegränsningen i försäkringsrörelselagen är en rörelserättslig reglering som beslutas av varje enskild medlemsstat. Den har inte sitt ursprung i det, näst intill fullharmoniserade Solvens II-direktivet. Begränsningen har i stället sin ursprungliga grund dels i förbudet mot försäkringsfrämmande verksamhet som säkerställer att svenska försäkringsbolag inte bedriver tillståndspliktig verksamhet som kan jämföras med bank- eller finansieringsverksamhet, dels, och numera framför allt, i uppfattningen att en omfattande upplåning riskerar att långsiktigt underminera försäkringstagarnas skyddsintressen. Aktivitet handlar om att hitta en lagom nivå för risktagande. Dessa skäl för en lånebegränsning är gällande även i dag.

Det kan å andra sidan sägas finnas ett relativt stort behov av lånefinansiering, åtminstone för vissa svenska försäkringsföretag. Exempelen ovan under avsnittet om tidigare behandling av frågan om försäkringsföretagens upplåning får sägas vara fortsatt gällande. Detta gäller särskilt nystartade företag, omstrukturerade företag, företag som ingår stora affärer i sin kapitalförvaltning, företag nära en konkurs och företag under avveckling. Försäkringsföretag som befinner sig i dessa situationer kan behöva ta upp lån för att säkerställa fortsatt drift eller för att effektivisera kapitalförvaltningen.

Även stora och finansiellt stabila försäkringsföretag kan ha behov av att ta upp lån och då framför allt förlagslån i syfte att stärka kapitalbasen och skapa en extra buffert, vilket ger ett bättre skydd för försäkringstagarna. Genom att använda förlagslån i stället för eget kapital i viss utsträckning kan försäkringsföretaget uppnå en lägre finansieringskostnad, vilket i förlängningen kan komma försäkringstagarna till del genom lägre premier. En särskild fördel med förlagslån är att de, till skillnad från traditionella lån, är efterställda andra skulder och därmed inte medför samma krav på omedelbar återbetalning vid finansiella svårigheter. Förlagslån inom vissa, strikta gränser kan därigenom stärka företagets finansiella motståndskraft utan att i samma utsträckning som annan upplåning öka riskerna. Solvens II-direktivet och Solvens II-förordningen ger även uttryck för ställningstagandet att de förlagslån som får räknas in i kapitalbasen är en finansieringskälla som inte äventyrar ett företags stabilitet eller försäkringstagarnas skyddsintressen.

Det bör även framhållas att en möjlighet för försäkringsföretagen att ta upp förlagslån inte bara är motiverat ur ett nationellt behov av flexibilitet i kapitalförvaltningen, utan även ur ett konkurrensneutralt perspektiv inom EU. I dagsläget befinner sig svenska företag i ett sämre utgångsläge jämfört med sina europeiska motsvarigheter, där förlagslån i genomsnitt utgör cirka 8 procent av kapitalbasen, se tabell 1. Att tillåta förlagslån i kapitalbasen i större utsträckning än i dag skulle därmed bidra till att skapa likvärdiga konkurrensvillkor inom den inre marknaden.

Det är givetvis viktigt att lån för dessa ändamål kan tas upp innan det är helt nödvändigt, dvs. vid svag solvens. Generellt är det lätt att förstå att svag kapitalstyrka och ett starkt behov av kapitaltillskott i absolut närtid ger dåliga förutsättningar för att få teckna lån till goda villkor. Svenska försäkringsföretag bör således ges möjlighet att stärka kapitalbasen genom förlagslån även om företaget inte befinner sig i ett ansträngt finansiellt läge. Försäkringsföretag har behov av att kunna planera och säkerställa en sund finansiering av försäkringsrörelsen löpande över tid.

I sammanhanget bör dock även beaktas att kapitalbasen är den buffert som ska kunna användas vid hastigt uppkomna solvensproblem. Här är det försäkringstagarnas skyddsintresse som gör att lån, varken i stora volymer eller i komplicerade instrument, inte bör ingå i förvaltningen i någon större omfattning. Om så var fallet skulle en

alltför liten del av kapitalbasen fylla sitt syfte att i en problemsituation snabbt kunna omvandlas till kontanta medel och användas för betalning, eller att onödig risk tas med företagets medel.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finns det anledning att – som ett undantag från upplånebegränsningen i försäkringsrörelselagen – införa en bestämmelse om att försäkringsföretag ska få ta upp förlagslån i större utsträckning än enligt den nuvarande tillämpningen av dessa bestämmelser. Bestämmelsen bör innehålla en begränsning innebärande att förlagslån endast får tas upp motsvarande högst 8 procent av primärkapitalet i kapitalbasen. En nivå som speglar EU-genomsnittet för efterställda instrument i kapitalbasen. Denna undantagsnivå är således delvis vald av konkurrensneutralitetsskäl. Den är dock givetvis även vald för att skydda försäkringstagarna; en tillräckligt stor del av kapitalbasen ska kunna fylla sitt syfte i en problemsituation. Upplåningen får inte vara så omfattande att den riskerar att långsiktigt underminera försäkringstagarnas skyddsintressen; något som uppnås med vald nivå.

32.3 Tjänstepensionsföretag

Utredningens bedömning: Det finns inte anledning att ändra gällande bestämmelser om upplånebegränsning för tjänstepensionsföretag.

Skälen för utredningens bedömning

Gällande rätt

I artikel 19.3 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att tjänstepensionsinstitut ska förbjudas att ta upp lån eller ställa säkerheter för tredje parts vägnar. Tjänstepensionsinstitut får dock, för en begränsad period, ta upp vissa lån som endast syftar till att tillgodose likviditetsbehov. När ett lån väl har tagits upp beskriver artikel 16.3 om och hur lånet för räknas med i kapitalbasen.

I 4 kap. 7 § första stycket lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag stadgas att ett tjänstepensionsföretag får ta upp eller ta över lån (upplåning) bara om det görs för att tillgodose tillfälliga likviditets-

behov eller för att uppfylla kraven på en tillräcklig kapitalbas i 7 kap. Paragrafens andra och tredje stycke motsvarar helt 4 kap. 6 § FRL.

I förarbetena till nu nämnd bestämmelse anges följande (prop. 2018/19:158 s. 224–225).

Möjligheten enligt direktivet att tillåta viss upplåning bör utnyttjas och en bestämmelse med den innebörden bör införas i den nya lagen. Frågan om i vilken mån tjänstepensionsföretagen ska tillåtas att ta upp eller överta lån hänger även samman med andra tjänstepensionsdirektivets bestämmelser om vilket kapital den disponibla solvensmarginalen får bestå av. I direktivet finns bland annat en bestämmelse som medger att förlagslån, dvs. lån med efterställningsvillkor, får ingå i denna (artikel 16.3).

Första tjänstepensionsdirektivet innehåller en bestämmelse med samma lydelse om upplåningsförbud för tjänstepensionsinstitut. Det är alltså tydligt att direktivet medger att bland annat förlagslån under vissa förutsättningar kan ingå i kapitalbasen för tjänstepensionsföretag. Det är däremot inte helt klart hur direktivets bestämmelser i dessa avseenden förhåller sig till varandra.

Vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet gjordes bedömningen att bestämmelsen om upplåningsförbud inte utgjorde något hinder mot att livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor fick räkna in förlagslån i kapitalbasen (prop. 2004/05:165 s. 176–177). Inte heller vid tillkomsten av den nya försäkringsrörelselagen gjordes någon annan bedömning (prop. 2009/10:246 s. 252). Bestämmelsen om upplåning i tjänstepensionsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen innebar – efter genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet – att försäkringsbolag och tjänstepensionskassor fick ta upp lån för att tillgodose tillfälliga likviditetsbehov eller för att uppfylla kraven på en tillräcklig kapitalbas. Begränsningarna för upplåning har motiverats av att åtagandena gentemot försäkringstagarna inte ska riskeras och att gränsen mellan försäkringsverksamhet och annan finansiell affärsrörelse inte ska bli otydlig (se prop. 1998/99:87 s. 260–265 och prop. 2009/10:246 s. 252). De lån som uppfyller direktivets krav för att få ingå i kapitalbasen måste bland annat ha lång löptid och vara förenade med särskilda efterställningsvillkor.

Att tjänstepensionsföretag tar upp sådana lån kan därför inte sägas stå i konflikt med de hänsyn som ligger till grund för upplåningsförbudet. Det finns inte skäl att nu göra en annan bedömning än den som gjordes vid genomförandet av första tjänstepensionsdirektivet,

nämligen att direktivet tillåter viss belåning som syftar till att uppfylla kraven på en tillräcklig kapitalbas. En sådan bestämmelse bör därför införas i den nya lagen om tjänstepensionsföretag.

I enlighet med det som hittills gällt bör det krävas att den samlade upplåningen är av ringa betydelse med hänsyn till rörelsens omfattning och kapitalbasens storlek. Finansinspektionen bör dock i enskilda fall få besluta om undantag från denna begränsning om det finns särskilda skäl.

Sammanfattande bedömning

Tjänstepensionsrörelse i Sverige har sitt ursprung i livförsäkringsrörelse. Det är naturligt att det långa sparande som tjänstepension utgör till stora delar följer en liknande reglering som livförsäkrings-sparande.

Eiopa har uppmärksammat frågan om att lån i tjänstepensionsrörelse är inkonsekvent reglerad. Enligt artikel 62 i andra tjänstepensionsdirektivet anges att kommissionen senast den 13 januari 2023 skulle ha gjort en översyn av direktivet och rapporterat om dess tillämpning och verkan till Europaparlamentet och rådet. Någon utvärdering har ännu inte gjorts.

I lagen om tjänstepensionsföretag finns redan i dag en bestämmelse som vidgar möjligheten till förlagslån något utöver andra tjänstepensionsdirektivets tydliga lånebegränsning. Det finns därför inte anledning att nu ändra gällande bestämmelser om upplånebegränsning för tjänstepensionsföretag.

33 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

33.1 Ikraftträdande

Utredningens förslag: Lagen om resolution av försäkringsföretag och de ändringar som genomför krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag ska träda i kraft den 30 januari 2027.

De lagändringar som genomför ändringarna i Solvens II-direktivet ska träda i kraft den 30 januari 2027.

Övriga lagändringar ska träda i kraft den 30 januari 2027.

Skälen för utredningens förslag

Krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag

Enligt artikel 100 i krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag ska medlemsstaterna senast den 29 januari 2027 anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa artiklarna 1–91, 96 och 97 i direktivet. Bestämmelserna ska tillämpas från och med den 30 januari 2027. Den nya lagen om resolution av försäkringsföretag och de ändringar som genomför krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag bör därmed träda i kraft den 30 januari 2027.

Genom krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag görs det även ändringar i vissa EU-förordningar (artikel 92–95). Dessa ändringar kräver inte några svenska lagstiftningsåtgärder och därmed krävs det inte heller några åtgärder för ikraftträdande (se artikel 101).

Ändringar i Solvens II-direktivet

När det gäller ändringarna i Solvens II-direktivet ska medlemsstaterna senast den 29 januari 2027 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa ändringsdirektivet. Bestämmelserna ska tillämpas från och med den 30 januari 2027. De lagändringar som föreslås med anledning av ändringarna i Solvens II-direktivet bör därmed träda i kraft den 30 januari 2027.

Övriga ändringar

Utöver ändringar med anledning av krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag och ändringarna i Solvens II-direktivet föreslås även andra ändringar. I vissa delar rör det sig om förtydliganden av tidigare genomföranden av Solvens II-direktivet. Det rör sig även om nya bestämmelser utan direkt anknytning till EU-rättsliga bestämmelser, till exempel bestämmelser om förlagslån och sanktioner. Dessa ändringar bör träda i kraft så snart som möjligt. Detta bedöms dock vara vid samma tidpunkt som de ändringar som rör Solvens II-direktivet. De lagändringar som inte rör krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag eller ändringarna i Solvens II-direktivet bör därmed också de träda i kraft den 30 januari 2027.

33.2 Övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: Ett försäkringsföretag som före den 29 januari 2026 använde sig av volatilitetsjustering ska få fortsätta att tillämpa en sådan justering utan tillstånd från Finansinspektionen förutsatt att företaget efterlever de nya villkoren för en sådan justering.

Ett livförsäkringsföretag ska från och med den 30 januari 2027 få fortsätta att tillämpa en sådan metod som avses i artikel 304.1 i Solvens II-direktivet endast med avseende på tillgångar och skulder för vilka Finansinspektionen har godkänt tillämpningen av undergruppen för durationsbaserade aktiekursrisker före den tidpunkten.

Utredningens bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser för de övriga lagändringarna.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag

I och med krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag införs ett nytt regelverk för krishantering. I huvudsak rör det sig om tillkommande bestämmelser. Det finns således inte någon tidigare lagstiftning att förhålla sig till. Inte heller finns det några övergångsbestämmelser i direktivet. Därmed finns det inte något behov av övergångsbestämmelser när det gäller den nya lagen om resolutions av försäkringsföretag eller de lagändringar som görs med anledning av krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag.

Ändringarna i Solvens II-regelverket

Av den nya artikel 77d.1a framgår att företag som tillämpade en volatilitetsjustering före den 29 januari 2026 får fortsätta att tillämpa en volatilitetsjustering utan tillstånd från tillsynsmyndigheten förutsatt att företaget efterlever villkoren för tillstånd i den nya artikeln 77d.1. Denna övergångsbestämmelse bör införas i lag (se avsnitt 26.2.3).

Genom artikel 1.101 i ändringsdirektivet ersätts artikel 304.2 i Solvens II-direktivet med en lydelse. Av den ändrade artikel 301a.2 framgår att från och med den 30 januari 2027 får livförsäkringsföretag fortsätta att tillämpa den metod som avses i artikel 304.1 endast med avseende på tillgångar och skulder för vilka tillsynsmyndigheterna godkänt tillämpningen av undergruppen för durationsbaserade aktiekursrisker före den 30 januari 2027. Denna övergångsbestämmelse bör införas i lag (se avsnitt 26.5.6).

Övriga lagändringar

När det gäller de ändringar som inte rör vare sig krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag eller ändringarna i Solvens II-direktivet finns det inte något behov av övergångsbestämmelser.

34 Riksgäldskontoret och resolutionsdelegationen

34.1 Konsekvenser för Riksgäldskontoret av att bli resolutionsmyndighet för försäkringsföretag

Utredningens bedömning: Det nya uppdraget bör kunna integreras på ett naturligt och ändamålsenligt sätt i myndighetens befintliga organisation och beslutsstrukturer.

Skälen för utredningens bedömning: Det tillkommande uppdraget som resolutionsmyndighet för försäkringsföretag har många likheter med uppdraget som resolutionsmyndighet för banker, eftersom regelverken i stora delar liknar varandra. Samtidigt kommer tillämpningen av regelverket att behöva anpassas till den annorlunda roll som försäkringsföretagen fyller i det finansiella systemet och de skillnader i risker som deras verksamhet är förknippade med jämfört med banker. För att kunna ta ansvar för att utföra det nya uppdraget väl kommer Riksgäldskontoret behöva bygga upp kunskap om såväl det nya regelverket som den svenska försäkringsmarknaden och enskilda försäkringsföretags verksamhet. Uppskattningar av omfattningen på de tillkommande arbetsuppgifterna och vilka resurskrav det innebär redovisas i avsnitt 35.1.6.

När det gäller andra konsekvenser för myndigheten, såsom konsekvenser för den interna strukturen och för beslutsprocesser, bedömer utredningen att dessa är små. Det finns redan en avdelning som ansvarar för Riksgäldskontorets uppdrag inom finansiell stabilitet och konsumentskydd, inom vilken det nya uppdraget naturligen bör passa in. Denna avdelning, Finansiell stabilitet, har beslutsvägar som är separerade från Riksgäldskontorets övriga uppgifter. Något särskilt behov av att separera försäkringsresolutionsfrågor på något annat

sätt föreligger enligt utredningens bedömning inte. Se vidare nästa avsnitt för en diskussion av EU-rättens krav på separerade beslutsvägar och implikationer för Riksgäldskontoret.

34.1.1 Om behovet av separerade beslutsvägar

Utredningens bedömning: De krav som EU-rätten ställer på operationellt oberoende mellan resolution av försäkringsföretag och andra funktioner inom Riksgäldskontoret uppfylls redan med de separerade beslutsvägar som myndigheten tillämpar för resolutionsfrågor.

Skälen för utredningens bedömning: Enligt EU-rätten – både i krishanteringsdirektiven för banker och försäkringsföretag samt i förordningen om resolution av centrala motparter – ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett operationellt oberoende mellan resolutionsfunktionen och andra funktioner inom myndigheten (artikel 3.3 i alla tre regelverken).

Enligt artikeln ska medlemsländerna i synnerhet se till att tillsyns- och resolutionsfrågor är separerade från varandra. Skälet är risken för de intressekonflikter som kan uppstå mellan tillsyns- och resolutionsuppdraget. Som ansvarig för tillsynsfrågor kan myndigheten ha incitament att dröja med att förklara att en bank eller ett annat finansiellt företag fallerar eller sannolikt kommer att falla i hopp om att tillsynsåtgärder ska hinna få effekt (så kallad ”supervisory forbearance”). En resolutionsmyndighet däremot behöver snabbt kunna fatta beslut om resolution när ett företag är på väg att falla, annars kan resolutionen försvåras och risken för störningar i det finansiella systemet ökar. För att undvika den här typen av intressekonflikter och andra möjliga intressekonflikter kräver regelverken att det finns adekvata strukturella arrangemang inom myndigheten. Arrangemangen ska, enligt artikel 3.3 i krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag, säkerställa ett verkligt operativt oberoende, inbegripet särskild personal och särskilda rapporteringsvägar och beslutsprocesser hos resolutionsmyndigheten som är skilda från resolutionsmyndighetens tillsynsfunktion eller andra funktioner.

Direktivet specificerar inte vilka övriga uppdrag som kan omfattas av kravet på separation. Men eftersom motsvarande bestämmelse

återfinns även i krishanteringsdirektivet för banker och i EU-förordningen om resolution av centrala motparter, bedömer utredningen att bestämmelsen avser en organisatorisk åtskillnad mellan resolutionsuppdrag och andra uppdrag, inte åtskillnad mellan olika resolutionsuppdrag inom en myndighet. Det faktum att bestämmelsen syftar till att undvika intressekonflikter talar också för denna tolkning. Även om de olika resolutionsuppdragen – av banker, försäkringsföretag och centrala motparter – har delvis skilda syften och mål, är det svårt att identifiera intressekonflikter i form av motstridiga lojaliteter eller ekonomiska intressen mellan exempelvis resolution av banker och försäkringsföretag inom en och samma myndighet.

Vad gäller eventuella intressekonflikter mellan Riksgäldskontorets resolutionsuppgifter och andra uppgifter ser utredningen framför allt anledning att beakta eventuella intressekonflikter i förhållande till ansvaret för den statliga skuldförvaltningen. Det kan argumenteras för att det finns en potentiell intressekonflikt mellan Riksgäldskontorets ansvar som resolutionsmyndighet för centrala motparter och dess roll som medlem i den centrala motparten (Nasdaq Clearing Aktiebolag) inom ramen för skuldförvaltningsuppdraget. Detta eftersom krishanteringen av en central motpart kan ha ekonomiska konsekvenser för den centrala motpartens clearingmedlemmar på ett sätt som skulle kunna utnyttjas inom skuldförvaltningen (inside information).¹ I utredningen om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter (Ds 2020:30) framfördes tankar om att beslutsfattande rörande centrala motparter och andra frågor som rör resolutionsdelegationen, av den anledningen lämpligen skulle kunna ske enligt särskilda rutiner. Det skulle exempelvis kunna röra sig om att delegationens sammansättning skulle kunna ändras beroende på om beslutet gällde en central motpart eller ett annat företag. Någon särskild ordning för frågor rörande krishantering av centrala motparter i förhållande till andra krishanteringsfrågor har dock inte införts vid myndigheten. Potentiella intressekonflikter mellan Riksgäldskontorets ansvar för statskuldförvaltningen och för resolution av finansiella företag är inte

¹ Som statlig myndighet är emellertid Riksgäldskontorets exponering mot Nasdaq Clearing begränsad jämfört med andra clearingmedlemmar. Riksgäldskontoret bidrar inte till obeståndsfonden och kan enligt förordningen för resolution av centrala motparter inte bli föremål för cash calls eller VMGH (nedskrivning av vinster som gjorts på derivatkontrakt). Riksgäldskontoret kan dock bli föremål för uppsägning av kontrakt, vilket indirekt kan få statsfinansiella effekter.

heller begränsade till beslut rörande centrala motparter. Vid krishantering av en bank kan bankens kreditorer, däribland potentiellt Riksgäldskontoret, påverkas på olika sätt beroende på vilken form av krishantering som väljs.

Enligt ett tolkningsuttalande av EU-kommissionen, publicerad av den europeiska bankmyndigheten, Eba, är det framför allt viktigt att medarbetare inom resolution och myndighetens andra uppgifter rapporterar uppåt via olika linjer.² Rapporteringen kan dock, enligt Eba, konvergera på högsta beslutsnivå, eller precis under den högsta nivån. Utredningen konstaterar att den typen av separation som Eba efterlyser, med olika rapporteringslinjer, redan finns inom Riksgäldskontoret. Noterbart är att det med EU-kommissionens tolkning även skulle vara möjligt att uppfylla kravet på operationellt oberoende med ett gemensamt högsta beslutsorgan inom myndigheten.

34.2 Beslutsorgan för resolutionsfrågor inom Riksgäldskontoret

34.2.1 Bakgrunden till resolutionsdelegationen

Enligt förordningen (2023:909) med instruktion för Riksgäldskontoret ska beslut och frågor som provas inom ramen för myndighetens uppgifter inom finansiell stabilitet och konsumentskydd fattas av resolutionsdelegationen, som är ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten. Det framgår av kommittédirektivet att regeringen avser att utse Riksgäldskontoret till resolutionsmyndighet även för försäkringsföretag, vilket med nuvarande ordning kan antas innebära att resolutionsdelegationens ansvarsområden kommer att utökas med frågor rörande resolution av försäkringsföretag.

Resolutionsdelegationen inrättades 2016, i samband med att Riksgäldskontoret blev resolutionsmyndighet för kreditinstitut och värdepappersföretag. Inrättandet motiverades med att ett särskilt organ innebar att specialkompetens på det aktuella området kunde samlas och byggas upp. Detta samtidigt som en tillräcklig grad av självständighet med skilda besluts- och rapporteringsvägar i förhållande till Riksgäldskontorets övriga verksamhet upprätthölls (prop. 2015/16:5 s. 185).

² Publicerad 24 juli 2015 som svar på en fråga från ett medlemslands tillsynsmyndighet.

Regeringens förslag avvek från det som Finanskriskommittén hade lagt fram i sitt betänkande. Kommittén ansåg att regeringen borde delegera huvuddelen av resolutionsuppgifterna till Riksgäldskontoret respektive Finansinspektionen. Det var dock, enligt kommittén, inte aktuellt att utnyttja den möjlighet som gavs i direktivet att i lag delegera beslut med stor betydelse för statsfinanserna eller den finansiella stabiliteten till en myndighet. Riksgäldskontorets föreslogs formellt bli utsedd till resolutionsmyndighet såsom huvudansvarig för att hantera företag i resolution. Några konsekvenser för Riksgäldskontorets interna beslutsordning behandlades inte i betänkandet.

34.2.2 Utredningens uppdrag och utgångspunkter

I utredningens uppdrag ingår att beskriva för- och nackdelar med den nuvarande ordningen med ett särskilt beslutsorgan i Riksgäldskontoret, och föreslå en annan, effektiv ordning.

En beskrivning av för- och nackdelar med den nuvarande ordningen respektive med en alternativ ordning görs i avsnitt 34.2.4 och 34.2.5. Dessförinnan beskrivs hur resolutionsdelegationen är sammansatt, dess ansvarsområden, hur beslut fattas och om vad och hur ansvar kan utkrävas. Utredningens förslag för en så effektiv och ändamålsenlig beslutsordning som möjligt presenteras i avsnitt 34.2.6. I en avslutande del redovisas hur ansvaret för resolutionsfrågor har organiserats och hur besluten fattas i några andra europeiska länder. Den internationella genomgången har utgjort en grund för det förslag till reviderad beslutsordning i resolutionsfrågor som utredningen presenterar. Därutöver har utredningen även genomfört intervjuer med ett flertal personer med god insyn i resolutionsdelegationens funktion som beslutsorgan inom Riksgäldskontoret. Även dessa intervjuer har bidragit till utformningen av utredningens förslag.

En utgångspunkt för utredningen har varit att det fortsatt bör vara ett beslutsorgan inom myndigheten som ansvarar för resolutionsfrågor. Att överföra mer beslutsfattande till regeringen, i linje med vad Finanskriskommittén föreslog, skulle avvika från den svenska förvaltningskulturen med i hög grad självständiga myndigheter inom sitt sakområde.

En annan utgångspunkt har varit att beslut i resolutionsfrågor bör fattas av ett kollegialt beslutsorgan. De befogenheter som Riks-

gälden har som resolutionsmyndighet är potentiellt mycket ingripande för finansiella företag och kan få långtgående konsekvenser för marknadsaktörer och samhällsekonomin i stort. En alternativ ordning där de högsta besluten inom resolution och de andra finansiella stabilitetsuppdragen fattas av riksgäldsdirektören enskilt bedöms därför inte tillgodose kraven på demokratisk legitimitet för den här typen av frågor. Denna bedömning stöds också av den internationella genomgången som visar att samtliga studerade länder har valt en modell där besluten i resolutionsfrågor fattas av en beslutsgrupp.

Mot denna bakgrund anser utredningen att det även är viktigt för legitimiteten att ledamöterna, utöver riksgäldsdirektören, är externa deltagare. En alternativ sammansättning skulle kunna innebära ytterligare några interna ledamöter. Det skulle underlätta rekryteringen, och bidra till hög sakkunskap i beslutsorganet. Men det skulle samtidigt också riskera att leda till att externa ledamöter hamnar i ett sakligt underläge och därmed till en obalans mellan interna och externa ledamöter. Följden skulle kunna bli minskat aktivt deltagande från de externa ledamöterna och därmed färre oberoende överväganden. Det skulle i sin tur försvaga den demokratiska förankringen av besluten. En jämförelse kan här göras med svenska domstolar, där beslut i ingripande ärenden ofta sker genom kollegial prövning för att säkerställa balans, mångsidighet och legitimitet i beslutsfattandet.

De alternativ som utredningen utvärderar nedan begränsar sig därför till att antingen behålla resolutionsdelegationen – med eller utan vissa justeringar av dess form och funktion – eller att överföra dess uppgifter till Riksgäldskontorets styrelse.

34.2.3 Om resolutionsdelegationen

Resolutionsdelegationen utses av regeringen och ska, enligt Riksgäldskontorets instruktion, bestå av myndighetschefen, som är ordförande, och högst sex andra ledamöter. Ledamöterna i resolutionsdelegationen väljs i regel för tre år, med möjlighet till omval.

Ledamöterna har i huvudsak varit jurister med höga positioner inom rättsväsendet eller ekonomer med erfarenhet från ledande positioner inom den svenska banksektorn eller inom svensk offentlig förvaltning. En ledamot har haft erfarenhet av statlig finansiell krishantering.

Ersättningen för uppdrag som ledamot i resolutionsdelegationen har delvis varit kopplad till antalet möten och har, i likhet med andra styrelseuppdrag för myndigheter, förutsatt att uppdraget i resolutionsdelegationen varit ett sidouppdrag. Ledamöterna har således haft andra heltidsjobb eller lämnat det ordinarie arbetslivet.

Delegationens ansvarsområden

Resolutionsdelegationens ansvar omfattar Riksgäldskontorets samtliga uppgifter inom det finansiella stabilitetsområdet, det vill säga alla frågor som myndigheten ska pröva enligt:

- lagen (2015:1016) om resolution,
- lagen (1995:1571) om insättningsgarantin,
- lagen (1999:158) om investerarskyddet,
- lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut och om stabilitetsfonden,
- förordningen (EU) 2021/23 om ram för återhämtning och resolution av centrala motparter, och
- lagen (2022:739) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter.

Utökningen av resolutionsdelegationens ansvarsområden, till att omfatta även centrala motparter, tillkom 2022 då Riksgäldskontoret formellt blev resolutionsmyndighet för centrala motparter.

Hur beslut fattas och om vad

Enligt Riksgäldskontorets instruktion fattar resolutionsdelegationen självständigt sina beslut men är en del av myndighetens organisation genom att ansvara för sin verksamhet inför myndighetens ledning och genom att dess verksamhet ska redovisas i Riksgäldskontorets årsredovisning.

Vid beslutsfattande ska delegationen, i likhet med myndighetsstyrelser, i första hand söka konsensus.³ Om konsensus inte kan

³ Vägledning för statliga myndighetsstyrelser, Regeringskansliet.

nås fattas beslut med enkel majoritet och med utslagsröst för ordföranden.⁴

Enligt instruktionen ska resolutionsdelegationen fatta beslut i frågor som är av principiell karaktär, av större betydelse eller avser föreskrifter. Det framgår inte vidare vilka beslut som är att betrakta som principiella eller av större betydelse utan har varit upp till myndigheten att avgöra. Av protokoll från resolutionsdelegationens möten framgår att den under åren fattat beslut om bland annat:

- Beslut om vilka institut som ska ha planer som innefattar resolutionsåtgärder (systemviktiga institut).
- Resolutionsplaner och krav på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL) för banker.
- Resolutionsplaner för centrala motparter.
- Enligt vilken modell avgifterna för insättningsgarantin bör tas ut.
- Policy för tillämpning av krav på kapitalbas och kvalificerade skulder.
- Internationella överenskommelser inom resolutionsarbetet.
- Föreskrifter om insättningsgarantin och resolution.
- Policyn för förvaltning av resolutionsreserven och insättningsgarantifonden.
- Negativt beslut om resolution för ett mindre finansiellt företag.

Det kan noteras att resolutionsdelegationen hittills bara fattat beslut under jämförelsevis stabila finansiella förhållanden. Om det uppstår en kris i ett eller flera finansiella företag kan resolutionsdelegationen behöva fatta beslut med betydligt mer ingripande konsekvenser än hittills. Det kommer troligen också krävas att ledamöterna kan samlas med kort varsel och med korta mellanrum. Om en bank eller annat finansiellt företag fallerar kan det bland annat handla om beslut om resolution, ytterligare resolutionsåtgärder och att skjuta till medel från resolutionsreserven.

⁴ 29 § förvaltningslagen (2017:900).

Ansvarsutkrävande

Regeringen, som utser medlemmarna i resolutionsdelegationen, kan också avsätta dem. Som för alla myndigheter gäller också att Riksrevisionen granskar myndighetens årsredovisning. Ett beslut av resolutionsdelegation om åtgärder riktade mot ett enskilt finansiellt företag kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

34.2.4 Ett särskilt beslutsorgan för resolutionsfrågor

I det följande diskuteras fördelar med den nuvarande ordningen med ett särskilt beslutsorgan för resolutionsfrågor. De nackdelar som utredningen identifierat är främst kopplade till att beslut om sak- respektive styrningsfrågor fattas av olika organ samt risken för att ett litet beslutsorgan inte alltid är beslutsfört. Dessa nackdelar behandlas i nästa avsnitt i samband med att utredningen belyser de potentiella fördelarna med att samla beslutskompetens på högsta nivå i ett och samma organ inom Riksgäldskontoret.

Sammansättningen av beslutsorganet kan anpassas efter den specifika kompetens som resolutionsuppgifterna kräver

Resolution som krishanteringsmetod är ett regelstyrt och bitvis tekniskt invecklat område. En tillämpning av resolutionsregelverket som både är rättssäker och ändamålsenlig kräver såväl juridisk kompetens som förståelse för de finansiella företagens strukturer och affärsmodeller, de finansiella marknadernas funktionssätt och erfarenhet av finansiell krishantering. Under senare år har komplexiteten ökat med krishanteringsansvaret för centrala motparter och nu det stundande ansvaret även för försäkringsföretag. Ett särskilt beslutsorgan för resolutionsfrågor gör det möjligt att rekrytera ledamöter som har den särskilda kompetens som uppdraget kräver. Det höjer kvaliteten i beslutsfattandet och stärker förtroendet för myndigheten i kris-situationer.

Beslutsgruppen kan utformas som en mindre enhet än en traditionell styrelse vilket möjliggör ökad handlingskraft och snabbhet vid krishantering

I en krissituation kan arbetsbördan för det högsta beslutsorganet för resolution bli särskilt betungande och krävande. Möten kan behöva ske tätt och med kort varsel och besluten kan få långtgående konsekvenser. Det talar för ett beslutsorgan som inte är större än nödvändigt och där ingående ledamöter är väl insatta i uppdragets förutsättningar.

Därutöver medför ett mindre, specialiserat beslutsorgan bättre förutsättningar för kontinuerlig kunskapsuppbyggnad och träning. Genom att delta i krisövningar inom det finansiella stabilitetsområdet med viss regelbundenhet får ledamöterna ökad förståelse för verktyg och scenarier och om de beslutssituationer de kan komma att ställas inför – något som är svårare att uppnå i en bredare styrelse med mer generellt ansvar.

34.2.5 Samma beslutsorgan för Riksgäldskontorets samtliga uppgifter

I det följande diskuteras fördelar med ett och samma beslutsorgan för all Riksgäldskontorets verksamhet. De nackdelar som utredningen identifierat handlar främst om att det med ett stort beslutsorgan är svårare att anpassa kompetensen i beslutsorganet till den specifika kompetens om resolutionstuppdraget kräver, risk för mindre snabbfotad beslutsgrupp och sämre förutsättningar för kunskapsuppbyggnad och kristräning. Dessa aspekter beskrevs i det föregående avsnittet, som fördelar med en lite mindre, mer specialiserade beslutsgrupp.

Styrningsfrågor och sakfrågor beslutas av samma beslutsgrupp

Enligt 4 § myndighetsförordningen (2007:515) är det styrelsen som fattar beslut om myndighetens arbetsordning och verksamhetsplan och säkerställer att det vid myndigheten finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt. Av 47 § i förordningen (2023:909) med instruktion för Riksgäldskontoret framgår vidare

att styrelsen ansvarar för att resolutionsdelegationen tilldelas medel och resurser för den verksamhet den ansvarar för.

Det kan generellt anses vara en bra ordning att det beslutsorgan som ansvarar för att fatta övergripande beslut om verksamhetens inriktning inom en myndighet även har befogenhet att fatta beslut i sakfrågor av principiell eller strategisk betydelse inom hela verksamheten. Om en del av verksamheten undantas från det beslutsorganets sakmässiga kontroll, riskerar det att försvåra bedömningar av exempelvis verksamhetsplaner, resurstilldelning, risker i verksamheten och internrevisionens iakttagelser.

När resolutionsdelegationen inrättades för snart tio år sedan utgjorde de finansiella stabilitetsuppgifterna en begränsad del av Riksgäldskontorets verksamhet. Dessa uppgifter har sedan dess vuxit i omfattning och kommer att växa ytterligare när Riksgäldskontoret blir resolutionsmyndighet för försäkringsföretag. Det kommer således inom kort att vara en relativt stor andel av Riksgäldskontorets verksamhet där styrelsen ansvarar för övergripande styrningsfrågor utan att ha beslutsbefogenhet i sakfrågor.

Utredningen konstaterar att detta, med nuvarande ordning, skapar ett stort behov av koordination och informationsöverföring som vilar särskilt tungt på riksgäldsdirektören, som länkar samman de två organen. I egenskap av ordförande i resolutionsdelegationen och ledamot i styrelsen, behöver riksgäldsdirektören säkerställa att de underlag som läggs fram för styrelsen på ett tillfredsställande sätt speglar de särskilda behov och förutsättningar som resolutionsuppdraget innebär.

Stor beslutsgrupp minskar risken för att frånvaro gör att gruppen saknar beslutsförmåga vid beslutstillfällen

Riksgäldskontorets styrelse består av nio ledamöter, vilket är det högsta tillåtna antalet. Enligt myndighetens instruktion ska styrelse bestå av högst nio ledamöter. Det kan jämföras med resolutionsdelegationens begränsning till högst sju ledamöter. Med en större beslutsgrupp minskar risken för att så många ledamöter är frånvarande vid beslutstillfället att gruppen inte är beslutsför. En styrelse är enligt 11 § i myndighetsförordningen beslutsför när ordföranden och minst hälften av de andra ledamöterna är närvarande. För närvarande består resolutionsdelegationen av endast tre ledamöter utöver riksgäldsdirektören. Det betyder att det i dagsläget räcker att två av de övriga ledamöterna

är förhindrade från att delta för att delegationen inte ska vara beslutsför.

Den växande risken för cyberincidenter och den ökade digitaliseringen av det finansiella systemet kan sudda ut gränsen mellan it-säkerhetsfrågor och finansiella stabilitetsfrågor

I takt med att banker, finansiella infrastrukturer och andra finansiella aktörer har blivit mer digitaliserade har deras sårbarhet för cyberattacker ökat. En allvarlig incident – exempelvis ett riktat angrepp som slår ut betalningssystem eller clearingverksamhet – kan leda till finansiella störningar som kräver snabba, samordnade åtgärder för att skydda både den finansiella stabiliteten och Riksgäldskontorets möjligheter att utföra sina andra uppdrag. Det skulle kunna tala för att dessa frågor inte bör hanteras av olika beslutsorgan inom Riksgäldskontoret. Mot detta kan invändas att cyberincidenter kräver operativa beslut som i regel fattas på en lägre nivå än styrelsen.

Effektivitetsvinster med ett och samma beslutsorgan för Riksgäldskontorets samtliga uppgifter

Ur ett administrativt perspektiv finns effektivitetsvinster i att samla beslutsfattandet till ett enda högsta organ inom myndigheten. De potentiella effektivitetsvinsterna begränsas dock av behovet av separata beslutsvägar för resolutionsärenden och andra frågor som rör finansiell stabilitet. Utöver EU-rättens krav på organisatorisk separation finns även andra skäl för att upprätthålla separata beslutsvägar. Frågor som rör finansiell stabilitet och konsumentskydd innebär ofta beslut riktade mot enskilda och med beslutsunderlag som innehåller känslig information. Dessa frågor bör följaktligen beredas med begränsad intern spridning inom myndigheten.

34.2.6 Resolutionsdelegationen bör behållas men vissa förändringar genomföras

Utredningens förslag: Resolutionsdelegationen ska kvarstå som särskilt beslutsorgan för resolutionsfrågor och frågor rörande förebyggande statligt stöd.

Ansvaret för insättningsgaranti- och investerarskyddsfrågor ska flyttas till styrelsen.

Jävsreglerna ska tillämpas på ett sätt som inte i onödan försvårar rekryteringen av ledamöter från finanssektorn.

Utredningens bedömning: Resolutionsdelegationen bör vara fullt bemannad. Myndigheten bör överväga om fler frågor kan beslutas av riksgäldsdirektören och antalet reguljära möten i resolutionsdelegationen minska.

Skälen för utredningens förslag och bedömning

Utredningen bedömer att fördelarna med att ha ett särskilt beslutsorgan – i form av en mindre grupp med specifik kompetens för resolutionsuppdraget – väger tyngre än de fördelar som en enhetlig styrelse med ansvar för hela verksamheten, både i sak och styrningsmässigt, skulle kunna erbjuda. Utredningen konstaterar också att den nuvarande ordningen i allt väsentligt förefaller ha fungerat väl i praktiken, vilket talar mot att genomföra genomgripande förändringar. På dessa grunder föreslår utredningen att resolutionsdelegationen behålls som ett särskilt beslutsorgan inom Riksgäldskontoret. Utredningen anser dock att det finns skäl att genomföra vissa förändringar utan att ändra på den övergripande beslutsstrukturen. Detta i syfte att öka effektiviteten i beslutsprocessen och förbättra förutsättningarna att bemanna delegation med den kompetens som uppgifterna kräver.

*Ansvaret för insättningsgarantin och investerarskyddet
bör ligga på styrelsen*

Den nuvarande ordningen där resolutionsdelegationen har ansvaret för Riksgäldskontorets uppgifter som både resolutions- och stödmyndighet och garantimyndighet, kan motiveras med att samtliga

uppgifter hör hemma inom det finansiella stabilitetsområdet (även om insättningsgarantin och investerarskyddet också utgör ett konsumentskydd). Det är dock viktiga skillnader mellan den typ av beslut som ansvaret för insättningsgarantin och investerarskyddet innebär och resolutionsansvaret, särskilt i en krissituation. Insättningsgarantin aktiveras när ett kreditinstitut försatts i konkurs eller efter beslut av Finansinspektionen (och resolution av institutet i fråga inte bedömts vara i allmänhetens intresse). Då vidtar en ganska mekanisk och regelstyrd process. Lagstiftningen anger tydligt vilka insättare som ska ersättas, upp till vilket belopp och inom vilken tidsfrist. Aktivering av insättningsgarantin är administrativt och tekniskt krävande och förutsätter resurstillskott från andra delar av myndigheten för att kunna hanteras inom den lagenliga tidsfristen. Det handlar om att samla in kontodata, beräkna och initiera utbetalningar, hantera kommunikation med insättare med mera. Resolution kräver mer strategiska och juridiska bedömningar. Att fatta beslut om resolutionsåtgärder innebär att myndigheten måste analysera systemrisker, välja rätt verktyg, (låta) värdera tillgångar och skulder, samråda med de andra myndigheterna inom det finansiella stabilitetsrådet och andra berörda resolutionsmyndigheter, hantera allmän kommunikation till marknadsaktörer med mera.

Även i normala tider, det vill säga innan en kris har inträffat, skiljer sig arbetet och beslutsfattandet kring insättningsgarantin och resolution på ett tydligt sätt. Insättningsgarantin kräver fokus på operativ beredskap. Arbetet är i stora delar it-tekniskt och processinriktat. Vissa beslut på insättningsgarantins område handlar om hur insättningsgarantifonden ska förvaltas. Beslut i sådana frågor är mer att likna vid de beslut som fattas av styrelsen i fråga om riktlinjer för statsskuldens förvaltning. Resolutionsarbetet är i högre grad analytiskt och strategiskt och mer juridiskt krävande. Det är med andra ord motiverat med ett särskilt beslutsorgan för i synnerhet resolutionsfrågorna, medan frågor rörande insättningsgarantin och investerarskyddet passar bättre under styrelsen. Utredningen konstaterar samtidigt att det torde vara sällan som insättningsgaranti-frågor är av en sådan dignitet att de behöver beslutas av styrelsen.

Resolutionsdelegationen bör vara fullt bemannad

Som konstaterades ovan innebär en mindre beslutsgrupp en högre risk för att den inte är beslutsför när beslut måste fattas. För att minska risken för att en sådan situation inträffar anser utredningen att resolutionsdelegationen bör vara fullt bemannad, det vill säga bestå av sju ledamöter inklusive riksgäldsdirektören. Med sju ledamöter är delegationen beslutsför även om två ledamöter är frånvarande. En sammansättning med sex externa ledamöter skapar dessutom goda förutsättningar att tillgodose den bredd av kompetens som krävs för delegationens uppdrag – inklusive de nya frågor som rör försäkringssektorn.

Det bör övervägas om fler frågor kan beslutas av riksgäldsdirektören och antalet reguljära möten i resolutionsdelegationen minskas

Resolutionsdelegationen ska fatta beslut om frågor som är av principiell karaktär eller av större betydelse. Det innebär att det kontinuerligt behöver göras en bedömning av frågornas karaktär och tyngd. Vissa frågor som kunde anses principiella när resolutionsverksamheten var ny är det inte nödvändigtvis längre. Om färre frågor beslutas på högsta nivå kan det vara möjligt att också minska antalet möten. Följden blir en effektivare ordning för myndigheten.

Jävsreglerna bör tillämpas på ett sätt som inte i onödan försvårar rekryteringen av ledamöter från finanssektorn

Jävsreglerna och deras tillämpning har visat sig göra det svårt att rekrytera ledamöter till resolutionsdelegationen. Enligt 16 § i förvaltningslagen (2017:900) är en person jävig om han eller hon kan antas påverkas av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning, eller om det finns någon annan omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas. När någon anses jävig får denne inte ta del i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs (17 § förvaltningslagen).

I 51 § i Riksgäldskontorets instruktion finns mer detaljerade bestämmelser för att förhindra jävssituationer. Där framgår att en ledamot i resolutionsdelegationen inte, utan tillstånd, får vara ledamot

eller suppleant i styrelsen för ett finansinstitut eller ett företag som omfattas av resolutionsregelverk. En ledamot får inte heller vara anställd hos, eller åta sig uppdrag för, ett sådant företag. Regeringen får meddela tillstånd för en ledamot i resolutionsdelegationen att ingå i en styrelse. Tillstånd får dock inte ges för kreditinstitut. Ledamöter i resolutionsdelegationen får inte heller, enligt 51 § tredje stycket, utan tillstånd ha del i eller lån hos ett kreditinstitut. Tillstånd kan ges av regeringen i fråga om ordföranden i styrelsen, av ordföranden i fråga om övriga ledamöter i styrelsen och resolutionsdelegationen.

Det är vanligt att personer med den typ av kompetens som är eftersträvarsvärd för resolutionsdelegationen, det vill säga erfarenhet från tidigare högre befattningar inom banker eller andra delar av den privata finanssektorn, har ett aktieinnehav eller andra ägarintressen i det finansiella företag som de varit verksamma i eller andra finansiella företag. Vid rekryteringar av ledamöter till resolutionsdelegationen har detta ansetts utgöra ett hinder med hänvisning till 51 § i Riksgäldskontorets instruktion. Något särskilt tillstånd har inte getts av riksgäldsdirektören.

Utredningen konstaterar att det är av stor vikt att misstankar om jäv eller intressekonflikter inte uppstår i samband med beslut som fattas av resolutionsdelegationen. Samtidigt är det av betydande värde att personer med erfarenhet från finansiella företag kan ingå i delegationen. Enligt utredningens bedömning bör dessa båda krav – att säkerställa oberoende och att tillvarata finansiell sakkunskap – kunna förenas i en effektiv och förtroendeingivande beslutsordning.

Det tillståndsförfarande som regleras i Riksgäldskontorets instruktion, och som ger riksgäldsdirektören möjlighet att medge undantag för ledamöter i delegationen beträffande innehav i eller lån hos kreditinstitut, bör tillämpas på ett sätt som inte i onödan försvårar rekryteringen av kvalificerade ledamöter. Tillstånd bör kunna ges för ett begränsat ägarinnehav i ett kreditinstitut, som inte ger innehavaren något reellt inflytande över institutet. Detsamma bör gälla för innehav i kreditinstitut som inte omfattas av lagen (2015:1016) om resolution, exempelvis utländska kreditinstitut.

För arbetet i resolutionsdelegationen bör dock även fortsättningsvis förvaltningslagens jävsregler tillämpas. Även ett begränsat ägarinnehav i ett kreditinstitut som berörs av ett ärende bör därför, av försiktighetsskäl, anses innebära att ledamoten är part i ärendet och därmed jävig enligt lagens bestämmelser. Det innebär att ledamoten

inte får delta i handläggningen av ärendet eller närvara vid beslut (17 § förvaltningslagen). På så vis upprätthålls såväl den faktiska som den upplevda opartiskheten i delegationens beslutsfattande.

34.2.7 Internationell jämförelse

I det följande beskrivs beslutsordningen för resolutionsfrågor i några andra europeiska länder. Jämförelsen omfattar Danmark och Storbritannien samt inom euroområdet, Frankrike och Nederländerna. Därtill beskrivs hur besluten fattas inom den gemensamma resolutionsmyndigheten inom euroområdet, Single Resolution Board. Kartläggningen har gjorts i syfte att i svara på följande frågor:

- Vilken myndighet fattar beslut om resolutionsfrågor?
- Vilket är det högsta beslutande organet i resolutionsfrågor inom myndigheten?
- Vilka ingår i detta beslutsorgan och vilken kompetens har de?
- Vilken typ av frågor fattar det högsta beslutsorganet beslut om?
- I förekommande fall: hur hanteras EU-rättens krav på separation, det vill säga att resolutionsfrågor och andra frågor inom myndigheten, i synnerhet tillsynsfrågor, ska ha separata beslutsvägar?

Danmark

Ansvariga myndigheter

I Danmark är det två myndigheter som delar på ansvaret för resolutionsfrågor, den danska tillsynsmyndigheten Finanstilsynet och Finansiell Stabilitet, som är ett statligt bolag under näringsministeriet.⁵ Finansiell Stabilitet bildades 2008 med uppdrag att ta över banker som fallerade under finanskrisen

Finanstilsynet ansvarar för resolutionsförberedande frågor såsom att upprätta och besluta om resolutionsplaner och fastställa krav på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL). Formellt är det Finans-

⁵ Finanstilsynet och Finansiell Stabilitet är resolutionsmyndigheter för både kreditinstitut och centrala motparter. Danmark har dock inga nationella centrala motparter varför detta resolutionsansvar i huvudsak handlar om att samarbeta med andra länders resolutionsmyndigheter.

tilsynet som ansvarar för att konstatera att banken fallerar (är ”failing or likely to fail”). Förutsatt att inga privata lösningar finns att tillgå övergår ansvaret för att hantera den fallerande banken till Finansiell Stabilitet. Om Finansiell Stabilitet bedömer att det inte är i allmänhetens intresse att rädda banken i fråga vidtas ingen resolution utan banken försätts då i stället i konkurs eller likvidation enligt ordinarie insolvensregler. Finansiell Stabilitet ansvarar även för den danska insättningsgarantin.

Beslutsorgan för resolutionsfrågor

Inom *Finanstilsynet* är det direktionen som är högsta beslutande organ för resolutionsfrågor. Direktionen består av, förutom generaldirektören, ytterligare fyra vice direktörer som ansvarar för olika delar av myndighetens verksamhet. Inom resolutionsområdet fattar direktionen framför allt beslut om resolutionsplaner och MREL-krav för finansiella institut.

Finanstilsynet har även en styrelse. Styrelsen ansvarar bland annat för att fastställa den övergripande strategin för myndigheten, godkänna budget och årsredovisning, övervaka direktionens arbete samt säkerställa att myndigheten uppfyller sina mål.

Det statliga bolaget, Finansiell Stabilitet, har en egen styrelse. Styrelsen består av sju ledamöter, inklusive ordföranden och den verkställande direktören. Styrelsen fattar beslut i alla frågor av väsentlig betydelse eller ovanlig karaktär. Om det rör sig om beslut om ett systemviktigt företag krävs näringsministerns godkännande som ett ytterligare beslutsled. Styrelseledamöterna utses av näringsministern för ett år med möjlighet till omval. Ledamöterna ska ha för uppdraget relevant kunskap och styrelsen i sin helhet måste ha kunskap och erfarenhet från de kärnfrågor och utmaningar som Finansiell Stabilitet har att hantera.

Flera av ledamöterna har andra uppdrag, bland annat som styrelseledamot i en investeringsfond och som medlem av rådgivande organ till en bank. För att undvika misstankar om jäv redovisas dessa uppdrag öppet, bland annat på myndighetens webbplats. Vidare avskiljs ledamöter från beredning och beslut i ärenden där det finns en potentiell intressekonflikt.

Bolagets verkställande ledning består av den verkställande direktören och ytterligare fyra personer med ledande befattningar inom företaget. Den verkställande ledningen ansvarar för den dagliga operativa verksamheten och genomförandet av resolutioner enligt riktlinjer från styrelsen.

Separation av tillsyns- och resolutionsfrågor

Inom Finanstillsynet är resolutionsverksamheten förlagd till en särskild enhet. Personalen på resolutionsenheten har egna rapporteringslinjer till direktionen och arbetar således oberoende från de som gör löpande tillsyn av banker.

Bankunionen

Ansvariga myndigheter

Inom bankunionen är ansvaret för resolution av banker och andra finansiella institut delat mellan ett EU-gemensamt organ, Single Resolution Board (SRB), och de nationella resolutionsmyndigheterna från de länder som deltar i bankunionen. Tillsammans utgör dessa institutioner den gemensamma resolutionsmekanismen (Single Resolution Mechanism, SRM).

SRB ansvarar för resolution av de banker som står under direkt tillsyn av den europeiska centralbanken (ECB), vilket är de banker som klassificeras som betydande av ECB samt vissa gränsöverskridande koncerner. År 2024 motsvarade det totalt 114 banker. De nationella resolutionsmyndigheterna ansvarar för övriga banker och finansiella institut som omfattas av krishanteringsdirektivet för kreditinstitut.

Beslutsorgan för resolutionsfrågor

SRB leds av en styrelse bestående av en ordförande, en vice ordförande och ytterligare fyra ledamöter. Ledamöterna utses av rådet, efter att ha nominerats av EU-kommissionen och godkänts av Europaparlamentet. Samtliga i styrelsen är anställda på heltid och ansvarar för olika delar av verksamheten.

Styrelsen sammanträder i olika konstellationer beroende på arbetsuppgifterna. I princip alla beslut som rör resolution, såväl planering för resolution som aktiv krishantering, fattas av SRB:s ordförande och de fyra övriga heltidsanställda ledamöterna i den verkställande sessionen. När den verkställande sessionen fattar beslut om en särskild bank utökas den verkställande sessionen med ledamöter från berörda nationella resolutionsmyndigheter.

Beslut om bland annat budgetfrågor och eventuell användning av resolutionsfonden fattas av plenarsessionen. Här ingår styrelsen samt representanter för samtliga nationella resolutionsmyndigheter. EU-kommissionen och ECB har permanent observatörsstatus i samtliga sammanträden inom SRB.

Beslut fattas i regel med enkel majoritet. Vissa frågor, som beslut om att sätta ett institut i resolution, kräver EU-kommissionens godkännande.

Alla ledamöter i SRB:s styrelse kan skiljas från sitt uppdrag efter förslag från kommissionen och efter godkännande av Europaparlamentet och rådet. En jämförelse kan göras med ECB:s tillsynsnämnd där endast tillsynsnämndens ordförande och vice ordförande kan avsättas. Det bredare ansvarsutkrävandet inom SRB förklaras bland annat med att styrelsen hanterar beslut som kan innebära finansiella åtaganden i form av att resolutionsfonden tas i bruk.

Frankrike

Ansvarig myndighet

I Frankrike ligger ansvaret för resolution av banker (det vill säga, de mindre betydande banker som inte faller under SRB:s ansvar), försäkringsföretag och centrala motparter hos ACPR (Autorité de contrôle prudentiel et de résolution). ACPR är även tillsynsmyndighet för banker och försäkringsföretag. Tillsynsansvaret för av centrala motparter ligger däremot hos AMF (Autorité des Marchés Financiers), tillsynsmyndigheten för de finansiella marknaderna.

ACPR är nära knuten till den franska centralbanken, Banque de France, genom att kunna dra nytta av Banque de Frances personalresurser och infrastruktur. Myndigheten har dock operativ självständighet i förhållande till centralbanken.

Beslutsorgan för resolutionsfrågor

ACPR:s resolutionsverksamhet leds av en resolutionsdirektör. Direktören rapporterar till ett resolutionskollegium, som är det högsta beslutande organet för resolutionsfrågor inom ACPR. Resolutionskollegiet består av sex ledamöter utöver resolutionsdirektören. Centralbankschefen är ordförande i resolutionskollegiet. Bland övriga fem ledamöter ingår bland annat en representant från finansdepartementet, ordföranden för tillsynsmyndigheten för AMF samt chefen för den franska insättningsgaranti- och resolutionsfonden (FGDR, Fonds de Garantie des Dépôts et de Résolution). Kollegiet beslutar om såväl frågor som rör planeringen för resolution som verkställandet av olika krishanteringsåtgärder.

Separation av tillsyns- och resolutionsfrågor

För att uppfylla EU-rättens krav på separation mellan tillsyns- och resolutionsverksamheten har ACPR en intern uppdelning där resolutionssektion är organisatoriskt åtskild från tillsynsavdelningarna.

Nederländerna*Ansvarig myndighet*

I Nederländerna är resolutionsmyndigheten en del av centralbanken, DNB (De Nederlandsche Bank), som även är tillsynsmyndighet och administrerar och förvaltar det holländska insättningsgarantisystemet.

Beslutsorgan för resolutionsfrågor

DNB leds av en direktion bestående av en ordförande och upp till fem ledamöter. Alla medlemmar i direktionen är heltidsanställda, utsedda för en period av sju år, och har specifika ansvarsområden. Direktionen ansvarar för bankens dagliga verksamhet och implementeringen av dess nationella uppgifter. Som nationella uppgifter räknas tillsyns- och resolutionsfrågor, men däremot inte penningpolitiska frågor eller frågor som rör det europeiska betalningssystemet.

Resolutionsverksamheten leds av en av direktionsmedlemmarna, som alltså har särskilt ansvar för dessa frågor. Direktionen fattar beslut som kollektivt i resolutionsärenden, det vill säga konsensus eftersträvas. Om det inte går att uppnå, har den resolutionsansvarige direktören utslagsröst, alltså inte centralbankschefen.

Vid sidan om direktionen för DNB finns även ett tillsynsorgan i form av en styrelse. Styrelsen har en övervakande och rådgörande roll vad gäller hur direktionen hanterar DNB:s nationella uppgifter. Styrelsen håller sig informerad och kan ställa frågor, men deltar inte operativt i resolutionsfrågor och kan inte heller ompröva direktionsens enskilda resolutionsbeslut. Det är direktionen som är formellt ansvarig gentemot statsmakterna för resolutionsfrågor.

Separation av tillsyns- och resolutionsfrågor

För att hantera lagkravet på separation mellan resolutionsfrågor och annan policyverksamhet har DNB inrättat en särskild division för resolution, som är skild från både den penningpolitiska delen och tillsynsdivisionerna. Även om resolutionsdivisionen är separerad från centralbankens andra delar samarbetar dock tjänstemännen inom resolutionsdivisionen löpande med tjänstemännen från tillsynsdivisionerna. (Synergier med andra delar av DNB var ett av skälen till att resolutionsansvaret förlades till centralbanken.)

Storbritannien

Ansvarig myndighet

I Storbritannien är centralbanken, Bank of England, utsedd till resolutionsmyndighet. Ansvaret omfattar banker, investeringsfirmor och centrala motparter. Ett arbete pågår även för att utveckla ett resolutionsramverk för försäkringsföretag, där Bank of England förväntas få motsvarande ansvar.

Resolutionsverksamheten bedrivs inom ett särskilt direktorat inom centralbanken – direktoratet för marknader, bankväsende och resolution – och leds av en biträdande centralbankschef.

Beslutsorgan för resolutionsfrågor

Beslut rörande resolutionsfrågor fattas som huvudregel av den biträdande centralbankschef som ansvarar för direktoratet för marknader, bankväsende och resolution. Till sin hjälp har denne en rådgivande grupp – resolutionskommittén. I kommittén ingår tjänstemän från resolutionsdirektoratet, men också tjänstemän från andra delar av centralbanken, bland annat från tillsynsverksamheten (Public Resolution Authority, PRA) och den juridiska avdelningen. Själva beslutsmandatet ligger dock enbart hos den biträdande centralbankschefen.

De viktigaste resolutionsbesluten ska, eller kan, eskaleras till centralbankschefen.

Separation av tillsyns- och resolutionsfrågor

Direktoratet som ansvarar för resolutionsfrågor är operationellt åtskilt från andra direktorat genom egen personal och den separata beslutsordningen. Enlig Bank of England garanterar upplägget att beslut fattas av personer som fristående från löpande tillsynsfrågor.

35 Konsekvensanalys

35.1 Konsekvenser av införandet av nya regler om krishantering av försäkringsföretag

35.1.1 Samhällsnyttan med krishanteringsregler för försäkringsföretag

Fallissemang är ovanligare bland försäkringsföretag än bland banker. Men när ett försäkringsföretag drabbas av en allvarlig kris kan konsekvenserna bli betydande. Det finns därför tydliga samhällsekonomiska vinster med att i förväg ha ett regelverk på plats som ger en myndighet mandat att snabbt ta kontroll över ett krisdrabbat företag. Under finanskrisen 2007–2008 fallerade flera försäkringsföretag i Europa. Även under senare år har det förekommit fallissemang inom den europeiska försäkringssektorn. I vissa fall har det rört sig om aktörer med betydande nationell närvaro. I flera fall har regeringarna använt skattemedel för att skjuta till kapital och på så sätt undvika en oordnad konkurs. Skyddet för försäkringstagare har ofta varit en central drivkraft för dessa insatser. Under finanskrisen förekom också oro för att ett större fallissemang skulle skada förtroendet för försäkringsbranschen och därmed förvärpa den pågående finansiella krisen. I Sverige har inga större försäkringsföretag fallerat under de senaste decennierna. Det innebär dock ingen garanti för fortsatt stabilitet i en finansiell miljö som är osäker och snabbt föränderlig.

I och med att de nya krishanteringsreglerna införs i svensk rätt kommer det att finnas ett alternativ till konkurs eller likvidation när ett försäkringsföretag fallerar. Om det bedöms vara i allmänhetens intresse ska Riksgäldskontoret då i stället försätta företaget i resolution. Ett sådant beslut kan motiveras av flera skäl, i linje med de resolutionsändamål som fastställs i direktivet – såsom att ge försäkringstagare och andra förmånstagare ett bättre skydd än vad som skulle vara möjligt i en konkurs, att säkerställa fortsatt tillgång till

samhällsviktiga försäkringsprodukter för vilka det inte finns några lättillgängliga alternativ, eller att begränsa spridningseffekter och upprätthålla stabiliteten i det finansiella systemet. Om det inte föreligger ett tydligt allmänintresse för att tillämpa resolution, kommer försäkringsföretag som fallerar även i fortsättningen att hanteras genom konkurs eller likvidation.

Genom att reglerna är gemensamma inom EU skapas också förutsättningar för att hantera kriser i försäkringsföretag med gränsöverskridande verksamhet på ett mer enhetligt och samordnat än hittills. Även om krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag är ett minimidirektiv fastställer det de viktigaste grundläggande principerna för resolution. Det kan därmed bidra till en mer rättvis och effektiv hantering av gränsöverskridande försäkringsgrupper inom unionen.

35.1.2 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om inga åtgärder vidtas risker Sverige, utöver att de ovan beskrivna samhällsekonomiska fördelarna inte uppnås, att ställas till svars inom EU. Som medlemsland är Sverige förpliktad att genomföra krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag i nationell rätt. Underlåtenhet att göra det kan leda till att EU-kommissionen inleder ett formellt överträdelseförfarande mot Sverige. Det kan i sin tur resultera i att ärendet hänskjuts till EU-domstolen, som vid fällande dom kan utdöma böter eller andra ekonomiska sanktioner mot Sverige.

35.1.3 Konsekvenser för försäkringstagare

Det nya krishanteringsdirektivet innebär flera fördelar för försäkringstagare.

De krav som direktivet ställer på inrättandet av förberedande åtgärder och krishanteringsverktyg stärker förutsebarheten och tryggheten för försäkringstagare genom att minska risken för oordnade fallissemang. Till skillnad från konkursförfaranden – som kan vara utdragna och innebära osäkerhet om statusen för försäkringsavtal och ersättningskrav – innebär resolution en kontrollerad hantering och krav på skydd av viktiga försäkringstagarbehov.

Det är emellertid också rimligt att anta att de kostnader som det nya regelverket medför för försäkringsföretagen på längre sikt

kommer att föras vidare till försäkringstagarna genom något högre premier eller justeringar av försäkringsvillkoren. Utredningens bedömning är dock att dessa kostnadseffekter kommer att vara begränsade och inte påverka försäkringstagarnas möjligheter att teckna försäkringar i någon väsentlig utsträckning.

35.1.4 Konsekvenser för försäkringsföretagen

För försäkringsföretagen medför de nya krishanteringsreglerna tillkommande kostnader kopplade till det förberedande och krisåterhämtande arbetet liksom arbetet för att möjliggöra en ordnad hantering om företaget skulle fallera. Det gäller bland annat framtagning och löpande uppdatering av förebyggande återhämtningsplaner, rapportering till Finansinspektionen och Riksgäldskontoret samt eventuella bidrag till det finansieringsarrangemang som kan användas vid resolution.

Hur stora dessa kostnader blir varierar mellan olika kategorier av försäkringsföretag, beroende på hur Finansinspektionen och Riksgäldskontoret bedömer vilka företag som ska omfattas av krav på återhämtnings- respektive resolutionsplanering. Generellt kan större och mer systemkritiska företag förväntas stå inför mer omfattande krav och därmed högre kostnader än mindre företag med begränsad systempåverkan.

Det är rimligt att anta att de största försäkringsföretagen inom såväl liv- som skadeförsäkringsområdet kommer att omfattas av krav på förebyggande återhämtningsplaner och behöva uppdatera dessa minst vartannat år, i enlighet med de bestämmelser som genomför artikel 5 i krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag. Kravet på återhämtningsplanering kan även komma att omfatta andra försäkringsföretag som bedöms vara av särskild betydelse ur krishanteringsperspektiv till följd av exempelvis en specifik affärsmodell eller deras riskprofil.

Enligt de bestämmelser som genomför artikel 5 i direktivet ska Finansinspektionen välja ut minst 60 procent av försäkringsmarknaden (liv- respektive skadeförsäkring) som ska omfattas av återhämtningsplanering, på grundval av deras storlek, gränsöverskridande verksamhet, affärsmodell, riskprofil, produkternas utbytbarhet och grad av sammankoppling.

På motsvarande sätt kommer de största försäkringsföretagen sannolikt också att omfattas av rapporteringskrav kopplade till de resolutionsplaner som Riksgäldskontoret ska upprätta för minst 40 procent av försäkringsmarknaden inom liv- respektive skadeförsäkring. Enligt de bestämmelser som genomför artikel 7 ska Riksgäldskontoret identifiera de företag för vilka resolution ska planeras, med utgångspunkt i behovet av att uppnå resolutionsändamålen samt liknande företags-specifika faktorer som ska ligga till grund för att omfattas av krav på återhämtningsplanering.

Om Riksgäldskontoret bedömer att det finns väsentliga hinder mot en ordnad resolution kan myndigheten förelägga försäkringsföretag att vidta åtgärder för att undanröja dessa hinder. Erfarenheter från bankresolution visar att formella förelägganden av detta slag hittills varit ovanliga. Däremot är det rimligt att förvänta, särskilt i ljuset av de kompletterande unionsrättsliga regler som den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) ska utveckla och som till stor del motsvarar reglerna inom bankresolution, att Riksgäldskontoret även utan att konstatera att det föreligger formella hinder, kommer att ställa krav på företagen att genomföra förberedande åtgärder för att förbättra sin resolutionsbarhet. Det innebär att svenska försäkringsföretag, för vilka Riksgäldskontoret planerar för resolution, kommer att behöva genomföra ett internt arbete för att kartlägga och, vid behov, anpassa sina verksamheter, processer och avtal så att en ordnad resolution kan genomföras. Detta arbete kan dock, i likhet med vad som varit fallet inom banksektorn, förväntas utvecklas stegvis över en längre tidsperiod.

Det bör samtidigt även framhållas att kraven på återhämtnings- och resolutionsplanering kan komma att förenklas för vissa försäkringsföretag, i enlighet med de bestämmelser som genomför artikel 4 i krishanteringsdirektivet. Om Finansinspektionen respektive Riksgäldskontoret bedömer det som lämpligt utifrån ett företags storlek, riskprofil och övriga relevanta faktorer, kan förenklade skyldigheter tillämpas. Detta kan innebära mindre omfattande krav på planernas innehåll och rapportering, samt längre tidsintervall för uppdatering.

Det är i dagsläget inte möjligt att exakt bedöma hur omfattande de administrativa kostnaderna för företagen kommer att bli. Det är dock tydligt att den snävare räckvidden för återhämtnings- och resolutionsplanering inom försäkringssektorn och den glesare uppdateringsfrekvensen jämfört med banksektorn innebär att kost-

naderna totalt sett blir lägre för försäkringsföretagen än för bankerna. Därtill bidrar avsaknaden av krav på förhandsfinansiering till ett finansieringsarrangemang till att hålla kostnaderna nere för försäkringssektorn, så länge inga kriser inträffar som kräver att sådana medel tas i anspråk.

35.1.5 Försäkringsmarknaden

Genom att införa gemensamma regler för återhämtnings- och resolutionsplanering samt för gränsöverskridande samordning vid krissituationer, främjas en mer harmoniserad planering för och hantering av försäkringskriser inom EU. Reglerna bidrar till ökad samordning i tillsyns- och resolutionsmyndigheternas arbete mellan medlemsstaterna och skapar större transparens kring hur fallissemang inom försäkringssektorn hanteras i olika länder. På sikt främjar det rättvis konkurrens för företag som är verksamma i flera medlemsstater och kan stärka förtroendet för den europeiska försäkringsmarknaden i stort.

Ökad transparens kring företagens återhämtningsförmåga och beredskap för resolution kan också påverka hur försäkringstagare och motparter bedömer företagens motståndskraft, vilket i sin tur kan stärka förtroendet för försäkringsmarknaden som helhet.

35.1.6 Myndigheter

Riksgäldskontoret

För att kunna ta ansvar för att utföra det nya uppdraget som resolutionsmyndighet för försäkringsföretag behöver Riksgäldskontoret bygga upp kunskap både om det nya regelverket och om den svenska försäkringsmarknaden samt enskilda försäkringsföretags verksamhet. Även om uppdraget som resolutionsmyndighet för försäkringsföretag har många likheter med det befintliga uppdraget för banker kommer tillämpningen av regelverket att behöva anpassas till försäkringsföretagens särskilda roll i det finansiella systemet och till de risker som skiljer deras verksamhet från bankernas.

Mer konkret behöver Riksgäldskontoret bygga upp beredskap för att på ett ordnat sätt hantera fallerande försäkringsföretag genom

resolution. Det innefattar att ta fram och löpande uppdatera resolutionsplaner för de försäkringsföretag där myndigheten bedömer att det, i händelse av kris, är i allmänhetens intresse att försätta företaget i resolution. För detta ändamål behöver myndigheten upprätta system för insamling och rapportering av data från försäkringsföretagen samt etablera kanaler för samarbete och informationsutbyte med Finansinspektionen kring företagsspecifika data.

Beredskapsarbetet omfattar även att utveckla processer för tillämpning av resolutionsverktygen och för genomförandet av bedömningar av företagens resolutionsbarhet. Därutöver kommer Riksgäldskontoret att behöva initiera och leda arbetet i resolutionskollegier för vissa av de försäkringsföretag som omfattas av resolutionsuppdraget, liksom delta i andra länders resolutionskollegier och i internationellt samarbete, framför allt inom ramen för Eiopa. Slutligen behöver Riksgäldskontoret ta fram föreskrifter för hur avgifter till finansieringsarrangemanget ska beräknas när detta blir aktuellt samt i övrigt vidta nödvändiga förberedelser för hur avgifterna då ska tas ut.

Mot bakgrund av de arbetsuppgifter som tillkommer till Riksgäldskontoret i och med det nya resolutionsuppdraget för försäkringsföretag, bedömer utredningen att behovet av ytterligare resurser för dessa uppgifter motsvarar 5–6 medarbetare. Som jämförelse kan nämnas att 16 personer i dag arbetar med myndighetens bankresolutionsuppdrag. Det nya uppdraget medför även ett visst ökat behov av insatser från myndighetens stödfunktioner. Eftersom personalökningen för det nya resolutionsuppdraget i procentuella termer är begränsad i förhållande till myndigheten totala bemanning, bedömer dock utredningen att de tillkommande stöduppgifterna till största delen bör kunna hanteras inom ramen för befintliga resurser. Det kan erinras om att en tidigare anförd fördel med att resolutionsuppgifterna är tilldelade Riksgäldskontoret och inte en för ändamålet särskilt upprättad resolutionsmyndighet är att det håller nere de administrativa kostnaderna. Ett undantag bör dock enligt utredningens bedömning göras för den centrala juristfunktionen som bör förstärkas med ytterligare en medarbetare, eftersom en stor del av de nya arbetsuppgifterna kräver rättsliga bedömningar och tolkningar.

Finansinspektionen

För Finansinspektionen innebär krishanteringsdirektivet för försäkringsföretag en avgränsad men viktig roll i arbetet med försäkringsföretagens förebyggande återhämtningsplaner. Jämfört med Riksgäldskontoret är det en större andel av den svenska marknaden som kommer att omfattas av det nya regelverkets krav, men det är försäkringsföretagen som själva ansvarar för att ta fram återhämtningsplanerna. Finansinspektionen ansvarar för att granska dem och bedöma om de är ändamålsenliga och genomförbara.

För Finansinspektionens del innebär det nya regelverket inga större tillkommande krav på datarapportering från försäkringsföretagen. Däremot behöver Finansinspektionen bistå Riksgäldskontoret med att upprätta system för vidareförmedling av data som försäkringsföretagen i dag rapporterar till Finansinspektionen. Detta arbete kan förväntas vara resurskrävande framför allt under en uppbyggnadsfas. Därutöver behöver Finansinspektionen även i övrigt etablera kanaler för samarbete och informationsutbyte med Riksgäldskontoret om försäkringsföretag.

Till skillnad från resolutionsarbetet innebär återhämtningsplaneringen inte några nya former av samarbete med andra tillsynsmyndigheter inom EU, eftersom det redan finns etablerade tillsynskollegier för gränsöverskridande försäkringsföretag. Däremot kommer arbetet i tillsynskollegierna att bli lite mer omfattande, då återhämtningsplanerna för gränsöverskridande försäkringsgrupper ska behandlas i kollegiet. Detsamma gäller även för andra internationella samarbetsfora, såsom inom ramen för Eiopa, där en något ökad arbetsinsats kan förväntas.

Sammantaget bedömer utredningen att de nya arbetsuppgifter som tillkommer till Finansinspektionen i och med det nya krishanteringsregelverket för försäkringsföretag på sikt motsvarar tre medarbetare, och under en inledande uppbyggnadsfas de första två åren ytterligare en medarbetare.

Domstolarna

Det är sannolikt att ett resolutionsförfarande för ett försäkringsföretag kommer att ge upphov till rättsliga prövningar. Finansinspektionens och Riksgäldskontorets beslut enligt den föreslagna lagstift-

ningen kan överklagas, vilket kan leda till ett ökat antal mål i allmän förvaltningsdomstol. Om Riksgäldskontoret beslutar att försätta ett företag i resolution, kan även skadeståndsanspråk riktas mot staten eller andra aktörer, vilket kan leda till fler mål i de allmänna domstolarna.

Utredningen bedömer dock att bestämmelserna om resolution av försäkringsföretag i Sverige kommer att tillämpas sällan. Historiskt sett har fallissemang bland försäkringsföretag i Sverige varit ovanliga, och en resolution förutsätter att särskilda och strikta villkor är uppfyllda. Sammantaget bedöms därför konsekvenserna för domstolarna till följd av resolutionsförfaranden vara begränsade.

Riksgäldskontoret kommer även att fatta beslut enligt den nya lagstiftningen utanför själva resolutionsförfarandet, bland annat om resolutionsplaner och eventuella åtgärder för att undanröja hinder mot resolution. Även dessa beslut kan föranleda viss ökning av mål i allmän förvaltningsdomstol.

Utöver detta innebär den föreslagna lagstiftningen vissa nya uppgifter för de allmänna domstolarna. Det handlar främst om undermåttelseskyldighet gentemot Riksgäldskontoret och Finansinspektionen vid ansökningar om konkurs eller likvidation av företag som omfattas av den nya lagen om resolution för försäkringsföretag.

Samtantaget kan den nya regleringen innebära en viss administrativ belastning för domstolsväsendet. Utredningen bedömer dock att denna påverkan är begränsad och att eventuella budgetära konsekvenser bör kunna hanteras inom befintliga ramar.

35.2 Konsekvenser av förslagen med anledning av ändringar i Solvens II-direktivet

De ändringar som genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/2 (ändringsdirektivet) görs i Solvens II-direktivet ska vara genomförda senast den 29 januari 2027¹. Genom förslagen i detta betänkande tillgodoses direktivens krav på genomförande i nationell rätt. Betänkandet innehåller även vissa mindre justeringar som syftar till att förtydliga och komplettera tidigare genomförande i svensk rätt av Solvens II-direktivet.

¹ Se artikel 4 i ändringsdirektivet.

Solvens II-direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv och det följer innehållsmässigt av unionsrätten hur nationell reglering behöver ändras utifrån ändringsdirektivet. Därmed är valmöjligheterna begränsade och det finns få alternativ till de författningsändringar som nu föreslås. De alternativ som står till buds rör utformningen av bestämmelserna, medan dess syfte och konsekvenser styrs av direktivet.

Utformningen av bestämmelserna kan påverka hur mycket resurser försäkringsföretagen och Finansinspektionens behöver använda för att förstå och tillämpa de bestämmelser som nu införs. De ändringar som föreslås har i första hand utformats så nära direktivets lydelse som möjligt, men i har i vissa fall, då direktivet varit svårtolkat, inte utformats helt i enlighet med dess lydelse. I dessa fall har de bestämmelserna, i så hög grad som möjligt, utformats för att underlätta tillämpningen av regleringen och minimera kostnaderna för att tolka och förstå regelverket. I de fall där särskilda överväganden har gjorts framgår detta av motivtexten.

Det bedöms inte finnas några alternativa lösningar när det gäller de åtgärder som nu vidtas för att genomföra bestämmelserna i ändringsdirektivet och om Sverige inte vidtar nödvändiga lagstiftningsåtgärder är det sannolikt att Europeiska kommissionen inleder ett förfarande om fördragsbrott. Att avstå från att vidta lagstiftningsåtgärder är alltså inte något alternativ.

Inga särskilda hänsyn kan tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande, förslaget innehåller de möjligheter till övergångsbestämmelser som ändringsdirektivet medger. Det finns inte heller några behov av speciella informationsinsatser utan de som ska tillämpa reglerna har skyldighet att hålla sig uppdaterade avseende gällande regler.

Ändringarna i ändringsdirektivet kommer på europeisk nivå att följas upp och utvärderas fem år efter att de ska vara genomförda i nationell rätt, med utgångspunkt i hur effektiv och ändamålsenlig regleringen har varit. Det finns därmed inget behov av en särskild svensk uppföljning av de bestämmelser som föreslås.

Nedan redogörs för kostnader och intäkter samt andra konsekvenser av förslaget för berörda aktörer. Det är dock svårt att fullt ut överblicka de fulla konsekvenserna av de ändringar som nu införs då en stor del av regleringen kommer att framgå genom förordningar

från kommissionen och riktlinjer från Eiopa, och dessa är i dagsläget inte fastslagna.

Berörda aktörer

Förslagen i betänkandet rör framför allt försäkringsföretagen och Finansinspektionen. Även försäkringstagare, försäkringsmarknaden och de finansiella marknaderna påverkas. Riksbanken och Riksgäldskontoret kan komma att beröras inom ramen för det befintliga Stabilitetsrådet.

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för kommuner och regioner, i andra fall än som försäkringstagare.

Syften med ändringarna i Solvens II-direktivet

Översynen av Solvens II-direktivet tar sin utgångspunkt i fem problemområden, vilka också lyfts i kommissionens konsekvensanalys. Dessa är:

- Begränsade incitament för försäkringsföretagen att bidra till långsiktig finansiering och att göra den europeiska ekonomin grönare (eng. greening of the European economy).
- Begränsad riskkänslighet och förmåga att hantera variationer i volatilitet i solvensen i försäkringsföretagen.
- Otillräcklig proportionalitet i nuvarande regelverk som leder till onödiga och omotiverat höga administrativa kostnader för små försäkringsföretag med mindre komplex verksamhet.
- Brister i tillsynen av gränsöverskridande försäkringsföretag och grupper och otillräckligt skydd för försäkringstagare vid fallissemang.
- Begränsade verktyg för tillsynsmyndigheter att hantera potentiella systemrisker i försäkringssektorn.

35.3 Konsekvenser för försäkringsföretagen

Utredningens bedömning: Betydligt fler försäkringsföretag kan komma att omfattas av proportionalitetsåtgärder vilket kan leda till vissa kostnadsbesparingar för företagen.

Nya kvantitativa krav bedöms ge begränsade effekter.

Viss ny kompetens kan komma att behövas i företagens företagsstyrningssystem, framför allt vad gäller hållbarhetsrisker.

Ändrade krav på rapportering bör leda till vissa kostnader för försäkringsföretagen.

Skälen för utredningens bedömning

Inledning

Solvens II-regelverkets införande ledde till stora konsekvenser för försäkringsföretagen och de ändringar som nu genomförs är förhållandevis små, men innehåller vissa delar som kan få stora konsekvenser för vissa försäkringsföretag.

Fördelningen av företag på den svenska försäkringsmarknaden framgår av tabell 35.1 nedan.

Tabell 35.1 Försäkringsföretag som omfattas av Solvens II-regelverket
Per den 31 december 2024

	Antal	Varav ömsesidiga företag	Under likvidation	Omfattas av SII
Rikstäckande företag	95	10	3	87
Livförsäkringsföretag	24	6	0	23
Fondförsäkringsföretag	4	0	0	4
Skadeförsäkringsföretag	67	4	3	60
varav skadecaptive	31	0	1	31
Lokala skadebolag	83	82	2	30
Större lokala bolag	35	34	0	30
Mindre lokala bolag	15	15	2	0
Kreatursbolag	33	33		
SUMMA	178	92	4	117

Källa: Finansinspektionen.

Proportionalitetsåtgärder leder till vissa kostnadsbesparingar

Solvens II-regelverket medger redan i dag undantag från tillämpning av regelverkets bestämmelser på grund av storlek enligt nuvarande 1 kap. 19 § FRL.

Gränserna för att få tillämpa undantag justeras med inflationen men är i övrigt inte justerade sedan Solvens II-regelverket trädde i kraft 2016. Av tabell 35.2 framgår hur många försäkringsföretag som har undantag i dag samt hur många försäkringsföretag som kan komma att få motsvarande undantag med de nya gränsvärden som införs genom ändringsdirektivet. Då undantag på grund av storlek enligt 1 kap. 19 § FRL utgår från ett ansökningsförfarande anges som jämförelse även det maximala antalet försäkringsföretag som skulle kunna få undantag på grund av storlek med dagens gränsvärden. Utifrån tabellen kan konstateras att det är en tredjedel av de företag som skulle kunna få undantag som tillämpar försäkringsrörelselagen i sin helhet.

Tabell 35.2 Befintliga och kommande omfattning av proportionalitetsåtgärder

Uppgifter per den 31 december 2024

	Undantag 1;19 i dag	Kan få undantag 1:19 i dag	Undantag på grund av storlek (nya gränsvärden)	Små och icke- komplexa företag
Antal försäkringsföretag	20	30	Cirka 40*	5**

*Baserat på uppgifter från Eiopa. **Eiopa skattar detta antal till 7.

Källa: Finansinspektionen.

Genom proportionalitetsprincipen i dagens Solvens II-regelverk finns även en proportionalitet i tillämpning av gällande regler för försäkringsföretag som inte är undantagna på grund av storlek. Proportionalitet utgår från arten, omfattningen och komplexiteten i verksamheten hos varje företag som omfattas av Solvens II-regelverket. Därför beror tillämpningen av proportionalitetsprincipen inte på företagets storlek utan på de riskerna i det enskilda försäkringsföretagets verksamhet. Regelverket ställer inte upp några krav eller definitioner på vilka som kan komma att omfattas av proportionalitetsåtgärder, vilket minskar förutsägbarheten för försäkringsföretagen och försvårar tillsynen för tillsynsmyndigheterna. Kommissionens konsekvensanalyser visar på att proportionalitetsprincipen i dagens Solvens II-

regelverk har haft liten faktisk inverkan på försäkringsföretagen och tillsynen². Kommissionens konsekvensanalys pekar särskilt på konsekvenserna av bristen på proportionalitet i de delar av regelverket som rör rapportering ("pelare 3"). Dessutom är den informationen som är riktad till försäkringstagare enligt dagens regelverk alltför omfattande och svår att förstå, samtidigt leder omfattningen och frekvensen av den periodiska kvantitativa rapporteringen till höga kostnader för såväl försäkringsföretag som tillsynsmyndigheter.

Genom ändringsdirektivet höjs gränserna för att få undantag på grund av storlek och fler företag kommer därmed att omfattas av undantag på grund av storlek enligt 1 kap. 19 § FRL. Utifrån tabell 35.2 kan konstateras att tio fler försäkringsföretag kan komma att undantas från Solvens II-direktivets krav på solvens, offentliggörande och grupp tillsyn, vilket är en ökning med drygt 30 procent.

Genom ändringsdirektivet införs en ny proportionalitetsklass benämnd små och icke-komplexa försäkringsföretag. I direktivet införs även en rad proportionalitetsåtgärder som är knutna till denna kategori. Dessa åtgärder rör rapportering, offentliggörande av information, företagsstyrning, översyn av styrdokument, beräkning av försäkringstekniska avsättningar, egen risk- och solvensbedömning samt planer för likviditetsriskhantering. Kriterierna för att klassas som litet och icke-komplext är såväl kvantitativa som kvalitativa och utgörs bland annat av kriterier där storleken av olika riskmoduler i beräkningen av kapitalkravet sätts i relation till försäkringstekniska avsättningar och investeringar. Ett försäkringsföretag som uppfyller kriterierna för att klassas som litet och icke-komplext och vill tillämpa proportionalitetsåtgärderna ska anmäla detta till Finansinspektionen och får, om myndigheten inte har några invändningar, därmed tillämpa proportionalitetsåtgärderna.

Av tabell 35.2 framgår det antal företag som bedöms komma att kunna tillämpa särskilda åtgärder för små och icke-komplexa företag. Då det inte är förenat med ett ansökningsförfarande att klassas som litet och icke-komplext är det troligt att många av de företag som uppfyller kriterierna kommer att tillämpa dessa proportionalitetsbestämmelser. Utifrån tabell 35.2 kan det dock konstateras att endast mellan fem och sju företag kommer att kunna klassificeras

² COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT (Brussels, 22.9.2021 SWD (2021) 260 final), s. 10.

som små och icke-komplexa³. Detta leder till att de sammantagna kostnadsbesparingarna av denna del av regelverket bedöms vara begränsade sett till hela försäkringsbranschen, även om det leder till kostnadsbesparingar för de enskilda företagen.

Ändringsdirektivet innehåller även en möjlighet för andra företag än små och icke-komplexa att, utifrån riskprofil och efter tillsynsmyndighetens godkännande, få lättnader i tillämpningen av vissa av Solvens II-direktivets krav vad gäller rapportering, företagsstyrning, egen risk- och solvensbedömning, beräkning av försäkringstekniska avsättningar och likviditetshantering.

Då direktivet inte innehåller några kvantitativa villkor för att ett försäkringsföretag som inte är litet och icke-komplext ska få tillstånd att använda proportionalitetsåtgärder, är det svårt att uppskatta i vilken mån möjligheten att tillämpa dessa proportionalitetsåtgärder kommer att tillämpas.

Nya kvantitativa krav bedöms ge begränsade effekter

Ett av huvudmålen för översynen av Solvens II-regelverket har varit att dels anpassa regelverket för att skapa incitament för långsiktiga investeringar, dels att skapa möjligheter för försäkringsföretagen att hantera volatiliteten i solvensen och öka riskkänsligheten. Kommissionen anger i sin konsekvensanalys att försäkringsföretagen bland annat behöver bli bättre rustade för att hantera negativa räntemiljöer, särskilt där det finns risk för ytterligare lägre räntor. I konsekvensanalysen lyfter kommissionen också behovet att skapa incitament för långsiktiga aktieinvesteringar som en del i att långsiktigt finansiera Europas ekonomi och underlätta för försäkringsföretagens att bidra i större utsträckning till den gröna omställningen.

Genom ändringsdirektivet ändras bland annat delar av beräkningen av försäkringstekniska avsättningar och beräkningen av kapitalkravet med de syften som framgår ovan.

Ändringarna av beräkningen av försäkringstekniska avsättningar rör den del av diskonteringsräntan som är extrapolerad och metoden för att göra detta. Genom ändringsdirektivet införs utgångspunkterna för extrapolering i Solvens II-direktivet, från att tidigare framgått av tekniska standarder. Den tekniska utformningen av extrapoleringen

³ Finansinspektionens skattning om fem företag skiljer sig från Eiopas skattning om sju företag.

kommer fortfarande att framgå på lägre nivå än direktivet och är just nu under utarbetande. Konsekvenserna av dessa ändringar beror på den slutgiltiga utformningen av metod och parametrar för extrapolering. I det fall den slutliga metoden och parametrarna leder till en lägre diskonteringsränta än med dagens metod, kommer försäkringsföretagens försäkringstekniska avsättningar att öka. Därmed, allt annat lika, minskar företagens kapitalbas, vilket leder till en sämre solvenssituation. Hur stor denna effekt blir beror på en rad faktorer, framför allt sammansättningen av löptider i försäkringsåtagandena.

I ändringsdirektivet införs dock en möjlighet för försäkringsföretagen att, efter tillstånd från Finansinspektionen, dels fasa in en ny diskonteringsränta under en viss tid, dels tillämpa olika volatilitetsjusteringar av de riskfria räntesatserna. Ett försäkringsföretag får även efter tillstånd från Finansinspektionen tillämpa ett särskilt kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. Dessa benämns fortsättningsvis sammantaget för kvantitativa justeringar.

Det kan konstateras att de företag som väljer att tillämpa dessa kvantitativa justeringar kommer att göra detta om justeringarna har en betydande positiv effekt på försäkringsföretagets balansräkning och fördelarna med att tillämpa justeringarna överväger kostnaderna för de resurser som företaget behöver lägga på att uppfylla de krav som följer med tillämpningen av justeringarna. I vilken utsträckning detta kommer att ske går inte att bedöma utan beror på företagsspecifika faktorer.

Möjligheten att tillämpa en volatilitetsjusterad diskonteringsränta finns redan i nuvarande regelverk, och det kan konstateras att endast ett svenskt försäkringsföretag har utnyttjat denna möjlighet hittills. Volatilitetsjusteringen beskrivs delvis som svår att tillämpa och försvårar en effektiv förvaltning av skulder och tillgångar (så kallad asset liability management, ALM). Vidare har Sverige hittills haft en relativt låg volatilitetsjustering, eftersom referensportföljen som används i beräkning av volatilitetsjusteringen för svenska räntor domineras av svenska stats- och bostadsobligationer med låg kreditrisk och små spreadar. Denna marknad är relativt stabil jämfört med andra länder, och ingen landspecifik volatilitetsjustering har aktiverats av Eiopa för Sverige.

De nya reglerna om volatilitetsjusteringar som införs i ändringsdirektivet har vissa likheter med den tidigare justeringen och tillämpningen bedöms därför bli begränsad. Detsamma gäller även den infas-

ningsmekanism som införs för diskonteringsräntan. Den företags-specifika volatilitetsjusteringen som införs i ändringsdirektivet kan få viss effekt för de försäkringsföretag som väljer att tillämpa den, det är dock oklart i vilken utsträckning denna kommer att tillämpas.

Ny kompetens i företagsstyrningssystemet

I samband med införandet av Solvens II-regelverket krävdes i många fall stora förändringar av försäkringsföretagens företagsstyrningssystem. Många av de krav som införs nu vad gäller företagsstyrning är antingen av mindre karaktär eller bedöms kunna efterlevas med befintliga resurser, och ryms därför inom försäkringsföretagens verksamhet i dag. Ändringsdirektivets regler på området leder däremot till vissa lättnader för framför allt små och icke-komplexa företag.

I ändringsdirektivet införs uttalade krav på oberoende mellan styrelse, verkställande direktör och ansvariga för centrala funktioner, vilka syftar till att säkerställa att ett försäkringsföretag styrs på ett ansvarsfullt sätt där olika personer innehar affärsdrivande och kontrollerande roller. Detta leder samtidigt till ökade personalkostnader då regelverket innebär krav på en viss bemanning. I små och icke-komplexa företag kan en person, genom de ändringar som nu införs, inneha flera ledande befattningar i företaget vilket leder till lägre kostnader.

De krav som införs vad gäller att beakta hållbarhetsrisker inom ramen för riskhanteringssystemet samt i den egna risk- och solvensbedömningen bör rimligtvis inte leda till markant ökade kostnader för försäkringsföretagen, men kan komma att innebära att enskilda försäkringsföretag behöver utveckla sin kompetens inom detta område. Av kommissionens konsekvensanalys framgår⁴ att få försäkringsföretag på den europeiska marknaden inkluderade klimatförändringsscenarier i sin risk och solvensbedömning, när Eiopa undersökte detta 2020. Detta tyder på att vissa försäkringsföretag kommer att behöva stärka sin kompetens vad gäller klimatrisker, vilket kan innebära ökade kostnader. Dessa kostnader kan komma att slå hårdare mot mindre företag som inte klassas som små och icke-komplexa, efter-

⁴ Se COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT (Brussels, 22.9.2021 SWD(2021) 260 final), s. 8.

som regelverket endast innehåller undantag från analyser av klimatriskscenarier för små och icke-komplexa företag.

Försäkringsföretagen kan också komma att behöva stärka sin kompetens utifrån de nya krav som ställs på till exempel planer för likviditetsriskhantering samt makroekonomiska analyser och stabilitetsriskanalyser. Detta kan medföra vissa kostnader beroende på vilken kompetens varje enskilt företag har i dag avseende detta.

Vissa kostnader för rapportering

Alla ändringar av rapportering är mer eller mindre kostsamma för försäkringsföretagen. Vad gäller den kvantitativa rapporteringen på kvartals- och årsbasis uppdaterar Eiopa regelbundet den så kallade taxonomin⁵ för rapportering, vilket leder till kostnader för försäkringsföretagen, framför allt genom att det kräver ändringar i rapporteringssystemen, inklusive tester av ändringarna innan de tas i bruk. Detta gäller oavsett om ändringarna rör nya eller borttagna rapporterade uppgifter eller om de enbart rör hur befintliga uppgifterna är uppställda enligt taxonomin. De kostnader som ändringarna i Solvens II-direktivet medför kommer till stor del bero på hur omfattande ändringar Eiopa gör av taxonomin. Som jämförelse kan i detta sammanhang nämnas att en stor uppdatering av taxonomin kan kosta flera årsarbetskrafter för varje försäkringsföretag att genomföra.

Flera av de ändringar i Solvens II-direktivet som rör rapportering innebär att bestämmelser som tidigare framgick av Solvens II-förordningen nu framgår av Solvens II-direktivet. Vissa initiala kostnader kan uppstå för att anpassa innehållet enligt de regler som tillkommer i Solvens II-förordningen och att ändra arbetsprocesser, när rapporten delas upp i två delar. Dessa förändringar kan leda till en viss ökad rapporteringsbörda för försäkringsföretagen, men den bör kunna rymmas inom befintlig arbetsstyrka.

De ändringar som införs genom ändringsdirektivet kan leda till vissa kostnadsbesparingar för försäkringsföretag som klassificeras som små och icke-komplexa genom att de företagen ska vara prioriterade i att få undantag från viss periodisk rapportering samt endast behöver lämna uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten riktad

⁵ En taxonomi för rapportering innebär ett systematiskt klassificeringssystem för att strukturera och kategorisera data. Syftet är att skapa jämförbar och enhetlig rapportering mellan företag.

mot yrkesverksamma på marknaderna vart tredje år. I viss mån kan även captivebolag omfattas av vissa kostnadsbesparingar då de endast behöver offentliggöra uppgifter i solvens- och verksamhetsrapporten riktad mot yrkesverksamma på marknaden.

Kraven på revision av balansräkningen i solvens- och verksamhetsrapporten leder till en tillkommande kostnad för försäkringsföretag som inte klassas som små och icke-komplexa. Denna kostnad bedöms dock vara liten i förhållande till de befintliga kostnaderna för den finansiella redovisningen.

35.4 Konsekvenser för försäkringsmarknaden

Utredningens bedömning: Proportionalitetsåtgärder minskar inträdeskraven på försäkringsmarknaden.

Skälen för utredningens bedömning: I och med införandet av Solvens II-regelverket 2016 ökade inträdesbarriärerna på försäkringsmarknaden markant, framför allt genom ökade kapitalkrav jämfört med tidigare reglering. Detta hinder kvarstår, men med höjda tröskelvärden för att få undantag på grund av storlek enligt 1 kap. 19 § FRL samt möjligheterna att klassificeras som ett litet och icke-komplext försäkringsföretag minskar barriärerna för nystartade försäkringsföretag att etablera sig på försäkringsmarknaden.

35.5 Konsekvenser för försäkringstagarna

Utredningens bedömning: Konsumentskyddet stärks något genom förbyggande tillsynsåtgärder.

Konsumentskyddet vid betydande gränsöverskridande verksamhet ökar.

Skälen för utredningens bedömning: Ett av syftena med ändringarna i Solvens II-direktivet är att åtgärda brister i tillsynen över gränsöverskridande försäkringsföretag och grupper och skapa ett större skydd för försäkringstagare då ett försäkringsföretag fallerar⁶.

I ändringsdirektivet införs förebyggande tillsynsåtgärder som Finansinspektionen får använda vid en försämring av ett försäkringsföretags finansiella situation. Dessa åtgärder syftar till att försäkringsföretaget ska tvingas vidta åtgärder på ett tidigare stadium än i dag, vilket stärker konsumentskyddet. Genom de nya kraven på försäkringsföretagen gällande hantering av likviditetsrisker samt tillsynsbefogenheter för Finansinspektionen vad gäller tillsyn av likviditetsrisker och lagstadgade åtgärder vid betydande likviditetsbrister, stärks också försäkringsföretagens förmåga att kunna betala ut försäkringsersättningar i alla ekonomiska lägen.

Genom de nya reglerna för verksamhet som klassas som betydande gränsöverskridande verksamhet, stärks konsumentskyddet för de försäkringstagare som är försäkrade genom en EES-försäkringsgivare.

Vid vissa exceptionella omständigheter kan Finansinspektionen besluta att tillfälligt begränsa eller stoppa vinstutdelning till aktieägare och andra efterställd borgenärer. I ett ömsesidigt livförsäkringsbolag eller livförsäkringsaktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer kan detta komma att drabba utbetalning av återbäring till försäkrings- och förmånstagare, vilket kan utgöra en väsentlig del av den totala försäkringsutbetalningen. Finansinspektionen kan även i vissa extrema lägen besluta att tillfälligt upphäva livförsäkringstagares återköpsrätt. I dessa lägen ställs det övergripande konsumentskyddet genom ett försäkringsföretagets fortlevnad mot det enskilda konsumentskyddet och rätten till avtalsenlig ersättning och rätt till återköp och flytt. Det ska dock betonas att detta är något som endast kan komma att uppstå under extrema omständigheter och under kort tid.

⁶ Se COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT (Brussels, 22.9.2021 SWD(2021) 260 final), s. 11–13.

35.6 Konsekvenser för kapitalmarknaden

Utredningens bedömning: Konsekvenserna för kapitalmarknaderna bedöms som små.

Skälen för utredningens bedömning: I konsekvensanalysen till det ursprungliga genomförandet av Solvens II-direktivet konstaterades att försäkringsföretagens kapitalkrav kan få effekter på kapitalmarknaderna. Genom högre kapitalkrav för mer volatila tillgångar så som till exempel aktier, och lägre kapitalkrav för säkrare tillgångar, så som räntetillgångar, styrs efterfrågan på olika tillgångar utifrån försäkringsföretagens solvenssituation och kapitalstyrka⁷.

Större rörelser på de finansiella marknaderna påverkar försäkringsföretagen olika, beroende på deras solvenssituation. De sänkta kapitalkraven för långsiktiga investeringar är tänkta att skapa utrymme för försäkringsföretaget att hålla större placeringar i aktier, vilket på så sätt också bidrar till ett ökat kapital på de finansiella marknaderna och i långsiktiga investeringar som bidrar till samhällsutveckling. Huruvida det införda särskilda kapitalkravet för långsiktiga aktieinvesteringar leder till sådana konsekvenser beror emellertid på hur enskilda försäkringsföretag väljer att ansöka om, och får tillstånd från Finansinspektionen, att tillämpa detta särskilda kapitalkrav. Utifrån utformningen av kapitalkravet är det dock troligt att få försäkringsföretag kommer tillämpa detta krav och konsekvenserna bedöms därför bli små.

35.7 Konsekvenser för Finansinspektionen

Utredningens bedömning: Proportionalitetsåtgärder och förstärkt tillsyn över betydande gränsöverskridande verksamhet kommer att kräva resurser för Finansinspektionen.

Bestämmelser om kvantitativa justeringar bedöms inte få några konsekvenser för Finansinspektionen.

⁷ Se prop. 2015/16:9 s. 559.

Skälen för utredningens bedömning

Inledning

En stor del av bestämmelserna i Solvens II-direktivet är av detaljerad karaktär och bör lämpligen genomföras på lägre nivå än i lag, närmare bestämt placeras i föreskrifter från Finansinspektionen. Det kommer således under en period att öka arbetsbelastningen på Finansinspektionen när dessa föreskrifter ska färdigställas. Finansinspektionen kommer också att delta i arbetet hos Eiopa med att ta fram förslag till förordning och tekniska standarder fram till och med 2026. Detta arbete är del av Finansinspektionens befintliga uppdrag men under den tid arbete med föreskrifter, förordning och tekniska standarder pågår, kan det komma att påverka tillsynen av försäkrings- och tjänstepensionsföretagen, eftersom resurser behöver prioriteras för arbete med föreskrifterna. Finansinspektionen bedöms under 2026 behöva lägga total sex årsarbetskrafter på genomförandet av ändringarna i Solvens II-regelverket.

Proportionalitetsåtgärder kommer att kräva resurser för Finansinspektionen

De proportionalitetsåtgärder som föreslås i direktivet bedöms leda till vissa extra kostnader för Finansinspektionen. Kostnaderna rör primärt initiala bedömningar av att granska anmälningar gällande små och icke-komplexa företag, samt att hålla en uppdaterad förteckning över vilka företag som är klassificerade som små och icke-komplexa och vilka proportionalitetsåtgärder respektive företag tillämpar.

För att få tillämpa proportionalitetsåtgärder för andra företag än små och icke-komplexa företag krävs tillstånd från Finansinspektionen. Hanteringen av dessa ansökningar kommer vara förenad med en avgift som motsvarar en skattade handläggningstid och kostnad för dessa ärenden. Initialt kan Finansinspektionen komma att behöva pröva många liknande ärenden, vilket också Solvens II-direktivet har tagit höjd för genom en längre tillåten handläggningstid om fyra månader fram till och med den 31 juli 2027. Detta arbete bedöms motsvara cirka två årsarbetskrafter under 2027.

Ansökningar om kvantitativa justeringar

Flera av ändringarna i Solvens II-direktivets kvantitativa delar som rör lättnader kommer komma försäkringsföretagen till del efter tillståndsförfaranden. Detta rör tillämpning av en infasning av riskfria räntesatser, en volatilitetsjusterad diskonteringsränta eller ett kapitalkrav för långfristiga aktieinvesteringar. Hur många och vilka företag som väljer att ansöka om detta kommer att påverka hur omfattande Finansinspektionens arbete med att handlägga dessa ärenden kommer att bli. Mot bakgrund av att få svenska försäkringsföretag har valt att tillämpa nuvarande möjligheter att använda en volatilitetsjusterad riskfri räntesats för diskontering, bedöms dessa nya arbetsuppgifter inte leda till en betydande ökad arbetsbörda för Finansinspektionen.

Ökad tillsyn över gränsöverskridande verksamhet

I Solvens II-direktivet införs krav på förstärkt tillsynssamarbete och informationsutbyte vid betydande gränsöverskridande verksamhet, vilket påverkar Finansinspektionen både som hem- och värdmyndighet. Av tabell 35.3 framgår antalet försäkringsföretag som bedriver gränsöverskridande verksamhet in i Sverige respektive ut från Sverige. Av tabellen framgår även hur många av dessa där den gränsöverskridande verksamheten har en premieinkomst som överstiger 15 miljoner euro.

Tabell 35.3 Företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet

Per den 31 december 2023

	Antal företag	Varav premieinkomst större än 15 miljoner euro
Gränsöverskridande verksamhet in i Sverige	178	36
Gränsöverskridande ut från Sverige	32	15

Källa: Finansinspektionen.

Utifrån tabellen kan konstateras att det är fler företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet in i Sverige än tvärtom. Av 178 företag som gränsöverskrider in i Sverige är det 36 företag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet utifrån tröskelvärdet. Till detta kan även komma företag där Finansinspektionen anser att verk-

samheten är relevant på den svenska försäkringsmarknaden. För dessa företag ökar Finansinspektionens möjligheter att få information om verksamheten och påverka tillsynsaktiviteter.

Vad gäller de svenska försäkringsföretag som bedriver betydande gränsöverskridande verksamhet utanför Sveriges gränser bedöms arbetsbelastningen öka något för Finansinspektionen till följd av krav på att företagen ska lämna vissa uppgifter årligen och på begäran samt dessutom underrätta och samarbeta med värdmyndigheter i vissa frågor.

35.8 Konsekvenser för Riksbanken

Utredningens bedömning: Konsekvenserna för Riksbanken bedöms som små.

Skälen för utredningens bedömning: Riksbanken berörs av förslagen genom krav på samarbete med Finansinspektionen inom det befintliga Stabilitetsrådet. Konsekvenser för Riksbanken bedöms som små.

35.9 Konsekvenser för domstolar

Utredningens bedömning: Konsekvenserna för domstolarna bedöms som små.

Skälen för utredningens bedömning: Effekterna för domstolar av lagändringarna till följd av ändringarna i Solvens II-direktivet bedöms vara små. De nya tillståndsärenden som Finansinspektionen kommer att fatta beslut om, bland annat att få tillämpa proportionalitetsåtgärder samt att använda kvantitativa justeringar, kan emellertid leda till ett ökat antal överklaganden från företagen till domstolarna och således kan arbetsbördan öka för domstolarna. Förslaget innehåller också en rad nya möjligheter för Finansinspektionen att ingripa, framför allt under mycket stressade marknadsförhållanden, som också kan leda till överklaganden och en ökad arbetsbörda för domstolarna.

Det är dock troligt att dessa beslut sällan kommer att överklagas och att antalet överklaganden därför inte beräknas bli fler än att de ökade kostnaderna för domstolarna kan hanteras inom befintliga ramar.

Det är dock värt att notera att Solvens II-regleringen i sin helhet är principbaserad och Finansinspektionens beslut om såväl tillstånd som ingripanden utgår från bedömningar av regelverket och sakomständigheterna. Vid överklaganden av Finansinspektionens beslut kan detta innebära stora krav på såväl domstolens kompetens som möjligheterna att ta in externa bedömningar.

35.10 Samhällsekonomiska konsekvenser

Utredningens bedömning: Det är oklart hur stora samhällsekonomiska konsekvenser införandet av de så kallade makrotillsynsverktygen samt införandet av bestämmelser om att försäkringsföretagen ska ta vissa makroekonomiska hänsyn vid sina investeringar och i sin egen risk- och solvensbedömning kommer att ha.

Skälen för utredningens bedömning: Införandet av Solvens II-regelverket innebar att ett förstärkt skydd för konsumenter, men även för den finansiella stabiliteten. Genom det riskkänsliga kapitalkravet är försäkringsföretagen tvingade att anpassa sina investeringar utifrån risknivå och ekonomisk styrka, vilket gör företagen mindre känsliga för makroekonomiska störningar. Av denna anledning minskar också risken för att enskilda företag fallerar och därmed risken för att problem i ett företag sprids och utvecklas till en mer fullskalig systemkris.

De så kallade makrotillsynsverktygen samt bestämmelser om att försäkringsföretagen ska ta vissa makroekonomiska hänsyn vid sina investeringar och i sin egen risk- och solvensbedömning som nu införs genom ändringsdirektivet, syftar till att ytterligare minska risken för att försäkringsbranschen påverkas av sektorsomfattande marknadsstörningar eller av störningar som har systempåverkan. På grund av makrotillsynsverktygens utformning är det dock oklart hur stort genomslag dessa nya verktyg kommer att få.

Statens offentliga utredningar 2025

Kronologisk förteckning

1. Skärpta krav för svenskt medborgarskap. Ju.
2. Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. Ju.
3. Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskattereglerna. Fi.
4. Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. Fi.
5. Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. LI.
6. Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret. Fö.
7. Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. KN.
8. Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. U.
9. På språklig grund. U.
10. En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. S.
11. Straffbarhetsåldern. Ju.
12. AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Fi.
13. En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. Fi.
14. En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. KN.
15. Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare. Volym 1 och 2. S.
16. Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. Ju.
17. Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. LI.
18. Ett likvärdigt betygssystem. Volym 1 och 2. U.
19. Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. U.
20. Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Fi.
21. Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). KN.
22. Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. KN.
23. Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. Ju.
24. Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. Ku.
25. Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. A.
26. Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. U.
27. En socionomutbildning i tiden. U.
28. Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. A.
29. Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. A.
30. Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. Fi.
31. Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. Ju.
32. Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. LI.
33. Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. Ju.
34. Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. Ju.
35. Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. A.

36. Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. UD.
37. Skärpta villkor för friskolesektorn. U.
38. Att omhänderta barn och unga. S.
39. Digital teknik på lika villkor.
En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. S.
40. Säkrare tivoli. Ju.
41. Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt. S.
42. Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. Ju.
43. Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer. S.
44. Förbättrat stöd i skolan. U.
45. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. Ju.
46. Tryggare idrottsarrangemang. Ju.
47. Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? KN.
48. Stärkt pandemiberedskap. S.
49. Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Ju.
50. En ny nationell myndighet för viltförvaltning. LI.
51. Bättre förutsättningar för klimatanpassning. KN.
52. Ökad insyn i politiska processer. Ju.
53. Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. S.
54. Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. Ju.
55. En reformerad samhällsorientering för bättre integration. A.
56. Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. Ju.
57. Polisär beredskap i fred, kris och krig. Ju.
58. En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. LI.
59. Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ju.
60. En starkare fondmarknad. Fi.
61. Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. S.
62. Ansvar för hälso- och sjukvården. Volym 1 Bedömningar och förslag. Volym 2 Underlagsrapporter. S.
63. Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. S.
64. En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. LI.
65. En mer flexibel hyresmarknad. Ju.
66. En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. Ju.
67. Arlanda – en viktig port för det svenska väståndet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. LI.
68. Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. KN.
69. Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. LI.
70. Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. A.
71. Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning. Del 1 och 2. S.
72. Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. U.
73. En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. A.
74. Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. A.
75. Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. Fi.
76. Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap. A.
77. En översyn av den statliga lönegarantin. A.
78. En reformerad underrättelseverksamhet. Fö.
79. Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. Fö.

80. Koordinatbestämda fastighetsgränser.
Ju.
81. En ny organisation av ekobrotts-
bekämpningen. Ju.
82. Sysselsättning och boende på lands-
bygden – Juridiska personers förvärv
av jordbruksmark och en effektiv
tillämpning av glesbygdsbestämmel-
serna. LI.
83. Ett nationellt förbud mot tiggeri. Ju.
84. Hem för barn och unga. För en trygg,
säker och meningsfull vård. S.
85. Ökad tydlighet, stärkt samverkan
– förutsättningar för framtidens utveck-
lingspolitik. LI.
86. Redo! En utredning om personalför-
sörjningen av det militära försvaret. Fö.
87. Straffrättsliga åtgärder mot
korruption och tjänstefel. Ju.
88. Tidigt besked om lämplig användning
av mark och vatten. KN.
89. En moderniserad fiskelagstiftning.
Volym 1 och 2. LI.
90. Förmedling av post till personer med
skydd i folkbokföringen. Fi.
91. Nya regler om arv och testamente
– bland annat ett testamentsregister
i offentlig regi och ett stärkt skydd
för efterlevande sambor. Ju.
92. En kulturkanon för Sverige. Ku.
93. En robust skogspolitik för aktivt
skogsbruk. Del 1 och 2. LI.
94. En säkrare utrikesförvaltning. UD.
95. Skärpta villkor för anhöriginvandring.
Ju.
96. Fler möjligheter till ökat välbefinnande. Fi.
97. Krishantering och ändrade
rörelse regler för försäkringsföretag.
Volym I, II, III & IV. Fi.

Statens offentliga utredningar 2025

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. [25]
- Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. [28]
- Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. [29]
- Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. [35]
- En reformerad samhällsorientering för bättre integration. [55]
- Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. [70]
- En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. [73]
- Ny reglering för den arbetsmarknads-politiska verksamheten. [74]
- Det handlar om oss
– så bryter vi utanförskapet
och bygger en starkare gemenskap. [76]
- En översyn av den statliga löne-garantin. [77]

Finansdepartementet

- Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. [3]
- Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. [4]
- AI-kommissionens Färdplan för Sverige. [12]
- En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. [13]
- Kommunal anslutning till Utbetalnings-myndighetens verksamhet. [20]
- Enklare mervärdesskatte regler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. [30]
- En starkare fondmarknad. [60]

- Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. [75]
- Förmedling av post till personer med skydd i folkbokföringen. [90]
- Fler möjligheter till ökat välbstånd. [96]
- Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag. Volym I, II, III & IV. [97]

Försvarsdepartementet

- Plikten kallar! En modern personal-försörjning av det civila försvaret. [6]
- En reformerad underrättelse-verksamhet. [78]
- Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. [79]
- Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret. [86]

Justitiedepartementet

- Skärpta krav för svenskt medborgarskap. [1]
- Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. [2]
- Straffbarhetsåldern. [11]
- Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. [16]
- Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. [23]
- Utmönstring av permanent uppehålls-tillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. [31]
- Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. [33]
- Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. [34]
- Säkrare tivoli. [40]
- Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. [42]

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. [45]

Tryggare idrottsarrangemang. [46]

Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. [49]

Ökad insyn i politiska processer. [52]

Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. [54]

Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. [56]

Polisiär beredskap i fred, kris och krig. [57]

Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. [59]

En mer flexibel hyresmarknad. [65]

En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. [66]

Koordinatbestämda fastighetsgränser. [80]

En ny organisation av ekobrottsbekämpningen. [81]

Ett nationellt förbud mot tiggeri. [83]

Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. [87]

Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor. [91]

Skärpta villkor för anhöriginvandring. [95]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. [7]

En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. [14]

Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). [21]

Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. [22]

Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? [47]

Bättre förutsättningar för klimatanpassning. [51]

Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. [68]

Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. [88]

Kulturdepartementet

Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. [24]

En kulturkanon för Sverige. [92]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. [5]

Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. [17]

Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. [32]

En ny nationell myndighet för viltförvaltning. [50]

En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. [58]

En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. [64]

Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. [67]

Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. [69]

Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna. [82]

Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik. [85]

En moderniserad fiskelagstiftning. Volym 1 och 2. [89]

En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk. Del 1 och 2. [93]

Socialdepartementet

- En förändrad abortlag
 - för en god, säker och tillgänglig abortvård. [10]
- Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare Volym 1 och 2. [15]
- Att omhänderta barn och unga. [38]
- Digital teknik på lika villkor.
 - En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. [39]
- Pensionsnivåer och pensionsavgiften
 - analyser på hundra års sikt. [41]
- Säkerställ tillgången till läkemedel
 - förordnande och utlämnande i bristsituationer. [43]
- Stärkt pandemiberedskap. [48]
- Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. [53]
- Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. [61]
- Ansvar för hälso- och sjukvården.
 - Volym 1 Bedömningar och förslag.
 - Volym 2 Underlagsrapporter. [62]
- Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. [63]
- Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning. Del 1 och 2. [71]
- Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård. [84]

Utbildningsdepartementet

- Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. [8]
- På språklig grund. [9]
- Ett likvärdigt betygssystem
 - Volym 1 och 2. [18]
- Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. [19]
- Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. [26]

- En socionomutbildning i tiden. [27]
- Skärpta villkor för friskolesektorn. [37]
- Förbättrat stöd i skolan. [44]
- Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. [72]

Utrikesdepartementet

- Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. [36]
- En säkrare utrikesförvaltning. [94]